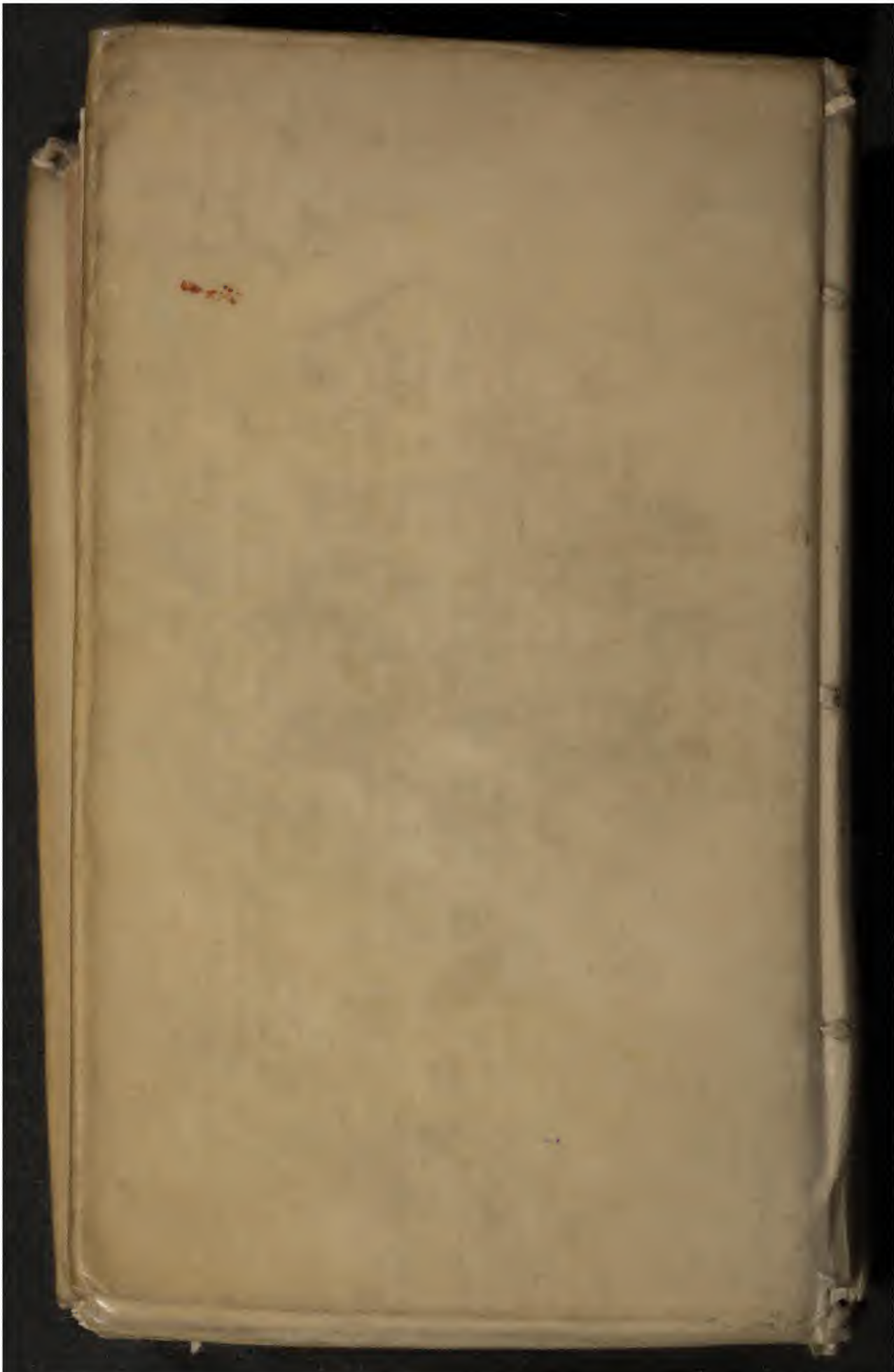
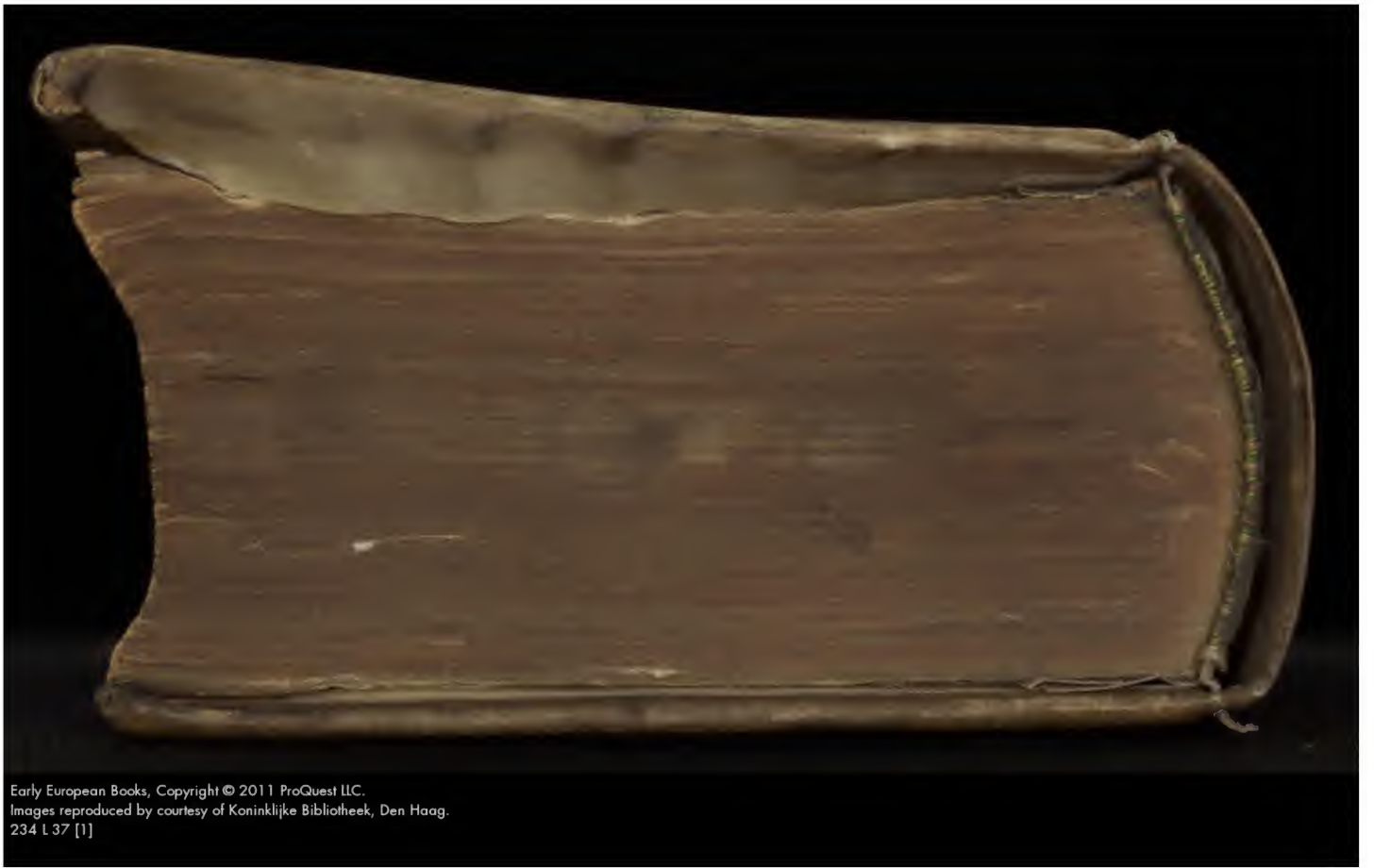

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
234 L37 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
234 L 37 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
234 L 37 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
234137 [1]

B Y - V O E G H S E L

Op de

N O O D I G E

W E R N E D E R I N G E ,

Bewijfende

De vriendelijckheyt des Heeren over den
gefallen , doch weder-verloften Menschē :

I N

Der zegelinge zijns Verbonds door den H. Doop/ aen
de kinderen des Verbonds.

Tegen allerley geweld der Mennoniten ende
Hansiten , waer mede zy den Kinder-
doop bestrijden.

Woo gestelt / dat alle hare tegen - redenen / bewijsen /
aenhoudingen / uytbluchten / op het alderuytterste
krachtelijck werden tegen-gegaen.

Van nieuws oversien , na de Nieuwe Overfettinge
des Bybels verbeterd , en van veele druck-
fouten gesuyvert.

'Amsterdam , Gedrukt by Steven van Lier .

Door Gerbrandt Schagen , Boeck-verkooper / in de Waal-
ver-stract / tegen over 't Wees-huys , 1660.

Dese twee laetste t'Samen-spraecker
zijn met de voorgaende, door last
der Classe van ENCHUYSEN door
sien ende goedt gekent. Volgen
den 55. Artijckel der Kercken
orden.

BY-VOEGHSEL 3

Op de Noodige Vernederin-
ge des Menschen:

Handelende van de Verzegeling der gena-
de aen de kinderen des Verbonds doo-
den H. Doop.

De Vijfde

A MEN-SPRAECK,

Ofte van dese materie de Eerste,
in dese betwijfen van den Kinder-doop kracht-
telijck beweerende.

I N L E Y D I N G E.

Asterictus. Hola / is 'er nemandt in?
Eusebius. Ja / vooz goede lieden: wie
is daer?
Asterictus. De gene wiens name doo-
u in twijffel is gekomen.
Eusebius. Zijt ghy daer Astericte? Doozwaer ghy
maekt mi van de hzeese die ick begon te krijgen doo-
dat ghy wegh blyben / dat ick u wederom soude
varen gaen soecken als een verbiystert Schaep op
varen-wegen.
Asterictus. Ick hope / doo- Godts genade / dat
mi niet meer nodigh sal zijn.
Eusebius. Soo zijt ghy dan wel gerust in die stuc-
ken die wy dus verre verhandelt hebben?
Asterictus. Ja sa verre / dat / hoe icks meer onder-
zoekt ende overdencke / mijn gemoedt meer over-
voert werdt.

A 2

Euse-

Eusebius. Geyzesen zy de barmhertige Godt d
sich uwer ontfermt ende uwe oogen verlichtet /
harte geopent heeft. Ende wat belet my nu u E
sterictus te heeten? want het en schijnt niet mer
twijffelachtigh/maer gantsch seecker dat uwen boe
rigen naem u niet meer en past.

Asterictus. Ja/maer ick wilde u noch eerst ganc
van den Kinder-doop hooren/waer ober my de hat
siten mede twijffelmoedigh hebben gemaect.

Eusebius. Wel aen/ ick sal u oock daer in diene
na mijn vermogen / vertrouwende dat ghy niet mi
leersaem sult wesen dan ober het boozgaende.

Asterictus. Ick hoope met Godts hulp de wae
heydt te volgen / soo ghy my kondt bewijsen dat
aen uwe zijde is/ hoe seer de Weder-dooers op de
Kinder-doop schelden.

Eusebius. Soo ghy dat doet / ghy sult haer sche
den verfoepen/als gaende niet tegen ons/maer tege
de Beplige Instellinge Gods. Zy provisie moogt
ghy overleggen hoe haer schelden gefondeert is/ n
dien Menno selve den Doop noemt / Het minste de
geboden Gods, ende een kleyn uytwendigh werel
Fundament-boeck lett. F. fol. 5. Oock is my be
scheyden mael booz-ghelomen dat Doctor Anton
placht bedencken te hebben / of het al nodigh wat
te herdoopen die in hare jonckheydt gedoopt zij
t Welck ick te beter geloobe/ om dat hy tegen Wuy
pium schrijvende alleen den Kinder-doop bestrijdt
onbeantwoozdt latende t gene hy geschreven hadd
van den Weder-doop. Oock gedenckt my noch/ da
een Boeck-verkooper een booznaemste der Wede
dooperen/ als ick van hem Antonijs boeckken hoec
te ende seyde / dat my wonder gaf dat hy den We
der-doop onbeantwoozdt liet/ ende het gene Wuy
pius daer ober schrijft niet eens aen en roerde
tot antwoozde gaf / misschien en heeft hy daer so
niet teghen. Boozwaer / die soo gesint zijn / a
en prijsen zy den Kinder-doop niet / zy en konnen
se nochtang met reden soo verbaerlijck niet afschel
den.

Asterictus. Ghy-lieden weder-doopt niet die by
Da

is t'allen tijden goedt gekent.

5

Wapen ghedoopt zijn / welckers Doop ghy-lieden
ochtang misprijst.

Eusebius. Haren Doop misprijzen wy niet/maer
supersticieuse hyboechfelen / die geen weder-doopt
nodigh maecten / soo namaels blijcken sal/ maer
in doopen de kinderen / eenhoudich / nae het bevel
ghijst: In den Name des Vaders, des Soons, en
des H. Geestes. Kan dien Doop goedt zijn als
tot jaren komen / waerom soo gescholden? Doch
godt weet die lasteraers somtijds wel te binden/
daer van ick / des noodts zijnde / aenmerckelijcke
exemplen konde wijzen. Maer laet ons ter saecke
comen. Wat hebt ghy?

C A P. I.

Wat den Kinder-doop van der Apo-
stelen tijden is gebruyckt, ende van geen
Gemeynte, ofte ghepresen Leeraer oyt is
verworpen.

Asterictus. Nademael de Weder-doopten
in dit stuck alle ten principale eens zijn /
ick en sal niet alleene oyt Antoni teghen
Puppinum / maer oock anderen voozstellen
dat my dunckt ter materie te dienen. Ende vooz eerst
siche ick antwoorde op het seggen van de bekende
der Menisten / te Vooz gedruckt / pag. 116. Dat
Kinder-doop zy in den rijcke Antichrist verfiert.
Welck oock Menno dickwijls voozwerpt / en an-
te meer.

Eusebius. Soo moeste het rijcke des Antichristes
gheweest hebben eermen den Kinder-doop ghe-
pichte. Laet haer dan bewijzen dat den Antichrist
zijn rijck ouder zy dan den Kinder-doop: wy en
haben dus lange geen bewijs daer van gesien / ende
haer vooz leugenaers houden tot dat zy het
ken. Wy segghen dat den Kinder-doop lange ge-
recht is eer dat den Antichrist oyt gebozen was /
ende van geen gepresen Leeraer / veel min van eeni-
Gemeynte oyt en is verworpen.

Den Kin-
der-doop
is niet ver-
fiert in het
rijcke des
Antichrists.

A 3

Asterictus.

Asterictus. Nochtans getuyghet Tertullianus ghelijck Menno verhaelt upt zyn boeck ghenacmi Corona militis, Dat hy den Ouden bynade volwassene met dat Waterbadt der nieuwer geboozte zyn ge-doopt geweest.

Eusebius. Mennoos valscheit is ober langh daer in ontdeckt. Want dese woorden en werden in Tertulliano niet gebonden / maer zyn gheschreuen van Beato Rhenano / die ten tijde Lutheri gheleest heeft / in zyn Annotatien op Tertullianum. Daer benefsens Rhenanus en seght dat niet / om dat / na zyn gheboelen / den Kinder-doopt eerst op quam / en van beelen niet booz goet gekent en wierdt / maer dit is de reden die hy geeft : Om datter daghelijcks veele Heydenen bekeert wierden tot onse Christelijcke Religie. Ondertusschen bebesticht hy selve / niet verre daer na / den Kinder-doopt / met Cypriano / Hieronymo / Augustino / Chrysostomo / den Gheekischen Dionysio / en andere. Docht als hy niet en seght / alleen de volwassene, maer by na, &c. Hy toont genoegh dat de kinderen oock pleghen ghedoopt te werden.

Ja is ghe-
weest eer
den Anti-
christ was.

Asterictus. Tertullianus heeft nochtans den Kinder-doopt seer afgeraden en tegen gesproocken / die in zynen tijdt hy eenigen ingeboert wierdt. Lib. de Baptismo. Dit werpt Antoni tegen pag. 106.

Eusebius. Soo moet van den Kinder-doopt al geweest zyn in zynen tijdt : men moet dan bewijzen dat den Antichrist in zynen tijdt al heerschte / ende den Kinder-doopt sochte in te voeren / ofte bekennen dat den Kinder-doopt al gheweest is booz den Antichrist. Ten anderen / het is valsch dat Tertullianus den Kinder-doopt teghen spreekt / want alsoo moeste hyse quaedt ghehouden hebben / 't welck noyt en sal blijcken / ende in de aengewesen plaetse en sendt hy niet wat simpelich goet of quaet is / maer wat nae zyn oordeel beter ware / want dit zyn zyne woorden : Na de gelegentheyt ende ouderdom van yder persoon, is het uytstel des Doops nuttelijker, voornamelijck met de kleyne kinderen, &c. Doet hier by dat hy schijnt te spreken van jonge kinderen nu al van

in vijf/ of sex/ of acht jaren/ die met hare ouders upt
 het Hephendom quamen: met welken hy noch niet
 verbiedt te haesten, maer al te seer te haesten / en-
 ontraedt de kinderen ten Doop te brengen eer zy
 konnen leeren. Antoni selbe heeft dit gemerckt / seg-
 ende dat Tertullianus het jonge Kinder-dooopen af-
 raedt. Waer in nu zyn bedrieghelijckheyt blijkt;
 want hoewel hy selfs seght dat het Tertullianus
 hadde tegen het jonge Kinder-dooopen, ende ghelijck
 spraeckt / Babel der Kinderdoop. I. deel pag. 163.
 itmen de kinderen al te jongh tot den Doop brach-
 tenwel besluyt hy / dat Tertullianus den Kinder-
 doop in 't gheheel af raedt en teghen spraeckt; daer
 richtang licht te verstaen is / dat hy niet af en raedt
 kinderen te brengen diese alleen in secker gelegent-
 heyt raedt niet al te jongh te brengen. In alle ge-
 deelen / al en ware Tertulliani meeninge niet sooda-
 ch als geseyt is / Antoni toont een onbeschaem-
 stoutigheyt als hy seght / dat het jonge Kinder-
 doopen in dien tijdt hy eenigen ingheboert wierdt.
 Daer upt blijkt dat? kan hy oock een titelken daer
 in wijfen in Tertulliano? was 't een opkomende
 euwigheyt / Tertullianus soude het niet verswe-
 ren hebben; was hy een partije van den Kinder-
 doop / dit konde hem meest helpen als hy bewesen
 hadde dat het soo niet en plachte te wesen / maer dat
 e lieden ongheschicktelyck een nieuwe ghewoonte
 maecten.

Asterictus. Hy en moet ebenwel den Kinder-doop
 oock geen bevel Christi gehouden hebben / om dat
 yse af rade.

Eusebius. Wy hebben nu geseyt dat hy het maer
 in dede in secker aensien / niet slechtelyck. Ghelijck
 hy oock (wepnich na de woorden van Antoni aen-
 etogen) raedt / den Doop der ongetrouder upt te
 ellen / van vreesse of zy haer mochten verloopen.
 Sal nu Antoni oock derben besluyten / dat hy den
 Doop der ongetrouden oock geen bevel Christi heeft
 gehouden?

Asterictus. Heeft Antoni niet in Tertulliano / dit
 oet immerx vooz hem / dat drie hondert jaren nae
 Christi

Dat forn-
 mighe ou-
 ders hare

kinderen
onghedoopt
hielden is
niet teghen
ons.

Christi geboorte / veele Christen Ouderen den kinderen de Doop onthielden selfs tot haren vollen overdom: gelijk Ambrosius / Hieronymus / Augustinus / eerst tot hare dertich jaren zijn ghedoopt gheworden. Soodanige ouders moeten immers den kinder-doop vooz geen instellinge Christi ghehouden hebben / anders souden syse niet hebben upt-ghestelt.

Eusebius. Ghy mooght niet het selve recht seggen dat dese ouders ende mannen den Doop der jonglieden van 15. 18. 20. 24. Jaren vooz geen instellinge Christi hebben ghehouden / of anders dat sy den Doop niet langer en souden upt-gesteld hebben. Ghy siet hier immers de selve kracht.

Alterictus. Ick en kan 't niet ontkennen. Maer waerom hebben dese Ouderen soo langhe gewacht?

Eusebius. Daer konden verscheyden oorzacken wesen. Namelyck / ofte dat de kinderen al sommige Jaren oudt waren eer de Ouders Christenen wierden. Ofte dat de Ouders vooz de harde vervolginge geen goede gelegentheyt hadden de kinderen / noch gantsch jonck zijnde / te laten doopen. Ofte dat de Ouders in een goede saccke slof waren / gelijk oock heden sommige die den kinder-doop goedt kennen met hare kinderen niet en haesten: ende veele die weten dat sy het Abondmael behooren te ghebruycken / veele jaren laten verloopen eer sy daer toe komen. Doeght hier by het op-komende misverstandt / dat de souden vooz den Doop / vooz dat uiterlijke water-badt des Doops wierden af-ghewassen / waerom somtijds lange ghewacht wierdt / oock boven de jaren die de Weder-dooperen betamelijck achten / om alsoo oock die souden / die anders na den Doop mochten gheschieden / vooz den Doop af te wassen. Dit is dan tegen Antoni: want dit uitsiel quam niet upt verweringhe ofte verachtinghe des kinder-Doops / maer upt oorzacken die de partijen selve niet en konnen pruyfen: soo dat het uitsellen daer op rustende niet goedt kan geweest zijn / selfs na der partijen geboelen.

Afte-

Asterictus. In der Hansiten vergaderinge alhier heb ick eens op den Predick-stoel hooren bewijzen/ datmen de kinderen niet jonghen doopte/ upt secc-ker kinder-spel Athanasij die andere kinderen by der Zee doopte/ welke den Bisschop Alexander niet noodich en achte wederom te doopen. Waerupt be- stoten wierdt dat Alexander die kinder eens niet jongh en moest gedoopt hebben.

Eusebius. Dat bewijs is krancker dan eenich Wat- te-backers maecksel/ daerom hy oock/ die het vooz- steide/ daer over aenghesproochen zijnde/ dat niet en doest staende houden/ maer sochte het te ontfutse- len. Evenwel het heeft oock Menno behaecht/ ende de Babel-maekers 1. deel pag. 163. Maer wat be- wijs is dit/ eenige ongedoopte kinderen zijn speels- wijse gedoopt/ ergo Alexander en doopte geen kinde- ren. Voozwaer hy moet den kinder-doop goet gehou- den hebben/ nadien hy na ondersoekinghe oordeelen- de dat Athanasius alles gehoegelijck gedaen hadde/ geen ander Doop den selben noodich achte. Sozo- menus Lib. 2. C. 16 na Socratem en Rufinum dese Histozie verhalende/ seght: dat Athanasius eeni- ge kinderen doopte die noch de verborgentheden (na- melijck des Doops) niet ontfangen en hadden: waer mede hy immers aenwijst datse de kinderen plach- ten te ontfangen. Dat nu dese kinderen niet ghe- doopt waren konde wesen/ om dat de Ouderen/ of- te een der Ouderen/ Heydens waren: ghelijck soo wel kinderen ongedoopt blijven om dat een der Ou- deren Meenist is/ ofte het konde komen upt een der oofsaccken nu terstondt aenghewesen. Waer mede hy oock beantwoydt houden t'ghene Antoni tegen Hippium pag. 107. verhaelt upt Cassandro en Zwinglio: Dat sommige gheloovige (Nota/ maer sommige) den Doop harer kinderen vertogen tot dat sy den Doop verstaen konden en gedencken. Datmen van ouden tijden kinderenghedoopt heeft, maer niet soo gemeen als men nu doet. Immer de Weder-doo- pers sullen noyt bewijzen/ dat yemandt opt in de eer- ste kercke den kinder-doop quaedt heeft gehouden. Ende machmen soo besluyten/ sommige hebben

den Doop harer kinderen vertogen / ergo den Kinder-doop quam maer eerst op de hane : hoe veel beter mach ick beslupten : Deele ende den meestendeel hebben opt en opt na Christi en der Apostelen tijdt hare kinderen bzoegh laten doopen / ergo den Kinder-doop en is niet laet ingeboert / maer goet gekent geweest han den beginne aen.

Asterictus. De oude Vaders moeten ebenwel de selve niet gehouden hebben vooz een bebel Christi / anders souden sy sulck uytstellen hartelijck bestrast hebben / seght Antoni Pag. 108.

Eusebius. Sy hebben roock bestrast en ernstigh vermaent den Doop niet upt te stellen / waer van de Hansiten mogen na soecken Nazianzenum in orat. in S. Lavacrum, die sy andersing balschelijck tot haer boozdeel verhalen / gelijk Demans tegen haer Sabel heeft aengewesen. Ende dit alleen ware genoegh / dat de oude Vaders selfs den kinderen den Doop noodigh gheacht hebben / ende doorgaens gheleert datse den kinderen toequam. Waer in ghy wederom mooght sien hoe veel sekerder wy gaen dan Antoni : want hy soecht hem daer mede te behelpen / dat eenighe gheloobighe Ouders hare kinderen van den Doop hebben af gehouden / hoewel hy niet een letterken bewijs kan gheben dat sy het op yemants Leere of goet-kenninge / ofte grondt van Godts Woordt gedaen hebben / soo dat het ofte by eenigh ghebal / ofte dooz sloffighejdt / ofte dooz eygen inbeeldinge ende opgenomen goet-duncken moet gheschiet wesen : maer wy hebben daer-en-teghen het ghemeene ghebruyck / ende de Leere der Vaders den Kinder-doop aenprijfende. Wat sal nu meer gelden ?

Vergeefsche getuygen tegen d'oudheyd des Kinderdoops.

Asterictus. Eenige Kinder-doopers getuygen self / dat het Kinder-dooopen in d'eerste kercke niet ghebruyckelijck is geweest / als Crasmus / T. Dives / Rupertus Tuitiensis / en Johannes Bohemius : welke Antoni aentrecht pag. 104. 105. en Cl. Cl. pag. 311. 312.

Eusebius. Getuygen sy sulcks / ofte 't is t'onrecht / ende wat sal dat de Weder-doopers baten ? ofte 't is met

met fundament / ende laet haer dan der selbet fon-
 dament aenwijfen : want pemant op bloot seggen
 te gelooben soo lange na den tijdt / waer onbehoor-
 lijck: hadden sy van dese Mannen wat konnen ver-
 nemen sy souden 't al boozt-gebracht hebben. Wat
 aengaet dese getungenissen / Cl. Cl. bekent dat hyse
 heeft op een anders segghen : ick hebbe een kleyn
 boeckken / ghedruckt Anno 1581. is 't niet het selve
 dat gedruckt is Anno 1611. 't moet daer in getrocken
 wesen / want de citatien van Cl. Cl. zijn klaerlijck
 daer upt genomen. Gasparus van der Heyden heeft
 Anno 1582. de lossighejdt en valschejdt dies boeck-
 ken ontdeckt / niet te min de Weder-doopers schry-
 ven 't malkanderen al nae sonder te letten op het
 gene daer teghen is gheseyt. Antoni heeft niet ghe-
 schaemt de selve dinghen teghen Duppius boozt te
 brengen / Gaspari Tegen-redenen boozt gaende.
 Ende na dat Duppius daer op geantwoort heeft /
 komt Cl. Cl. ende wederom Antoni met sijne Mede-
 bouwers van sijn Zabel noch al daer mede proncken /
 sonder het geantwoorde eens te ghedencken / moge-
 lijck op dat men soude meenen dat 'er niet op en is
 gheantwoort nochte kan geantwoort worden / hoe-
 wel lange sulcks gheantwoort is dat zy daer op
 moeten swijghen. Doch om haer de mate vol te me-
 ten / ende u Astericte meer te voldoen / ick sal oock
 een weynich daer op antwoorden. Ende eerst wat
 aengaet Crasimus / ick sie dat Antoni citeert upt zij-
 ne annot. in Rom. 5. dese woorden : Inder Apostolen
 tijdt en wast noch geen ghebruyck de kinderkens te
 doopen, maer ick en sie geen bewijs van zijn seggen /
 ick en gheloobe oock niet dat hy eenich gehadt heeft.
 Daerenboben die hem kent / weet dat hy / hoewel
 anders dapper geleert / in de Leere seer twijffelach-
 tich is gheweest / soo dat hy in swaerder stucken dan
 den Doop / ende die geheel den grondt raecken / som-
 tijds niet supber schijnt te wesen : wat sal dan zijn
 getungenis gelden? booznamelijck dewyl hy oock
 van den kinder-doop elders anders spreekt? In
 't boeckken van de Kercken-bereeninghe / dat Cl. Cl.
 aenraeckt / seght hy maer : Dat het in der Aposto-
 len

len schriften niet uytgedrukt is dat zy Kinderen gedoopt hebben: waer mede hy niet en ontkenet dat het hy bewijfelijck gebolgh daer uyt kan getrocken worden. Ende hy seght selbe Ecclel. l. 4. p. 750. 't is bewijfelijck dat het van den Apostolen inghestelt is de kinderen te Doopen, nochtans die daer aen twijfelde en soude niet verdoemt worden. Kommen die woorden die Antoni aentrekt met goede sekerheyt geseyt zijn / dewijl Crasimus soo onsecker was / iae het teghendeel bewijfelijck houdt? want is 't bewijfelijck dat d'Apostolen den Kinder-doop hebben ingestelt / 't is oock bewijfelijck datse in haren tijdt ghebruyckelijck was.

Asterictus. L. Vibes spreekt niet twijfelmoedich / segghende: Niemandt wierdt van oudts tot den H. Doop ghebracht dan tot zijne jaren gekomen zijnde, Annot. in Aug. de civit. Dei L. 1. C. 27.

Eusebius. Ten is wederom maer een bloot segghen / ende dat van een Papist. Maer ebentwel tot overbloedt / ick antwoorde dat Vibes spreekt van volwassen personen die niet van Christenen maer van Joden of Heydenen waren ghesprooten. Dit blijckit klaerlijck om dat hy selfs zijn woorden aldus beslyt: Dit hebbe ick gheseydt op dat Augustini meeninge klaerder worde. Nu die Augustinum wil verklaren / en moet niet segghen dat zijn meeninghe niet en is / iae daer teghen is; ghelijck dese woorden wesen souden indien zy willen segghen datmen van oudts gheen kinderen ghedooyt heeft. Doozwaer hy moet wel eenen vzeemdelingh wesen in Augustini schriften die maer en twijfelt of hy den Kinder-doop heeft vooz goetd ghehouden / ende offe in zynen tijdt ghebruyckt wierdt: zyn Schriften teghen de Pelagianen zyn vol van ghetunghenissen / oock teghen de Donatisten / &c. Doch Vibes hebet oock mogen vinden in dit selve Boeck waer op hy schrijft / L. 22. C. 22. waer Augustinus uytduckelijck spreekt van kleene ghedoopte kinderen. Laet dan de partjen kieser: Ofte Vibes heeft Augustinum verklaert nae zyn waer gheboelen / ende soo en kan zyn meeninghe niet wesen datmen geen kinderen

kinderen doopte: Ofte hy heeft gegaen buyten jaer
egen Augustini meeninge / ende soo mogen zy haer
schamen van sulck een ghetuyge / die selfs de meez-
tinghe niet en verstonde des genen die hy verklaer-
de / hoewel soo menichmael klaerlijck uytghedrukt:
soude dat niet een fraeye ghetuyghe wesen van de
oudtheit?

Asterictus. Ick sie wel Antoni en kan L. Divem
niet tot zijn voordeel trecken sonder hem de groot-
ste onreere aente doen / ende ofte bot ofte leughenach-
tich te maerken. Wilt ghy noch wat segghen op
Rupertum L. 4. de Divin. officijs, en Joh. Bohemium
L. 2. de gent. moribus?

Eusebius. Ick en hebbe gheen ghelegentheyt
die citatien nae te soecken. En wat is 't noodich?
want het zijn Papisten / ende hare woorden wor-
den blootelijck aen-ghetooghen sonder eenich be-
wijs. Maer hebt ghy noch wat uyt de oude Va-
ders?

Asterictus. Ick en hebbe gheen bewijs meer ge-
vonden dat nemandt den kinder - doop soude be-
strast hebben / ofte eenichsing verwoyden. Maer
ick vinde dat Menno seght / dat Cyprianus den
kinder - doop soude vry ghelaten hebben / Beantw.
tegen Gell. Fabrum.

Getuygen
voor de
oudtheit
des Kinder-
doops.

Eusebius. Eben hier in blijkt Mennoos onwe-
tenheyt en ongetrouwigheyt: Cyprianus liet niet
den kinder - doop vry / maer den tydt / namelijk /
datmen niet en behoefde te wachten tot den achtsten
dagh, ghelijck met de Besnydinghe. Eenen Fi-
dus meende datmen vooz den achtsten dagh niet en
behoofde te doopen / Cyprianus / ende de 66. Bis-
schoppen met hem inden Concilio vergadert / too-
nen hem dat hy onghelijck heeft / ende datmen oock
vooz den achtsten dagh den Doop mocht gheven.
Cypriani Hies is te vinden Tom. 1. concil. den
kinder - doop selbe en quam niet eens in dispuyt /
maer stonde gheheel buyten twijffel. Daerom is
dit gheheel tot ons voordeel: daerom oock Anto-
ni ons desen ouden ghetuyghe van over 1400. ja-
ren moest laten houden / pag. 102.

Asterictus.

Asterictus. Nochtanx soeckt hy het getuyghenix te berfwacken pag. 102. 103. om dat Cyprianus niet en seght dat de kinderkenx moeten ghedoopt worden doox de Leere Christi/ of het gebuyck der Apostelen/ maer aldus: Het heeft ons in den Concilio al t'samen anders gedocht, &c. soo dat zy haer meeninge op haer eygen goedt-duncken gegrondet hebben.

Eusebius. Wel hoe! dat 's verre buyten propoost: al hadden zy ghespzoocken na haer goedt-duncken/ soo en hadden zy doch den Kinder - doop niet ghegrondt op haer goedt - duncken / maer alleen dit / Dat men niet en hoefde te wachten tot den achtsten dagh, waer van alleen de bzage was. Doch zy seggen niet slechtelyck wat haer gedocht heeft / maer wat haer gedocht heeft na Gods Woordt/ waer upt zy daer nae haer oordeel bevestigen. Antoni moet wel een kindtsch verstant gehadt hebben / dat hy dit niet heeft ghemerckt / ende moet wepnigh van Concilien hebben ghelesen dat hy dit woordt soo verkeert neemt: want het is de oude gewoonte in de uytspzaken der Concilien dese woorden te gebuycken: Het heeft ons goedt gedocht: Het heeft ons behaeght, &c. volghens den styl der Apostelen / Actor. 15: 25. 28. hoe seer de saecke consoym Gods Woordt werdt geoordeelt.

Asterictus. Hy seght verder/ dat zy soo wilden gehaest hebben met de kinderen / op dat zy meynden dat zy sonder Doop niet mochten saligh worden / welke oorsaecke ghy-lieden selve niet schyftmatigh houdt: soo dat Cyprianus tot u nadeel aengetogen werdt.

Eusebius. Wat grondt Cyprianus mach gehadt hebben/ soude hy ons met de Papisten laten verhandelen. De bzage en is tegenwoordigh niet op wat grondt den Kinder-doop rust: maer / Of zy in de Christelijcke Kercke altyt gebruyckelijck is geweest: wy bewijzen upt Cypriano het/ Ja. Dit moest hy tegen spreucken / ende bewijzen/ datse opt in-geboert is. Daer zyn wel met verloop van tijdt onschyftmatige opinien ober den Doop in-gekomen / maer dat

is t'allen tijden goedt gekent. 15

at den Kinder-doop selve soude alsoo ingebroocken
wesen / kan niet bewesen werden in der eeuwig-
eydt.

Asterictus. Hebt ghy meer getuygen tot u booz-
eel?

Eusebius. Ja / want Chrysostomus / Nazianze-
us / Ambrosius / Hieronimus / spreekken alle van
en Kinder-doop als in de Gemeente ober al ghe-
rupckelijck / ende buyten twijffel. Doch ick sal om
oortheyt alleen Augustinum laten hooren : hy seght
an Enchirid. ad Laurent. C. 43. Van den Kinder-
ens aen , die eerst gebooren zijn , tot de oude lie-
en toe, mach men niemant van den Doop weeren.
Alsoo bewijst hyse met Goddelijcke auctoriteyt / en-
e verklaert met een datse van de algemeene Kercke
verdt gehouden / ende in geene Concilien ingestelt /
naer altydt onderhouden is. Contra Donat. L. 4.
c. 23. 24. Ende soodanige ghetuygenissen zijnder
intellighe in Augustino / ende andere neffens of
a hem.

Asterictus. Dit is geweest al 380. en meer jaren
nae Christi Geboorte / binnen welcken tijdt niet
vepnich onkrupdt in de Kercke is in-gekropen / waer
of Paulus seght / Acto. 20: 29. Daer sullen na mijn
afscheyden sware Wolven onder u komen , &c. An-
ton. pag. 103. 104.

Eusebius. Sal men dit ter materie passen / soo
noeten de Drijbers en Predikers van den Kinder-
doop die sware Wolven geweest zijn / ende die sprec-
kers van verkeerde dingen ; ende en sal men 300. en
400. jaren na Christi Geboorte alreede geen goede
Leeraers meer ghehadt hebben / de Kercke sal al-
leen van Wolven bedient zijn. Al die Oudt-vaders
dies tijds hebben dan boose Leeraers geweest. Daer
en was dan alreeden ten tijden Cypriani in 't jaer
240. ende Augustini omtrent het jaer 400. geen
recht Leeraer meer te vinden / want het waren alle
Kinder-doopers. Sullen haer dese lieden niet ont-
setten ober haer enge seggen? Heeft Antoni geen
ghevoelen gehadt als hy dus oordeelde? hoerwaer
zijn conscientie moet geslapen hebben / als hy soo
stou-

stoutelijck Wolben keurt alle Vaders der eerster tijden / om hem selven ende zijne mede-verstoozders van de Gemeente / als ware Propheeten aen te puzsen.

Asterictus. Hy seght verder pag. 104. Salmen den Kinder-doop vooz Apostolisch aennemem om dat de Oudt-baderen daer van gheschreeven hebben? soo sult ghy oock veele andere dwalingen aennemem die mede in hare schriften besloten zijn / Et.

Eusebius. Antoni vecht tegen zijn schaduw / wy en erkennen den Kinder-doop niet Apostolisch om dat zise hebben gheleert: maer wy toetsen hare leere aen Godts woordt. Hare ghetuygenissen doch ghebruycken wy historischer wijze / om te toonen dat den Kinder-doop noyt is tegen gesproocken mit verwozpen / maer altydt is goedt gekent.

Asterictus. Ten minsten salmen dan oock wpt haer mogen toonen dat veel supersticien des Pausdoms van den beginne af zijn aengenomen.

Eusebius. Laet de Weder-dooperen de saecke naefoecken / zy sullen groot onderschepdt sien. Sy en sullen die supersticien in de eerste Vaders soo niet binden / ende als zy beginnen ghevonden te werden men bindtse niet soo ghemeen aengenomen ende sonder tegen-spraecke of twijffelinghe als den Kinder-doop. Men bindt van veele dinghen het beginsel; sommige dingen bindtmen eerst ghebruyckt gheoolofder wijze die namaels quaedt zijn gheworden; waer in soo de Weder-dooperz meerder kennisse begeeren laetse lesen het Regilter van de ghetuygen der waerheyt, Plesti de Eucharistia, en dierghelijcke Schriften / die haer leeren sullen hoe de Misse / het Dagebber / d'aenroepinghe der Verplighen / offerhanden vooz dooden en andere quade leeringhen / allenkens zijn inghekropen. Maer van den Kinder-doop bindtmen gheen begin / gheen aenwas / geen ontkeninghe / gheen twijffelinghe van eenich gheprezen Leeraer in eenigen tijdt / soo dat Augustinus met recht heeft mogen segghen: Geen Christen mensche en sal segghen dat de kinderen te vergeefs ghedoopt werden, Contra Donat. L. 4. C. 23. Ende

Ende niet desen grondt heeft hy de Pelagianen seer
 teneyen / bewijfende dat de kinderen de sonde ont-
 werwoyden waren / om dat zy moesten ghedoopt
 worden. Ware nu den Doop een menschen bondt
 gheweest / die allen skens meer en meer wierdt inge-
 zongen / ende niet al van den beginne gheweest
 hadde / Pelagius ende de zijne souden haer met dit
 bewijs soo niet hebben dzinghen laten / maer ghez-
 ept hebben het ghene nu de Weder-dooers seggen.
 Als zy het dan niet ghedaen hebben / ist niet een
 slaer teycken dat zy niet gheen reden konden seg-
 gen / dat den kinder-doop een inboeringe van men-
 schen was ? men sie Augustinum in zijn schriften te-
 gen de Pelagianen doorgaens / ende Serm. 14. de
 verbis Apostoli. Hebben nu de Pelagianen / die veel
 aer aen gelegen was / ober 1200. jaren den kinder-
 doop niet derben verdacht maecten als van men-
 schen ingheboert / hoe zijn de Weder-dooers nu soo
 stout die hier van veele min kunnen ghetuppen ? kon-
 enen niet segghen 400. jaer nae Christum dat den
 kinder-doop op-ghewoeyen was / wie sal 't nu seg-
 ghen nae 1600. jaren ?

Alterictus. Dat is boozwaer seer bedenckelijck.
 Waer hebt ghy doch onder getuppen als dese ?

Eusebius. De aenghetogene zijn genoech / maet
 ot beter gherustigheyt neemt oock Tertullianum :
 want hoewel Antoni hem pag. 106. stelt als een tegen-
 sprecker des kinder-dooers ('t welck booz is weder-
 spyt) hy is ebenwel met zijne mede-werckers aen
 Babel 1. Deel. pag. 163. ghedwongen hem onder de
 kinder-dooers te stellen / anders konde hy / in 't ver-
 derde Babel der kinder-dooers / geen plaetse heb-
 en. Ende desen heeft gelceft vooz Cyprianum : ge-
 jick oock Origenes / de welke schrijft over Rom. 6.
 at de Kercke van de Apostelen dese insettinge heeft
 ontfangen om den kinderen den Doop te geven. De-
 en is gebozen Anno 186.

Alterictus. Hieronymus noemt zijne schriften ber-
 istich. Eusebius en Rufinus klagghen dat zijne
 christen van de Ketters seer mishandelt zijn. An-
 oni pag. 102,

B

Eusebius.

Eusebius. In dit stuck wordt hy van niemant berispt. De ketters die hem mis handelt hebben / hebben 't ghedaen tot haer voordeel / wat ketters hebt ghy opt hoozen noemen die om den kinder-doop ketters waren / ofte daer mede voordeel konden maecten in eens anders schriften?

Asterictus. Perkinsus telt dit aengetogen Boeck onder de bastaerden / ende seght dat het van Rufino niet getrouwelijck is ober-geset.

Eusebius. Perkinsus seght alleen het leste / het eerste moetmen Antoni's waerheyt toe-geven: Du al is hy niet ghetrouwelijck ober-geset / dat en kan zijn gherupgenisse in alles niet verdacht maecten / voornamelijck in dit stuck / waer Rufinus geen reden konde hebben hem pers op te dichten. Men mach oock nasien homil. 14. in Lucam, & homil. 8. in Levit. welke onder de bedorven schriften niet gereekent worden / soo datse Antoni valschelijck verdacht maect / om dat eenige homilien zijn bedorven. Doch wat ist noodich hier op langh te staen / Menno selve wordt ghedwonghen te bekennen dat den kinder-doop begonnen is van der Apostolen tijdt af / Sommarie 2. Deel fol. 183. 184.

Asterictus. Hy seght daer hy / datse niet gekomen is uyt Gods bebel / noch leeringhe en ordinantie der Apostolen.

Eusebius. Het tegendeel sal namaels blijcken / nu segg ick alleen: heeftse ten tijde der Apostolen geweest en niet Apostolisch of Goddelijck / hoe en hebben zyse niet bestraft: hoe en hebben zy ons daer voor niet gewaerschoot / voornamelijck indien 't sulcken grooten laster en misbruyck is als Menno roept? Souden zy beter eenen versierden Doop als de Besnijdenis geleden hebben? Act. 15. Galat. 5. Philip. 3. ofte min gheacht hebben dan eenige misbruycken in het Rhondtmael / ofte hoemen het hay? sal dragen? 1 Cozinth. 10. en 11.

Asterictus. Ick en heb niet meer tegen te brengen.

Gebruyck
van het ver-
handelde.

Eusebius. Laet ons dan beslupen: Dat de Weder-doopers valschelijck voorgeben / dat den kinder-doop zy versiert in den rijke des Antichristes / nae

dien zy langhe is in gebrynck geweest eer den
 Antichrist ende zyn rijck was uit-ghewoedt. Ten
 meren: Dat geen Leeraer/beel min eenige Gemeyn-
 te geheele 1500. jaren langh en kan gebonden wer-
 den / dat is van den Apostolen tijdt aen tot op dese
 laatste tijden / die zy konnen bekennen met haer eens
 wesen / nabien niemant opt ergens den Kinder-doop
 quaedt berklaert heeft / maer die althijt blyuen
 twyffel is ghehouden. Sullen nu de Weder-doopters
 die oude Leeraers en Gemeenten berwerpen? soo
 sien zy moeten segghen dat het de rechte Gemeyn-
 te niet geweest en zyn die de tien sware verbolgin-
 gen geleden hebben. Soo sal oock de Gemeente lan-
 ge eer den Antichrist quam verborgen gheweest heb-
 ben: ende zy en sullen niet moeten tellen 1274. jaren
 zy schuyplet / maer by de 1500. jaren / teghen de
 verkenninghe in der Wennenisten belijdenisse pag. 95.
 welc wel eyschen wy noch alsoo / dat zy ons ghe-
 vorende dien tijdt eenighe kinderen wijsen van dese
 vluchte Vrouwe / want de Gemeente en konde so
 verballen datmen in soo veel hondert jaren niet
 verliedmaet daer van soude vinden / nademael den
 waeck / als de Vrouwe vluchtet / noch eenige bindt
 in haren zaden daer hy tegen strydet / Apoc. 12: 17.
 kunnen zy dat niet doen / wat zyn zy dan booz een
 Gemeente? Ofte willen zy liever die oude Leeraers
 Gemeenten / als oock die vrome ghetuyghen
 van Christi die onder den Antichrist in veele hon-
 dert jaren hebben gheleden ende in onse Martelaer-
 boeken staen / booz goedt houden ende rechte leden
 van Christi bekennen? maer soo sullen zy booztaen soo
 niet moeten schelden op de Kinder-doopters / noch
 om den Kinder-doop soo veele heroerten maeken:
 want heeft de Gemeente ende hebben de geloobige
 in der Apostolen tijden aen konnen goet wesen al en
 zender geen verwerpers des Kinder-doops / waer-
 en sullen zy in dese laetste tijdt den Kinder-doop
 verhoudende niet konnen goet wesen? Ja sy heb-
 ben oorzaeck haer wedersprecken van den Kinder-
 doop verdacht te houden / ende te presumeeren dat
 die saecke goedt is / want het en behoort in gheen
 B 2 Christen

Chriſten herte te komen / indien den Kinder-dooꝝ ſoo veel ghekijſſ en gheroepſ waerdich iſ als de Weder-dooꝝers maechen / dat Godt die van der Apoſtolen tijden aen in zijn ware en waerde Ghe- meynthe / in alle gezeſen Leeraers / ſonder beſtraffin- ge der Apoſtolen ofte harer Diſcipulen / iae ſonder pemandtſ twiſſelinghe / ſoude hebben laten plaerſe houden / om nu maer in deſe laeſte eeuwe dooꝝ een deel onbaſte / twiſtige / ende hoewel ſchijn-heplige / eventwel verwerde menſchen / die nachte met mal- kanderen nachte vooꝝ haer ſelven een gewiſſe en wel- verſeekerde belijdeniſſe deſ geloofs hebben / de ſel- ve te beſtrijden. Ick weniſchte dat onſe partijen dit wel overdachten / ende beſagen of zi oock op deſe dingen ſoodanighen antwoordt konnen binden / die niet by den onwetenden een ſchijn / maer vooꝝ den verſtandigen een rechte geruſtigheyt gebe.

C A P. II.

Dat de Weder-dooꝝers met gheen klare ſchrift zijn te payen: ende dwafe- lijck uyt-ghedruckte letter eyſchen over den Kinder-dooꝝ.

Aſterictus. Het gene geſeyt iſ gheeft wel een krachtich vermoeden / maer geen volle ober- tunginge / daerom laet ons vooꝝtaen ſpreec- ken van de Heplighe Schiſtuere / ende ſien of den Kinder-dooꝝ daer mede kan beſtaen.

Eusebius. Soo ghy het in zijne volle leden aen- merckt 't gheeft al wat meer als vermoeden / ende wy mogen ſeggen met 1 Joh. 2: 24. 't Gene ghy lie- den dan van den beginne gehoort hebt, dat blijve in u. Doch tot volle ende ontwiſſelijke ſeekerheyt heb- ben wy de Schiſtuere oock krachtich aen onſe zijde.

Aſterictus. Gedencht dat ghy klare Schiſt / geen dunſter Philoſophie moet gheben / anders kan al u bewijs niet gelden.

Eusebius.

Musebius. Ick heb soodanich bewijs dat u ende
leersame wel sal holdoen. Wat de Weder-doo-
pung aengaet / het is vergheefs klare schrift by te
wringen alst met hare booz-oozderlen niet accordeert.
Het is t'zoo heftich teghen sprecken is niet om
het ons aen klare schrift ontbreect / maer om
in ongefegelijke hartnechigheyt haer booznaem-
swaepen is.

sterictus. Dat is wat hardt ghesproocken / zy
en ten hoogsten schijnen de Schriftuere te hoo-
re / ende van conscientie wegghen u lieden teghen te
/ als die niet anders konnen sien of zy en hebben
Godts woordt aen hare zijde.

Musebius. Nochtans de saecke zelfs betuyght
erlijck 't gene ick segge. Hebt ghy het boozheneu
gemerckt hoe klarelijck Godts woordt booz ons
die leer-stucken die wy verhandelt hebben? En-
genomen hare tegen-spraecke ware eenichsing te
schoonen in die hooghe stucken ende soo swaer
te booz 't vernuft om te verstaen: wat kan haer
hartnechigheyt supheren / dat zy doozgaeng la-
ten op het onderhoudt der Predikanten/waer ober
Gods woordt soo klare is / dat het haer
wyls beschaemt maect: dit hebt ghy ongher-
siffelt van onse eerste t'samen-spraecke noch wel
gehouden.

sterictus. Het is my noch in verscher gedachtenis-
ende hier in kan ick haer geensing verschoonen.

Musebius. Van de mensch-werdinghe Christi uyt
Maria / uyt den gheslachte Davids / uyt de stam-
Juda / van den zede Abrahams / Isaacx en
Jacobs / is de H. Schrift immers alsoo klare:
is desen Artijckel niet klare ghegrondt in
Godts woordt / soo en isser gheen klareheyt in het
heele boeck der Schriftuere. Want hoe konde
derder den oozspronck der menscheit Christi uyt
Maria aengewesen worden / dan ghenoemt worden
het zaedt der vrouwen, het zaedt Abrahams, &c.
in rijcken voort komende uyt den afgehouden
sick Isai, een scheute uyt zijne wortelen, een Sone
de lendenen Davids, een vrucht zijner lendenen,

De Weder-
doopers en
hooren
geen klare
schrift in
Christi
mensch-
werdinge.

uyt den zade Davids, uyt den Vaderen, de vrucht des buycks Mariae, en dierghelijcke seer veel. **Al** hadder gheseyt gheweest Christus heeft vleys en bloedt van Maria aenghenomen / het en konde niet klarer wesen dan dese manieren van sprecken: oock zijn het die / welke de Schrift doorgaens in 't stuck van generatie ghebruyckt / end men sal gheen woorden vinden waer mede de oorspronck der kinderen van haren Ouderen ghetoon werdt / die niet oock van Christi menschwerdinghe ghebruyckt werden. **Eventwel** en houden de Wederdoopers niet op ons hier in tegen te sprecken / ende ofte eenighe veranderinghe te stellen in de Godtheit des Soons / ofte eenigen oorspronck zijner menscheit te stellen die zy niet opentlijk en derben belijden?

Asterictus. De Hansiten reddden haer hier in / seggende / zy hebben den Salichmaecker al / het zy haer even eens van waer zijne menscheit is gekomen.

Eusebius. Dat ware wel gesept ware ons hier van niet geleert / maer nu daer soo klare leere van is / het en is niet anders als de ooghen slupten voor de Sonne. **Ende hoe!** sal het te vergeefs soo sorgbuldig geleert wesen van waer Christi menscheit zy; wordt hy niet soo wel geleert te wesen den sone des Menschen, den sone Abrahams, den sone Davids, als den sone Godts? ende moeten het eene niet soo wel gelooven als het ander? behoort het niet beyde tot het Evangelium Gods van zijnen sone Jesu Christo? **Rom. 1: 3. 4.** Hooft Paulum 2 **Timoth. 2: 8.** Houdt in gedachtenisse dat Iesus Christus uyt de dooden is opgeweckt, uyt den zade Davids, nae mijn Evangelium. **Ende** dat Paulus als zijn Evangelium soo wil onthouden hebben / salmen dat soo bezijden stellen als en ware daer aen niets ghelegen? hooft hem oock **Heb. 7: 14.** Het is openbaer, dat onse Heere uyt Iuda ghesproten is: ende dit stelt hy tot een fondament van de veranderinghe des Priestersdoms ende der Wet. **Dat** dan Paulus stelt als secker ende tot een fondament van soo ghewichtighen saecke / salmen dat in 't onsecker stellen ende aen welker kennisse ons niet veel is ghelegghen?

Asterictus.

Asterictus. De Weder-doopers belijden immerx dat Christus upt Dabid en Juda gesproten is.

Eusebius. Doozwaer de sulcke en konnen het niet belijden die dzyben / dat Maria zy upt den dochteren Arons : want alsoo hy gheen bleeschelijcken Vader hadde / die zijn Moeder upt Aron afkomstich houden / moeten hem onder de stamme Levi reekenen.

Asterictus. Sy sullen seggen dat hy gheseyt werdt upt Juda te wesen / om dat hy ghehouden wierdt een sone Ioseph te zijn / die upt Juda ende van den gheslachte Dabids was.

Eusebius. Dit bevesticht mijn seggen / want soo en konde hy niet waerlijck upt Juda ende Dabid wesen / maer alleen na de opinie der menschen.

Asterictus. De dingen werden in de Schrift dickwijls genoemt na't gene zy ghehouden werden.

Eusebius. Hier en kan het soo niet verstaen werden / de redenen zijn veel : neemt nu kortelijck dese drie. I. Den Apostel seght het is openbaer, &c. salmen seggen van eenige saecke / het is openbaer dat het soo is / als het maer en is nae opinie der menschen? II. Hy stelt Christum upt Juda / met ontkenninghe dat hy is upt de stamme Levi / vers 11. 12. 13. 14. Soude hy ontkennen het ghene in der waerheyt was / om te stellen als secker het ghene maer en was nae opinie van menschen? soude dat wesen oprechtelijck leeren en vaste gronden legghen? En dit geeft de III. reden / want het geheele dispuut des Apostels soude in d'asschen vallen : want als hy wilde beslupten / dat het Priesterschap op een ander gheslachte was ghekomen / alsoo Christus gheacht wierdt upt Juda niet upt Levi te wesen / derhalven datter veranderinghe des Wets moeste gheschieden : soo mochte een ander met grooter recht beslooten hebben / dat het op het gheslachte Arons ende de stamme Levi was gebleven / dat oock de selve Wet moeste blijven / nademael Christus niet nae achtinge maer in der waerheyt upt Levi was / ende peder saecke meer moet gheoordeelt worden nae de waerheyt / dan nae menschen achtninghe. Sal dan Pauli seggen
B 4 waer

waer wesen Christus moet waerlijck uyt Juda wesen dooz eene Moeder selbe uyt Juda zijnde.

Asterictus. Die dan bekennen dat Maria uyt Juda ende van den huyse Davids was / moghen immers bekennen dat Christus uyt Juda ende Davids zaedt is.

Eusebius. Hoewel zy min swarigheyt hebben als d'ander / nochtans en mogen zy 't niet seggen soo langhe zy ontkennen dat hy uyt Maria mensche is geworden.

Asterictus. Mach Christus niet gheseyt worden van daer te wesen / van waer hy ghebozen is.

Eusebius. Ja men mach en moet het seggen / maer niet de Weder-doopers ist anders ghelegghen / naedien zy het wesen ende het gebooren wesen in Christo schepden / seggende dat Christus niet uyt Maria / maer alleen in Maria mensche is ghetworden ende van haer gebozen : Ick segghe / zy en belijden niet dat hy uyt Maria is , maer alleen dat hy van haer gebooren is. Maer als zy op dese braghe sullen nae haer gheboelen antwoorden / van waer Christus nae den vleesche zy, ofte gesproten zy, zy sullen segghen / dat het is uyt eenige veranderinge in zijne Godheyt / ofte andere sullen ons wijzen op eenighe hemelsche stoffe ofte eenige andere stoffe in Maria geschapen of anders in haer gebzacht. Willen zy doch seggen dat het een dingh hy haer is / uyt Maria te wesen , ende uyt haer ghebooren te wesen , soo komen zy in onse meeninge : ende dit wil oock den Apostel / want hy en seght niet simpelijck dat Christus ghebooren is uyt Davids zaedt / Ec. eben of zijne Moeder niet anders aen hem en hadde dan het dragen ende baren : maer hy seght / dat hy is uyt den zade Davids : Dat hy gesproten is uyt Juda / Ec. dat is zijne menscheit van daer oorspronckelijck ontfangen heeft / gelijck de kinderen plegghen uyt hare Ouders te wesen. De Weder-doopers dan dit ontkennende / ofte dese kennisse onnoodich achtende / sluyten zy niet hare oogen booz de klare waerheyt / ende een sonderlingh stuck des Euangheliums ? ziju zy oock niet dupdelijcke schrift te winnen ?

Asterictus,

Alterictus. Ick moet u oock hier in toe-stemmen.
 Eusebius. Ghy sult noch meer hoorzen. Is het
 niet oock klaer datmen in goede oorzaecken en ghele-
 zentheit wel mach eenen eedt sweeren by den name
 Gods? Hier en is gheen oorzaecke om dit te ontken-
 nen dan de woorden Christi Matth. 5: 34. Ic. Sweert
 ganschelijck niet, maer laet zijn u woort jae, jae:
 neen, neen: wat boven desen is, dat is uyt den boo-
 en, ende Jacob. 5: 12. welke woorden nochtang
 jaer selven berklaren: want gelijk verboden werdt
 te sweeren/ so werdt oock verboden boven Ja of Neen
 te gaen / ja sulcks werdt uyt den quaden genoemt.
 Nu de partjen en kunnen niet seggen dat dit gan-
 schelijck en allesins is verboden / want Christus
 heeft ten minsten boven Ja en Neen ghegaen / soo
 oock wijslyc hy seide: Voorwaer, voorwaer. De par-
 tjen eenige saecke bebestighende op haer mannen of
 vrouwen waerheit en dierghelijcke / gaen oock selve
 verder. Soo moeten zy dan bekennen dat het maer
 in secker aensien verboden werdt te gaen boven Ja
 en Neen: ende soo werdt dan oock den eedt verbo-
 den / 't welck neffens het ghesepde mede hier uyt
 lijckt/om dat Christus de manieren der eeden booz-
 tellende die hy verbiet / in 't minste geen teycken en
 heeft dat hy oock daer onder verstaet eenen eedt
 Godts salighlijck by Gods name gedaen. Als hy den
 eedt ganschelijck verbieden wilde/nadien hy doch de
 manieren van sweeren verhaelt / hy moeste immers
 die maniere niet verswijgen daer het meest op aen-
 komt. Wat kan men dan beter berklaren als uyt de
 woorden selve? De Joden achteden het derde Gebodt
 wel voldaan als zy geenen eedt byaecken die by Gods
 name gedaen was / ondertusschen beelden zy haer in
 dat het Godts name niet en raecte als zy swoeren
 by Hemel, Aerde, Ierusalem, haer Hooft, den Tem-
 pel, den Altaer; swoeren daerom lichtbaerdich daer
 by/ende al swoeren zy valsch zy meenden daer en wa-
 re soo niet aen ghelegen. Christus leert haer het con-
 trarie / en beveelt zijne Discipulen sulcks te vermij-
 den. Van Gods naem spreekt hy niet/want de Pha-
 rizeen selve leerden noch/datmen daer by niet so licht

Noch over
 het Eet-swe-
 ren.

en valsch mocht sweeren : maer van d'ander manieren leerd hy / dat sy noch indirectelijck Godt raecten / derhalven Godts naem misbruyckten / en daerom moesten gemijdt werden. Matth. 5: 34. 35. En Matth. 23: 20. 21. 22. Konnen de Weder-dooper beter verklaringhe gheven waerom Christus / wehoben Ja en Neen gaet / uyt den quaden noemt soo het doch niet allesins daer hoben te gaen behoben is? Doch't is dwaeshepdt hier op langh te staen / want wy hebben onwederspreeckelijck exempelen van eeden selfs in 't Nieuwe Testament Den Apostel Paulus die Christi meeninghe wel verstaen heeft / roept Godt d'ichwijls tot getuyge, di doch een byandt is van leugenen: ja roept hem to getuyge over sijne ziele, 2 Coz. 1: 23. Is dit geen eedt? wat sal dan de Weder-dooperen een eedt wesen immers het gaet verre hoben slechte Ja of Neen: Ende dit derben de Weder-doopers selfs nabolgen 't welck sy te vergeefs verschoonen / segghende menemmen / datmen wel mach sweeren tot bevestinge der eeuwiger waerheyt, ten prijse Godts, tot bouwinge der broederen: Ofte met de Colloquenten van Emden: Datmen Godt wel mach tot getuyge roepen in Goddelijcke saecken: Want soo moeten sy bekenen / als gesepdt woꝝdt en sweert Geenins, dat het generael woꝝdt Geenins verstaen moet werden niet generael maer met bepalinge / en alsoo werdt den wegh gebaent voꝝ ons / want sulcke bepalinge wy stellen werdt ons van de woꝝden selve in handen gegeven. Ende soo veel toegebende / hoe woꝝdt dooꝝ het woꝝdt Geenins den eedt van tijdelijcke handelungen in goede gelegentheyt gedaen meer van haer verwoꝝpen dan den eedt in Goddelijcke saecken? Willen sy dan in menschelijcke saecken oock niet gaen hoben slecht Ja, of Neen? dat sullen sy haer wel wachten: ende hoe kunnen sy dan eenen eedt in sulcke dingen gheheel misprijzen? te meer alsoo Pauli eedt niet per Goddelijcks raecte / maer alleen sijne reyse na Cozinthen? Maer wat kunnen sy segghen op Heb. 6: 16. waer Paulus seght van de menschen (sonder onderscheyt van geloovige of ongelovige / ja

ep gent-

af te leggen? Act. 10. Philippus onderwijst den
 Moorman van Christo/ doopt hem / maer van sijn
 dienst te verlaten is gheen vermaen / Act. 8. Wa-
 fundament isser om maer te gissen / ick swijge baste-
 lijck te bewijfen / dat den Hoymman te Capernaum
 Matth. 8. Joseph van Arimathea Matth. 27: 57.
 Luc. 23: 50. Sergius Paulus Act. 13. Publius den
 Obersten van Melite Act. 28: 7. haer ampten sou-
 den afgheleypdt hebben / ofte daer toe vermaent sou-
 den wesen? Ja/ selfs de belijdenisse/ soowel van den
 Menschen als van de Vansiten/ bekennen het Ober-
 hepts-ampt een noodtwendighe ordinantie Godts/
 tot onderhoudinge van den ghemeynen staet / sonder
 welchen de Werelt niet en mach bestaen: mach nu
 een Christen een noodtwendighe ordinantie Godts
 niet bedienen? ofte salmen Godt die oneere aen doen/
 die van naturen heyligh enderechtbaerdigh is / dat-
 men hem toeschijpe een ordinantie die een Christen
 niet mach bedienen / ende tegen het Christen leven
 strijdt? Dit ampt was in den O. T. den gheloobi-
 ghen gheoorloft; in den N. T. ist niet afggeschafft/
 maer het blijft noch / het is noodtsaeckelijck / het is
 Godts dieneresse/ Rom. 13. Godt wil het: ende moet
 derhalven goet wesen: wat bescheydt is dit / dat
 het dan een Christen niet en mach bedienen? het
 is waer / Christi Coninckrijk is niet van deser We-
 relt, Joh. 18: 36. Maer is dat geseydt dat niemandt
 die onder sijn rijcke is wereltsche regheeringe mach
 aenbaerden? Liebe waerom sal men doo? Christi gre-
 stelijck rijck meer wereltlijcke regeeringe den Christe-
 nen verbieden dan wereltlijcke goederen? want dese
 en zijn ons niet noodiger dan het ghene: ende berde
 zijn sy eben verre van den geestelijcken staet des rijcks
 Christi. Oock seght Christus wel tot sijne Disci-
 pulen: Alsoo en sal 't onder u lieden niet zijn, name-
 lijck als onder de Coninghen en Obersten / Ec.
 Mat. 20: 26. Marc. 10: 43. Luc. 22: 26. maer hoe-
 men de woorden siset / men sal alleen dit daer in bin-
 den / dat de Apostelen/ en volgens de Leeraers / niet
 en moeten hoogheyt over malkanderen/ nochte in ha-
 re bedieninge soecken; maer dat hy alle sijn dienaers
 en

en nabolgers de wereltlycke regeeringe soude verbo-
den hebben / en konnen sy inder eeuwigheyt npt Chri-
sti woorden niet bewijfen.

Asterictus. Onder de Ampten der Gemeente
1 Coꝝ. 12: 28. Eph. 4: 11. wordt het Oberhepts-
ampt niet genoemt.

Eusebius. Daer werden ghenoemt de diensten die
aen de Gemeente / als een geestelijck lichaem / tot
geestelijcke opbouwinge / besich zijn. Maer laet de
partijen rondelijck verklaren / of de leden van Christi
geestelijck Rijck geen ander ampten moghen bedie-
nen dan ghenoemt werden / 1 Coꝝ. 12. Eph. 4. Haer
ypgen doen gaet hier tegen / want sy willen wel Pre-
dicke-maechers wesen op de Doopen / ende andere ampt-
en bewaren daer geen swaerd by en gaet / al en be-
reiffen sy maer wereltlycke dingen.

Asterictus. In Christo en is niet min ghebleecken
als wereltlycke macht / en regeeringe; dien wy noch
nachten moeten nabolgen / en in syne kruysdragende
voetstappen treden. Joh. 8: 12. en 10: 27. Heb. 12:
vers. 2. 3. 1 Pet. 3: 21. &c.

Eusebius. In Christo en is oock niet min geblee-
cken als wereltlycke regeeringe van Doopen en Ple-
cken / Kerck-booghdije en dierghelijcke: ja in hem
en zijn geen wereltlycke hanteeringen of bekomme-
ningen gebleecken na dat hy sich in synen dienst heeft
vertoondt. Nochtans en volgen hem de partijen
hier in niet na; ende moeten alsoo met ons bekennen
datmen Christum wel moet nabolgen in deuchden /
naer in syn maniere van leven met onderscheydt.
Willen dan de Weder-doopereu wat uytrechten /
laet haer bewijfen dat wy alles moeten blieden wat
Christus niet ghehadt ofte bediendt heeft / sy sullen
verck hebben.

Asterictus. Christus en heeft oock aende lidma-
ren syner Kercken gheen wetten noch regulen van
wereltlycke regeeringe hoor-geschreven / noch haer
gewesen op der Joden wetten / veel min op de wetten
der Roomischer Kerseren ofte Heydenen.

Eusebius. Het en is geen wonder nadien hy niet
gekomen is om tydelijcke saccken / maer alleen gee-
stelycke

stelijcke ende behoozende tot sijn Rijcke te beschic-
 ken: onderwijlen en heeft hy de wereltlycke regee-
 ringe nochte de wetten daer toe dienende niet wec-
 ghenomen nochte den sijnen verboden. Doch laet di
 partijen wederom bewyfen / dat een Christen geen
 beroepingen of diensten mach aenbängen dan wael
 van in 't N. O. bysondere wetten zijn ghegeven; sy
 sullen haer leben langh te soecken hebben ende niet
 uptrechten. Wereltlycke wetten hoefde Christus
 niet te leeren / als die dooz het oberige licht der na-
 turen konden ten meestendeele ghebonden werden:
 ende indien selfs de Heydenen rechtvaerdige wetten
 hebben konnen maecten / hoe veel te meer gheloob-
 ge Christenen diens verstandt soo veel beter verlicht
 is: die hoewel geen particuliere wetten / evenwel
 soodanige generale gronden der wetten van Christo
 hebben / waer upt sy de particuliere wetten konnen
 beproeven of docht onder de natuerlycke gherechtig-
 heyt der Heydensche wetten pers schuypt 't welck
 met de Christelycke gherechticheyt niet en accoz-
 deerd / ende geen goede Christelycke regeeringhe
 volgens den regel Pauli 1 Timoth. 2: 2. soude kon-
 nen maecten: die daerenboven een goetd Patroon
 hebben aen de burgerlycke wetten Mosys / vooz soo
 veel sy niet en slaen op de bysondere ghelegentheyt
 Israels: ende daer by veele ghemeene gronden in
 den O. O. Seggen sy: Christus heeft ons daer toe
 niet ghewesen. Ick segge wederom: Al heeft hy 't
 niet uptdruckelijck ghedaen / hy heeft 't bedeckte-
 lijck ghedaen / ghelijck doech d' Apostelen / want van
 waer komen anders die stellinghen die wy vinden
 Matth. 26: 52. 1 Cozinth. 5: 1. Apoc. 13: 10. en
 andere elders meer: ende al hadde hy het geensins
 ghedaen / hy en heeft oock niet verboden daer toe te
 gaen / ja van veele dingen geen verklaringe doende
 heeft hy klaerlijck de wetten Israels / vooz soo veel
 sy andere volckeren konnen te passe komen / geau-
 thoriseerd / willende dat de Heydensche wetten daer
 na beter en volmaeckter sullen werden. Willen de
 partijen dit ontkennen / waer sullen sy dan leeren
 de wetten van de graden van maeghschap in houwe-
 lijck

ick te mijden? sy en derben immers niet seggen dat
 de Chriſtenen op geen maeghſchap hebben te letten:
 de regulen ſullen ſy by de Heydenen niet willen ſoet-
 en/ oock en zynſe daer niet gantſch ſupber te binden:
 Chriſtus heeft daer niet van geleerd: waer konnen
 dan ſoecken dan in 't **O. T.**? of ſullen ſy dit weeren
 in haer eppen herſſenen in de plaetſ te ſtellen? Hoozt
 1. **ere**n boben den **Apoſtel** 1 **Cozinth.** 6: 1. 2. 3. 4. 5.
 waer hy de geloobige leerd niet onder de ongeloobige
 waer onder de hepligen te rechte te gaen: ende daer-
 nupt de **Gemeente** **Mannen** te ſtellen die ober de
 idelyke dingen mogen **Rechters** wesen en oordeelen.
 Hier toe geeft hy een reden recht contrarie als onse
 partijen: sy seggen / **Chriſti** **Rijk** is niet van deſer
 werelt / ergo de geloobige moeten de wereltlycke re-
 geringe en hoogheyt mijden / en 't wereltlyck ampt
 't wereltlycke regiment laten: maer **Paulus** be-
 nupt / dewijle de **Hepligen** de **Werelt** ja de **Engelen**
 oordeelen ſullen / dat sy niet onwaerdigh moeten ge-
 acht worden de minste / dat is / de tydelijcke dingen te
 oordeelen. Hier hebben de partijen drie dingen aen
 mercken: I. dat **Paulus** onder de **Chriſtenen** **Rech-**
 ters van tydelijcke dinghen raedt te ſtellen: derhal-
 ven dat een gheloobige een ampt mach bedienen hoe-
 vernigh **Chriſtus** heeft ghewengerdt / als byten ſijn
 roep / **Luc.** 12: 14. ende 't welck onder die ampten
 der **Kercke** / die **Paulus** noemt / 1 **Cozinth.** 12: 28.
1. Ph. 4: 11. 12. niet getelt enwerdt. II. Dat **Paulus**
 een generalereden daer van geeft / die op 't geheele
 oberhepts-ampt eben ſoo wel mach gepast werden.
 Want na **Pauli** crempel mach ick beſuyten: Die
Werelt en **Engelen** ſullen oordeelen / die als **Co-**
 zingen ende **Dozſten** daer ober ſullen wesen / die ja
 met **Chriſto** in eeuwigheyt als heerschen ſullen: zyn
 niet waerdich ober de minste / ober de tydelijcke
 dingen te heerschen? ſoo dat de partijen de geloobige/
 1 **Pauli** grondt-reden / klemnigheyt aendoen / hen
 wereltlycke regeeringe verbiedende. III. Dat
Paulus de gheloobige op geene wetten wijst / oock
 zynder geen particuliere wetten / om alle tydelijcke
 dingen te richten / in het **N. T.** sy moeten dan ofte
 vele

veele dingen ongeoordeeldt laten en de processen an een spijcker hangen / ofte soodanige wetten gebuyken als booz-geseydt is: ende met een bekeimen dat het een uitnemende sothept is / eenigh ampt de Christenen onghoorloft te achten om dat Christus geen particuliere wetten daer toe heeft gegeven.

Van het
swaert dra-
gen en
krijgh voe-
ren.

Asterictus. *Ick hebbe hermarck u alsoo te horen redenkabelen / ende geboele dat u redenen dat per binden: doch dit moet ick booz t leste hermanen dat de Weder-doopers t Oberhepts-ampt meest bewerpen om het swaert en krijgh voeren / daer ahangende / t welck hem met Christi en der Christenen afgestorven leven niet en boeght.*

Eusebius. *Was niet een afgestorven leven dat Johannes leerde? predichte hy niet ware bekeeringe aen welcken niet en ontzack om de Helle t'outgaen Matth. 3. Luc. 3. Waren t niet effene banen en rechte wegen die hy bozderde? bekeerde hy niet den onghoorzame tot de boozsichtighept der rechtvaardigen / om den Heere te bereyden een welgheschick volck? Luc. 1: 17. Wat konder aen soodanigen leer ontzrecken tot een afgestorven leven? ebenwel sijn leere laet den krijghs-lieden het swaert houden / leerte maer hoe sy hen moeten dragen / Luc. 3: 14. Doch en is niemant geleerd het swaert af te leggen als hy gheloobigh wierdt: niet dien Hopman / Matth. 8. niet Cornelius / Act. 10. niet Sergius Paulus / Act. 13. niet den Stockwaerder / Act. 16. niet Publius / Act. 28. niet Prastus den Rentmeester / Rom. 16. hoedanige personen in dien tijdt leden van den Raedt waren: boeght hier by die van des Keysers hup-ghesin / Philip. 4: 22 en andere meer. Doch om de partijen met haer selven te dzingen / laets oberleggen / I. of Abrahams / Moyses / Josue / Samuels leven niet en sy gheweest een afgestorven leven / om dat sy wapenen ghebuyckt hebben? II. Of Paulus / ende alle die haer dooz wapenen laten beschermen ende sulcke bescherminge soecken / Christi ongewapent leven en kruysdzagende boetstappen nabolgen konnen? III. Of een Weder-doopers Leeraer Christum recht na volgt / die doozlogh-*

ooyloghs-dingen (waer dooy men de byanden aen
't lichaem beschadicht en daer toe gekocht werden)
maeckt en verkooppt ?

Asterictus. Moeten dan de gheloovighe niet hare
swaerden tot ploeg-yseren en hare spieffen tot sicken
maecken / volgens Ies. 2:4. Mich. 4: 2. 3. want
hier op wijst de belijdenisse der Hansiten Art. 18.

Eusebius. Die plaetsen en gheben niet te kennen
dat yder Christen soude ghehouden wesen geen wa-
penen meer te ghebruycken: want zy en verbaten
niet een bevel van 't ghene wy moeten doen / maer
een propheetie van 't gene Godt wil te wege brengen.
Du de propheetien en konnen niet seffen / maer wo-
den verbult gelijkse Godt gemeent heeft: ende dese
en wordt niet nae de letter verbult / want waer heb-
ben opt de partijen ghesien of ghelesen / dat gheen
volck meer teghen het ander een swaert op hief?
men moerse dan niet nae den letter nemen / maer
verstaen van geestelycke byede / en volkomen ruste
hier nae in 'teewich leven. Sonder sulcke berkla-
ringhe en konnen de partijen noyt waer maecken
dat gene oock ghepropheeteert werdt Ies. 11: vers 6. tot
10. Tot krachtiger obertuppinghe staet aen te mer-
ken / dat die ghemelde propheetien niet alleen booz-
egghen datmen gheen swaert soude boeren / maer
voornamelyck datmen gheen swaert ofte quaedt
oude byeesen / 't welck eenen blinden kan tasten
Ies. 2. en 11. maer voornamelyck Mich. 4: 3. 4.
Iet een volck en sal teghen het ander volck gheen
waert op-heffen, ende zy en sullen den krijgh niet
neer leren. Maer zy sullen sitten een yder onder zij-
nen Wijn-stock, en onder zijnen Vyghe-boom, ende
maer en sal niemant zijn diese verschricke. Spreekt
it van upterlycke byede / hoe werdt het verbult /
adien Christus niet ghekomen is om byede maer om
het swaert te senden / Matth. 10: 34. ghelijck dan
dese ruste werdt beloofst / in den selven sin salmen de
maerden affegghen: maer ghelijck het krupen en de
erbolginghe onder het P. C. niet en strijden met des-
se belofte / alsoo oock niet het wettelijck krijgh boe-
ren: ende wanneer Godt sulchen seeckeren ruste sal
C geven

geben als de woorden upterlijck schijnen te toonen / dan sullen wy garen met de Weder-dooperen seggen / het is tijdt de swaerden en wapenen af te legghen.

Asterictus. De belijdenisse wijst oock op 2 Cozintij. 10: 4.

Eusebius. Niet min sottelijck: want Paulus spreekt alleen van hem en andere Leeraers des Euangheliums die niet dan met geestelijcke wapenen strecken: maer en leert gheensins dat het swaerdt in gheen beroepinghe en mach ghebruyckert werden. Tot een besuypt neemt noch dit bewijs booz ons / upt der Hansiten belijdenisse Act. 37. Wy zijn ghehouden (seghtse) Godt voor de Overigheden te bidden, en wijst op 1 Timoth. 2: 1. 2. waer Paulus tot een grondt leght vers 4. dat Godt wil dat oock soodanige saligh worden, &c. Maer hoe? haer ampt aflegghende? Neen: maer oock behoudende / want hy leert bidden / dat wy een gherust stille leven onder haer mogen leyden in alle Godtsaligheyt en eerlijckheyt. Willen dan de Weder-dooperen op desen grondt ende wijze booz de Overheden bidden / hoe konnen zy haer ampt den Christenen ongeoorloft houden? Haer ghebedt en belijdenisse en accordeeren gantsch niet.

Asterictus. Ghy hebt ghenoechsaem en onweder-spreckelijck bewesen / dat Godts woordt aengaende Christi mensch-werdinge / het eedt-sweeren / ende ampt der Overhent soo klaer booz u lieden is / dat het groote hertneckigheyt is u lieden daer in tegen te sprecken.

Eusebius. Soo moet ghy dan bekennen dat de Weder-dooperen met geen klare schizist en zijn te helpen: daerom hoe vaste redenen wy mogen geben van den Kinder-doop / de partijen en sullense niet aennememen soo langhe zy hare domme engensinnigheyt niet af en legghen.

Asterictus. Hebt ghy-lieden dan oock klare schizist booz den Kinder-doop / booz gebodt / exempel / ofte leere?

Eusebius. Genomen daer en ware gheen dupdelijck ghebodt / exempel noch leere / is dan een saecke gantsch verwerpelijck?

Asterictus. Ja / want soo en blijfter geen bewijs.
Eusebius

Hoedanige
bewijfen
men mach
ghebruycken.

Eusebius. Genoech vooz den wijsen: maer die on-
 wijse hoofden die anders geen bewijs en kennen moes-
 en dan de vrouwen het Abontmael onthouden /
 want wat bevel / exempel / of duydelijcke leeringhe
 hier van? sietmen op de eerste instellinghe? Chri-
 us heeft zyn Abontmael / instellende / ghehouden
 met zijne Discipulen / Matth. 26. Marc. 14. Luc.
 men leest niet datter eenighe van die gheloobighe
 vrouwen by waren die hem soo ghetrouwelijck nae-
 volghden uyt Galilea / van hare goederen dienden
 Luc. 8:3. en by bleben selfs tot in zyn doot / Matth.
 23:55. 56. Oock en wort er gheen bevel of beschij-
 ninge ghegeven van persoonen / waer dooz men de
 vrouwen soude moghen verstaen. II. Paulus / van
 het Abontmael handelende / spreekt tot broeders /
 Corinth. 10: 1. ende 11: 2. 33. ende als hy seght /
 28. De mensche beproebe hem selben: hy spreekt
 met een woordt 't welck slaet op het mannelijck ge-
 sicht / ghelijck oock doozgaens in beyde die Capit-
 ten werdt ghespoocken: 't welck uyt onse Dupt-
 te text genoechsaem is te mercken / hoewel klaer-
 uyt de Latynsche ende Grieckische. III. In de
 exempel van 't houden des Abontmaels blijkt
 en vrou-bolck. Men leest Act. 2. van ontrent 3000.
 men die bekeert wierden / ende bestandich waren
 de bzeckinghe des broodts: maer zy waren uyt
 ghene die Petrus vers 14. noemt Ioodtsche man-
 nen, vers 22. Israëlitische mannen: oock luden de
 worden doozgaens als van mans-persoonen. Act.
 7. werdt geseydt dat de Jongers vergadert wa-
 ren om broodt te bzecken: van Vrouwen isser gheen
 gewach. Wat raedt hier / dat doozgaens van de
 vrouwen werdt ghesweghen / die doch in andere
 vagen wel genoemt worden?

Asterictus. Daer is eventwel stoffe ghenoech om
 dat goedt gevolg te bewijzen dat den vrouwen oock
 het Abontmael toe komt / wanneer men siet op de
 omere des Sacraments / de bequaemheyt der vrou-
 wen om te ontfangen / ende dat haer het bereckende
 Abontmaels toe komt. Want hier op wijst
 Hieronymo / Sommarie pag. 144.

Eusebius. Daer wilde ick wesen / want alsoo mo-
ghy bekenen ofte datmen een saecke kan bewijse
sonder duydelycke leere: ofte dat het soo wel duy-
delijcke leeren zijn die uyt goede gronden by gebolg
werden genomen / als die uytgedruckte woorde / be-
vel / ofte exempel hebben. Ende soo houde ick m-
van de moeyte ontslaghen om te bewijfen / dat ee-
goedt gevolgh uyt grondt van Godts woordt soo ve-
geldt als uytgedruckte letter.

Asterictus. Wie soude dat konnen ontkenen di
weet hoe Christus de Sadduceen heeft overwonnen
Matth. 22: 34. ende hoe dickwijls by en d' Aposte-
len uyt ghevolgen beslupten / Joh. 5. 6. 7. 8. 9. 10
Capittelen / Ec. Rom. 2. 3. 4. 5. Ec. Gal. 2. 3. Ec
Peh. 7. 8. 9. doozgaens? Soodanige bewijfen hou-
den de Weder-doopers selve dooz goedt / Prot. Em-
act. 83. f. 4.

Eusebius. 't Is maer: ende nochtans als zy o-
schijftuerlijck bewijs geen rechte antwoozdt weten
te vinden / roepen zy altijd wederomme: Ghy en
hebt geen uytdruckelijck bevel noch exempel van der
Kinder-doop, om soo noch eenighen schijn te maec-
ken: gelijk in dat selve Protocol verscheyden maec-
blijckt. Oock is dit een ouden en ghemeenen sangh
onder alle Weder-doopers / die somtijds de bewij-
fen uyt goedt gebolgh genomen daerenboven bela-
stren als wereltiche argumenten, Menschelijcke
philosophie.

Of eenige
Kinderdoo-
pers beken-
nen dat den
kinderdoo-
p gheen be-
wijs heeft
in de Heyli-
ge Schrif-
ture.

Asterictus. Bellarminus en de Paus-gefinde ghe-
tungen met volle monde dat den Kinder-doop in he-
ghescreven woorde Godts ('t welck wy achten haer
soo wel bekent te zijn als u lieden / op dat ick met Cl
Cl. spreekke pag. 308.) geen plaetse en heeft / maer
alleen uyt de traditien der Kercke moet bewesen wer-
den. Siet Coster schildt pag. 379. en andere die Cl.
Cl. verhaelt.

Eusebius. Dese schoone wijshent van Cl. Cl. kon-
de wel licht een swaerdt Goliath teghen hem wo-
den. Want ten Eersten / hoe licht konden wy seg-
gen: De Paus-gefinde seggen eendzachtelijck / dat
der Weder-doopers leere / van den Weder-doo-
p / het
ampt

umt der Overheyt / en veel andere stucken / niet te vinden zijn in Godts gheschreven woordt / 't welck op achten dat haer soo wel bekend is als de Weder-doopers? Ten anderen / selfs inden Kinder-doop sal dit gelden / welke wel eenige Papisten ontkennen in de H. Schrift plaetse te hebben / om de kerckelijcke traditien meer te verheffen: maer veele andere / die wel garen dit voozdeel wilden behouden / werden nochtans ghedwanghen te bekenen / datse in de Schriftuere grondt heeft / en soeckense daer upt te bewijzen: alsoo stelt het Bybel-register geboeght by den Bybel van Sixtus V. daer toe 15. Schriftueraetser. Upt de Schriftuere bewijst het oock de Catechismus van Trenten / als mede Croquetius Catech. 109. Daerom is het een groote stoutigheyt van Cl. Cl. dat hy soo plat derst segghen 't ghene hy niet en weet / ende allen Papisten toe-schijft dat maer eenige seggen: jae het is openbare valscheyt ghene hy van Bellarmino seght / de welke / recht anders als Cl. Cl. verhaelt / met vollen monde ghetunght / dat den Kinder-doop klaerlyck upt de Schriftuere wert bewesen Lib. 1. de Bapt. Cap. 9. d. argum 8. ende Cap. 8. stelt hy zijne bewijzen upt de Schriftuere. Dit is voozwaer te plomzen stoutigheyt ofte valscheyt in lieden die haer ne soo vast willen ghehouden hebben als eenen gheworen eedt!

Alterictus. Gaet hy niet vaster in zijn seggen van Luthero / pag. 309. en 315. wanneer men dat bevel Christi sal aensien / dat men geen jonge kinderen sal doopen? Luth. in Postille.

Eusebius. Dat 'x een wildt soecken / hy soude geseuen hebben waer het stont in de Postille: doch hy heeft 'et misschien so naeu niet willen nagesocht hebben. Eventwel de valscheydt verraedt haer selven: want hoe konde Luther houden dat den Kinder-doop reedt met Christi bevel / en daer dooz wierdt uptgesloten / nademael hyse self upt de Schriftuere heeft ghepooght te bewijzen / ende de partijen selde elders hem niet meer te laste legghen / dan dat hy bekend hebbe / van den Kinder-doop gheen

Al ware den
Kinder-
doop niet in
de Schrift,
soo en
waerle noch
soo quaer
niet als de
partijen
roepen.

opentlijck ghebodt of uptgedruckte letter te hebben
nochtans niet versaeckende datse inde Schrift ghe-
grondt is? Vierghelijcke valscheyt soude wel licht
in zijn ander citatien te binden wesen / doch ick en
magh den tijdt niet verslijten in het soecken van die
boecken en plaetsen die hy soo confuselijck aentrecht/
ende op het bloot segghen van andere / welckers ge-
trouwigheyt niet beter bevonden werdt als de zijne.
Maer ghenomen het ware soo dat wy den Kinder-
doop upt de Schriftuere niet en konde bewijzen (hoe-
wel dat valsch is) soo soude ons noch open staen de
uptblucht der Hansiten / de welke siende dat zy te-
gghen de waerheyt aengaende Christi mensch-werdin-
ge niet op moghen / seggen datter geen saligheyt aen
hanght: siet Corn. Boeckert B. 4. Ende als ick
eens een Vermaender boozwierp / dat het Paulus
stelt als een sonderlingh deel zyns Evangeliums 2.
Timoth. 2. Hy vzaeghde of daer stontd / dat het ter
saligheyt noodich was / niet genoegh achtende dat
het was Pauli Evangelium. Mogen wy niet met
soo goet recht segghen / den Kinder - doop en hin-
dert geen saligheyt? want waer binden zy dat de
saligheyt verloren werdt / soo men anders gheen
Doop dan in de kindtsheyt ontfanght / hoewel men
de selve wel pooght te beleven? Daer en staet im-
mers nergheens / die op sijn gheloof niet ghedoopt
wordt sal verdoemt worden. Seggen zy / de Schrift
is klaer tegen den Kinder-doop? Ick segghe / al
waret soo / zy is oock klaer booz ons aengaende Chri-
sti mensch-werdinge / 'twelck H. D. A. wel bemerckt
heeft / daerom hy ober dit stuck met niemant wil
twisten: waerom doen zy niet oock soo ober den Kin-
der-doop? want doch als wy schoon dwaelden / t sou-
de niet wesen ober het bescheydt des Doops / maer
alleen ober den tijdt der aendienstinghe / ofte de per-
soonen diese toe komt: maer het ander raecht de ken-
nisse van den persoon des Salichmakers. Dit is een
nieu bewijs dat de Weder-dooopers meer haer hardt-
nerkigh booz-oordeel dan kracht van reden volgen.

Alterictus. 't heeft zijn bescheyt: doch laet ons
komen tot u lieder gronden.

C A P.

C A P. III.

Oat de Weder-doopers verkeerdelyck bewijs eyschen van den Kinder-doop, daer zy selfs schuldich zijn te bewijsen, dat den Kinder-doop is verboden.

Eusebius. Ick hebbe die al gereedt: maer dewyl ghy u nu draeght als een Dooz-spraecke der Weder-doopers / ick eysche eerst bewijs / datmen de kinderen niet en mach Dooopen.

De Weder-doopers behooren verbod te toonen van den Kinder-doop.

Asterictus. Wat hoort ick! sal den ontkenner bewijsen? die niet seght komt het bewijs toe / anderz nochtmen al seggen wat men wil.

Eusebius. Het en is niet ongerijmt / die een uytsonderinghe maect / dat hy bevolen werdt de selve te bewijsen.

Asterictus. In Goddelijcke dingen is dit een goede reden: Wat van Godt niet geleert of geboden is, dat is verboden.

Eusebius. Ja maer sommige dingen leert en ghebedt Godt uytduckelijck / andere wil hy daer uyt bevolen hebben. Hy leert hoe men het Abondtmael moet houden / wat het is: van de personen die 't gebuycken sullen maect hy geen particulier vermaen. Genomen ick ontkennde dat de Vrouwen moeten ten Abondtmael gaen / ende seyde ten is niet gheboden / ergo verboden: bewijst dat zy mogen. Soudt ghy 't genoegh achten?

Asterictus. Geensins / ick soude u reden doen gheben waerom ghy haer wilbet uytsonderen. De wetten en bepalen juist niet alle particuliere omstandigheden / die exceptie maect op eenighe wet / in een saecke die niet eenigh bescheyt daer in konde verstaen worden / moet reden gheben / waerom hy die niet sulcken exceptie berklaert.

Eusebius. Dat selve seght ick van den Doo: die den hondt-ghenoten Gods is verordineert. Wie de kinderen (oock hondt-ghenoten ende van Gods volck

met goedt bescheydt mogende ghehouden werden) daer van affondert / die behoort bewijs te gheben / ende mach niet slechtelijck seggen / zy en zijn niet gemeent / ergo niet gemeent. Bewijs dan dat de kinderen zijn uptgesloten.

Asterictus. Soo mocht oock een Dapist segghen / bewijs dat het verboden is kilocken te doopen.

Eusebius. Dat ware sottigheyt / want den Doop is vooz Godts volck en bondt-ghenoten / sulcke zijn oock de kinderen : geensins de kilocken : daer is beschept om oock de kinders ten minsten in bedencken te nemen / aengaende de kilocken is gheen met allen. Dat een Koninck ofte Dozt zijnen Onderdanen seckerere welbaden en pzbilegien beloofst hadde vooz haer en hare kinderen / ende daer van gegeven goedt bezegelt beschept / ofte beschepten hadde een secker teycken dat oude ende jonge dragen soude tot verseeckeringhe en vermaninge : maer daer na om gewichtige redenen / latende de selve beloften blijben / alleen het teycken veranderde dat daer op gegeven werdt ; ofte latende de selve pzbilegien / niet anders dan alleen andere bezegelinghe gabe ; soude men hoeben te gaen disputeeren wien de versegelinge toe quam ?

Asterictus. Geensins / maer alleen de versegelinge verandert zijnde / het blijckt genoegh upt den inhoudt der beloften en pzbilegien / ende het gebuyck van het oude zegel / wien ende hoedanigen het nieuwe zegel toe komt.

Eusebius. Of dan niemant seyde : dit nieuwe zegel en komt gheen kinderen toe / daer en is gheen gebodt van haer gegeven : wat soude ghy segghen ?

Asterictus. Datter gheen ghebodt noodigh was / bewijs het oude zegel den kinderen ghegeven wierdt : daerom dat hy soude toonen dat het verboden ware dit nieuwe den kinderen te gheben : ende konde men gheen verbodt vinden / dat sulckx een kraghrigh bewijs ware / dat in de ouderdammen der gener die den zegel toe quam geen veranderinge zy gevallen.

Eusebius. Siet ghy nu wel / datter geen ghebodt van den kinder-doop noodich was ? want het verbodt waer op den Doop werdt gegeven / is dat selve waer

maer op de Besnijdinge eertijds gegeven wierdt: merom kinnen licht ende onwederspreckelijck bezuyten / ghelijck het oude zegel der besnijdinge oock den kinderen wierdt gegeven / dat alsoo dit nieuwe zegel / den Doop / den kinderen moest gegeven worden. Ende wie dat ontkent / die moet eenigh verbodt wijzen / ende sulcken veranderinge / dat den kinderen nu het verbondt niet en mach verzegelt worden / hoewel het voormaels is geschiedt.

Asterictus. Dit en is voowaer geensins te verachten / maer tot rechte bastigheyt moet bewesen worden dat den Doop gegeven wordt op het selve verbondt als eertijds de Besnijdinge ende sulck / waer in oock de kinderen deel hebben: ten anderen dat den Doop hier een zegel van is. Belangende het eerste / ik sie dat het Antoni ontkent / op Duppi 1. en 2. argument / seggende dat het verbondt Gen. 17. waer op de besnijdinge wierdt gegeven ten eynde geloopt is / ende in 't N. T. niet en blijft.

Eusebius. Sijn lichtbaerdige ontkenninge sullen wy haest met krachtigh bewijs dooden. Ende voorderst / ghy weet dat dit verbondt eeuwich ghenoemt werdt / Gen. 17: 7. 13. 't is soo; eeuwich beteykent niet altydt een onophoudelijcken tijdt / maer oock het beteykent dickwijls soodanigen tijdt; men moet dan sien hoe 't in pder saecke genomen wordt.

Want den doop wort op het selve verbondt gegeven als voormaels de besnijdinge.

Asterictus. Ghy en sult nergens vinden (seght Antoni) dat het verbondt in 't N. T. blijft / dat Gen. 17. met Abrahams ende sijnen zaden bysonder ghemaect is / ende den Joden bysonder toekomt: want het is ingebreemt / ophoudende en tijdelijck. Pag. 7.

Eusebius. Als ich dan bewijse dat het oock tot den Heydenen uytgebreyt wordt in het N. T. sal Antoni stout seggen beschaemt worden. Nu hier toe is viler het gene men bindt Matth. 21: 41. van den vijngaerdt die andere Landt-lieden verhuert wordt. t Welck Christus verklacrt vers. 43. Het Coninckrijk Gods sal van u wech ghenomen werden, ende een volcke gegeven dat sijne vruchten voortbrenghen. Wie zijn dese andere Landt-lieden / dese andere volckeren / anders dan de Heydenen?

C 5

Asterictus.

Asterictus. Dit is u gheheel teghen / want ghy noemt dat verbondt eeuwich / ende verhaelt woorden die te kennen geben dat het van Abrahams zaedt is ghenomen. Ist van haer genomen / hoe ist onophoudelijck? Siet hier u eygen berwerringe / seght Antoni.

Eusebius. Ja siet hier de grobe bottigheyt van Antoni. Want hoe! al zijn sommige ongeloovigh geweest, sal hare ongeloovigheyt het gheloove Godts te niette doen? dat zy verre: Rom. 3: vers. 3. Want die en zijn niet alle Israël, die uyt Israël zijn. Noch om dat sy Abrahams zaedt zijn, en zijn sy alle kinderen: maer de kinderen der beloftenisse worden door het zaedt ghereeckent, Rom. 9: 6. 7. 8. Ende welke zijn dese kinderen der belofte? die sich Godt van den ghemeenen hoop / in verdoemelijcken staet zijnde vooz Godt / Rom. 3: 19. tot een eygen volck heeft willen affsonderen en krachtelijck bewercken / vooznamelijck ende eerst upt den Joden: Godt en heeft sijn volck niet verstootten, 't welck hy te vooren gekendt heeft, alsoo isser dan oock in dese tegenwoordige tijdt een overblijffel gevonden na de verkiefsinge der ghenade, Rom. 11: 2. 4. 5. maer oock upt den Heydenen / soo dat Godts volck genoemt worden die Godts volck niet en waren Rom. 9: 24. 25 / etc. Of nu veele Joden van dit verbondt zijn verballen / ja heden daeghs seer wepnige gekent worden die noch zijn onder dit Coninckrijcke / is daer mede het Coninckrijcke / het verbondt selve / ten eynde geloopen? Uet wel op de woorden Christi: hy toont dat den anderen Landt-lieden niet eenen anderen wijngaert / maer den voozigen verhuert werdt / Matth. 21: 41. Hy en seght niet vers. 43. dat het Coninckrijcke Godts van u sal wech genomen werden, ende anderen volcken sal een ander Coninckrijck oppgericht werden, maer hy leerd / dat dat selve Coninckrijck dat de Joden hadden / andere volcken soude gegeven worden. Gelijck het oock de selve Buzploft is / die de Joden hersmaeden ende niet en smaecten: ende waer toe de Heydenen geroepen worden / Matth. 22. en Luc. 14. Doet hier by de gelijckenisse van den Olijf-boom Rom. 11:

7. tot 25. van welcken de natuerlijke tacken werden
afghehouden / welke de Joden zijn : ende anderen
van den wilden Olijf-boom der Heydenen ingegriffyt
woorden. Ghy fiet dattet niet een anderen Olijf-boom
wozdt / maer dat de selve wortel ende boom blijft/
hoewel de tacken veranderdt werden.

Asterictus. Antoni onkent dat dese Olijf-boom
ons wijst op het verbondt Gen. 17. nadien gheen
mans-persoon dat verbondt genieten konde sonder be-
snijdinge / daer doch de Heydenen deses Olijf-booms
ijn deelachtigh gewoorden sonder besnijdinge.

Eusebius. Antoni verdwaelt in sijn wijsheit /
want hy seght selve pag. 8. dat de knechtken onder
de acht dagen in het verbondt waren / hoewel sy de
besnijdenis niet en moesten ghenieten. Soo konde
man nemandt het verbondt genieten sonder besnijdin-
ge / 't welck hy hier nochtan lochent. Waer wyt
op berder konnen leeren / dat de mans-persoonen
niet besneden wierden om het verbondt te genieten/
naer om dat sy alreede daer in waren en dat ghenot-
ten : want Godt nam eerst Abraham en sijn zaedt
n't verbondt met hem / ende daer op beval hy de be-
snijdinge tot een teecken des verbonds / Gen. 17: 11.
Het 14. vers en kan Antoni hier niet tegen stellen/
want hoe kan dat bewijzen datmen het verbondt niet
konde ghenieten sonder besnijdenisse / nadien het de
knechtken ghenoten eer sy besneden wierden? het
wozdt verbondt moetmen daer verstaen hoer teek-
en des verbonds / als vers 13. Ende mijn verbondt
sal zijn in u-liever vleesch. Maer genomen Antoni
hadde recht geseydt / soo en deucht noch sijn beslypt
niet : want eene selve saecke kan wel verschepdelijck
ghenoten werden / ghelijck de tacken eens selven
booms / wortels / en groepsamen saps genieten / eeni-
ge van naturen aengewassen / andere met handen
ingegriffyt zijnde. Opndelijck / Antoni behoorde
verklaerdt te hebben wat verbondt hy verstandt
Matth. 21. en Rom. 11.

Asterictus. Ick achte dat hy verstaet het verbondt
Gen. 12: 3. en 18: 18. en 22: 18. daer Godt Abraham
belooft / dat in sijnen zede alle geslachten der aerden
souden

souden ghezegent worden. Dit verbondt noemt hy algemejn / ende noch blijvende in het Nieuwe Testament / gelijk Petrus getuyghet Act. 3: 25. en Paulus Gal. 3: 8.

Eusebius. Dat moet noodtsaeckelijck sijn meeninghe wesen / of hy moeste noch een derde versieren. Doch siet hoe dapper hy wederom hem selven slaet: want dit verbondt stelt hy als onophoudelijck / ende Matth. 21. en Rom. 11. werdt geleerd dat het tot anderen overgebracht werdt en van den Joden wech genomen: soo heeft hy dan immers te voozen seer onbeschepdelijck ontkennt / dat het een onophoudelijck verbondt was dat tot andere personen wierdt overgebracht en de voozige ontnomen.

Asterictus. Ghy hebt voozwaer gelijk / 't is wonder dat Antoni niet beter op sijn eegen woorden ghesiet heeft.

Eusebius. Maer dat ick u nu bewees dat het verbondt Gen. 12. en 18. en 22. eben dat selve verbondt is daer op Genes. 17. de besnijdinge werdt gegeven?

Asterictus. Vondt ghy dat doen / soo en kan immers niet ontkennt worden / dat wy noch hebben het verbondt waer op de Joden sijn besneden / ende Antoni sal wederom hem selven stricken gelept hebben.

Eusebius. Het bewijs is licht / ende hadde Antoni gepooght het onderschepnt tusschen die twee verbonden (die hy sich inbeeldt) te toonen / hy soude ons ongetwijffelt meer stoffe ghegeven hebben om sijn verwerringe te ontdecken. Maer om tot de saecke te kommen / het is secker / dat den zegen die in Abrahams zaedt beloofst werdt / is de rechtvaerdighmaeckinge des geloofs en alles ter saligheyt daer uyt vloepende: gelijk de plaetsen Act. 3: 25. en Galat. 3: 8. 9. die Antoni selfs aentrecht klaerlyck ghetuygen. Nu dit selve verbaet oock het verbondt Gen. 17. dit blijkt I. om dat Godt daer in als het principael ende den grondt van alles beloofst: Ick wil u Godt sijn, ende uwes zaedts na u, vers 7. in welke belofte begrepen is alle zegen ende geluck Ps. 33: 12. en 144: 15. ende in 't bysonder vergevinge en rechtvaerdighmaeckinge / Jerem. 31: 33. 34. gelijk dit oock den grootsten zegen

tegen is / sonder welke Godt niemandt Godt en
 kan ghenaeemt werden: soo besluyt oock Christus/
 om dat Moses Godt noemt Den Godt Abrahams,
 Isaacs, en Jacobs, dat sy Gode leven ende opstaen
 sullen / Matth. 22: 32. Luc. 20: 37. 38. II. Om dat
 Godt Gen. 17: 4. 5. belooft / Abraham te maechen
 tot een Vader veeler volckeren: eben als Gen. 12: 2.
 Ick sal u tot een groot volck maechen, en 18: 18. Ghy
 sult tot een machtigh, &c. en 22: 17. Ick wil u zaedt
 der vermeenighvuldigen, als de sterren des Hemels:
 waer in blijkt / dat die plaetsen met Genes. 17. gan-
 schelijck accordeeren. In Abraham wordt tot groo-
 ten volcke / voornamelijck dooz de rechtbaerdigh-
 naeckinge des geloofs: dit leerd Paulus soo klaer
 Rom. 4: 16. 17. dat hy dobbel blindt moet wesen
 ne't niet en siet. Ende hierom ist dat alle gheloo-
 bighen / oock upt den Heydenen / heeten Abrahams
 zaedt / Gal. 3: 29. III. Om dat de Besnijdinge selve
 genaemt werdt / Eenen zegel der rechtvaerdigheydt
 des geloofs, Rom. 4: 11. Ende dese twee leste rede-
 nen wijsen ons / waerom Abraham een Vader is
 aller gheloobigen / soo wel onbesnedene als besne-
 dene / Rom. 4: 11. 12. namelijck om dat dese voorna-
 melijck dat groote volck zijn dat hem is toe-geseyt /
 ende zijns verbondts soude deelachtigh werden.

Astericus. Antoni meent / dewijl de besnijdenis
 te niere is ghedaen / dat oock het verbondt Gen. 17.
 vernieticht is. Want als het zegel van een brief is
 afgedaen (seght hy pag. 6.) wordt den brief oock
 vernieticht.

Eusebius. Dit is een nieuwe bottigheyt. Want I.
 dit is tegen Gods woort snateren / 't welke ons die
 verbondts deelachtich verklaert. II. Soo soude oock
 den beloofden zeghen in Abrahams zaedt te niere ge-
 daen wesen / nadien nu ghebiecken is datse dooz de
 besnijdinghe wierdt versegelt: soo dat Antoni we-
 derom hem selven staet. III. Zijn boozstel is al te
 merckelijck valsch: want een zegel en maecht den
 brief niet / maer versterckte alleenlijck: hy ghe-
 trouwe personen kan een brief geliden sonder zegel.
 In alle geval / den brief en wordt gheenins vernie-
 ticht

richt wanneer een oudt zegel af / ende een nieu aen ghedaen werdt / ghelijck dit selve verbondt nu den Doop heeft tot een zegel.

Asterictus. Ick sie soo klaer als de Sonne dat het verbondt dooz de besnijdinge versegelt / het selve is dat wy nu hebben. Ende dat Antoni / willende onderscheyden dat een is / hem selben verwerret.

Eusebius. Hoe sottelijck sluyt hy dan onse kinderen upt dat verbondt waer op de besnijdinge wierdt gegeven ! nademael niet en kan ontkent werden dat de Israelitische kinders daer in waren / ende nu onwe- derleggelijck ghetooont is dat selve verbondt nu noch blijft. Maer verder / wat kan Antoni antwoorden op Ephes. 2: 12. 13. daer gheseyt werdt / dat de Heydenen de besnijdinghe niet hebbende als de Joden / in die tijdt waren sonder Christo, vervreemt van het Burgerschap Israëls, ende vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoope hebbende. Maer nu in Christo Iesu zijn nae by geworden.

Eph. 2. 12.
13.

Asterictus. Hy seght / dat Paulus niet en spreekt van onmondighe kinderen / daerom datmen daer upt niet en kan bewijzen dat de belofte Gen. 17. onsen onmondigen kinderen aengaet / Pag. II. 12.

Eusebius. De belofte Gen. 17. is dese: Ick wil uwen Godt zijn ende uwen zade nae u. Dese seght hy dat onsen kinderen niet aenen gaet: siet een vreemde ende een Christen onwaerdige saecke. Is dese troostelijcke belofte met het Jodendom ten eynde gheloo- pen / dat Godt oock onser kinderen Godt wil wesen? Hoe kan haer dan Antoni saligheyt toeschrijven? want Godt is immers der sulcker Godt die hy de saligheyt wil gheben. Dit is een. Maer ten anderen / Antoni en heeft ofte de kracht van ons bewijs upt die plaetse niet ghesien / ofte niet derben aentasten. Want wy bewijzen met die plaetse dat de Heydenen in dat selve verbondt werden opgenomen waer op de besnijdinghe was gegeven; 't welck waer zijnde / soo volghet van selfs / dat oock onse kinderen onder de belofte dies verbondts staen / ghelijck eertijds alle kinderen der Israeliten.

Asterictus. Paulus spreekt (seght Antoni) tot de ghene

ne die haer selven dooz sonden verbzeemdt had-
 den / maer nu dooz het gheloobe saligh waren ghe-
 zonden / welke toeballen in geene kinderen konnen
 1.

Eusebius. Dat is niet ons maer Paulum bestrij-
 den / als of hy qualijck leerde dat de Hendenen wo-
 zen opghenomen in dat verbondt waer op de Joden
 besnijdinghe droeghen / ende waer onder oock d'on-
 andighe kinderen behoorden. Doch om eventwel
 zijn reden te antwoorden : men moet niet alleen
 tot wien / maer oock watter gesproocken wordt /
 anders soudemen met het selberecht moghen seggen :
 Iulius spreekt tot mannen ende met woorden die
 mannelijck geslacht uptducken / ergo niet van
 vrouwen : hy spreekt van sulcke die boozhuydt ghe-
 remt waren vers 11. Desen toebal past gheen
 vrouwen / die en konden niet besneden worden als
 geen boozhuydt hebbende / ergo men moet zijne
 worden van geen vrou-persoonen verstaen. Mach-
 en nochtans die oock hier onder reekenen / waer-
 niet oock de kinderen ? Ja hier machmen leeren /
 et gemeenlijck de vrouwen onder de mannen / en
 de kinderen onder de Oude moeten verstaen wer-
 en / elck na hare gelegentheyt / Matth. 25. Wo-
 niet alleen de bocken / maer oock de schapen be-
 zeben van daden die in de kinderen niet en vallen /
 men daerom de selve uptslupten als soude zy niet
 geoordeelt worden ? Johannes soude dat teghen
 reecken / Apoc. 20: 12. Welcke plaetse seer bindt /
 want hoewel hy oock kleyne dooden noemt / hy segt
 nochtans / dat pegelijck na zijne wercken wordt ge-
 ordeelt. Daer sien wy wercken / die de kinderen
 egentlijck niet en passen / en nochtans de kinderen
 ick ingesloten : hoedanige manier in Godts woort
 vele werdt gebonden. Nu dat Pauli woorden geen
 kinderen uptslupten blyckt daer upt / I. om dat hy
 et en spreekt van soodanighe die haer dooz sonden
 in het verbondt verbzeemt hadden / ghelijck An-
 ni segt : maer die van natueren kinderen des toornig
 verbzeemt zijnde / opwaassende / in haer leven haer
 eer en meer toonden doodt in sonden / tot dat Godt
 haer

haer in Christo en door Christi bloedt des verbondts mede heeft deelachtigh gemaect: siet vers 1. tot 3 en hooznameelijck vers 3. Dat de kinderen hier nie en konnen uytghefloten werden is van hem selven klaer / en is hooz beweerd in 't stuck van d' Erf-sonden. II. Vyt het gene terstont geseydt is maect ick dit bewijs: Het verbondt daer buyten dese Heydenen hadden gheweest / en waer in sy nu waren aengenomen door Christum / ist verbondt dat de beschijdinge placht te verzegelen: siet vers 11. Nu daer in waren oock de kinderen / Gen. 17. Ergo de Heydenen zijn daer in aengenomen met hare kinderen. III. Geve ick dese reden: Soodanige hoozhuydt of onbesneden waren ende als sulck van den Joden veracht wierden / soodanige zijn door Christum bondt-genoten / vers 11. en 13. Sulck waren niet alleen de oude maer oock d'onmondige kinderen. Ergo oock soodanige zijn door Christum bondt-genoten. Meer redenen waren licht te geven / maer dese zijn genoegh.

Asterictus. Die plaetse is ghenoech berklaerd. Maer Duppius stelt'er by Galat. 3: 13. 14. 29. Hier op vzaeght Antoni / hoe sult ghy bewijfen dat Paulus dit van onmondige kinderen spreekt. Ten tweede den dat hy hier siet op de belofte / Gen. 17. aengesien hy selfs in 't 8. vers wijst op de belofte / Gen. 22. In u fullen alle volckerenghezegent worden. Wat seght ghy daer op?

Eusebius. Antoni moet met ydele woorden by den eenboudigen eenen schijn gesocht hebben / vragende dingen als verscherden die malkanderen insluyten. Want de tweede vrage maect de eerste onnut: dewijl bewesen zijnde dat Paulus siet op Genes. 17. dock bewesen werdt dat hy mede van kinderen spreekt / als die Gen. 17. uytzuckelijck werden inghesloten. Nu dat hy siet op Gen. 17. blijkt uyt de woorden die hy stelt vers 16. De belostenissen zijn tot Abraham ende sijnen zade gesproken. Beloften (seght hy) spreekende niet van een maer verscherdenne die Abraham zijn ghedaen. Immers Paulus is den besten uytlegger van sijn meeninge: vergheelijck dan met Galat. 3. sijne woorden Rom. 4. daer hy klaerlijck

laerlijck fiet op Gen. 17. ende de besnijdinge noemt:
 erende nochtang even het selve / namelijk hoe de
 gheloobighe Heydenen met Abzaham gherecht-
 aerdbicht en erfgenamen worden / niet upt de Wet /
 naer upt ghenade dooz het gheloobe. Paulus fiet
 an Galat. 3. wel voornamelijck op Genes. 22.
 naer nochtang oock op Genes. 17. ghelijck Rom. 4.
 voornamelijck op Genes. 17. en met een nochtang
 p Genes. 22. Ende hoe kan het een het ander upt-
 unten delwijl sy een selve verbondt verbaten / ghe-
 jck een weynigh te booz is bewesen? Doch ghe-
 nomen men moeste Paulum alleen verstaen Ga-
 at. 3. van de belofte Genes. 22. ende niet van de
 belofte Genes. 17. soudemen daerom moghen seg-
 en dat hy gheensing oock van de kinderen spreekt?
 ofte men moet de kinderen na hare ghelegentheyt
 mede daer in sluyten als leden der volckeren die in
 Abzahams zaedt ghezegendt werden: ofte men
 moet segghen dat sy in Christo niet en werden ghe-
 seggent: ende waer op sal dan hare salighejdt ru-
 ten? Paulus steldt dese voostellinghe vers. 29.
 Indien ghy Christi zijt, soo zijt ghy dan Abrahams
 zaedt, ende na de beloftenisse erfghenamen. Nu het
 secker hy allen Christenen / dat de kinders mede
 Christi zijn; soo zijn sy dan Abzahams zaedt endena
 der belofte erfghenamen: ende volgens moeten oock
 an de woorden Pauli ingestoten wesen.

Asterictus. Men leest alleen van oude gheloobighe
 dat sy Abzahams zaedt zijn / als nabolgers sijng
 gheloofs.

Eusebius. Ja alsoo dat hare kinderen oock daer
 onder verbaet / ende sy hy de ouden verstaen wo-
 ren / gelijk nu is bewesen; daerom en leestmen noyt
 dat het de oude alleen zijn.

Asterictus. De kinderen der belofte worden in't
 zaedt gereckent / Rom. 9:8.

Eusebius. Zijn onder dese gheen onmondighe
 kinderen? Paulus leert anders / die Isaac oock
 noch een kindt / ende Jacob selfs eer hy ghebo-
 ren was / als kinderen der belofte steldt / Rom. 9:
 7, 10, 11,

D

Asterictus,

Asterictus. Maect dan de gheboozte uyt geloobi-
ge ouders kinderen Abrahams?

Eusebius. Neen: maer Godts genade die volgens
sijn belofte de gheloobige en haer zaedt tot bondt-ge-
noten goedigh aenneemt.

Asterictus. Men kan met de kinderen geen ver-
bondt maecten / want sy konnen geen verbondt hou-
den. Het beloofde zaedt is een zaedt dat den Heere
dient. Ps. 22: 31.

Eusebius. Het rechte Israel in den O. T. was
oock sulck een zaedt / waren daer toe verbonden moe-
sten oock daer toe onderwesen werden / Gen. 18: 19.
nochtans begreep Godt de jonge kinderen met hen
in't verbondt: waerom niet oock nu? heeft Godt
niet ghetoondt Genes. 17. en doozgaens aen Israel
dat hy sijn verbondt oock met kinderen maect / die
noch niet dadelijck in gheboozsaemhepdt konnen
houden / maer opwassende moeten houden? waren
niet oock de jonge kinderen in die verbondt-makin-
ghe die beschreven wordt Deut. 29: 9. tot 15? Wat
dunckt u?

Asterictus. Ick honde ghenoeghsaem betwefen dat
het verbondt Genes. 17. waer op de hestijdinge is
ghegeven noch blijft in het nieuwe Testament / dat
oock onse kinderen daer aen neffens den Guden deel
hebben / ende dat het dat verbondt is waer op den
Dooop werdt ghegeven. Ick verwondere mi ten
hooghsten dat Antoni / die hy de Hansiten soo hooge
gheroemt wierdt / de Schiztuere niet beter heeft
verstaen: sy plachten te segghen dat sijn boeckken
loofelijck gheinaect is / maer soo veel ick dus verre
gehoozdt hebbe / sy mochten beter seggen / loofelijck,
want het gaet seer onvast.

Eusebius. Ten ware datmen loofelijck name hooz
bedrieghelijck. Maer hebt ghy noyt hy den Han-
siten gemerckt Astericte wat onderschepdt sy stellen
tusschen de belofte ofte het verbondt dat Gen. 17.
ende het ghene Gen. 12. en 18. en 22. werdt hooz-
ghestelt?

Asterictus. Dewyl het haren Docto: niet heeft aen-
geroert / wie soudet mi verclaerd hebben; doch ick
hebbe

thbe wel hoorzen mommelen dat Godt Gen. 17. Abraham ende sijn zaedt beloofst het landt Canaan gheben/ en andere tijdelijcke dingen.

Eusebius Dat beloofst hy oock Gen. 12: 1. 7. ende Gen. 22: 17. maer sulckx beloofst Godt niet als het principael der belofte / dan alleen als een aenhangh- / ende een boozbeeldt van de hemelsche erbe/ op dat in de genietinge Canaans te beter in de hope van t hemelsche souden onderhouden werden / ghelijck Godt dan beele booz figuerenen boozbeelden het gee- / lijck en eenwige placht te bebestigen. Onderwij- / bleef de besnijdinge eygentlijck een zegel van de / rechticheyt des geloofs. Nu op dat ick dit eerste / Nupte uyt het ghene dux herre gheseydt blyckt / ede hoe ongherijmt het zy / dat de Weder-dooperx / een onderschepdt en weten / tusschen kinderen / e binnen / en die blypten het verbondt zyn / Emd. / protoc. Act. 87. s. 1. want Gen. 17. is een open- / bare onderschepdinge / ende dat ist verbondt waer in / staen dooz gheloobe / ghelijck betwesen is. Daer- / en sulck onderschepdt alffer was tusschen de Hef- / men met haer kinderen en Abraham met sijn zaedt / sck isser noch tusschen de selve en de geloovige met / der kinderen / daerom heeten sy bysonderlijck Hef- / ch/ Rom. 11: 16. i Cozinth. 7: 14. Wat sy booztix / zeyngen van de ghemeene saligheyt aller kinde- / n / en kan dit niet omstooten: want al ware dat / scker (waer van in 't stuck van d' Erf-sonde is ge- / roooken) nochtang en konde niet ontkent worden / t Godt klaerlijck onderschepdet tusschen kinderen / of blypten het verbondt.

Astericus. Dat is soo verre wel: Nu blyft noch / at ander te bewijzen / namelijck / dat den Doop nu / a zegel is van dit verbondt / ghelijck eertijds de / snijdinghe. Want hoewel het Antoni niet en ont- / ant / ghelijck oock niet en doen beele andere / eben- / el de Menisten hebben 't ontkent / Protoc. Emd. / t. 83. s. 4. waer in haer Menno is booz ghegaen / zeybende tegen G. Fabz. Sommarie pa. 134. Gellius / enghe my een duydelijcke letter uyt dat gansche / . T. hier voor, daer den Doop der gheloovigen van

Godt bevolen, een verzegeling des ghenaden-verbonds ghenoeemt werdt, ende de saecke sal aen sijnen zijde staen.

Oock is den Doop hier van soo wel her zegel als voormaels de besnijdinge.

Eusebius. Sal de saecke daer mede aen onser zijden staen / soo hebbense sijne discipulen al aen onse zijde gegeven / als die nu meest alle den Doop sulck een zegel des verbonds erkennen. Selsa de belijdenisse der Menisten pag. 116. noemt den Doop een zegel aen den brief: een zegel ende teecken aen de leeringe des Euangeliums. En wat verbaet het Euangelium anders dan het ghenaden-verbondt? Doch offer mischien noch eenige waren die dit wilden ontkenner om ons de saecke niet gewonnen te geben / ick ben berepdt schijftuerlijcke bewijs te gheben. Liebe doch wat soude den Doop wesen als sy geen teecken der genade ende zegel des verbonds soude wesen?

Asterictus. Een betuyginge onses gheloofs in gehoozsaemheyt.

Eusebius. Alsoo en soude Godt daer mede niets betuyngen aen de menschen / maer de menschen sullen secht den Doop aennemende van haer selven betuyghen. Nu siet hoe verre dat afwijckt van Godts woordt. Is het ghenaden-verbondt niet van desen inhoudt / dat Godt in Christo de sonden wil vergeben / ende dooz sijnen Geest de herten der bondt-genoten wil vernieuwen?

Asterictus. Dat is klaer ghenoeegh upt Ps. 89: 33. 34. Jerem. 31: 33. 34. Ezech. 36: 25. 26. 27. Heb. 8: 12. en 10: 17. als oock Galat. 3. doozgaens.

Eusebius. Als ick dan bewijse dat den Doop dese dingen van Godts wegen betuyghet en verzegeldt / sal immer volgen datse een zegel des verbonds is. Waerom werdt den Doop nu een tegen-beelt van de behoudinge Noë in de wateren genoemt / 1 Pet. 3: 21.

Asterictus. Om dat die behoudinge Noe een beeldt was van de geestelijcke behoudinge dooz Christum / ende den Doop een beeldt is van de selbe behoudinghe / welck beeldt ghehouden ende vergelecken teghen de behoudinge in de wateren / bequamelijck daer mede ober-een-komt. Ghene behoudinghe was een beeldt / desen Doop is een teghen-beeldt / 't welck met

et het ander beeldt op deselbe geestelijcke verlossin-
ghe wijst.

Eusebius. Ghy hebt wel geseydt: ick byesde dat
ghy de woorden alleen soude nemen van den geeste-
lijcken Doop.

Asterictus. Die en kan gheen beeldt ofte teghen-
beeldt heeten.

Eusebius. Soo blijkt dan dat den Doop niet en
is eegentlijck een betuyginge des menschen / maer
en teecken van de ghenade Godts in onse behou-
dinghe / ende volgens oock van de afwasschinghe
ende reynninge doo? Christi bloedt ende Geest / nadien
ander dese geen behoudinge en is. Maer wat voo?
en teecken? Die een vrage is eener goeder conscientie
t Godt door de opstandinge Jesu Christi, seght Je-
sus: toonende / hoewel die upterlijcke afwasschinge
en geensins behoudt / dat nochtans den H. Geest
ende conscientie der geloobigen doo? dit teecken en dese
betuyginge alsoo versterckt / datse verseeckerdt wo?
ende van de vergevinge doo? Christi doodt berkegen /
doo? sijn opstandinge betuyght / bymoedelijck Godt
vraeght van sijne gunste; als of sy seyde: Heeft niet
Christus ons uwe gunste doo? sijne doodt berwo?ben
en ons verlost? Immerx ja / want sulckx blijkt ons
oock uyt sijn opstandinge voo? ons.

Asterictus. Voo?waer die plaetse ware alleen ge-
noech / om te leeren dat den Doop van Gods wegen
sijne genade betuyght ende verzegelt.

Eusebius. Wat seght ghy vande woorden Christi
Matth. 28: 19. Doopende in den Name des Vaders,
es Soons, ende des H. Geests? Soude dat niet an-
ders te segghen wesen / dan dooptse uyt last deser drie
persoonen / ende tot betuyginge der doopelingen
dat se deselbe uyt den geloobe willen gehoo?samen?

Asterictus. Ghy opent mi de oogen: ick bemerc-
ke dat den Doop niet en is een saecke die den doope-
nghe doet / ofte waer in hy iets werckt / maer waer in
en dooper werckt van Gods wege, so dat licht te ge-
kenken is / datmen niet so en heeft te sien wat den ont-
angenden mensche kan getuygen / als wel wat den
levenden en instellenden Godt wil te kennen geben.

Eusebius. Wie dien wegh niet en wil ingaen sal van het aenhanghsel ofte ghebolgh het principael maeken. Alles wat de mensche kan ghetuyghen den Doop ontfangende / is een ghebolgh van het ghene Godt getuyghet den Doop ghebende dooz zijne Dienaren. Waer upt blyckt dat Menno de rechte kracht ende gebuycken des Doops wech neemt. Wat wil dan Godt / als hy ghebidt te Doopen in den Name des Vaders, Soons, en H. Gheestes? Hy wil hoorz: namelijk dooz den Doop getuygen dat hy den Godt der zynen wil zyn / in vaderlycke liefde / verlossinge / en heylighmaeckinge.

Asterictus. Die verklaringe heeft goet beschept.

Eusebius. Op de selve wyse moetmen het nemen als den Doop ghenaeemt werdt een afwasschinghe der sonden, een badt der weder-geboorte, waer in wy ghereynight werden, Act. 22: 16. Ephes. 5: 26. Tit. 3: 5. Wy sullen met Menno wel eens wesen / dat dese plaetsen niet en spreekken van eenighe kracht die het water ofte het werck des doopens heeft tot vergevinge en vernieuwinghe / ende dat om de betuyckeninge en betuyginghe die daer dooz gheschiet soo werdt ghespoocken. Maer de Menisten moeten met een sien datse spreekken niet van eenighe betuyginghe des menschen / maer van betuyginge aen den mensche van eenighe ghenadenwercken Godts in Christo / als dat hy ons wederbaert en saligh maect / dat hy ons reynicht. Ende Paulo werdt gheseydt: Laet u doopen. Waer toe? Om zyn gheloof in ghehoorzsaemheyt te betuyghen? Neen: Ananias seghet / laet uwe sonden afwassen, dat is / d'afwasschinghe aen u betuygen en versegelen. In welchen sin Petrus mede seghet Act. 2: 38. Laet u doopen tot vergevinge der sonden. Alsoo wordt oock in den Doop aengewesen en betuyghet / onse doodinge / begravinge / ende weder-opstandinghe in en met Christo: niet als onse werck / maer als Godts wercken genade in Christo / Rom. 6: 2. 3. 4. Ic. Coloss. 2: 11. 12. 13. 't welck alles ons leert dat den Doop waerlyck een Goddelijche betuyginge en versegelinge is van de genade in het verbondt

verbondt beloofst / ende volghens van het verbondt
 be. Soo moet dan nu nae Mennoos segghen de
 recke aen onse zijde staen. Het is my groot wonder
 at hy den Doop niet beter heeft verstaen: al en had
 hy niet anders gehad / de eenige plaetse Rom. 4:
 11. moeste hem genoegh geweest hebben. Want
 mer de besnijdinghe een zegel heet van de gerechtigh-
 ept des geloofs / salmen den Doop min achten?
 salmen een Sacrament des N. T. van minder waer-
 en maecten / dan een Sacrament des O. T.? want
 en kan niet ontkennen dat een Sacrament soo veel
 waerdiger is als het beter dinghen betepckent / en
 machtiger voozstelt.

Asterictus. Die plaetse brengt ghy my wel te pas
 den sin / want ick hebbe onlanghs een byemde
 utleggh daer van ghelesen / waer op ick u wel wilde
 eniozen. Dat Paulus de besnijdinghe een teecken
 oemt / wierdt soo uytgheleydt / dat het zy een teec-
 en niet by Godt maer by de menschen / op dat de
 nderen souden weten dat zy haer Daders voetstap-
 en moeten nabolgen / ende ghelooben in dien die
 abraham beloofst was. Soo dat zy de besnijdenis
 leen stellen als een vermaen-teecken van haer ampt
 gheloofs aen het toekomende zaedt.

Eusebius. Liebe Godt / hoe soecken dese lieden de
 aerheyt te verduysteren! Waer moghen zy gelesen
 ebben dat de besnijdenis niet en was een teecken tot
 sterckinge der menschen / maer alleen tot verma-
 inghe? Moses seght het niet / maer hy noemtse
 en teecken des verbondts waer in Godt beloofst:
 ick wil uwen Godt zijn ende uwes zaeds, Gen. 17:
 11. 13. Paulus seght het mede niet / maer hy
 oemtse een teecken ende zegel.

Asterictus. Dat leggen zy soo uyt / datse een ze-
 el was / niet tot verseeckeringhe om Abrahams
 eloobe te stercken / maer om de gerechtighheyt des
 eloofs te verzegelen dat is toe te slupten / tot dat
 t' zijner tijdt ontdeckt ende ont-slooten soude
 werden dooz het Euanghelium: dat dan de besnij-
 inghe een zeghel ende deksel was op het herte
 der Joden / die de gherechtigheyt des gheloofs niet

en verstonden. Defensio door V. L. en C. V. M.
in 't 3. deel.

Eusebius. Dese uptlegginge openbaert / dat eenighe van de Weder-dooperen in die dwalinge stecken / als of de Godsalighe Israëlitien niet dooz het selbe geloobe / ende volgens niet op de selbe wijze als wy / dat is / niet dooz de gherechtigheyt des gheloofs in Christo / en waren saligh gheworden ; hoedanigh geboelen nochtans Cl. Cl. onder de Weder-dooperen niet en wil kennen. Pag. 179. Dese schandelijcke dwalinge en sal ick nu niet wederleggen / alleen sal ick bewijzen dat zo Pauli woorden leelijck verdraagen / dat wederlegghen ghenoech sal wesen. Den Apostel heeft vooz / de gerechticheyt upt genade dooz het geloobe / tegen de drijvinghe van rechtbaerdicheyt upt de wercken / te bebestigen : daer toe stelt hy het exempel van Abraham / dien het geloobe tot rechtbaerdicheyt is toe-gereekent. Ende op dat niemant de besnijdinge en soude drijven als noodigh tot de rechtbaerdichmaeckinge / hy toont dat hy al gerechtbaerdicht was eer hy de besnijdinghe ontfingh / ende die daer nae ontfingh / niet tot rechtbaerdicheyt / maer tot een zegel van de rechtbaerdicheyt des geloofs. Wat is hier dat eenige besnijdinghe of deckinge aenwijst / tot op het Evangelium ten tijde Christi? ja wie en siet niet het tegendeel? want Paulus noemt de besnijdinge een zegel van de gerechticheyt die Abraham al hadde / niet van eene die noch besloten en eben daer mede besloten wierdt. Hoe konde dese gherechtigheyt Abraham ghesloten wesen / die hem al was toe-gereekent? ende dit en heeft Paulus niet van hem selven / het was al van Mose gesept / Gen. 15: 6. soo dat dese leere van de rechtbaerdicheyt des gheloofs veele eeuwen vooz Christi mensch-werdinge is bekent gheweest onder Israë / ende hoe was zo dan ghesloten of bedeckt? Gock was de besnijdinghe een zegel om dat het een teeken was : was zo dan een teeken des verbonds om 't verbondt toe te slupten? Ghy siet in wat sorte upt-legginghe verballen / die de besnijdenis niet en behennen vooz een versterckende zegel ;
ende

nde hoe zy regel-recht teghen de Schyft spreekten.
Asterictus. Menno verklaert de saecke anders /
eggende: Dat Abraham dit tecken wierdt af-ge-
schikt als een gehoorsaemheyt ende zegel zijns ghe-
loofs / Bladt 33. van den Doop.

Eusebius. Vergelijckt Mennoos en Pauli seggen
in malkanderen. Menno noemt de besnijdinge een
zegel sijns (Abrahams) geloofs, Paulus een zegel der
rechtvaerdigheyt, niet sijns geloofs / maer in 't ge-
geuen des geloofs. Menno steltse als Abraham af-ge-
schikt als gehoorsaemheyt, Paulus als hem gege-
uen ende van hem ontfangen tot verzegelinghe aen
hem ende zijn zaedt. Wat dunckt u nu van Menno?

Asterictus. Doo? waer hy is stout geweest ober de
Schyfture.

Eusebius. Ick hebbe nu dan bewesen Astericte,
Dat den Doop gegeven wordt op het selbe ver-
bonds als eertijds de Besnijdinge / ende soodanigh
daer onder oock de kinderen behooren. I I. Dat den
doop nu van dit verbonds niet min een zegel is als
eertijds de Besnijdinge was. Waer op volght gelijk
den beginne geseyt is / dat wy niet ghehouden en
sijn te bewijsen dat men kinderen moet doopen / en-
de dat onse partypen onberstandelijck daer op drijven /
ende onwetende daer mede verstricken. Iae dat wy
ghehouden zijn te doopen alseen op den grondt die
u geleyt is / soo lange ons geen verbodt werdt ghe-
geuen / al en hadden wy niet een letter meer tot be-
weys. Besteert nu dat ghy verbodt toont van den
kinder-doop / en dat met klare letter / gelijk de We-
der-doopten van ons plegen gebodt te bozderen.

Asterictus. Klare verbodt en kondt ghy niet ver-
sichten / de Weder-doopten weten wel dat 'er geen
1 is.

Eusebius. Hoe zijn sy dan soo stout dat zy de Chri-
sten kinderen den Doop onthouden / ende ons de sel-
ve doopende soo lasteren?

Asterictus. Ehenwel Antoni spot met den grondt
die ghy geleyt hebt / seggende dat ghy-lieden ulven
kinder-doop haelt upt de Wet die in Christo ghe-
gheindicht is / Pag. 10.

Nadien dan
geen ver-
bodt is te
vinden soo
is de wille

Godts over
de kinderen
als voorhe-
den.

Eusebius. Hy mochte hem beter oer zijne blindheyt ende verleydende leere bedroeft hebben. Onse aengaende / wy en halen den kinder-doop niet uyt een afgeschafte Wet / maer uyt Godts aenhoudende wille. Het zeghel der besnijdinghe is wel ten eynde geloopen / maer niet de versegeling in 't geheel waer doo; het verbondt aen den hondt-genoten werdt bevesticht / want hy heeft den Doop bevolen tot een versegeling des selven verbondts dat de besnijdinge verseghelde / sonder eenigh verbodt te doen aengaende de versegeling aen de kinderen / ende wie zijn wy dat wy de selve sonder Godts bevel soudent uytfluyten daerse Godt voormaels heeft inghesloten.

Asterictus. Dewijle den Doop een instellinghe Christi is / soo behoortmen hem (seght hy) te schikken nae Christi ordeninge die hy daer by ghegeven heeft.

Ghelijck
oock Chri-
stus gheen
particulie-
re beschrij-
vinge doet
van de Doo-
pelingen.

Eusebius. 't Is soo / maer hy en heeft niet van alle dingen particuliere verklaringe gedaen / met namen niet van den kinderen : daerom de oude ordeninge desen aengaende die hy niet en heeft afsgheschast / moetmen houden als bevesticht.

Asterictus. Hadde hy gewildt datmen de kinderen op 't verbondt met Abraham ghemaect soude doopen / hy soude dat billijck alsoo wel geboden hebben / als hy gebiedt op den geloobe te doopen : seght Antoni. pag. 10. en 13.

Eusebius. Sal eenen hobaerdighen Docto; Christus de billijckheyt voorschrijven ? ofte heeft desen Medicus gheen salve gehadt voer zijne dunstere ooggen / om te sien dat hy niet sulcken grondt oock de vrouwen het Abondtmael ontseght ? want hy en heeft nergens gheboden ofte bysonderlijck te kennen gegeven dat zy het moeten gebuycken. Hadde Antoni klare oogghen ghehadt / dit exempel van het Abondtmael hadde hem mogen seeren / dat het Christus niet noodigh geacht heeft van de Sacramenten des N. C. particuliere verklaringhe te doen van de personen diese moesten ghebuycken. Nergens segt hy sulcke ofte sulcke personen sullen mijn Abondtmael

ael honden / maer laet dat op de ghelegentheyt
 & Sacramentꝝ en andere omstandigheden beru-
 in. Soo ist mede met den Doop / 't welck wel staet
 in te mercken : Merghens werdte van Christo of
 in Apostelen een regel ghegeven die particulierlijck
 ert wat persoonen men sal doopen. Men wijs ons
 nemeenelijck op Matth. 28: waer nochtans niet
 ssept en wordt : onderwijst alle de volckeren, en
 oopt alleen de volwassene : maer aldus / onderwijst
 e de volckeren, de selve doopende, sonder kinde-
 n uyt te sonderen / ofte alleen oude te noemen /
 helwel oock de kinderen tot de volckeren behooren.
 eghen / men kan maer volwassene leeren / ergo
 e en moesten maer gedoopt werden. Ick antwooz-
 I. Christus en ghebidt niet dat men alleen soude
 open die gheleert konden werden / maer alleen de
 lckeren te leeren hendoopende, &c. II. In den
 wassene worden oock de kinderen gheleert / soo
 at zy opwassen in de kennisse Christi die anders als
 ydenen sonder eenige zijne kennisse souden opwas-
 n. So doet Godt Jacob kondt zijn woort, Ps. 147.
 o seght Paulus : Welck is de nuttigheyt der besnij-
 nisse ? veele in alle maniere. Want dit is wel het
 rste, dat haer de woorden Godts zijn toe betrouwt,
 om. 3: 1. 2. men kan immerꝝ van dese weldaet Ja-
 chs en der besnedene de kinderen niet uytstuyten /
 ant daer door kregghen zy van jonghs aen de ken-
 sse Godts. Als dan een volck wordt geleert / wo-
 n in de oude oock de kinderen geleert en Discipulen
 maecht / soo dat zy oock opwassende / van hare
 ndtsheyt af de H. Schriften weten mogen / 2 Ti-
 oth. 3: 15. ende Gode uyt haren mondt eenen lof
 an bereydt werden / Matth. 21: 16. Wy hebben dan
 eer reden om onder dese volckeren die geleert moe-
 n worden de kinderen als leden mede te verstaen /
 an om alleen oude volwassene te verstaen. En wat
 eschijninghe van persoonen is hier dan tot hoor-
 eel der Weder-doopten ? Men werpt ons teghen
 Marc. 16: waer nochtans niet gheseyt wordt: Wie
 helooft sal gedoopt worden / heel min / alleen ghe-
 sbighe sult ghy doopen : maer / Die ghelooft sal
 hebben,

hebben, ende gedoopt sal zijn, sal zaligh worden. Soo dat niet werdt gewesen wat persoonen gedoopt moeten worden / maer wie saligh sal worden. Dit zijn nochtans de plaetsen waer op zy altijd bouwen: oock en zijn zy niet machtigh eenighe andere plaerse ofte reden by te brengen die leeret / dat het dadelijck geloobe een conditie is sonder welke niemant en mach gedoopt werden: 't welck ick sal toonen Astericte als ghy ulve redenen tegen den Kinderdoop sult voortbrengen.

Nochtans is zijn ordeninge by den Doop niet onvolkomen.

Asterictus. Christi ordeninge by den Doop (segt Antoni) moet volkomen ofte ghebreckelijck wesen: seght ghy datse ghebreckelijck is / ghy doet Christo groote oneere. Seght ghy datse volkomen is / soo behoestmen dan daer beneffens gheen ander bewijs of bevel te soecken.

Eusebius. Had de partijchap ende stijfsinnigheyt / waer van hy ons beschuldicht / ober hem niet gheheerschet / hy en soude aldus niet snateren. Men moet niet terstondt onvolkomen achten wat desen sulck heeft gheschenen. Christi ordeninge is volkomen / aengemerckt in alles wat aen te mercken staet / maer sal sijn ordeninge onvolkomen wesen indien gheen bysondere uytspreecke werdt ghedaen van de persoonen diese toekomt / soo maect Antoni Christi ordeninge van het Verbondtmael onvolkomen / nadien geen bysonder bescheydt gedaen is van de vrouwen: oock sal de ordeninge aengående den Doop moeten onvolkomen wesen / nadien gheen bysondere wet ofte beschryvinge van de persoonen werdt ghegeven / nochte van de partijen kan ghewesen werden. Laetse haer hier ontwerren. Met ons heeft 'et geen swarigheyt; want het en was niet noodich te leeren wat persoonen men doopen soude / dewyl het uyt de natuere des Doops ende des verbondts welck zy herzegelt / als oock uyt de verzeghelinge in 't O. T. gebuyckelijck / konde verstaen werden. Het en kan niet onvolkomen wesen 't welck niet en herbaet het ghene niet noodigh was: oock en ist Christo gheen oneere / dat zijne leeringen en ordeningen die met het O. T. eenige ghemeynschap hebben ten deele daer
uyt

et verklaert werden. Van de verboden graden in
 pubwelyck heeft Christus niet / Paulus maer een
 spynigh / ghespoocken. Het N. T. maent wel af
 in dieberije ende ongerechtigheyt / maer oydemin-
 n van restitutie / verklaringe van veele soorten van
 gherechtigheyt / leeringe om veele geballen te ooz-
 elen / salmen daer soo niet binden / men moet in
 vele dingen het O. T. te hulpe nemen ; salmen nu
 zgen datmen Christi leere oneere aen doet ? dat wa-
 te groote dwaesheyt. Wat nu ons tegenwoordigh
 rfschil aengaet / ick segghe : Dat Godt zijn ver-
 bondt der genade heeft gemaect met Abraham ende
 en zaedt ; dat selve heeft hy aen jongh en oudt ver-
 gelt dooz de besnijdenisse : Dit verbondt ist selve
 der wy toe gheroepen worden / soo dat oock onse kin-
 ren daer in zijn : Christus heeft verklaert zynen
 lille te wesen dat het nu dooz den Doop soude verze-
 elt worden / soo dat aen even de selve hzief / aen
 et selve verbondt / alleen een ander zegel gedaen is ;
 welck alles dus verre krachtelijck is bewesen. Het
 is dan geen wonder / dat Christus wel gheleert
 eest hoemen booztaen het verbondt soude verzege-
 n / maer van de persoonen geen bysonder beschij-
 nge heeft gedaen / als wel ober de besnijdenisse ge-
 hiedt was : nadien het hy zynen discipulen niet en
 nde twijffelachtigh wesen / dat oock de kinders
 er onder behoorden / ten ware dat haer ghewaer-
 hout hadde geweest / dat / hoewel den hzief ende
 et verbondt de selve waren / nochtans het zegel niet
 eer den kinderen en moeste gegeven worden. Maer
 ilcke veranderinge niet gemaect zijnde / wat kon-
 en zy anders beslupen / dan dat 't verbondt het sel-
 e zijnde / het nieuwe zeghel de selve persoonen toe-
 uam als het oude hadde toe-ghelomen. Ick ver-
 achte dan van u verbodt van den kinder-doop / ofte
 ewijl ghy alreede bekent datter gheen verbodt is /
 ekent oock dat zysse godtlooslijck bestrijden.

Asterictus. Ick bekent uwen gheleypden grondt
 zinght uwe partijen gheweldich / soo verre dat ick
 ekennen moet dat ghy geen bewijs booz den kinder-
 oop meer van doen hebt / ende ghenoegh doet /
 als

als ghy bewijst dat gheen redenen uwer partijen genoeghsaem zijn te bewijzen / dat Gods ordinantie so verre verandert zy / dat de kinderen / hoewel bondtgenoten / niet meer het zegel des verbondts mogen ontfanghen. Onderwijlen wenghert my niet (ick bidt u) eer wy scheyden u lieder principale bewijsredenen noch te verklaren.

Eusebius. Hoewel wy / als gesent is gheen ander bewijs schuldigh zijn / als die blijven by Godts onveranderde wille / ende maer hoeven te beweeren dat den kinder-doop niet en is verboden / ende de partijen / gelijk zy gehouden zijn / gheen verbodt konnen toonen : ick sal u nochtans oock hier in verghe-noeghen.

C A P. IV.

Dat den Doop ende de Besnijdinghe gelijcke Sacramenten ende eens ghelijcken gebruycks zijn in haren grondt.

DMer toe sal ick u de Besnijdinge voorstellen / ende met den Doop verghelijcken / waer mede ende den voozigen grondt noch hafter gemaect / ende een nieu krachtigh bewijs ghebeven sal werden. Ick segghe dan aldus :

Gelijcke Sacramenten komen toe gelijcke personen.

Sacramenten in den grondt ende beteekende saecke een zijnde , komen toe gelijcke personen.

Den Doop ende Besnijdinge zijn in den grondt ende beteekende saecke een.

Ergo komen toe gelijcke personen. Ende dewijl de Besnijdinghe oock den kinderen des verbondts toe quam , soo komt haer oock den Doop toe.

Asterictus. Ick sal beyde de voozstellinghe bestrijden / ende vooz eerst ontkenne ick de eerste.

Eusebius.

Eusebius. Ontkent niet dat Son en Maer
 ende tot nut der menschen zijn gheschapen. De na-
 melijcke reden selbe leerd/ dat gelijcke priuilegien
 gelijcke volgende / oock gelijcke persoonen toeko-
 men: ende wanneer in plaetse van een roodt zegel een
 wit komt / hebbende nochtans de selbe verzegelinge
 die ooghemerck / dat het sulcke persoonen als het
 wijge ghegeuen is niet en moet benomen werden/
 zy dat daer toe speciale last zy ghegeuen. Hoe
 sacht u Asterictus dat een Doost u ende uwen kinde-
 se eckere priuilegien gaf / maer nae de selbe alleen
 eckere omstandigheden veranderde / latende die
 nochtans in de grondt de selbe blijven / soudt ghy
 willen lijden datmen seude / die priuilegien en gaen
 die kinderen niet meer aen? Nu/ ten is geen geringe
 priuilegien te achten / dat ons Godts genade werdt
 verzegelbt.

Asterictus. Maer of men seude / het N. T. is ghe-
 maen in de plaetse des O. T. ende het zijn inden
 grondt ghelijcke Testamenten / soo en volghet daer
 niet dat de gheloobige in 't N. T. doen moeten/
 wat de Joden in 't O. T. ghedaen hebben. Dit
 willen oock seggen van den Doop ende de Besuij-
 dige. Anton. pag. 24. 25.

Eusebius. Hoe en siet ghy niet dat dit mijn booz-
 niet en raecht? want ick en segge niet datmen in
 gelijcke Sacramenten allesing gelijcke dingen doen
 moet: maer dat ghelijcke Sacramenten toekomen
 gelijcke persoonen. Antoni kan licht antwoorde/
 die liever ydel gheklap vinden / als hy de kracht
 der redenen laet staen: wilmen sijn exempel passen
 op mijn boozstel / men moest segghen / Al zijn het
 O. T. ende N. T. ghelijcke en op malkanderen succe-
 derende Testamenten / dat daerom niet en volghet/
 dat se gelijcke persoonen toekomen ofte aengaen/
 die niet namen dat het nieuwe soo wel als het oude
 den kinderen aengaet. Maer alsoo soude hy
 denbare valscheit stellen / want het volghet al / dat se
 gelijcke persoonen aengaen. Ick neme dan het
 exempel dat Antoni stelt tot mijn boozdeel / seggen-
 Gelyck het O. T. ende het N. T. dewyl sy in
 den

den grondt een zyn/ ghelijcke personen toekomen en aengaen / soo dat / ghelijck in het O. T. alsoo oock in het N. T. beyde jonge ende oude / kinderen ende volwassene begrepen zyn : Alsoo ist oock seecker / dat Sacramente inden grondt een zijnde / ende bysonderlijck dat Doop ende Besnydenis / gelijcke personen toekomen / soo dat / ghelijck oock de kinderen wierden besnyden / alsoo de selbe mede moeten ghedoopt werden.

Soo ginck 't
oock met
het Pascha
voor-tijds,
ende nu het
Avondt-
mael.

Alterictus. Dit exempel sie ick mach niet helpen / ick heroepe my dan op het Paesch-lam ende Avondmael. Het en volght immers niet / het Avondmael en Paesch-lam zyn ghelijcke Sacramenten / ergo moeten van ghelijcke personen ghegeten worden. Antoni Pag. 25. 27. Of anders moesten nu de kinderen het Avondtmael eten ghelijck sy het Paesch-lam aten.

Eusebius. Kondenmen bewijzen / dat oock de kinderen het Pascha gegeten hebben / wy souden bekenen dat sy oock het Avondtmael moeten eten. Maer wy souden oprstellen haer daer aen toe te laten / tot dat wy blijck sien : 't welck de partijen dus lange niet en hebben ghegeven. Selsx desen wijzen Doctoꝝ / die het met soo volle kackken seght / en pooght het niet eens te bewijzen / ongetwijffelt om dat hy geen stoffe hadde.

Alterictus. Hy spreekt wederom daer van pag. 62. laet ons sijne woorden lesen / misschien sal daer eenigh betwijfel zyn. Hy seght aldus : Ghelijck dit niet en volght , in 't O. T. aten de kinderen mede het Paesch-lam , ende het Manna , ende droncken uyt den steen , Ergo de kinderen der Christenen behooren het Avondtmael te eten : aenghesien nu by het Avondtmael sijns selsx beproevinge ende Christi doodts verkondinghe vereyscht word. Alsoo en volght oock u argument van den Doop niet , aengesien nu in 't N. T. by den Doop bekeeringhe ende geloove vereyscht word , 't welck de kinderen niet hebben.

Eusebius. Noch hoozen wy geen bewijs / maer alleen bloot seggen / dat de kinderen het Paesch-lam hebben ghegeten. Het is wonder dat de partijen die
het

geten werden met bittere sauce / Exod. 12: 8. waer toe kinderen selfs van 9. of 10. jaren niet bequaem en zijn. Men mocht immers in soo een waerdich Sacrament niet staen wauwelen / met warsheyt / verdriet / en spouwen eten / ghelijck de kinderen doen met bitterheyt. I V. Die aten moesten om hare ledenen gegoyt zijn / staven in hare handen hebben / ende met haesten eten / vers 11. dat moesten immers gheen kleyn kinderkens wesen. V. Ick en binde in het Abondtmael gheen conditie de persoonen bepaelende verepscht / welke niet oock by het Paesch-eten kan getoont werden.

Asterictus. Dat bindt meest. In het Abondtmael wordt verepscht beproebinge / bindt ghy yet sulchs in het Paesch-eten verepscht ?

Eusebius. Dat zy haer moesten beproeben leerde I. het onghesuerde broot / dat niet alleen een ghe-dachtenisse was van 't ongesuert en haestig gemaecht deegh machts doen zy reysden : maer oock een vermaninge (gelijck dan de gewoonte was dooz ceremonien) tot supberinghe van den suerdeesem des herten / 1 Cozinth. 5. Soo dat de ghene die het Paesch-lam aten boornamelijck op hare herten moesten acht nemen. II. Het brandt-offer en sondt-offer dat zy die het feest hielden daghelijcks moesten offeren / Num. 28: 19. 22. 23. 24. Die sondt-offer moeste doen moest immers hem selben beproeben om zijn sonden te kennen / bekennen / ende blieden. III. Dock moest peder sich beproeben om niet oureyn te eten / Num. 9: 6. 7. 10. anders mochten zy niet eten. Dit was niet te doen om de upterlijcke reynigheyt / maer dese dien-de tot vermaninghe om d' inwendige te besorgen / sonder welke die upterlijcke dinghen Gode eenen grouwel zijn. Ies. 1. en 58. en 66. Jerem. 11: 15. Wagg. 2: 14. 15. welke plaetsen leeren dat Godt de ceremoniale reynigheyt niet anders heeft bevolen dan om de geestelijcke te bevoerden. Siet oock 2 Chron. 30: 19. 20. 21. IV. Als Biskia het volck noodt tot het Pascha / hy vermaentse tot bekeeringe / 2 Chron. 30. Hoe dunckt u / isser oock meer bescheydt van de noodige beproebinge dooz het Abondtmael ?

Asterictus.

Asterictus. By het Avondmael wierdt oock ver-
richt ghedachtenis des Heeren ende verkondinghe
des dootds. Iffer het sulcks geweest by het Paesch-
tiden? ofte het eten des Paesch-lams?

Eusebius. Daer wierdt vereyscht ghedachtenisse
verkondinghe van de verlossinghe upt Egypten en
den slaenden Engel. Dit wees den name Pascha
de Passah, dat is/ oberganck ofte doozganck. En-
doo staet Exod. 12: 14. 42. Ende dese dagh sal u lie-
wesen ter gedachtenisse, ende ghy sult hem den
ere tot een feest vieren; dit is de nacht des Hee-
ren, om dat hyse uyt Egyptenlant geleyt heeft. Exod.
19. Ende 't sal u zijn tot een teecken op uwe handt,
ende tot een gedachtenisse tusschen uwe ooghen, op
de Wet des Heeren in uwen monde zy: om dat u de
ere door een stercke handt uyt Egypten uytgevoert
heest. Leest insgelijck Exod. 23: 15. en 34: 18. Deut.
16: 3. Soo wast mede een gedenckenisse op de ver-
lossinghe dooz Christum te geschieden / wiens bloedt
en alreede wrochte / ende waer op dat Paesch-lam
die verlossinghe de geloobige wesen. Joh. 19: 36.
Corinth. 5: 7. 1 Pet. 1: 19. Apoc. 13: 8.

Asterictus. Doozwaer ten is gheen wonder / dat
hy seght / dat de kinderkens het Paesch-lam niet en
hebben ghegheten. De Hansiten en zijn het niet
richtich tegen die redenen te bewijfen. Maer wat
seght ghy van het Manna en 't water upt den rotz-
ten?

Eusebius. Daer van sullen wy nae bysonderlijck
teecken / ende met een bewijfen dat Antoni selfs
den Kinder-doop moet bekennen. Du mogen wy
elupten / dat ons eerste voozstel vast staet / en van
Antoni geensins en is verbroocken.

Asterictus. Laet sien of Cl. Cl. meer vermach.
Hese seght pag. 285. &c. Al ware het soo / dat het
veerbe bondt noch onberandert ware / ende dat den
doop in plaetse der Besnijdenisse tot een zeghel des
avondts ware ghestelt / ende de beteyckende saeck
in kinderen der gheloobigen enghen ware: dat het
in Kinder-doop niet kon helpen / dewijle noch upt
het bevel Godts sal moeten blycken / hoe verre
E 2 ende

Het eerste
werdt be-
weert tegen
Cl. Cl.

ende aen wat bondt-genoten dese verzegeelinghe n plaetse heeft.

Eusebius. So moest 'er dan een nieu bebel weser daer aen het blijcken mochte.

Asterictus. Hy meent/gelyck God's wille aengaet de de besnijdinge klaer is gebleecken / datse nu ooc blyckt aen wat bondt-ghenooten en hoe verre de Doop moet gebuyckert werden.

Eusebius. Sy blyckt ja genoegh / maer niet doo soo een bysonder nieu bebel als men heeft aengaen de de personen die besneden moesten worden. Anders/waerom wordet het ons niet getoont?

Asterictus. Het bebel en streckt niet verder (seggh hy) dan aen soodanige die met behydinge harer sonden en bekenninge des geloofs haer begeben om dit teecken te ontfangen.

Eusebius. Ick hebbe ober den boozgaenden grond bewesen / dat Christus Matth. 28. en Marc. 16 waer de partijen gemeenlyck het bebel soecken / nie particulierlyck leert wat personen men sal doopen jae dat oock de onschydinghe die aldaer is soo we kinderen als oude begrijpt / 't welck ick na desen byder sal bewyisen / als ghy der partypen bewyisen sul boortzengen. Ick segge dat Godt geen nieuwe wet aengaende de personen gegeven heeft / datse oock niet noodigh was.

Asterictus. Hy vraecht waerom de Veylighe booz Abraham/die met hare kinderen des selven verbonds deelachtigh waren / noch dooz Besnijdemisse noch dooz Doop aen haer of haren kinderen in dit verbondt zijn bezegelt? Om dat Godt gheen teecken gestelt noch wet gegeven en hadde: daerom moetmen sien hoe verre de ordeninghe Godts gaet/seggh hy.

Eusebius. Hoe soude my lusten te lachen ten waer het mijn herte bedroefde dat dese lieden soo sottelyck met Godts woordt handelen. De Veylighen booz Abraham noch hare kinderen en konden die zegelen niet ontfangen die eerst lange daer nae gheordineert zijn: maer wat geldt dat in dees tijdt? hebben wy geen ordeninge Godts? jae zynen wille is soo klaer dat

dat het groote blindthepdt is die niet en sien. Hy heeft in de Besnijdinge getoont hoedanige personen niet zegel toekomt. Hy heeft wel de Besnijdinge afgeschafft/ maer den Doop gegeven tot het selve ghezuyck / sonder in de personen veranderinge te toonen / bewijfende dat het daer mede soude blijven als te hooren. Dat hy so gelijcke Sacramenten op malanderen laet volgen is verklaringe ghenoech van zijnen wille aengaende de personen.

Alterictus. Als dat vast ginge/dat gelijcke Sacramenten toekomen ghelijcke personen/ waerom en oerden dan de vrouwen en meyskens niet besneden ghelijcke nu gedoopt worden? want sy waren soo wel n't verbondt met Abrahams ghemaecht/ als t mannelijck geslachte. Radien zy dan de selve verzegelinge niet gehad hebben/ of eenigh ander uytwendigh tecken/ maer de zegelinge haer bepalinge ghehad heeft doo? Gods ordeninge en bebel/ wat is'er dan gewonnen doo? den kinder-doo? seght Cl. Cl. ag. 286. 287.

Of de vrouwen
personen
in Israël
onbesneden
waren.

Eusebius. Dese plompe subtylthepdt sal haest verstoppen. Ick hebbe geseydt in mijn eerste boozstel/ dat gelijcke Sacramenten gelijcke personen toekomen. Nu het gene niemandt toekomt mach hy ontfangen/ wanneer/ ende also/ als hy daer toe bequaem is. Ick ontkenne dan dat Gods ordeninge of bebel de meyskens van de Besnijdenisse uyt sloot.

Alterictus. Hy gebodt immers te besnijden wat nannelijck was/ Gen. 17. dat sluyt de meyskens ghenoechsaem uyt.

Eusebius. Het sloot haer alleen also uyt/ dat zy aen haer engen lighaem niet besneden en wierden/ als die onbequaem waren aen haer eygen lighaem dit tecken tontfangen. Nochtans en waren zy daer mede van de Besnijdinghe niet uyt-ghesloten/ maer oerden daer doo? versegelt/ op sulcken wijze als zy daer toe bequaem waren: te weten/ in den lighaem der mannen/ of des mannelijcken geslachts. Daerom seiden Jacobs Sonen: Wy en sullen dese saecke niet kunnen doen, dat wy onse Suster aen eenen man geven souden, Genes. 34: 14. Wanneer Paulus

seght **Ephes. 2: 11. 12.** van den **Ephesien** / Dat zy in voortijdt Heydenen waren in 't vleesch, ende di voorhuydt genaemt wierdt, van die gene die genaem zijn besnijdenisse in het vleesch, die met handen geschiet: en dat zy in die tijdt waren sonder Christo **Is dat alleen te verstaen van den mannen? hat niemant de vrouwen in die reben uytstupten?**

Asterictus. Ick en denck niet dat niemant so ho sal zijn.

Eusebius. Soo wierden dan oock de **Wydensche vrouwen** begrepen onder de onbesnedene / ende di **Joodsche** onder de besnedene. Ende op dat ghy klaerder sien mooght / wat dunckt u / hebben alleer mans-persoonen het **Paesch-lam** gegeten?

Asterictus. Wat vzaegh is dat? soude niemant derben twijffelen of oock vrouwen en dochters daer van aten?

Eusebius. Neen / maer accordeert ghy daer mede het uytzuckelijck bevel des **Heeren**: Geen (merck, geen) onbesneden sal daer van eeten. Daer we der immerx uytzuckelijck alle onbesnedene uytgesloten. Hoe konden dan oock vrouwen en dochters daer van eeten?

Asterictus. Ghy hebt my gebangen / en dwinght my te seggen: ofte dat de vrouwen van het **Paesch-lam** uytgesloten waren / ofte / bewijs sulckx onwaerheydt is / dat zy oock onder de besneden waren begrepen.

Eusebius. Waren zy dan geen onbesnedene, hoe waren zy besnedene, geen besnijdinge aen hare lighamen hebbende? **Is't nu vzeemt dat wy segghen / dat de menskens en vrouwen door de Besnijdinghe versegelt wierden in de lighamen des mannelijcken geslachts? Wat heeft nu Claes Claesz. ghewonnen tegen den Kinder-doop?**

Asterictus. Niet met allen. Maer **Antoni** sal hier seggen: **Hebben zy geen andere besnijdinge gehad dan in de mannen / soo en behoest ghy mede gheen kinderen te doopen / maer reeckentse als gedoopt in de oude bejaerde.** pag. 39.

Eusebius. Ick hebbe gheseyt / dat de gene dien een

en zegel toekomt / dat ontfangen mogen / also als
 in daer toe bequaem zijn. Daerom wierden de meys-
 tens dooꝝ de Besnijdinge versegelt in den lichamen
 der mans-persoonen / dewijl zy anders daer toe niet
 bequaem waren. Maer waerom soude men de kin-
 ders als gedoopte reekenen in de oude/dien de Doop
 en haer selven kan gegeven werden?

Alterictus. Wy neemt dat soo / als of ghy-lieden
 de lichamelijcke bequaemhejdt oorsaecke maecttet
 daerom nemandt gedoopt werdt.

Eusebius. Wist hy niet beter / so was hy wel slecht:
 wist hy al beter / so was hy wel valsch. Wy maec-
 ken alleen Godts verbondt / en genaden-beloften /
 ende zijn wel-bekende wille / die wy alreede klaer
 hebben doen blijcken / oorsaecke waerom nemandt
 gedoopt werdt. De lighamelijcke eygen bequaem-
 hejdt geben wy alleen tot een reden / waerom nu
 nemandt en behoest het zegel buyten zijn eyghen
 lighaem te genieten / als boozmaels de vrouwen en
 neyghens.

Alterictus. 't Is wonder dat Godt niet een zegel
 gaf dat oock de vrou-persoonen in haer selven genie-
 en konden.

Eusebius. Wy mogen ons in Godts doen heyligh-
 jck verwonderen / doch moeten ons mijden van stou-
 de curiuseyent / ende niet sijnen wille te byeden we-
 sen / die altijd wijs en goetd is / hoe seer hy ons mach
 vreemdt schijnen. Doch misschien heeft hy dusda-
 nigen teeken ghegeven / om te beduyden / dat den
 Salichmaecker / dooꝝ ende in wien wy de versegelbe
 ghenade ghenieten / een mans-persoon wesen soude:
 wy dat / ghelijck den zegen van mannen ende vrou-
 wen berustede op een man / alsoo den zegel beyde booz
 man en vrou-persoonen in de lichamen der man-per-
 soonen soude ghebuzagen werden. Immerx Godt
 heeft in 't O. T. een sonderlingh opsicht gehadt op
 het mannelijck gheslacht / sonder de vrou-persoonen
 te prejudiceren. Soo moest alle mannelijcke eerste-
 geboorte den Heere geheyligh worden / Exod. 13: 12.
 en 34: 19. 20. Luc. 2: 23. Soo moest het Paesch-
 lam een Manneken wesen / Exod. 12: 5. maer

in 't **N. T.** en heestmen sulcke onderschendinge niet,
Gal. 3: 28. Dit behoort ons genoeg te wesen.

Doop en
Besnijdinge
zijn gelijc-
ke Sacra-
menten.

Asterictus. Wel aen u eerste boozstel en kan niet
omghestoeten werden / wy willen nu het tweede exa-
mineeren / waer in ghy seght :

Dat den Doop in den grondt ende beteycken-
de saecke een is, ofte een gelijk Sacrament,
met de Besnijdinge.

Dit ontkent Antoni / tot reden gebende / dat het
dan niet noodigh soude gheweest hebben wederom te
Doopen die eens besneden waren / alsoo den Doop
niet anders konde wercken dan de Besnijdinge ghe-
daen hadde. Pag. 23.

Eusebius. Dat is wel een dwase reden. Als een
zegel is afgheschaft ende een nieu gheordincert / is
niet negelyck schuldich dat nieuwe oock te ontfan-
gen? want het zeghel verandert zijnde soo en geldt
het oude niet meer / dat is nu krachteloos. 2 De
Besnijdinge versegelde de genade op den toekomen-
den Salichmaecker : den Doop op hem nu al geko-
men zijnde. 3 Al waren de Joden besneden zy moe-
sten nochtang gedoopt worden gelijk de Heydenen/
om te betoonen datse een Gemeente waren / het af-
schutsel gebroocken zijnde door Christus. 4 Indien
het meeste deel der Joden Christus verwierpen :
oock niet alleen sommighe Joden / maer oock val-
sche Christenen / in de Besnijdinge en wercken recht-
vaerdigheyt wilden soecken / Act. 15: 1. 5. Galat.
5: 1. 2. 3. soo moesten andere Joden die in Christus
gheloofden / door den Doop van ghene afgesondert
worden: ende alle gheloobige Joden of Heydenen
in den name Christi ghedoopt werden / tot bewijs
dat hare gherechtigheyt alleen in Christo was te
soeken.

Asterictus. De eerste reden is u selfs teghen / want
indien Doop ende Besnijdenis in den gront een zijn/
ende de Besnijdinghe nu krachteloos is / soo moet
oock den Doop krachteloos wesen / gelijk Antoni
tegen-werpt. pag. 30.

Eusebius.

Eusebius. Wat grooter onberstandigheyt is dit? Als wy den Doop met de Besnijdinge vergelijcken / wy sien op de Besnijdinge soodanich zy was gheuerende haren tijdt. Maer hoe? Kan een oudt zegel sgheschast zijnde niet krachteloos werden / ofte ei nieuwe moeste oock krachteloos werden? Kan e Besnijdinge upt-ghedient hebbende hare kracht niet verliefen / sonder dat den Doop hare kracht erliese? Iae ter contrarie / dooz ordinantie van een ieu zegel wordt het oude krachteloos / ende dooz afsanch van het oude neemt het nieuwe toe. Dooz saer Antoni moetse half sinneloos ghehouden hebben die hy met sulcke redenen meende te paepen.

Asterictus. Wat mach dan noch de reden geweest hebben dat de Besnijdenis noch een wijle tijdt aensieldt neffens den Doop? Want zyn 't ghelijcke Sacramenten / soo haest het eene in quam moeste het ander naegelaten werden.

Eusebius. Een soo oudt gebuyck en konde soo haestig niet bernieticht werden / heele geloobige Joden n konden het noch niet verdragen: oock soude het op den ongeloobigen Joden / als een verachtlinge van de Wet Mosis / seer aenstootelijck gheweest hebben / die men niet en moest afkeerigh maecken / ende vooz een tijdt moeste te ghemoetegaen. Dacroni elfs Paulus Timotheum heeft besneden Act. 16: 3. welijck hy oock andere ceremonien / hoewel upt-ghedient hebbende / om die selve oozsaecke heeft waergenomen / Act. 21: 22. 24. 26. onderwijlen dede hy ijn beste om met goede onderwijfinge dese dinghen allenskens ten eynde te brengen / waer van onder anderen vol zijn de Send-brieven tot den Galaten en Hebreen / ende tot den Colossen Cap. 2.

Asterictus. Maer dat baren latende; soudt ghy wel derben seggen / dat den Doop ende Besnijdinge n allen dinghen gelijk zijn / want soo zy maer in vepnige dinghen gelijk zijn / soo en kondt ghy niet bewijfen dat 'teen in des anders plaetse gekomen is / ende men soude om beele onghelijcke dinghen mozen seggen / dat het een niet en is gekomen in de plaetse van het ander. Seght ghy datse in alle hare bedie-

dingen malkanderen gelijk zijn / soo staet u sulck te bewijzen / 't welck langhsaem komen sal / seght Antoni. Pag. 26.

Eusebius. Als ick bewijse / dat in den Doop niets en werdt beduydet / dat niet oock beduydet wierdt in de Besnijdinghe (alleen dat de manieren van betepckenen verscheyden zijn) het sal ghenoech wesen: Iffer in de Besnijdinge iets meer beduydet dan in den Doop / dat is hoop ons; want soo mochten wy den Doop niet te min swarigheyt oock den kinderen gheben. Nu dat den Doop niet meer in en heeft dan de besnijdinge hadde / is niet verre te soecken / het bewijs is ghereedt / ende ick segghe dat de partijen niets en sullen konnen wijzen in den Doop dat niet oock in de Besnijdinge te vinden is. Wy hebben oer den voorgaende grondt ghetoondt dat het eben het selve verbondt is waer op den Doop werdt gegeven en voortijds de Besnijdinge is ontfangen. Wy hebben oock ghetoondt dat van dit verbondt den Doop nu het zegel is / gelijk het eertijds de Besnijdinge was. Op welcken beyden volghet / dat sy oock beyde op Christus wijzen / die den Middelaer is / wiens bloedt het verbondt vast maect. Ende wat kondt ghy doch meerder seggen van den Doop dan Paulus van de Besnijdinge seght Rom. 4: 11. namelijk / datse was een zegel der Rechtvaerdigheyt des geloofs? soo heeft dan immers de Besnijdinge soo wel de vergheringe der sonden die 't gheloobe ontfanght / versegelt / als den Doop: waer op volghet / dat soo veel gheloobe den Doop verderdt ofte verepscht / soo veel oock de Besnijdinge verepschte. De Weder-dooperen dzingen veeltijds hier op / dat den Doop bekeeringe verepscht: maer eben dese verepschte oock de Besnijdinge Gen. 17: 1. Ec. Deut. 10: 16. Jerem. 4: 4. Rom. 2: 25. Ec. Ende gelijk den Doop beduydt dat Godt ons door synen Geest renuigen en vernieuwen wil / Eph. 5: 26. Tit. 3: 5. alsoo beduyde de Besnijdinge dat Godt de herten wilde besnijden / 't welck het selve is: siet Deut. 30: 6. Coloff. 2: 11. 12. welke laetste plaetse bysonderlyck in dese materie moet aenghemerckt werden. Daden nu den Doop

Doop niet meer en beduydt dan de Besnijdinge de-
ze / wat reden heeft Antoni om ons bewijs te be-
spen?

Asterictus. Hy seght datse in veelen dingen malkan-
der ongelijck ende contrary zijn.

Eusebius. Waerom verswijght hyse? waerom
leest hyse niet getoant?

Asterictus. Hy wijst pag. 23. twee merckelijcke
ongelijckheden: Eerst, dat de Besnijdinge verplichte
de gehoozsaemheyt der Wet. Ten anderen, datse
leest op den toekomenden Messiam. Wilt ghy
aan den Doop daer mede gheijck maecten / soo
moeten dese twee ongerijnde grouwelen noodtsake-
lijk volgen (seght hy) Eerst, dat wy noch aen de
afgedane Wet verbonden zijn. Ten anderen, de ver-
wacheninge van de verschenen komste ende het ijden
Christi.

Eusebius. Dese twee / zijn dat die veel: ende noch
niet zijn 't geen contrarietenten / ja selfs geen onghe-
lijckheden. Wat het eerste aengaet / hoe verplichte
de Besnijdinge tot ghehoozsaemheyt der Wet? ofte
hoe verre verplichte sy? ende welke is dese Wet?
Hy seggen dat sy verplichte tot een zedische ghe-
hoozsaemheyt tot danckbaerheyt / en geensins om
daer in gherechtbaerdicht te worden: aengaende de
ceremoniale wetten Mosia / die zijn / na het instellen
van de Besnijdinge eenige honderdt jaren gheozdi-
nerdt / soo dat de Besnijdinge haer niet bysonderlijk
daer toe verbondt / maer uyt kracht van de ghemeene
ghehoozsaemheyt waer doo? Godts bondt-genooten
verbonden zijn tot alles wat Godt ghebidt of meer
mochte willen gebieden. Maer dit en kan Antonijs
meeninge niet wesen / want de Besnijdinge verbondt
na sijn meeninge) tot de Wet die nu is afgeschafft.
Is dan de zedische Wet der ghehoozsaemheyt af-
geschafft? zijn wy aen Godts geboden niet meer ver-
bonden tot danckbaerheyt? dat soude wel te recht
een ongherijnden grouwel wesen. Oste wil hy
seggen / datse soo verre is afgheschafft / datmen niet
meer moet soecken daer doo? gherechtbaerdicht te
worden? maer soo sal hy van de bondt-genooten in
het

D'onghe-
lijckheden
die Antoni
steldt sijn
ydel.

het **O. T.** dese twee ongerijmde grouwelen moeten geboelen **I.** Dat sy de gerechticheit des geloofs niet ghesocht hebben / maer begeerden dooz de Wet gherechtvaerdicht te worden; regel-recht tegen de Schrift / die de Besnijdinge noemt een zegel der gerechticheit des gheloofs, Rom. 4: 11. **II.** Dat sy de rechte leere ende wegh ter saligheyt niet ghehadt en hebben / maer sulche die haer alleen onder den bloeck selde Gal. 3: 10. verhalben dat het verbondt Gen. 12. en 18. en 22. waer van Antoni spreekt / pag. 6. alsdan niet bekent / ofte niet verstaen / en volgens niet geloost ende van geene byzucht is geweest. Want hoe konde haer de Besnijdinge verbinden tot de Wet om daer in gerechtvaerdicht te worden / als sy de leere der versoeninge / alleen ter saligheyt leydende / hadden ghehad? verstaet hy het doch alleen van de Ceremonien en figuerlycke diensten / welke waerlyck afghedaen zijn; soo valt hy wederom in desen ongerijmden grouwel / dat Godt sijne bondt-genoten alleen verbonden soude hebben tot een deel wyterlycke Godts-diensten die meest alle noch eerst souden geordineert werden / sonder haer te verbinden tot zedische ghehoorzaemheyt en ware Godtsaligheyt. Dus is Antoni / hoemen sijn meeninge baet / met grouwelen beset / dewyl hyse ons wil opdichten. Om te beslypen: Ick segghe / dat de Besnijdinge verbondt tot die selve Godtsaligheyt en ware ghehoorzaemheyt waer toe ons den Doop verbindt / t welck blyckt Gen. 17: 1. en 18: 19. De verbindinge tot de ceremoniale wetten was een toeval / ghelyck wy nu nock dooz den Doop verbonden sijn / te onderhouden alles wat Christus bevolen heeft, Matth. 23: vers 19. Wat onderschepdt is 'er in dese verplichtinghen?

Altericus. Ick en sie niet dan ydelheyt: maer wat seght ghy op het tweede?

Eusebius. Den Doop wijst op Christum nu verschenen ende gestorven zijnde / de Besnijdinge sagh op Christum die komen soude / beyde wijssende op Christum / ende komen seer wel over-een in den grondt ende beteckende saecke: dese omstandigheyt

ent van te sien op Christum die komen soude, ende
ie nu gekomen is, en raecht de grondt in 't min-
e niet.

Asterictus. Niet? Antoni maecht dit onderschepdt
na groot / dat hy eben hier mede wil bewijzen / dat
en Doop en Besnijdinge geen ghelijcke eynden
hebben / ende den Doop geen gelijk Sacrament is
met de Besnijdinge.

Eusebius. Kan dit ongelijcke eynden ende Sacra-
menten maecken / wat sullen de Weder-doopers
varigheden te redder hebben? Antoni bekende
ag. 6. dat het verbondt Gen. 12: 3. en 18: 18. en 22:
3. hooghsteldt / nu noch blijft. Maer dit ver-
bondt en wees maer op het zaedt Abrahams dat noch
nemen soude; soo en heeft oock het gheloof op dat
verbondt / niet anders konnen sien dan op den toeko-
menden Christum. Staet nu Antoni's grondt vast /
so moet noodtsaeckelijck volgen desen ongherijm-
en grouwel / Dat Christus noch niet gekomen is /
ende ons gheloof (een zijnde met dat gene 't welck
p't verbondt Genes. 12. noodigh was) noch sien
moet op een toekomenden Christum. Wederom den
Doop Johannis ende der Apostolen / ja den Doop
der Apostolen voer en na Christi doot / en sullen
een gelijcke eynden hebben: want alsoo den Doop
wijst op Christi bloedt en d'afwasschinge door dien /
welck de belijdenisse der Hansiten bekent / Art. 32.
Johannis Doop ende der Apostolen Doop voer
Christi lyden / Joh. 3: 26. en 4: 2. en konden niet an-
ers op Christi bloedt wijzen / dan als noch upt te
ozten / dewyl Christus noch lyden soude. Het sel-
e machmen seggen van 't Avondmael dat Chri-
us eerst hieldt ende wy nu houden: dan moest Chri-
us noch ghekrupst werden / nu ist al gheschiedt.
Dewyl dan Antoni niet en konde ofte niet en wilde
mercken / dat de omstandigheden van te wijzen op
er toekomende ofte op het ghene nu gekomen ofte
geschiedt is het eynde der Sacramenten inden grondt
niet en veranderen / soo halt hy noodtsaeckelijck in de-
se ongherijmde grouwelen / Oite dat de Apostelen een
ander Doop ende Avondmael na Christi doot
hebben

hebben bedient dan zy ontfanghen hadden: ende dat wy niet en hebben den selven Doop ende het selve Abondmael die eerstmael zijn ingestelt. Ofte soo onsen Doop ende Abondmael de selve zijn die eerst inghestelt zijn / datse verlochenen de geschiede uytstoringhe van Christi bloedt ende verbzeekinghe zyns lichaems. Siet dus onboozsinnich gieten dese lieden uyt / ongerijmde grouwelen. Doch soo barense gemeenlyck (op dat ick Antoni met zyn eyghen woorden pag. 30. sta) die van Godts bebel en ordeninge afwijckende / inden doolhof van haer eygen beruyst verdwalen en omloopen.

Asterictus. Ghy hebt den man wel dapper gheslagen met zyn eyghen swaert / ende de dutterijen deses Doctozs so wel ontdeckt / dat ick de patienten bezklage die onder zijne handen zijn gheweest: eventwel ick moet u boozt hoozen op zijne tegen-werpingen / want het sterckt my seer. Hy werpt dan oock tegen / gelijk andere Weder-doozers / de acht daegse knechtken / Pag. 28. waer uyt ick dese reden neme: In dien Doop en Besnijdinge zijn ghelycke Sacramenten / soo moesten juyt doopen op den achsten dagh / maer dat en woerd so niet ghedaen. Sy en moeten dan niet gelijk zijn.

Eusebius. Ghedenckt het ghene onlanghs gesent is / namelijck / dat de gene die een zegel toekomt / dat ontfangen mach wanneer hy dat bequamelijck ontfanghen kan. Nu de kinderken waren niet wel bequaem boorden achsten dagh / ten deele om eenige ceremoniale onreynigheyt / Levit. 12: 3. want d'onreynigheyt en was haer noch niet afghegaen die zy van de moeder medezengen. Waerom oock Godt (willende figuerlijck toonen dat hem niet onreyn behaeght) geen Ofse / Lam noch Geyre beneden de acht daghen wilde gheoffert hebben / Levit. 22: 27. hoedanighe dinghen nu in Christo zijn afghegeschast Heb. 9: 10. en 10: 1. 3. ten deele om de teederheyt der kinderen / die d'eerste seven dagen tot dat bloedich en smertich werck niet wel bequaem waren / gelijk zy van de Naturalisten geduerende dien tijdt eer een plante dan een dier ghelyck werden ghereeckent.

Waerom

Soo oock
zijn verder
tegenwer-
pingen.

Daerom oock de Heydenen de seuen dagen af wacht-
 ten eer zy hare kinderen repnighden en namen ga-
 n. Siet Aristot. hist. animal. l. 7. c. 12. Polyd. virg.
 4. c. 4. Den achsten dagh van noch heeft Godt
 geordineert als den naesten bequamen tijdt / ons
 errende darmen de eerste bequame tijdt ende ghele-
 mtheyt met de verzegelinghe aen de kinderen moet
 aernemen. Dit leeren wy oock van den Doop: soo
 t hier gheen ongelijckheyt en kan ghetoont wer-
 n.

Asterictus. De confessie der Menisten pag. 117.
 It noch dit onderschept / dat den Doop een ordi-
 nantie is welke niemant geboden is aen een ander
 doen ofte laten doen / als de Besnijdinge: maer
 elcke elck dooz zijn eyghen gheloof begeeren ende
 ttfangen moet.

Ende die de
 Menisten
 stellen,

Eusebius. Dit is eben het gene dat in verschil staet /
 de wy bestrijden: soo dat het hier niet te pag en
 mt. Iae eben ons bewijs van de Besnijdinghe
 et daer teghen: want in de Besnijdinghe mercken
 / dat Godt zijn verbondt oock aen de kinderen
 t bezeghelt hebben: ende dat op den afgangh der
 esnijdinge den Doop alsoo is geordineert / datse in
 n grondt ende betrechende saecke met de Besnij-
 inghe gantschelijck ober een komt / daer in gheeft
 s Godt klaer genoegh te kennen dat hy noch in die
 ille continueert.

Asterictus. Ghy hebt sus gheseyt / dat de plaet-
 Coloss. 2: 11. 12. bysonderlyck moet aengemerckt
 erden. De selve laet ons noch ondersoeken en daer
 ede dit stuck besuyten. De woorden luyden aldus:
 welcken ghy oock besneeden zijt met een Besnijde-
 sse die sonder handen geschiet, in de uyttreckinge
 s lichaems der sonden des vleesch, door de Besnij-
 nisse Christi: zijnde met hem begraven inden Doop,
 welcken ghy oock met hem op-geweckt zijt door
 t gheloove der werckinge Godts, die hem uyt den
 ooden op-geweckt heeft. Wat hebt ghy hier in?

werdt ver-
 klaert.

Eusebius. Dat Paulus Doop ende Besnijdinghe
 elijcke kracht / werckinge / ende eynde toeschijft /
 de d' een in d' anderx plaetse stelt.

Asterictus.

Asterictus. Nochtanx hy en noemt niet eens de bleeschelijcke Besnijdinge / dan alleen de gheestelijcke Besnijdinge des herten, Anton. Pag. 22. Hoe handelt hy dan daer van ?

Eusebius. Ghy mocht niet en segghen / dat Paulus oock van den Doop niet en handelt / aengesien hy die niet en noemt / maer alleen de gheestelijcke / waer doo? wy met Christo begraven en opgheweckt worden : ofte oock dat Rom. 6. van den upterlijcken Doop niet gehandelt wordt. Doch die de maniere der Schryft kent / sal licht verstaen / dat hy oock van d'upterlijcke Doop en Besnijdinghe handelt / dewijl hy de namen van beyden tot de gheestelijcke dingen oer hringht.

Asterictus. Ewentwel / Paulus en leert niet dat nu onse kinderen moeten gedoopt zijn / gelijk de knechtkenx der Joden besneden moesten zijn, Anton. pag. 24.

Eusebius. Wel hoe ! dese plaetse en is immers niet ingebracht als leer dese den kinder-doop updruckelijck : maer om te bewijfen / dat den Doop ende de Besnijdinge gelijcke Sacramenten zijn / ende op malkanderen gebolght / waer up den kinder-doop wordt besloten / op desen grondt / dat ghelijcke Sacramenten toekomen ghelijcke personen.

Asterictus. De ghelijckheyt stelt Paulus hier in / (seght Antoni) dat de ware gheestelijcke Besnijdinge des herten / die doo? d'upterlijcke afghebeeldt worden / nu in den gheloobigen gedoopten wesentlijck is. Want nu is den geloobigen het ware wesen ende 't beteckende aller schaduwten doo? de figuerlijcke wettelijcke teekenen gegeven.

Eusebius. Wel / wel / wat hoo? ick ! hadde de Besnijdinghe niet dan een ledige afbeeldinge ? hadden de bondt-ghenoten in 't O. T. niet dan bloote schaduwte / figueren en teekenen ? want Antoni stelt teghen de teekenen des O. T. het ware wesen dat de geloobige Nu hebben. Doo?waer dit is een grobe ende niet min schandelijcke dwaalinge / en plat teghen de Schryftuere / die oock den bondt-ghenoten des O. T. d'inwendighe Besnijdinghe toeschryft / Deut,

Deut. 30:6. Ten anderen / waerom noemt hy de geloobige ghedoopte? wil hy de kinderen des beronds mede daer onder verhaten / of wil hyse daer van optstuyten? ongetwijffelt hy wilse uptstuyten. Maer dan de geestelijke Besnijdinge in den kinderen niet wesentlijk? immers / soodanigen de figure ende het teecken is ghegeven / soodanigen komt oock het beteckende toe: Nu niet alleen den volwassenen / maer oock den kinderen wierdt de Besnijdenis ghegeven: Soo en moet dan niet alleen den volwassenen maer oock den kinderen het beteckende toezomen. Welwil de Besnijdinge d'invendige Besnijdinge afbeelde / soo heeftse oock getoondt / dat soodanige als die ontfingen / soodanigen de invendige oock van doen hadden ende ontfangen souden. Anni doet dan bedriegelijck dat hy alleen de geloobige gedoopte noemt / om alsoo den kinder-doopt beter te gaen.

Asterictus. Misschien wil hy seggen / dat de besneden kinderen voorbeelden waren van de volwassene geloobige in 't N. T. gelijk andere Weder-doopters hebben.

Eusebius. Ick gheloobe dat lichtelijck / maer het te groven mis-slach voer soo een Doctoꝝ. Want op wat personen hebben dan d'oude besnedenen voorbeelden gheweest? II. Waer leestmen ergens dat de besneden kinderen figueren waren van de geloobige des N. T. men vindt het nergens. Ia III. Godt steldt de Israeliten niet haer zaedt niet als figueren / maer als leden in een selve verhoudt / ende elck ontfingh de Besnijdinge tot een bewijs dat Godt sijnen Godt was ende sulckx betoonen silde / gelijk Gen. 17. onwederspreeckelijck blijkt. Nu dat ick nu de meeninge des Apostels verklare: Nu en wil geensins seggen / dat de geloobige nu, die sijn zonde die de besnedenen afgebeeldet hadden / hebben souden ofte alreede genoten dat de besnijdenis blotelijck beteckende: maer sijn voornemen is te seeren en bedeckelijck te verstaen te gheven / dat de upterlijcke besnijdinghe niet meer nootigh was. daer toe wijst hy aen wat de selve beteckende / en-

de dat Colossensen dat selbe in Christo genoten. Ghy en hoeft niet besneden te worden (wil hy segghen) want ghy zijt in Christum besneden in de uyttrekkinghe des lichaems der sonden des vleesches, &c. Maer zy mochten tegen werpen / de bondt-genooten des O. T. hebben oock de geestelijke Besnijdinge genoten / die nochtans de uytterlijke niet mochten berachten: daerom moeten wyse oock niet versumpen. Hier tegen stelt Paulus den Doop het selbe gebzuyck hebbende: Ende zijt met hem begraven door den Doop, in welken ghy oock met hem opgeweckt zijt, &c. daerom ghy en behoest geen uytterlijke Besnijdinge (wil hy seggen) want den Doop is u also goedt. Merckt dan I. dat hy de betepckende saecke van de Besnijdinghe ende den Doop een maect: want het is eben het selbe / met Christo begraven en weder opgeweckt te werden, Rom. 6: 4. 5. 6. ende het lichaem der sonden uyt te trecken door de Besnijdinge Christi. II. Dat hy de Besnijdinghe uytstuyt doo den Doop / als het selbe betepckende: soo dat hy waerlijk d'een stelt in d'ander plaetse / ander en souden zijne woorden tegen de Besnijdinge niet wel binden. III. Dat dese betepckende dingen / oock den kinderen noodigh ende toegeseyt zijn / gelijk een weynigh te vooz is bewesen. Ende wat helet my nu te segghen: Bewijse den Doop ende Besnijdinghe in den grondt ende beteekende saecke gelijcke en d'een op d'ander volgende Sacramenten zijn / dat zy oock gelijcke personen toekomen: dat dan oock den Doop soo wel als de Besnijdenis den kinderen der bondt-ghenoten toekomt; te meer om dat de betepckende saecke van beyden den kinderen mede aengaet.

Asterictus. Heest Calvijn dese plaetse oock alsoo verstaen? want Antoni wil hem tegen u-lieden stellen / pag. 23. als die groote verscheydenheyt stelt tusschen onse Sacramenten ende de oude Ceremonien. Comment. op Coloss. 2.

Eusebius. Hy heest dese plaetse eben verslaert als wy. Het gene Antoni aentreckt en is niet geschreuen over dese plaetse / maer over vers 17. Oock en verge-
lijcht

Wilt hy niet den Doop ende de Besnijdinge / maer
 in Doop ende de Ceremoniale wetten / ghelijck hy
 (als men het schoon name van de Besnijdinge)
 en ander onderscheyt en stelt dan in de minder en
 merder klaerheyt / het welcke in de saecke selve geen
 onderscheyt en maect.

Asterictus. Is 't anders niet / Antoni hadde mi
 niet zyn volmondigh spreeken een ander bedencken
 en maect. Laet ons nu voort-gaen tot u andere res-
 ponden.

C A P. V.

Wat de Kinderen tot de Ghemeynte
 Gods behooren, ende daerom moeten
 gedoopt worden.

Eusebius. Ghy moet u wachten deses mans
 stout spreeken aen te nemen / want het is so
 vol bedroghe en ongetrouwigheden dat het
 wonder is. Nu / siet hier noch een kracht-
 ij bewijs.

Alle die tot de Gemeynte Godts behooren, mo-
 gen ja moeten gedoopt worden. De leden
 der Ghe-
 meynthe
 komt den
 Doop toe,

De Kinderen der geloovigen behooren tot de
 Gemeynte Godts.

Ergo, zy mogen ja moeten gedoopt werden.

Asterictus. Waer mede bewijst ghy de eerste voor-
 splinge?

Eusebius. Die blyckt upt de ghelegentheid des
 doops / welcke is een teeken der inlijvinge in de ge-
 meynthe / gelyck selfs P. D. C. bekent / Prot. Leeuw.
 t. 88. f. 4. ende blyckt upt 1 Corinth. 12: 13. Wy
 sijn in eenen Geest tot een lichaem ghedoopt :
 in een lichaem de Gemeynte is / Ephes. 1: 22. Co-
 r. 1: 18. Hier toe behoort oock Act. 2: 41. Die nu
 in Christus woordt gaerne aenneemen, wierden gedoopt : en
 die niet wierden op dien dag tot haer toegedaen (name-
 lijck

84 De kinderen der geloovigen mogen

De kinde-
ren der ge-
loovigen
zijn oock
leden der
Gemeente.

lijck tot der Gemeente / als blijkt vers 47.) omtrent drie duysent zielen. Alsoo werdt oock den Doop in gansche Gemeente toe-geschreven / Ephes. 5: 25. 2. Christus heeft de Gemeente lief gehad, ende hetselven voor haer overgegeven, op dat hyse heylige soude, haer gereynight hebbende met het badt der waters door het Woordt. Doch hier en komt 'er niet op aen / de Weder-doopters sullen de eerste boozstellinge wel toestaen.

Asterictus. Wat dan u tweede boozstel aengaet / Denissen bekennen wel dat alle kinderen onder de genade der saligheyt begrepen zijn / maer ontkennen datse in der Gemeente zijn. Emd. Prot. act. 72. s. 3. Antoni onderschept het woordt Gemeente / in een generale beteyckinge / booz allen die onder de belofte der saligheyt staen / ende van wegen des gemeenschap met Godt hebben: Ende in een enger beteyckeninge / booz die menschen die nu dooz geloobe en Doop als leden eens lichaems zijn / onder welke alle Christelijcke ordinantien gepleeght en onderhouden werden. Pag. 31. Claes Claesz. verklaert dit aldus: pag. 301. Dat de Gemeente moet aengesien werden / eensdeels ten aensien van een sichtbaer deel / bestaende in uytterlijke vergaderinge / waer van de leden maten dooz uytwendige daden booz menschen ooghen kenbaer zijn: Anderdeels / booz soo heel de lidmaten der selber in der daet Christo toe behooren. Ende sulcks seght hy oock de meeninge der Colloquenten tot Embden te wesen. Verstaet men dan het woordt Gemeente in die breedte beteyckenis / so stellen wel de kinderen daer onder / maer ontkennen dat alle leden maten van dien den Doop toekomt: willen derhalven d'eerste boozstellinge alleen verstaen hebben van de Gemeente als een sichtbaer deel / maer onder de Christelijcke ordinantien gepleeght werden: doch ontkennen dat de kinders daer toe behooren.

Eusebius. Ick en sal (om niet buyten ons propoost te springen) op dese onderscheppinge niet naeu ondersoeken / alleen segge ick datse onnut is ende den partijen niet en kan helpen / ofte so en moesten eerst bewijzen / dat eenighe leden der Gemeente die onder

de belofte der salighejdt staen/ niet en behooren
 in de sichtbare Gemejnthe daer onder gebooren ende
 opgeboedt wordende. Want wat de Weder-doopters
 hebben van aller kinderen salighejt / het zy onder
 Joden/ of Turcken/ of Heydenen / wy sagen daer
 geen ghewisse belofte van; oock en kan't haer in
 die materie geen dienst doen. Wy seggen dat alle
 die gene die ghemejnshap met Godt hebben / die
 Christus toebehooren / die onder de belofte der salig-
 hejdt staen/ oock hooz soo veel behooren tot de sicht-
 bare geozdende Gemejnthe / dat zy alle (goede gele-
 genhejt daer toe zijnde/ die oock moet gesocht wer-
 den als zy'er niet en is) tot de selve haer schuldigh-
 hejt te voegen/ ofte jonck zijnde daer toe moeten ghe-
 doopt werden. Maer dat bysonderlijck soodanige
 daer toe behooren/ die daer onder werden gebooren
 en opgeboedt. Hier in leydt de knoop/ dit is't dat
 de partjen moeten nederleggen / 't welck haer on-
 gelijck is.

Alterictus. Claes Claesz. noemt lidmaten van de
 sichtbare Gemejnthe alleen die na de ordeninge Gods
 opwendige Ceremonien hanteeren.

Eusebius. Dat stelt al te naeuwe ende onrecht-
 verdige palen / die hy noyt en sal kunnen vast ma-
 ken. Want hoe! of niemant goede wille ende gestelt-
 hejt hebbende dooz eenigen toeval helet wierdt de
 Ceremonien te hanteren/ ofte gehanteert hebbende
 eer na van goede gelegenthejt berooft blebe / soude
 geen lidmaet der sichtbare Gemejnthe moghen
 gehouden werden? Ja; soo wel als Bozgers van
 ledendlick genoeemt werden / die ofte dooz eenighe
 macht / ofte in Turckijen gevangen zijnde / hare
 nachten en andere bozgerlijcke plichten niet en
 kunnen waernemen. Ende of een geheele vergade-
 ringe dooz verholginghe helet wierdt de Ceremonien
 te hanteeren / soude zy soo lange geen sichtbare Ge-
 mejnthe kunnen wesen? gewisselijck ja/ want zy kon-
 nen dooz andere daden kenbaer wesen in de ooghen
 der ledematen onder mallkanderen/ ofte oock wel van
 andere menschen. Wederom/ het is selfs oock valsch/
 't alleen ledematen zyn van de sichtbare Kercke

86 De kinderen der geloovigen mogen

die de Ceremonien konnen hanteeren : want soodanige zijn het oock / ober welcken de Ceremonien ghehanteert werden / al en konnen sy noch selve geen hanteeren: hoedanigh wy de Chyisten kinderx stellen / die leden zijn van de geozdende Gemeynte / eben soo wel als de kinderen Bozgersx zijn van de Steden waer hare Oudersx tot Bozgersx zijn aenghenomen ende sy gebozen werden.

Asterictus. Soo is dan uwe meeninge / dat de kinderen der gheloovigen soodanige ledematen der Gemeynte zijn / die oock daer toe behooren hoor soo veel sy is een upterlijcke / sichtbaer / gheozdent lichaem / daer men de Sacramenten gebrynckt.

Eusebius. Ja ; ende nadien Antoni bekent dat allen leden deser Gemeynte den Doop toekomt / pag. 31. soo besluyt wy billijck dat den kinderen der geloovigen den Doop toekomt.

Asterictus. Wy sullen dat besluyt niet konnen verwerven / indien ghy kondt bewijfen / dat de kinderen oock tot de sichtbare geozdende Gemeynte behooren.

Eusebius. Godtx woordt leerd dat seer kilaer / Joel. 2: 15. 16. Blasfet de Wasupnen te Spon / henziget een vasten / roept een verbodts-dagh upt / versameldt het volck, hepliget de Gemeynte, vergaderdt de Oudsten / versameldt de kinderkens, ende die de borsten zuigen. Alsoo vergaderde in den Tempel de Gemeynte Juda en Jerusalems om den Heere te soecken / als de vanden tegen Josaphat optrocken / waer onder oock de kinderen werden ghenoeit / 2 Chron. 20: 5. 13. siet oock Deut. 29: 10. 11. 12. Nu het is secker dat de Gemeynte des Ouden ende Nieuwen Testaments uptgescecken de Ceremonien maer eene Gemeynte ende eenderley volck is: 't welck de Menisten met ons bekennen / Bekent. Pag. 94. Emd. Prot. act. 72. f. 3. gelijk dan de kinderen in het O. T. mede in die upterlijcke Gemeynte waren / alsoo oock nu in het N. T. Dese reden hebben de Menisten niet eens gepooght neder te leggen / maer latense swijgende passeeren.

't Welck Antoni sorrelijck bestrydt.

Asterictus. Dat moeste sy noodtsaeckelijck doen / maer Antoni spot met dit bewijs / noemt een groote bet-

berkeerdthent datmen der Christenen kinderen in de
 pterlijcke Euangelische Gemeente wil stellen / om
 at de kinderen der Joden in de wettelijcke Gemeente
 e waren. pag. 33.

Eusebius. Met recht mochten wy hier uproepen
 s Antoni t'onrecht. O groote berkeerdthent! waer
 indt hy / ofte waer mede pooght hy doch te bewijzen /
 at de Gemeenten des Ouden ende Nieuwen Testa-
 ments niet een en zijn ? nergens mede : sijn seggen
 moet ons genoegh wesen. Doch wy hebben desen
 zophheet te dickwijls valsch bevonden om soo te ge-
 oben / ende selfs hier blijkt hoe blindt hy gheweest
 / ja hoe lox / ofte lieber bedriegelijck : want Dup-
 pius hadde oock tot bewijs verhaeldt Ies. 49: 22. al
 waer onder de kinderen der Gemeente / oock klepne
 nderen genoemt werden : hoewel van de Gemeente
 s N. T. werdt ghezopheteert : ende nochtans
 ept Antoni / die dit bewijs niet en doost aentroeren /
 at Duppij bewijs alleen sloegh op de Gemeente des
 N. T. daer beneffens de Gemeente deses tijds
 erdt soo klaerlijck een gemaect met de Gemeente
 s ouden tijds / dat het onberdzagelijcke sinneloos-
 ept is dat te ontkennen. Want worden niet de bond-
 enoten des N. T. vergaderdt tot Abraham / gelijk
 i met hem sullen aensitten in t' Coninckrijck der
 emelen Matth. 8: 11 ? Worden sy niet alle Abra-
 ams zaedt ende kinderen Rom. 4: 11. 12. Gal. 3: 7.
 9 ? Ist niet eben de selve schaeps-kone als de booz-
 aende waer in de heydenen gebracht sijn / Ioh. 10:
 6 ? Ist niet den selven Olijf-boom waer van de Jo-
 en tacken waren / ende waer aen wy ingegriffte sijn
 iom 11 ? Ist niet het selve bozgheschap Israels
 waer van wy eerst bzeemdt waren ende nu mede-boz-
 ers sijn / Eph. 2: 12. 13. 14. 19. 20 ? Soo blijkt dan
 nimers dupdelijck genoch / dat beyde de Gemeenten
 en sijn / ende derhalven gelijk in t' O. T. de kinder-
 ens leden daer van waren / dat sy het also oock nu sijn.

Asterictus. Maer Duppius bzencht oock bewijs
 p upt Eph. 5: 23. Christus is het hooft der Gemeyn-
 e ende de behoeder des lichaems. Hondt ghy dat wel
 taende houden ?

Eph. 5: 23.
 wordt be-
 weerd.

Eusebius. Het boozige bewijs is oberbloedigh genoech / doch het gene ghy daer verhaeldt is mede krachtigh: als oock dat Puppys meer daer by stelt / namelijk dat Christus is de Salichmaecker zijns volcks, Matth. 1: 21. Die sich heeft over ghegeven voor de Gemeente, Eph. 5: 25. welke plaetsen Antoni sijnkens booz by gaet. Voegt hier by Act. 20: 28. God heeft met sijn eygen bloed sijn Gemeente verkregen. Indien dan de kinderen oock met Christi bloedt verkregen zijn / Christus haren Salichmaecker / hooft / ende behoeder is / die sich booz haer ghegeven heeft / soo moeten sy oock onder de Gemeente zijn / want de schrift en kent geen ander volck booz welchen Christus sich heeft gegeven.

Asterictus. Verstaet ghy dan die plaetsen van de upterlijke Gemeenten?

Eusebius. Hoewelsy boozstellen het gene d'onsichtbare Gemeente epigen is / sy sprecken nochtang van d'upterlijke Gemeente / t welck Act. 20: 28. klaer is: alwaer gesprocken werdt van de Gemeente die hare opsienders hadde. Als oock Eph. 5. waer by spreckt van de Gemeente die booz het water-hadt ghereynicht word. Waer mede den H. Geest wil toonen I. dat de onzichtbare Gemeente op der aerden onder de sichtbare ordinaerlijk schuyt. II. Dat de leden van de sichtbare Gemeente na den aerdt der liefde booz leden der onzichtbare moeten gehouden werden. III. Dat aen d'ander zijde de leden der onzichtbare tot de sichtbare recht hebben / ende daer van niet behooren vzeemdt ghehouden te werden. Siet ghy dan niet datmen de kinderen daer van niet moet upsluyten? derhalven dat haer oock den Doop toekomt? In alle gheval hoe Antonden naem Gemeente nemen wil in dese plaetsen / de woorden Eph. 5: 25. 26. zijn hem te gen / want Paulus toont / dat de selve Gemeente waer booz sich Christus heeft ghegeven die Gemeente is die met het water-hadt werdt gereynigt. Adien dan onder die Gemeente waer booz sich Christus ghegeven heeft oock de kinderen behooren; Soo moeten sy meede behooren onder die

Gemeente die met het water-badt werdt ghereynigt.

Asterictus. Dochtrant seght Antoni: zijn de kinderkens sulcke leden des lichaems Christi daer Paulus hier af meldet / soo moet haer dan oock aengaen vers 29. Niemant en heeft oyt zijn eygen vleesch geget, maer hy doet het, ghelijckerwijs oock de Heede Gemeente. Pag. 34.

Eusebius. Paulus spreekt van sulcke leden der gemeente / welke Christus behoedt / vooz welken sich heeft over ghegeven: zijn dan de kinderkens sulcke leden niet? Antoni konde dat niet seggen / en hierom vraeght hy dan dus? Jae maer soo moest ter oock het 29. vers aen gaen / seght hy. Doch dat swarigheyt is daer in? jae wie kan seggen dat het haer niet aen gaet? Paulus seght dat wy leden in sijns lichaems, van zijnen vleesche ende van zijne beenen, vers 30. gelbt dat de kinderen niet? zijn niet oock leden sijns lichaems? Nu hier oprust vers 29. Niemant en heeft oyt zijn eyghen vleesch geget. Moet men niet oock van de kinderen seggen dat Christus haer niet en haet? dat hyse onderduyt en boedt? of salmen segghen dat hyse op hare situere laet teeren? maer dat moet den Christenen in grouwel wesen.

Asterictus. Soo moet ghy dan den kinderen het hondtmael gheben / te meer om dat Calvinus selfse dese plaetse daer van verstraet. Ende soo doet ghy rechtbaerdigheyt haer 't Abondtmael onthouden: / ofte ghy moet bekennen datse in die Gemeente niet en zijn daer Paulus hier af meldet.

Eusebius. So zijn al in die Gemeente / ende wy en doen gheen ongherechtigheyt / maer Antoni toont onrechtbaerdigheyt dese woorden op het Abondtmael reckende om de kinderen van die Gemeente wy te ruypen. Wat Calvin aengaet / hadde Antoni zijn woorden wat verder verhaelt zijn bedroogh soude haest ghebleecken hebben: want hy siet op het 30. vers / ende ghebruyckt het alleen vooz soo veel tot het Abondtmael / om dat daer gesproken werdt van de geestelijcke ghemenschap die wy met Christo hebben;

hebben; waer upt hy alleen wil bewijfen van hem meerder tot het minder / ofte van het ghelijcke (teghen sulcke die gheen gemeenschap aen het lichaem Christi in het Avondmael bekenden) dat de gemeenschap die wy leeren niet ongerijmt en is noch een versierde saecke. Paulus getuyght (seght hy) dat wy van de leden ende beenen Christi zijn: salmen dan verwonderen dat hy ons zijn lichaem in het Avondmael gheeft te nutten, op dat hy ons een voedsel zy des eeuwigen levens? Hy en treckt dan dese woorden geenfinx als gesent van het Avondmael / maer herklaert alleen upt de selve de gemeenschap met Christo / hoedanige oock in het Avondmael werdt her-toont. Maer soude wel pement ter werelt konnen toonen / dat hy dese gemeenschap met Christo in geen anderen stelt dan die het Avondmael konnen en moeten gebuycken? ofte soude wel pement van Antonis gesellen derben seggen / hoewel dese woorden eenige verklaringe ende bevestinge van de ghemeynschap in 't Avondmael konnen leberen / datse noch tans geen ander gemeynschap leeren dan die den volmassenen toekomt? Ick en twijffele niet ofte zy en sullen selve een schrick hebben te seggen / dat de kinderen niet en souden wesen leden des lichaems Christi van zijnen vleesche ende beenen, ende als sulck van hem niet en souden gelieft ende onderhouden werden. Daerom ofte Antoni besluyt hier qualijck van het Avondmael der kinderen / ofte hy moeste haer selfs daer aen toegelaten hebben.

Asterictus. Antoni maecht noch wat te segghen / daer op dat Puppys besloot / en zijn de kinderen niet in de Ghemeynte / dat dan Christus haer Hoofd ende Behoeder niet en is. Verstaet ghy de upterlijcke Gemeynte (seght hy) daermen de Sacramenten oeffent / soo ontkenne ick dat de kinderen dese Gemeynte noch niet upterlijck ingelijft zijnde Christus tot geen Hoofd en Behoeder hebben: dit te seggen is grauwelijck / ende de reden verwerpelijck die sulcken herbozgentheyt in haer heeft. pag. 35.

Eusebius. Dese herbozgentheyt / die hy meldet / is niet dan een verwerpinge zijner herffenen. Lieve doch /

sch/ waer schijnt die verborghentheyt? Wy en stel-
 en alsoo ons bewijs niet: Die ghedoopt ofte door
 den Doop uyerlijck de Ghemeynte ingelijft zijn be-
 hooren alleen tot de Ghemeynte waer van Christus de
 behoeder is: Maer aldus: Die tot de Gemeyn-
 te behooren waer van Christus de Behoeder is moeten
 gedoopt worden. Wy weten wel dat pemandt kan
 tot dese Ghemeynte behooren / die den Doop noch
 niet ontfanghen heeft: maer wy seggen ende bewij-
 sen / dat niemant onder die Gemeyn-
 te tot een Hoofd ende Behoeder heeft / ofte hy en
 mach ende moet gedoopt worden. Wat hoofts An-
 toni onderschepdet / van de uyerlijcke Ghemeynte /
 geen antwoorde waerdigh / wy hebben wepnigh
 dooz ghenoech daer van geseyt.

Astericus. *I* Ja waer: Ick gae dan ober tot de
 plaetse i Pet. 2: 20. 21. verstaet ghy die van den
 Water-doop (seght Antoni) ick ontkenne dat die
 tegen-beeldt is der sondt-bloedt ende der behou-
 dinghe Noe in de Arcke / want dan soude moeten
 volgen datmen dooz den Water-doop behou-
 den wierdt / ende diese niet genieten verloren waren,
 ag. 35.

Eusebius. Puppins heeft met die plaetse niet an-
 ders willen toonen / dan dat de kinderen / welc-
 ker oock de saligheyt is / mede behooren tot de Ge-
 meyn-
 te / dewijl daer buyten geen behoudinge en is /
 do wepnigh als er buyten de Arcke was. Het en is
 van niet noodigh hier van meer te seggen / doch eben-
 vel ick en kan niet nae laten zijn verkeeringe van de
 doozden Petri aen te wijsen. Antoni ontkent / dat
 Petrus den Water-doop een tegen-beeldt noemt van
 de wateren der sondt-bloedt / maer meent dat hy den
 geestelijken Doop daer mede verstaet. Het hadde
 goedt geweest dat hy ghetoont hadde / hoe de gee-
 telijcke Doop een teghen-beeldt mach heeten: ick
 segghe datse gheen beeldt daerom oock gheen tegen-
 beeldt is / maer datse selve behoort tot het afgebeel-
 de. Madien dan Petrus spreekt van een tegenbeelden-
 den Doop, dat is / die het selve afbeelt als de behou-
 dinghe Noe in de Wateren / waerom salmen den
 Water-

Ook i Petr.
 2: 20. 21.

Water-dooꝛ niet verstaen? Soo moeste volgen (segt Antoni) datmen daer dooꝛ behouden wierdt. Maer heeft dien wijsen Man niet geleert gehad / dat dickwyls het beeldt ofte teeken den name draeght van de beteeckende saecke om de gewisse verseeckeringe die daer in is? het is immers ghesent van den upterlijcken Doop / datse is tot verghevinghe en afwasinghe der sonden, Act. 2: 38. en 22: 16. Datse is een badt der weder-geboorte, waer door Godt saligh maeckt, Tit. 3: 5. met welke plaetsen dese gheheel accordeert. Den Doop wordt dan gesent ons te behouden / om datse daereen gewisse verseeckeringe van is / niet dooꝛ kracht van die upterlijcke wasschinge / maer dooꝛ werckinge des H. Geestes / die dooꝛ dat upterlijck teeken de consciencie in vertrouwen sterckt. Nu de woorden aldus verklaert / konnen oock dienen om te bewijzen dat de kinderen eben van die Gemeente leden zijn welke den Doop is ghegeven: Want de selve Gemeente / die vergheleeken werdt met de Arcke Noe / waer huyten geen behoudinge is / komt den Doop toe als een teghen-beeldt van de behoudnisse in de Arcke in de wateren: Van dese Gemeente zijn de kinderen oock leden / dewyl zy oock behouden werden: Ergo de kinderen zijn oock leden van de Gemeente die den Doop toekomt. Laet de partijen dit wederlegghen / soo zy kunnen.

Tegenwer-
pingen be-
antwoort.

Alterictus. V bewijzen sie ick genoeghsaem bevesticht: nu hebben wy noch te sien de tegen-werpingen der Weder-dooꝛeren / waer mede zy willen bewijzen dat de kinderen niet en behooren tot de upterlijcke Gemeente. Erst stelle ick u dan vooꝛ / t ghene de Menisten segghen / Eind. Protoc. Act. 72. s. 3. Datter geen schrift en is die tot den kinderen spreekt / noch gheene ordmantien ende bevelen die den kinderen in hare jonckheyt zijn opghelent / of met haer mogen ghehouden werden in den Nieuwen Testamente.

Eusebius. Dit's een bycemt beslypt: zy hebben een weynich te vooꝛ bekent dat de Gemeente des Ouden ende N. T. maer eene Gemeente ende een volck is / en nu willen zy bewijzen dat de kinderen

iii

ja moeten ghedoopt worden. 93

in't **A. C.** niet en behooren tot de Gemeente / die
ich in't **O. C.** daer toe behoorden. Gock is hare re-
n onwaerachtigh / want sodanighe o:deninghen
iet haer gehouden zijn inden **O. C.** sodanige mach-
en dock nu met haer houden / uptgenomende cere-
oniale diensten: gelyck zy dan wierden besneden/
ede verschenen voo: den Heere / Deut. 31: 11. 12.
en van jonghs op moesten onderwesen werden
Deut. 6: 7. en 11: 19. Ps. 78: 5. 6. 7. alsoo moeten zy
doch oock gedoopt werden / voo: den Heere gebracht
van jonghs op onderwesen werden / op dat Gods
f oock moge groot gemaect werden in den mondt
r kinderen. Ende wanneer gheen o:dinantie met
esen kinderen mochte ghehouden werden / waerom
tse Christus tot hem komen om van hem gezegent
werden / uptdruckelijck seggende: Verhindert haer
t my te komen, Matth. 19: 14 ? sullen wy qualijck
den dat wy se noch tot Christum brengen op sulck
n wijze als wy kunnen / dewijle hy selfs de On-
ers daer toenoodicht ?

Asterictus. Zy seggen verder: Dat zy het lichaem
er Gemeente niet en kunnen stichten / dienen / noch
eestelijcke handtrepckinge doen / ghelijck de leden
er Gemeente doen moeten / Eph. 4: 16.

Eusebius. Met de selbe reden mochtmen seggen /
e klepne kinderen en kunnen niet wercken / de wel-
andt des hups helpen versorgen / Vader en Moeder
ienen / anderen hups- ghenoten behulpich wesen /
go behooren niet tot het hups. Men weet dat / ge-
jck in een hups / alsoo in de Gemeente / gemeen-
jck eenige zijn die gheholpen en ghedient moeten
erden / ende selfs seer weynigh of niet kunnen doen.
Selfs onder de volwassene zijnder veel die gheen
eestelijcke handtrepckinge kunnen doen / maer selfs
voeten ghenieten: ick meen de Menisten sullender
eele binden: willen zy die dan alle upt de Ghe-
repute slupten ? dat ware te onbescherpen / want
Paulus selbe wil op de teedere ledemens gelet hebben /
is hy seght dat de leden onderlingh wercken tot
pbouwinge na demate eens yegelijcken lidts. Som-
nighe leden wassen noch ende hebben noch gheen
sterckte

94 De kinderen der geloovigen mogen

sterckte noch bequaemheyt tot wercken ter opbouwinge; andere komen nu aen ende beginnen te werken / onder welcken dickwijls jonghe spruytkens gebonden werden die veele oude beschamen / hoedanighen oock Christus aenwijst / Matt. 21: 16. andere zijn sterckeleden: doch eventwel alle zijn het leden.

Asterictus. Antoni sal u harder bzinghen / aldus: Alsoo wel als de upterlijcke Gemeynte den Doop toekomt / alsoo wel komt haer oock het Abondmael toe ende andere gebuycken. Wilt ghy dan de kinderen daer onder stellen / soo zyt ghy-lieden seer onrechtvaerdigh / de kinderen onthoudende dat haer toekomt.

Eusebius. Dit moet Antoni booz een sonderlinghe subtylheyt gehouden hebben / want hy dit wel viermael kozt achter een ophaelt / pag. 32. 33. 34. 36. maer het en is niet dan ydele snateringe: ick gheef alle Vanfiten met haren H. D. G. haer beste te doen / wat geldt het soo zy niet te schande worden? Wy segghen dan dat de kinderen tot de upterlijcke Gemeynte behooren / en daerom behooren ghedoopt te worden: maer dat haer met de selbe reden alle ordinantien der Gemeynte souden toekomen dat ontkenen wy.

Asterictus. Het Abondmael en andere ordeninghen komen de Gemeynte immerx soo wel toe als den Doop.

Eusebius. Maer niet om van allen gelijckelijck / maer van elck lidt na zijn gelegentheyt ghenoten te werden. Sal wel eenighen Vanfijt soo stout wesen / dat hy sal derben seggen / dat alle leden der Gemeynte dadelijck alle ordinantien der Gemeynte moeten ontfangen ofte gebuycken? Antoni bekent selve dat de kinderen in het O. T. inde Gemeynte waren pag. 33. nochtanx wierden zy wel besneden / maer en aten het Paesch-lam niet / ende hoe veele ordinantien hadde die Gemeynte die aen oft van de kinders niet ghebuyckt en zijn? Siet sulcken loosen grondt ist daer Antoni soo vast op houtwen wilde. Die soo bouwt / moet hy niet beschaemt worden?

Asterictus. Waerom en geldt dit soo wel niet / de kinders

ja moeten gedoopt werden. 95

anders zijn in de Gemeente / ergo / moeten het
rechtmael ontfangen / als dit : Sy zijn in de Ge-
meente / ergo / behooren gedoopt te worden.

Eusebius. Met gelijk recht mocht ghy God vra-
gen / waerom de klepne kinderken niet soo wel het
Vesch-lam aten als zy besneden wierden ? ebenwel
reden is klaer : Alle die tot de Gemeente behoo-
ren moeten gedoopt werden / want den Doop is een
teken der uptterlijcke inlijbige in de Gemeente/
waerom die dock maer eens geschiedt : Het Abondt-
mael heeft andere eynden / namelijk onderhoudin-
ge der gedachtenisse Chzisti en verzegeling onser op-
weringe in hem / waerom het dickwils gheschiedt.
So dat den Doop wel allen leden kan ghegeven
worden / maer het Abondtmael alleen sulcken die
vergeeffende sinnen krijgen / tot beproebinge haers
gheestes / ende verkondinge des doods Chzisti / 1 Coz. 11:
26. Et.

Asterictus. Antoni verft wel seggen / also bequaem
dat de kinderen zijn om den Doop t'ontfangen / dat se
ook soo bequaem zijn om het Abondtmael te eten.
27.

Eusebius. Desen Doctoꝝ en moet geen goet ver-
standt gehad hebben om de Medicijnen te applice-
ren. In den Doop ontfangt men / in 't Abondtmael
eten : In den Doop werdt alleen aen ons ghe-
gheven / in 't Abondtmael moeten wy mede wercken.
Die bequaem is een Sacrament t'ontfanghen /
die juist dock bequaem om een ander te ghebruy-
ken ? die een bequaem object is van eenige werkin-
ge / is die terstondt een bequaem subject om selfs
te wercken ? waren de kinders soo bequaem tot het
Vesch als tot de Besnydenisse ? wat bescheydt
dit ?

Asterictus. Ghy-lieden betuyght klaerlijck dat de
kinders in dese Gemeente niet en zijn daer men de
Sacramenten ghebruyckt / dewyl ghy haer eerst lange
in den Doop in uwe Gemeente aenneemt / seght
Antoni pag. 33.

Of ons doen
strijdt met
het gene wy
hier bewee-
ren.

Eusebius. Wy mist / wy en ontfangense eygentlijck
niet tot de Gemeente / maer na den aerdt der liefde
oordeel

voordeelende dat sy haer dragen als lidmaten der Gemeente betaemt / wy ontfangense oock tot gebzuyck des anderen Sacramentz : soo lange sy daer toe niet en komen stellen wy haer onder die Discipulen Christi / die ghedoopt zijnde noch geleerd werden te onderhouden wat hy geboden heeft, Matth. 28. Dat dan veeltijdtz gheseydt werden in de Gemeente te komen die haer tot het Abondmael begeben / is oft een misbzuyck dooz ghewoonte opgenomen / ofte een Synecdoche des aensienlycksten deels vooz't geheel / bewijl de sulcke haer vooz'namelijck leden der Gemeente vertoonen. Ondertusschen / moetmen niet bekennen dat de kinders behooren tot het huys, bozgersz zijn van de stadt daer sy ghebooren werden: Nu de upterlycke Gemeente werdt ghenaeamt de Stadt Godtz Ps. 46: 5. Jes. 1: 21. Heb. 12: 22. Apoc. 3: 12. het Huys Godtz / 1 Timoth. 3: 15. Heb. 3: 6 / 1 Pet. 2: 5. Ist niet seecker dat de Lammerkens oock behooren tot kudde / de jonge schoten ende rancken tot den wijngaerdt? Nu de upterlycke Gemeente is de kudde Godtz / Jes. 40: 11. Ezech. 34: 10. 11. Act. 20: 28 / 1 Pet. 5: 2. den Wijngaerdt des Heeren Ps. 80: 9. Jes. 5: 1. 7. Jerem. 2: 21. en 12: 10. Soudemen dan de kinders / de jonge Lammeren / de jonge schoten en rancken / reeckenen buypen des Heeren huys / stadt / kudde / wijngaerdt? met wat Schrifture kondemen dat rechtbaerdigen?

Asterictus. Waerom onthoudt ghy haer dan de boederlycke aenspraecke en straffe dooz den van?

Eusebius. Wy en onthoudense haer niet ganc'he-lyck / wy vermanen de ouders ernstelijck op hare kinderen te letten / nadien sy onder haer staen: wy bekennen oock dat op haer van de opsienders der Gemeente behoordt ghelet te werden / tot bestraffinge als sy opwassende haren Doop niet wei beleben / ende vermaninghe hares schuldigen plichts daer sy toe verbonden zijn: ende gelijk in openbare predicatien allen onboetbaerdigen / dat haer daer beneffens in 't bysonder Godtz toozn verkondicht / behoordt te werden / als het haer leven verdiendt. Waer in dien petz versumpit werdt / dat moet de Heere vordelen /

n/dien top staen ofte vallen/ Rom. 14: 4. In alle ge-
 al het en kan onse partijen niet helpen / om dooz
 ise doen te bewijfen dat de kinderen tot de upterlijc-
 Gemeynte niet en souden behoozen : als wy ons
 het eene versupmden dat en konde ons in een an-
 r saecke / daer wy soo goedt bewijs van hebben als
 is gebleecken / geen onrecht maecten. Nengaende
 han / wy en sien geen reden waerom die alsoo soude
 hzupckt werden / aen den genen die haer noch niet
 n vollen hebben ober ghegeven tot alles wat Chri-
 us bevolen heeft / als aen de gene die het nu alree-
 ghedaen hebben / ende hen alle ordinantien der
 Gemeynte hebben onderwozen. Hebben de par-
 ten redenen / wy willense wel hoozen : doch dan sul-
 n sy niet een dienen te verklaren / waerom datmen
 eer den han soude moeten ghezupcken aen eenen
 e in sijn jonckheyt vooz een lidt van de upterlijke
 Gemeynte is ghekent / sonder dat sy verder is ge-
 omen / dan sy de selve ghezupcken aen sulcken / die
 nder haer gebozen en opgevoedt zijnde / altijd hare
 ere hebben aenghehangen / hare pzedicatie ghe-
 hoedt / ende hen selven langen tijdt bereydt hebben
 n den Doop te ontfanghen / ende nochtans ko-
 en in sware sonden te verballen : want sy en sullen
 umerx niet seggen / dat sulcke nopt behoozt en
 ebben tot het Coninckrijck der Hemelen / ofte noch
 er toe niet en behoozen / die noch niet gedoopt en
 in. Radien dan den han de mensche van het Co-
 nckrijcke der Hemelen uptsluyt / dat is / verklaert
 ptgestoten te wesen / den Satan ober geeft tot ver-
 rbinge des vleesches / ende gebiedt te vermijden :
 laerom worden soodanige / als terstont gheseyt is /
 et afghesneden ? Het en sal niet genoegh wesen
 seggen dat de Gemeynte niet en oordeeldt die by-
 n zijn / want die haer soo lange by de vergaderin-
 en der Gemeynte hebben gehouden dat sy vooz ge-
 obige en boetbaerdige wierden gekeurt / so datmen
 aer den Doop al soude gegeven hebben als syse bes-
 ert hadden / ende datmen haer daer toe genodicht
 eeft / konnen die meer gheseydt werden bynten te
 wesen / als die ghedoopt zijnde geen en verderen
 G
 hoozt

98 De kinderen der geloovigen mogen

voortganck hebben gedaen/maer den Doop soo veel in haer is verpdelen? Men kan niet ontkennen dat de Ghemeynte ober beyden/als niet vzeemt van haer zynde / eenich recht heeft: doch wy wachten reden waerom meer ober dese dan ober gene den openbaren van soude moeten gebuycht werden; die zy niet licht en sullen binden sonder ons stoffe te gheven om haer te antwoorden. Maer dewijle zy daer mede besich zijn / sullen wy vast houden / het ghene ontweerspreeckelijck is: dat de kinders der gheloovigen doock behooren tot de Gemeynte daermen de Sacramenten bedient / ende daerom behooren ghedoopt te werden tot een teecken van inlijvinge in de selve.

Asterictus. Antoni seght datse niet bequaem zijn inghelijft te werden / dewijl zy de noodighe conditien niet en hebben die tot den Doop vereyscht werden. Matth. 28: 19. Marc. 16: 16. Act. 2: 38. en 8. 37. pag. 31. 32. 37.

Eusebius. Wy sullen namaels sien dat in de plaetsen niets geleert werdt dat de kinderen uptsluyt / ende dat by den Doop gheen conditie meer vereyscht werdt als by de Besnydinghe / is vooz ghebleecken / ende sal als dan meer bliicken.

Of het strijd
met onse
leere vande
predestina-
tie.

Asterictus. Maer strijdt het doock met u lieber leere van de predestinatie dat de kinderkens van u lieden geoozdeelt werden in de Gemeynte te zijn? want dit werpt Antoni seer spottelijck tegen pag. 37.

Eusebius. Niet meer dan het met Antonis ghevoelen van de Predestinatie strijdt / dat hy alle volwassene gedoopte in de Gemeynte rekent. Timmers het is my onghelooelijck dat zijne medestanders by haer sinnen zynde zijn schimpery alhier wel ghesondeert sullen houden. Zijn het niet dickwijls huyche laers die de Weder-dooopers op haer gheloove Doopen ende leden houden van de Ghemeynte? Du / sullen zy soo onberstandigh wesen / dat zy de huyche laers sullen vooz uptverkorene houden? wat sullen zy hier segghen? zy en kunnen anders niet segghen / dan dat wy nemandt een lidt der Gemeynte oordeelen / niet na de verborghene verkiesinge / maer nae den aerdt der liefde. Du dat selve segghen wy van de kinderen:

anderen : waer in wy soo heel te vaster gaen / om
 aen de saligheyt van de kinderen des verbondts
 mare ionckheyt stervende niet en is te twijffelen /
 e ober alle kinderen des verbondts / al en sterben
 niet jongh / min reden is te twijffelen / dan aen
 se oude ghedoopte. Waer mede oock beantwoort
 Antonis laster-reden pag. 9. en 10. Doch desen
 doctoꝝ was soo spot-sieck en laster-suchtich / dat
 niet en wiste wat hy seide / ende niet en heeft ge-
 est hem selven te spot te stellen / op hope dat hy
 soude leelijck maecken. Want hy wil dat wy
 teker sullen wesen / dat zy uptverkoren ende alsoo
 de Gemeynte zijn / die wy Doopen. Soo moet hy
 meynen van de verkiesinghe der ghener seecker te
 / die hy ghedoopt heeft : oock moeten haer de
 ijsche Bisschoppen volghens desen grondt wel
 chten sonder dese verseeckeringhe pemandt te doo-
 / ende dienen middel te vinden om beschept van
 Hemel dies aengacnde te krijghen / oste om in
 binnenste des herten te sien offer geen bedroghe en
 . Dit is soo spottelijck / dat ick niet en twijffele of
 verstandighste onder de Hansiten sullen haer
 menen / ende segghen / onse Doctoꝝ is te verre
 ghebaren.

C A P. VI.

Wat de kinderen der gheloovighe als
 Christenen van de kinderen der onchri-
 tenen door den Doop moeten onder-
 cheyden werden.

A Sterictus. Dwe ghestelde bewijs-redenen
 met haere bescherminghe voldoen my ten
 hooghsten / ende ick achtese sonder andere
 meer ghenoeghsaem : doch om my allesing
 stercken teghen de ghene die my eens wederom
 chten aen boozdt komen / laet my hooren wat ghy
 hebt boozt den kinder-doop.

Eusebius. Per ick tot andere bewijs-redenen ho-
me / sal ick noch een voozstellen 't welck met he
boozighe groote gemeynschap heeft / ende in onser
Catechismo Vrag. 74. daer by gheboeght werdt
Dit stelle ick aldus :

Alle Christenen behooren met den Doop al
het zeghel des Christendoms van de onchri-
steden onderscheyden te werden.

De kinderen der gheloovigen zijn oock Chri-
steden.

Ergo moeten met den Doop van de onchris-
ten onderscheyden werden.

Den Doop
is het zegel
des Chri-
stendoms.

Asterictus. Hoe / ende met wat reden noemt ghy
den Doop het zegel des Christendoms ?

Eusebius. Den sin is / dat den Doop een uiter-
lijck teecken ende zegel is van de inlijbinge in he
Christendom / waer mede wy Christenen erkent en
verklaert werden. De reden deser benoeminghe is
dat in de H. Schrijuere gheleert werdt / dat doo-
den Doop Christo Discipulen werden aengebzaecht
Joh. 4:1. De Pharizeen hadden gehoort dat Iesus meer
Discipulen maeckte ende doopte dan Johannes, Mat
28: 19. Onderwijst alle volckeren, de se ve Doopen-
de. Soo haest dan nemandt een Christen wierdt
wierdt hy dooz den Doop als sulck verklaert ende
van de onchristenen onderscheyden. Soo seght Pau-
lus / Gal. 3: 27. Want soo veele als ghy in Christum
gedoopt zyt, hebt ghy Christum aengedaen. Toon-
nende dat den Doop een zeghel was harer inlij-
binghe in Christo / soo dat zy in hem meer dan in
haer selven gheschat wierden; ende wat is dat
anderx dan een Christen gekent en aenghenomen te
worden ?

De kinde-
ren zijn soo
wel Chri-
steden als de
ouders.

Asterictus. Ick en binde daer op geen teghen-spra-
ke: maer dat ghy de kinderen Christenen noemt,
daer op maeckt Antoni onder-scheydt / seggende :
Dat de kinderen der Christenen wel eenighsin
Christenen moghen gheuoemt werden / om dat sy
(doo)

doop belofte van saligheyt) met Christo ghemeen-
 schap hebben : maer datse niet op sulck een maniere
 Christenen zijn als hare geloobige Ouders, Pag. 53.
 Eusebius. Hy sagh wel dat het ongheschicht sou-
 wesen de kinderen der Christenen geen Christenen
 noemen / daerom wil hy haer dien naem schijnen
 te staen : maer fiet / hoe soberlijck. Sp moghen
 seght hy) eenichsins Christenen genaemt werden.
 Het is dan een benoeminghe die hy haer gheeft by
 de gebinghe / om datse haer eenichsins mach gege-
 ven werden : maer zy en zijn (nae Antonis meenin-
) geen Christenen in der daedt / want hy seght/
 dat men in der daedt Christen werdt door bekeeringe
 geloove, Pag. 53. Hadien hy dan de kinderen
 ghypten het geloobe ende de bekeeringe sluyt / soo en
 in hyse gheen Christenen houden inder daedt : zy
 mogen dan eenichsins Christenen heeten maer en
 in 't niet. Siet hoe men zijne dwaalinge verwerret /
 watter ongerijmheden noodigh zijn om den kin-
 der-doop te bestrijden ! maer Gods woordt leert ons
 dat de kinderen Christenen zijn / niet met een twijf-
 lachtige naem / maer met seeckere daet. Voorwaer
 de geloobighe zijn Christenen niet om het gheloobe/
 maer om hare ghemeenschap ende vereeninghe met
 Christo : Du de kinderkeus hebben dese ghemeen-
 schap soo wel inder daet als hare Ouders / ende
 in daerom oock inder daet Christenen.

Asterictus. Alsinen u al toestaet dat Antoni hem
 in bergrepen heeft / soo blijft noch dit onder-
 sheyt / dat de kinderen op een ander maniere
 Christenen zijn dan hare geloobige Ouders / want
 de Ouders zijn het doop gheloobe en bekeeringhe/
 maer de kinders alleen doop belofte van saligheyt.

Eusebius. Genomen dit ware alsoo / het en maect
 ochtans geen onderscheyden manieren van Chris-
 tenen te wesen / dewijle den grondt ende het wesen
 der Christelijckheyt in beyden het selve is / name-
 lijk de gemeenschap en vereeninge met Christo : de
 eerste en wijst maer de onderscheyden middelen / waer
 doop men dese gemeenschap gheniet. Doch het is
 oock valsch dat de kinderen der geloobigen alleen doop

belofte der saligheyt met Christo gemenschap hebben: want (op dat ick nu swijge / dat sy oock doen) **H. Geest** gheheplicht en Christo ingelijst worden / waer van ick haest klaer bewijs sal geben) hebben oock met Christo gemenschap dooz tusschen komen des geloofs / niet alleen om dat het zaedt de geloofs in haer is / maer oock om dat sy begrepe zijn in 't geloobe der Ouderen. Want dit is de belofte die den geloobigen gedaen ende van haer met den geloobe omhelst werdt: Ick wil uwen Godt, ende uwen zaedts Godt wesen: welcke belofte dooz den geloob aengenomen de gheloobige met hare kinderen al Christenen met Christo vereenicht. Daerom seyd de Heere / als Zachens geloofde: Heden is dese huys saligheyt geschiedt, na de mael oock dese eesoonne Abrahams is, Luc. 19: 9. Siet ghy niet hoe Zachai gheloof syn gheheele huys behelst ende met Christo vereenicht? ende om sulcker oorsaecke will heeten de kinderen der geloobigen heyligh, 1 Coz. 7: 14. gelijk oock doozgaens de kinderen der geloobigen onder de gheloobige gereekent werden: neem uyt een menichte vooz dees tijdt dese plaetse tot een proef / Rom. 4: 11. werdt de Besnijdinge ghenamen een zegel der rechtvaerdigheyt des geloofs. Dit was geen rechtvaerdigheyt der ouderen alleen / maer oock der kinderen / want sy oock besneden wierden hoe wast dan den kinderen een rechtvaerdigheyt de geloofs, dewijl sy niet dadelijck en geloofden? men kan geen beter oorsaecke geben dan dese: Dat de kinderen in het geloobe harer Ouderen mede ingesloten waren / die de rechtvaerdigheyt / gelijkse van Godt beloost was / alsoo dooz den geloobe aennamen op haer en haren kinderen / ghelijckse aen den kinderen dook wierdt verzegelt / ende dat alsoo de kinderen gereekent wierden onder de geloobige. Gelijk nu alle kinderen der Israeliten (dooz kracht der belofte Gods dat hy Abrahams en sijns zaedts Godt wilde wesen, van de Ouderen dooz den geloobe op haer en haren kinderen aengenomen) dook Israeliten en Abrahams zaedt waren: alsoo zijn nu alle kinderen der geloobigen op deselve wijze Christenen / soo datter geen onder-

onderschepdt meer en is tusschen de oude Christenen ende kinderen/dan daer was tusschen de oude en jonge Israeliten.

Asterictus. Ick sie de saecke alsoo gestelt / dat u eerste voozstel sal moeten ghelochent worden van Antoni.

Ende allen Christenen komt den Doop toe, so jonge als oude.

Eusebius. Hy bekent nochtang dat de Christenen dooz den Doop moeten onderschepden worden van allen anderen volkeren/ pag. 58.

Asterictus. Ja/ als sy bequaem zijn om dit teecken des onderschepdts te genieten/ niet eerder.

Eusebius. Ick segge dat alle kinderen der geloobigen daer toe bequaem zijn: want sy zijn soo wel Christenen als de volwassene. Die inder daet ende de sake selve alreede onderschepden is/ is die niet bequaem om met het upterlijck teecken onderschepden te werden?

Asterictus. Christus heeft alleen die dooz bekeringe en geloobe Christenen wierden bevolen te doopen/ Matth. 28: 19. Marc. 16: 16. sulcke hebben oock de Apostelen ghedoopt ende geen andere/ Act. 2: 38. Act. 8: 36. Dese conditien des doops moetender wesen eer pemandt dooz den Doop mach onderschepden werden. Pag. 53. 57.

Eusebius. Het is valsch dat Christus sulcke alleen bevolen heeft te doopen / dit woordt alleen sullen de partijen nergens binden/ Matt. 28. noemt Christus alle volkeren / is dat te seggen alleen volwassene geloobige? isser niet veel eer reden om oock kinderen daer onder te begrijpen? want waer bindtmen volkeren sonder kinderen? Marc. 16. en woordt niet gesepdt ghy sult alleen volwassen gheloobige doopen/ ja daer en woordt selfs niet gesepdt ghy sult geloobige doopen; maer Christus leert wie saligh sal worden: Du / men kan immer de kinderen niet uptsuypen van die gene die saligh sullen worden/ Act. 2. en 8. werdt gespoocken van volwassene/ ende soodanigen bekennen wy het dadelijck geloof tot den Doop nodigh te wesen; maer daer/ noch ergens elders/ en werdt geen conditie tot den Doop bereyscht die de kinderen der geloobigen uptsuyp / 't welck wy beloven

ben hzeeder te bewijfen als ghy der partijen bewijfen sult boozstellen.

Asterictus. Soo wilt ghy dan gheen onderscheydt ghemaect hebben tusschen oude gheloobighe ende Christen kinderen aengaende den Doop / maer wiltse ghelijck recht gheben.

Eusebius. Waerom niet? van welcken wy soo veel bescheydt hebben aengaende de Christelijckheyt / als van de oude / waerom en salmense niet eben soo wel het teecken gheben waer doo? die ghemeynschap met Christo betuyghet werdt? Galat 3: 27.

Gal. 3. 27.
wordt ver-
klaert.

Asterictus. Paulus en seght niet Gal. 3: 27. dat de Galaten Christum doo? den upterlijcken Doop aenghedaen hadden: dan hy spreekt hier alleen van die gene die doo? den gheloobe kinderen Godts ghe- worden waren / als blijkt vers 26.

Eusebius. Het is waer de geloobige worden gesept Christum aengedaen te hebben / maer als Paulus den Doop daer hy meldet / en segt / So veele als gy in Christum gedoopt zijt, hebt gy Christum aengedaen. Hy toont immerx dupdelyk dat den Doop een teeken ende zegel is van die gemeynschap met Christo waer doo? men hem aen doet / ende een Christen werdt.

Asterictus. Eentwel hy spreekt van de geloobige / niet van onmondige kinderen. Antoni pag. 54.

Eusebius. Wy en hzenghen oock de plaetse niet boozt om te bewijfen dat de kinderen Christum aendoen / maer alleen om te bewijfen dat den Doop een upterlijck teeken is van die ghemeynschap waer in Christus aenghedaen werdt / ende volghens van het Christendom: om alsoo upt desen aerdt ende gelegentheyt des Doops te besuyten / datse oock den kinderen toekomt / als die niet en kunnen ontkennt werden ghemeynschap met Christo te hebben / hem aen te doen / ende Christenen te wesen. Eentwel ick ontkenne dat hy alleen van de geloobighe spreekt sonder hare kinderen onder haer te verbaten: want nochte den stijl der Schifture en kan sulcken uptelegghen lijden / die van ende tot geloobighe spreekende oock de kinderen des verboudts ghemeenlijck onder haer verbaet: nochte dit teghenwoordigh Capittel / 't welke

welcke niet anders in en scherpt dan de rechtbaer-
 chmaeckinge des geloofs / ende de deelachtigheyt
 der Heydenen aen het verbondt ende den zegen Abza-
 ams in Christo / waer van de kinders niet en moe-
 n noch kunnen uptghesloten werden ; waerom sy
 oock den zegel der gherechtigheyt des gheloofs/
 amelijck de Besnijdinge / plachten te ontfangen.
 het 29. vers is alleen genoegh : Indien ghy Chri-
 sti zijt, soo zijt ghy dan Abrahams zaedt , ende na
 de beloftenisse erfghenamen. Waer mede ghetoondt
 verdt / dat de gheloobige Heydenen in de selve gez-
 eynschap met Godt in Christo zijn aengenomen/
 is met Abraham was begonnen en verder toege-
 pdt. Nu Abraham stont daer in met sijne kinde-
 ren / waerom die mede het zegel ontfingen : hoe kan-
 en dan weygeren de gheloobige met hare kinderen
 verstaen ? zijn niet hare kinderen mede Christi ?
 in sy niet oock Abrahams zaedt ende erfghenamen ?
 el aen / in dien dit Capittel alsoo van de geloobigen
 zeeckt dat oock hare kinderen onder haer verbaet
 oorden/waerom salmensse vers 27. wtslypten / ende
 oude alleen en van de kinders afgesonderdt ver-
 aen ? waerom en salmen nu hare kinders niet soo
 el dooz den Doop van andere / blypen Christum
 inde/ onderscheyden/ als sy eertijts dooz de Besnij-
 nisse met de ouderen van de Heydenen onderschey-
 n wierden: te meer also de gemeynschap der Christe-
 n waer op sy gedoopt werden/ geen ander en is dan
 e/ waer op de Besnijdinge is gegeven/ Rom. 4: 11.
 Asterictus. Antoni maect hier wederom wat te
 ggen op de Besnijdenis / maer ick sal't oberflaen/
 soo het onlanghs van u al beantwoordt is. Maer
 seght dat alle kinderliens der gantscher Werelt
 der de saligheyt staen / soo dat de kinderen der ge-
 loobigen van de kinderen der gener die van Christo
 eeendt zijn / niet en kunnen dooz den Doop afge-
 ndert werden. Pag. 60.

Antoni stelt
 fottelijck
 alle kinde-
 ren Christe-
 nen en ghe-
 lijck.

Eusebius. Merckt dese saecke wel aen. Vy heeft
 sepdt dat de kinderen der gheloobigen Christenen
 oogen heeten / om dat sy dooz belofte der saligheyt
 met Christo gemeynschap hebben / Pag. 53. nu steldt

hy haer de kinderen der Heydenen ende aller onchri-
 stenen gelijk; soo moeten dan de kinderen der on-
 christenen / als Heydenen / Joden / Turcken / oock
 Christenen genaemt werden: wie hoorde opt sulcken
 Theologie? waer heeftmen die opt gebonden? We-
 derom / soo en hebben dan de kinderen der gheloobi-
 gen geen recht tot het Christendom / gheen voordeel
 meer dan de kinderen der onchristenen. Siet geloobi-
 ge Ouders waer ende in wat graedt uwe kinderen
 gestelt werden van desen man! want hy en achtse niet
 beter gheduerende hare jonckheyt / dan de kinderen
 van Turcken en Heydenen. Voorwaer al en hadde
 Paulus noyt geseyt 1 Cozinth. 7: 14. Anders waren
 uwe kinderen onreyn: maer nu zijn zy reyn: des-
 leere soude ebenwel haer selven beschamen. Maer ick
 wilde wel hoorzen van de Hansiten / of de kinderen
 der Heydenen ende geloobighen alleen in het *M. C.*
 dus ghelijck zijn / dan of zy het altydt zijn geweest?
 Indien alleen in het *M. C.* laet haer reden gheven
 waerom nu de kinderen der Christloose en Heyden-
 sche volckeren meer voordeels hebben dan voor-
 maels: Indien altydt / laet haer antwoorden / of
 dan alle kinderen der Heydenen oock Abrahams
 zaedt mochten heeten / ghelijck zy nu mogen Chri-
 stenen heeten / volgens Antonis drijvinge? Gewis-
 selijck neen / maer zy sullen behinden dat Godt tus-
 schen Abraham met zijn zaedt / ende de Heydenen
 met haer zaet / heeft onderscheyden: ende waer zijn
 doch de beloften / waer door de kinderen der Heyde-
 nen met Christo ghemeenschap hebben / oste der
 Christenen kinderen ghelijck ghestelt werden? Wat
 ons aengaet / wy laten den Heere oordeelen die buy-
 ten zijn / hem zijne verhoegentheden bevolen latende /
 ende ons houdende aen de troostelijcke beloften Go-
 des ons ende onsen zaden ghedaen / hem danckende
 dat wy onser kinderen mogen getroost wesen / ende
 die heben kinderen der onchristenen gheprivilegieert
 mogen erkennen: soo dat ghelijck voormaels door
 de Besnijdinghe Abrahams kinderen van der Hey-
 denen kinderen wierden afghesondert / alsoo onse
 kinderen door den Doop van der onchristenen kinde-
 ren

en mogen afgesondert werden. Hoe groot dan het onderscheyt tusschen beyden zy / dat laten wy Gode bevolen / wiens oordeelen altydt rechtvaerdigh zijn ende geen menschelijcke berispinge onderwoopen.

Asterictus. Wy sullen dat daer by laten blijven / want ick en vinde niet meer dat antwoorde waerdigh is. Antoni seght wel / pag. 57. dat het Abondtmael der Christenen soo wel uytterlijck onderscheydt van die Onchristenen als den Doop / en volghens u liever maniere van besluypen dock den kinderen soude oekomen. Maer ick heb onlanghs geleert wat ghy antwoorden sult / namenslijck dat den Doop een tecken van inslijvinge is / maer het Abondtmael een Sacrament van opvoedinghe / Ic. gelijk ghy in 't voorgaende bewijs byeeder hebt verklaert. Ghy mooght dan voortbaren.

C A P. VII.

Dat de kinderen Christi bloedt genie-
tende tot zaligheyt en vergevinghe der
sonden , van het Doop - water niet en
moghen gheweert werden.

Eusebius. Wy hebben oock een krachtigh be-
wijs in d'ander beteekende dinghen des
Doops / als vergevinge / vernieuwinghe /
saligheyt: welke elck op haer selven vaste re-
enen sonden gheben / doch om kortigheyt in een
eвоeght sullen werden / behalven dat wy de ver-
nieuwinghe door den H. Gheest sullen afscheyden /
in alleen te verhandelen. Ick segghe dan aldus:

Die des bloedts Jesu Christi deelachtich zijn
tot vergevinghe der sonde ende saligheyt ,
dien en kunnen den Doop niet weyghe-
ren.

De

De kinderen zijn mede des bloedts Iesu Christi tot verghevinghe der sonde en zaligheyde deelachtigh.

Soo en kanmen haer den Doop niet weygeren.

Het eerste boozstel en behoort niet gheloghent te worden / want het rust op de over-eenkominghe van het teecken ende de beteekende saecke.

Het bewijs van het beteekende des Doops is onverwerpelijk.

Asterictus. Onse questie is niet (seght Antoni) wat den Doop is ofte beteyckent / maer of de kinderen te doopen een instellinghe Christi zn. Van na dien ghy van sulckx geen naeckit bevel en kondt vinden / soo soeckit ghyse hier en daer upt stuckskens en brockskens des Schyftuers op te timmeren. Pag. 37.

Eusebius. Antoni singht het oude liedrien der Weder-doopers / van een naeckit bevel / in een saecke / daer gheen sulck bevel noodigh is / ende den wille Godes ghenoeghsaem blyckt den ghenen die hare oogen niet en sluyten; gelijk wy boozen onwederlegghelick hebben bewesen. En wat schoxter doch aen dit bewijs? is dat upt stuckskens en brockskens een bewijs maecken / datmen op de ghelegentheyte der saecke siet? ofte datmen upt vaste gronden een goet ghebolgh trecht? Hoe kanmen beter van den Doop oordeelen wien zn toekomt / dan upt de naetuere des Doops? ende waer in salmen heter hare natuere bekennen dan in de beteyckeninge der selver? Is sulck bewijs den Weder-dooperen niet genoegh / het staet te byeessen dat Christus en zijn Apostelen in hare Synagogen eens sullen booz recht moeten komen / en verklaeght werden / als die tegen de Joden den meefftendeel maer ghehandelt hebben upt stuckskens en brockskens der Schyftuere: ende selfs inden Doop sal Petrus te beschuldighen wesen / want hy de billijckheyte des Doops Coznelij ende der zjner / die upt den Heydenen waren / niet en beweeyd booz eenigh naeckit bevel / maer upt de beteekende saecke des Doops / Act. 10: 47. Doch hier mede betoonen zn hare verwerde onghestadighent: want

Doop-water niet geweert worden. 109

nant zy plegen selve upt het beteckende des Doops
na haer verstant) teghen ons te besluyten: waer
nede zy immerx betoonen / dat zy sulck bewijs booz
goedt houden / soo dat het nu daer op soude aenko-
nen of den kinderen het beteckende toekomt of niet:
alx wy dan hier op staen / waerom bespotmen ons?
x dat lesde der waerheyt / of liever hartneckighe
warrery? Menno bekent / indien de kinderen het
effect ende de beteckende saecke des Doops heb-
ben / datse met ghelycke reden behooren ghedoopt
te werden alx de geloovige Vrouwen ten Abondtma-
le werden toeghelaten / Teghen G. F. pag. 144. ver-
claringhe van den Doop pag. 164. Antoni selve en
verf sulck bewijs niet verwerpen pag. 84. ende alx
zy het doen wilde / soo en konde hem gheen bewijs
resteren dat de Vrouwen moeten ten Abondtmale
gaen / ende nochtang hier spot hy met sulck be-
wijs: soo heeft hem verblindt zynen haet teghen de
kinder-doop.

Alterictus. Daer is yets ten aensien van de kinde-
ren (seggt hy) dat haer verhindert / want tot den
Doop werdt vereyscht bekeeringhe ende gheloobe /
Matth. 28. Marc. 16. Act. 8: 37. dit en hebben de
kinderen niet. Pag. 85.

Offer yets is
in den kin-
deren dat
haer Doop
belet.

Eusebius. Wy hebben op sulcke vergeeffsche wooz-
den verscherpdenmael geantwoozdt / en beloost meer
te antwoozden in 't wederleggghen van de redenen
der Weder-doopers. Nu segghe ick noch koztelijck/
datmen wel bevindt dat soodanighen bekeeringhe
en gheloobe afghebozdt is / die volwassnen zijnde
jaer tot Discipulen Christi wilden begeben: maer
men sal inder eeuwigheyt niet bewijsen / dat den ge-
nen die Christenen geboren waren / opgelept wierdt
soo lange den Doop te missen / tot dat zy dadelijck
konden haer geloobe toonen ende belijden. Den vol-
wassnen was bekeeringe ende gheloobe noodigh
tot den Doop / want sonder dat en konnen zy niet
geseyt werden deel te hebben aen de beteckende sae-
cke: doch alsoo en ist niet met den kinderen der geloov-
ighen / welck men kuyten het beteckende des
Doops niet en kan sluyten / ten zy datmen haer
oock

oock blyuen het Rycke Christi wille sluyten. Dat de oude gedoopt worden/ is niet om haer gheloobe/ maer om haer gemeenschap met Christo/ die in volwaffen sonder geloobe niet en kien wesen/ ende daerom na het geloobe moet geoordeeldt werden: maer als ick bewijse dat de kinderen des verbondts/ hoewel niet dadelijck geloobende/ de beteeckende dingen des Doops hebben/ waerom sal ick oock niet mogen besluyten/ dat sy/ hoewel niet dadelijck geloobende/ den Doop selve behooren te ontfangen? Per Abzatham besneden wierdt/ moest hy geroepen en geleerdt werden/ ende gelooben, maer geloobende hadde hy de beloften hoor hem en sijne kinderen niet ende na hem/ die daerom oock noch kinderen zijnde besneden wierden/ Gen. 17. De Joden-genoten moesten eerst belijdenisse doen van haer gheloof/ als blyckt aen Achioz/ waer van gelesen werdt Iud. 14:16. maer soo en wast niet met de kinderen des verbondts/ men wachte niet met haer/ maer sy wierden jonck besneden. Alsoo moet het toegaen in den Doop.

Asterictus. Antoni ontkent dat het met den Doopelingen moet toegaen/ gelijk het toegingh met den genen die besneden wierden. Pag. 86.

Eusebius. Liebe doch waer aen soude seplen? den Doop is een zegel aen het selve verbondt/ aen de selve beloften/ die hoormaels met de Besnijdinge wierden versegeldt/ ende volgens heeft eben de selve beteeckende saecke als de Besnijdinge/ soo dat in den Doop niets versegeldt werdt/ dat niet oock door de Besnijdinge wierdt versegeldt: is ons dit niet teyken genoech van Godts wille aengaende de kinderen? te meer nadien hy geen verbodt ghebaen heeft met den Doop te doen als hoormaels met de Besnijdinge? Waer bindtmen doch geleerdt dat nu niet meer het teeken soude toekomen dien het beteeckende toekomt? dat het geloobe nu meer soude noodigh wesen tot het teeken dan tot de beteeckende saecke in de kinderen? Antoni hadde hier sijn mede-broeders wel wat mogen te rechte helpen en leeren goetd bescheydt geben: ende met een mocht hy haer wel een goet onderwijss hebben gegeven op dese gelijckenisse:

Doop-water niet geweert worden. III

nisse: Ghelijck een gebozen erfgenaem ende Co-
ninc / nu alreede verballen zijnde by versterben of
sondere wille sijns Daders aen het Coninckrijcke/
Krooninge toekomt tot bebestinge: Gelijck de
kinderen de bezegelingen toekomen van de goederen
die bezegelde bzieben haer toe-gewesen: Dat alsoo
In kinderen der gheloobigen de bezegeling van de
estelijcke ende hemelsche goederen niet en kan ge-
pogert werden sonder haer ongelijck te doen.

Asterictus. Antoni seght daer op / pag. 83. dat het
Coninck kindt de Kroone niet en ontfanght in vol-
besittinge vooz dattet bejaerdt is ende bequaem te
reeren / ende alsdan wordtse hem ober ghelebert.
Dat het oock sottighept soude wesen vooz een Vader/
die zegels en bzieben van sijn goederen sijnen onmon-
den kinderen ober te leveren: want sulcke bzieben
bestimen alleen den bejaerden. Is dit niet genoegh?
Eusebius. Ja om sijn ontwetenhept en sottighept
ontdecken / maer niet om onse gelijknisse te swac-
ken. Want wat is dat ghesepdt? Het Coninck
kindt ontfanght de Kroone niet in volle besittinge/
Maer wat doet dit ter saecke? wil hy seggen dat het
niet gekroont en werdt dan bejaerdt? de kinderen in
Frankrijck / Engelandt en Spangien weten beter/
Maer seer ist aldaer noch in gedachtenisse dat 'er onbe-
kroont zijn. Wil hy seggen / datse wel ge-
kroont worden tot een bebestinge in 't Rijk / maer
niet wel noch geen besitters en zijn van de Kroone?
In den eersten, hy soude dat voozichtig moeten uytleg-
gen of hy soude inde Coninckrijcken tegen-spraecke
houden: want hoe en zijn sy geen besitters? om dat sy
de Kroone niet en hebben in enigen bewaringe? dat
hy kan haer van 't besit niet versteecken; het is hare
Kroone / sy wordt bewaerd op haren name / bereydt
ende tot haer ghehuyck als de gelegenthept ver-
schijnt / ende zijn alsoo inder daedt besitters / hoewel
niet onder het belept van eenige oude wijse Princen
die haer jonckhept onderwijfen en bewaren / ende op
die gemeene saecken acht nemen. Ten anderen, het
kan hem niet helpen: want hare krooninge tot
bebestinge des Rijcks oock in hare jonckhept / is ge-
noech

Eenige ghe-
lijckenissen
daer toe die-
nende wer-
den be-
weerd.

noech tot onse ghelijckenisse / dat de kinderen oock
 mogen ghedoopt werden. Dat hy het nu sottigheyt
 achtet dat de kinderen de bezegelde brieven souden
 overgelevert werden / is recht geoozdeeldt / wan-
 neer het soude geschieden om de kinderen daer mede
 te laten spelen en slijngen / gelijk hy het verklaert
 in de bygaende woorden ; maer alsoo en komet hier
 niet te pass : wy en sprecken van geen soodanigh in
 handen geven der bezegelde brieven : maer wil hy
 daer mede ontkennen / datter bezegelingen ober en
 aen de onmondige kinderen mogen ghedaen werden
 in saecken daer sy gherechtigh zijn ('t welck het ge-
 ne is daer wy op dzingen) soo sal hy niet alleen in
 menschelijcke saecken onwetende / maer oock tegen
 Godt eenen lasteraer bevonden werden. Want hoe
 heeft Godt sottelijck gedaen ende als een Vader die
 niet by syn sinnen is / dat hy poock aen de jonge kin-
 deren de bezegeling gegeven heeft van de gerech-
 tighent des geloofs ? ofte heeft Godt daer aen wijs-
 lich gedaen in den **D. C.** ende soude het nu in 't **D. C.**
 sottigheyt gewoorden zijn ? **O** verdwaelde wijsheyt
 ende ebenwel dit en ist niet al waer in Antonis ver-
 blystinge blyckt : want soude sulck een Vader niet
 wel by syn sinnen wesen die syn kinderen bezegelin-
 ge gabe ofte liete geven van sijne goederen / hy er
 sal niet wel besint konnen wesen indien hy haer de
 goederen selfs geeft ende daer mede laet loopen (of
 dat wy Antonis spraecke gebuycken) daerom sou-
 demen moeten seggen / dat Godt den onmondiger
 kinderen sijne goederen geensins en geeft / dat hy
 haer het bloedt Christi niet mede-deeldt / dat haer syn
 verlossinge noch niet en werdt geschoncken / ende dat
 sy noch geen dadelijck geniet hebben van de rijck-
 dommen in Christo bereydt. Ofte indien dit onbe-
 hoorlijck is te dencken / veel meer te sprecken / ende
 ghenieten de kinderen oock Godts goederen ende
 Christi rijckdommen / werden sy oock met syn bloedt
 gewasschen / wat ongerijmtheit kander wesen dat
 sy oock met het Doop-water besprenght werden tot
 bezegeling ? isser meer gelegen aen den Doop dan
 aen Christi bloedt ? isser meer perijckel in 't geniet
 van

Doop-water niet geweert worden. 113

an dit zeghel / dan in 't gheniet van de goederen
the?

Asterictus. My dunckt dat Antonis pijlen beele
p zijn eyghen kop weder-keeren / ende hem niet min
i quetsen dan die ghy teghen hem af schiedt. Wy
illen dan als onwederlegghelijck stellen / dien het
ereckende toekomt / dat dien oock het zeghel niet
i kan gheweygert werden. Maer nu blijft'er noch
varigheyt in twee dinghen. I. of den Doop alles
erzegelt wat u eerste boozstel verhaet. II. Of oock
e kinderen aen alles deel hebben wat den Doop ver-
zegelt? My dunckt dat Antoni het eerste niet toe
i staet.

Wat den
Doop ver-
zegelt.

Eusebius. Ick stelle in het eerste boozstel / Christi
loedt ende d'afwasschinghe der sonden door het sel-
e / als in den Doop bereckent. Dit is in Godts
boozdt klaer / waer den Doop gesent werdt te wesen
at vergevinge Act. 2: 38. de sonden af te wasschen
Act. 22: 16. niet dat haer sulck een kracht werdt toe-
eschreven / maer om datse de vergevinge verzegelt /
inde soo wel als de Besnijdinge een zegel der ghe-
rechtigheyt des geloofs, Rom. 4: 11. Oock werdt
it / beyde vande Mennisten ende Hansiten bekent.
ekentenis der Mennisten art. 21. Belijdenis van
I. D. R. art. 32.

Asterictus. Ghy ghedenckt oock der zaligheyt /
et schijnt dat Antoni niet en wil bekennen dat dese
oor den Doop werdt bezegelt / want hy het bewijs
ier op gemaect seer schamper verwerpt. Pag. 81. 82.

Offe oock
de saligheyt
verzegelt,
waer ver-
klaert werd
de spreucke
Marc. 16. 16.

Eusebius. Het schijnt doch soo / maer hy en was
iet machtigh het bewijs uyt Marc. 16: 16. te we-
rlegghen.

Asterictus. Hy noemt dat een bewijs / van achte-
en / ende daerom verkeert.

Eusebius. Hadde een ander Weder-dooper dat ge-
nt het ware min wonder als van desen Doctor / die
ock wil schijnen Dialecticam gheleert te hebben :
nant die daer in nets erbaren sijn / weten / dat
en bewijs van achteren / ghenomen uyt de bruch-
en ofte werkinghen / geensing verkeert en is / maer
ickwijls vaste demonstratien maect. Soo secker

H

van

van boren besloten wierdt: De Sonne is op-gegaen/
 Ergo 't is dagh: soo secker werdt besloten / het is
 dagh / Ergo de Sonne is op-gegaen: ende noch-
 tang 't is een bewijs van achteren. Moghen sooda-
 nighe bewijsen by de Weder-doopers niet gelden / soo
 en is niemant van haer bequaem om de Medicijne te
 oeffenen / want in dese konst en kan niemant sonder
 sulcke bewijsen ervaren wesen / noch te met de patien-
 ten handelen: ende hoe dickwijls komen zy te pas
 in de Goddelijcke leere! De Weder-doopers beslup-
 ten ghemeenlijck van achteren / dat de kinderz dooz
 Godtz Geest gheen nieuwe creatueren en worden /
 om dat zy niet en hebben dadelijck geloost ende lief-
 de: willen zy wel hebben datmen segghe / dat bewijs
 is van achteren / ergo verkeert? soodanighe bewij-
 sen heeft Antoni oock veele / met wat beschept noemt
 hysse dan verkeert? Een bewijs en is dan daerom
 niet verkeert / om dat het van achteren wordt geno-
 men / maer om dat de saecke van achteren niet wel
 gebaet wordt: dat wy nu soo doen met Marc. 16: 16.
 heeft hy niet eens gepooght te bewijsen. Doch eben-
 wel ons bewijs en is niet van achteren ghenomen /
 maer upt eygener aerdt en inwendige gelegentheit
 des Doops / namelijck / om datse is een bezegelin-
 ghe der saligheyt / 't welck Christus toont / als hy
 seght: Die geloost sal hebben, ende gedoopt sal zijn,
 sal zaligh worden. Want waerom stelt hy den Doop
 booz de zaligheyt? de Weder-doopers willen immerz
 niet segghen / dat hy de zaligheyt oock ten deele aen
 den Doop hanght / als ofmen sonder de selve niet en
 konde zaligh werden: wat oorzaccke konnen wy dan
 anders geben / dan dat de Doop de zaligheyt beze-
 ghelt / ende daerom van den erfgenamen der zalig-
 heyt moet ontfanghen werden? Dese selve oorzac-
 ke ist waerom Paulus segt: Dat wy zaligh gemaect
 zijn door het badt der weder-gheboorte, Tit. 3: 5.
 Ende Petrus: Dat den Doop ons behoudt, 1 Pet. 3: 21.
 Asterictus. Dese spreucken en wil hy van den Wa-
 ter-doop niet verstaen hebben / verhalende Discato-
 rem tot zijn woortdeel.

Eusebius. De woorden 1 Pet. 3: 21, hebben wy on-
 langhs

ingh al tweemaal verklaert. Nengaende de woort
 en Cit. 3: 5. Piscator ontkent niet / ja seght klaer-
 ick / dat zy van den Water-doop kunnen verstaen
 werden / als een getuyghenisse ende zegel der inwen-
 ighen afwasschinghe en vernieuwinghe. Siet zyn ver-
 laringhe / ende daer na zyn leeringhe op vers 5. en-
 e ghy sult doopsaechen hebben ober Antonis onghe-
 rouwigheyt te verwonderen. Wat swarigheyt isser
 oock meer / om den Doop een hadt der weder-ghe-
 doopte / waer in ons de saligheyt bezeghelt werdt /
 an om een afwasschinghe der sonde / te noemen / ge-
 ick geschiedt Act. 22: 16? Weet Antoni niet / dat
 ick wijls het tecken den naem ende wercklinghe der
 teerckende saechen wordt toe-geschreven om de ghe-
 nisse herzegelinge der selver? de Weder-doopers sel-
 e plegen dese plaetse van den Doop te verstaen. Siet
 e kent. pag. 118. Hy en hadde dan gheen reden om
 ns bewijs te verwerpen. Doch is hem het boorige
 iet ghenoech / wy geben de Weder-doopers noch
 ese reden: Het ghene bezeghelt dat Christus is
 nsen Gesalvden / Heere / ende Salighmaecker / dat
 erzegelt oock de zaligheyt selve: want dit is onse
 enige hope ende troost die wy in Christo hebben / en-
 e hierom heet hy onsen Iesus of Salighmaecker / Ec.
 Matth. 1: 21. Du den Doop bezeghelt ons dat
 Christus ons sulcks is: Soo bezeghelt zy dan oock
 e saligheyt selve.

Asterictus. Hoe bewijst ghy u tweede boozstel?
 Eusebius. Om dat d Apostolen ghedoopt hebben
 inden name des Heeren Act. 10: 48. inden name des
 leeren Iesu Act. 8: 16. inden name Christi Act. 2:
 3. in Christum Iesum Rom. 6: 3. waer mede werde
 kennen gegeven / dat den Doop een ghetuyghen-
 isse ende zegel is van onse gemeenschap met Chri-
 sto als onsen gesalvden Heere ende Salighmaecker.

Asterictus. Ik en binde daer niet tegen te seggen / en
 oude genoeghsaem bewesen / dat den Doop een
 erzeghelinge is herde van de vergheninge der son-
 e ende van de zaligheyt doo het bloedt Christi / en-
 e dat den ghenen die hier aen deel hebben den Doop
 niet en kan ghewengert worden. Du staet te sien

H 2 wat

In den
Doop en
wert niets
verzeghelt
dat den kin-
deren niet
toe en
komt.

Ja Antoni
moetse zelfs
vergevinghe
toeschrij-
ven.

Wat deel de kinderen hebben aen dese bereeckende dingen. Aengaende de saligheyt / alle Weder-doozper & schrijvense hedenbaeghs den kinderen toe.

Eusebius. Dat gheeft alreede een goetd bewijs / want dien de saligheyt toekomt en moetmen de bezegeling der saligheyt niet weggeren.

Asterictus. Antoni ontkent datse saligh woorden dooz verlossinge van sonden ende rechtbaerdighmaeckinge / bewijl sy geen sonde en hebben / soo hy seght / op het 6. ende 7. argument van Pappius. Doch ghy hebt my dooz desen soo wel van de Erf-sonde onderrecht / dat ick sulcke sijne woorden verfoepe.

Eusebius. Daerom en sal ick sijn snateringen tegen de Erf-sonde niet wederom dooz nemen / alleen sal ick een weynighs ken sijn verwerringe noch aenwijsen / ende toonen dat hy niet tegenstaende sijn geboelen van d'Erf-sonde / ons argument moet laten goetd wesen. Sijn verwerringe blijkt hier in / dat hy de kinderen byz houdt van sonden / ende geen verlossinge van sonden en wil toe-schrijven : daer hy nochtans bekent pag. 52. dat sich den naem des Heeren Jesu Christi oock over den kinderen streckt : ende op Pappij 8. argument en derf hy niet lochenen / dat Christus sijn bloedt oock dooz den kinderen heeft uptghestort. Hoe kan Christus / Jesus ghenaeemt werden / oock ten aensien den kinderen / soo sy geen sonde hebben : want den naem Jesus heeft hy niet simpelich om dat hy saligh maect, maer om dat hy saligh maect van de sonden, ghelijck den Engel klaerlijck seght Matth. 1: 21. Is hy dan den Jesus der kinderen soo maect hyse saligh van sonden / en volgens sy moeten sonden hebben. Wederom / hoe kan Jesus sijn bloedt uptgestort hebben dooz de kinderen indien sy byz zijn van sonde : want het bloede Christi en is niet anders uptghestort dan tot verlossinge van de sonde ende de byuchten van dien / t welck doozgaens in't N. C. werdt gheleert. Heeft dan Christus sijn bloedt oock dooz den kinderen uptghestort / soo maect hyse saligh dooz verlossinge van de sonde. Blijckt hier in niet klaerlijck Antonis verwerringe : maer veel plomper staet hy hem selven

pag. 52.

ag. 25. waer hy wil bewijfen / dat Christus een Sa-
ghmaecker is oock ober der Turcken ende Heyde-
en kinderen / om dat hy genaemt werdt een verloef-
inge voor desonden der geheeler Werelt, 1 Joh. 2:2.
I soo klaerlyck de kinderen onder de sonde stellen-
e / waer tegen hy anders soo heftigh strijdt. Du-
elijck hy hem selven verwerdt / soo moet oock ons
argument goetd wesen niet tegenstaende al sijn rasen
egen d' Erf-sonde: want wy sullen noch aldus mo-
en seggen: Die Christi / als des waren Jesu / ende
sijn bloeds tot versoeninge ofte immers ter salig-
heyt deelachtigh zijn / en kunnen den Doop / den
engel sulcker genade / niet weygeren: Waer Antoni-
an kan niet lochenen / dat de kinderen Christi / als
des waren Jesu / ende sijn bloeds ter saligheyt deel-
achtigh zijn: hoe kan hy haer dan den Doop weyge-
ren? Het gene hy wederom tegen werpt van de Pre-
destinatie ende de gemeene saligheyt aller kinderen /
daer op is ober onse twee naest-voorgaende argumen-
ten geantwooydt.

Astericus. Waer den Doop beteeckent oock vers-
ieutwinge en bekeeringe / die in de kinderen niet en
kan wesen / soo de Weder-doopers seggen: ende dit
lijnt den eenigen uptblucht te wesen van de Men-
schen / die / de Erf-sonde ende vergevinge der son-
den en rechtbaerdighmaeckinge in de kinderen be-
stimmende / anders u bewijs geheel souden moeten
bestaen.

Eusebius. Wy sullen terstondt ober een ander ar-
gument bewijfen / dat sy de kinderen niet onrecht daer
in upstuyten / soo dat sy ons bewijs in't minste niet
kan konnen krencken. Ende al en hadden wy daer
een beschept van / soo ware noch ebenwel haren
uptblucht los: want het gene sy hier stellen wierdt
reelck in de Besnijdinge beteyckent; daerom werdt
Israel dickwijls vermaent hare herten te besnijden
Leut. 10: 16. Jerem. 4: 4. gelijk sy bescholden wor-
den die de geestelijcke Besnijdinghe niet en hadden
Jerem. 6: 10. en 9: 25. Act. 7: 51. Rom. 2: 25. 26.
3. 29. ende Godt belooft selbe de herten te besnijden /
Leut. 30: 6. Men sal noyt bewijfen / dat in den Doop
H 3 meer

meer beteeckent werdt aengaende inwendige vernieuwinge ende geheele bekeeringe des menschen / dan in de Besnijdinge wierdt betepckent. Heeft dan de Besnijdinge als een zegel der gerechticheit des geloofs / niet tegenstaende dese betepckeninge / oock den kinderen moeten gegeven werden: hoe kan dan de selve betepckeninge in den Doop / de kinderen daer van uytstuyten?

Asterictus. Dat is immers waer / ende dit sie ick alleen ghenoech te wesen. Nietemin ick ben lustigh te hooren wat ghy meer hebt.

C A P. VIII.

Dat de kinderen, des H. Geestes ende der weder-gheboorte nae hare mate deelachtigh zijn.

Eusebius. Dit Argument sal oorzaecke gheven daer van breeder te handelen.

Die ghedoopt werden met den H. Geest tot vernieuwinghe ende weder-gheboorte, dien en kanmen den Water-doop niet weygeren.

Maer oock de kinderen werden alsoo met den Heylighen Geest gedoopt.

Ergo men kan haer den Water-doop niet weygheren.

Dien den
H. G. toe-
komt, dien
komt oock
den Doop
toe.

Het eerste vooystel is begrepen / Act. 10: 47. Kan oock ymant het water weren, dat dese niet ghedoopt en souden worden, welcke den Heylighen Geest ontfanghen hebben gelijk oock wy? **De kracht der reden en leyt daer in niet / dat hy seght Ghelijck wy, want alsoo en soude dese reden niet meer gelden / nademael die sichtbare miraculeuse uytstortinghe des H. Geestes nu niet meer en gheschiet: maer hier in leyt de kracht / de welcke den H. Geest ontfangen hebben.**

ebben. Hier toe dient het gene wy lesen i Cozinth.
 2: 13. Wy alle zijn door eene Geest tot een lighaem
 edoopt. Ende dat Paulus den Doop boozstellet
 is een badt der weder-gheboorte ende een waertceer-
 en van de vernieuwinge des H. Geestes, Tit. 3: 5.
 waer upt billijck bestoten werdt / dat / wie deel heeft
 en den H. Geest tot weder-geboorte en vernieuwin-
 ge / dien den Doop niet en moet geweyghert wer-
 en. Waer toe oock krachtigh is i Joh. 5: 8. Drie
 ijnder die ghetuygen op de aerde, de Geest ende het
 ater, ende het bloedt: ende die drie zijn tot een.
 Dooz dit water en kaumen niet hequamelijck per
 anders verstaen dan het Doop-water / nadien hy
 zeeckt van een ghetuyghende water / hoedanigh
 upten twijffel den Doop is. Waer nu een van dese
 etuyghen is / daer moeten oock de andere wesen:
 waer het bloedt Christi is / daer is oock den Geest /
 ide waer dese twee zijn / daer moet oock den Doop
 wesen / ten zy datmen dese drie getuygen wil schein-
 en. Doch de Weder-dooopers sullen dit niet ontken-
 en / ten zy dat zy verandert zijn: want zy segghen
 et self volmondigh upt / Emd. Prot. fol. 175. Col. 2:
 ste Act. 82. f. 2. ende Antoni segt dat wy daer ober
 een questie hebben. Pag. 65.

Asterictus. Het is waer: maer het tweede boozstel
 rozdt sterckelijck van haer bestreden / dit moet ghy
 an wel vast maecken / want soo ghy dat kondt doen /
 et sal alleen ghenoechsaem wesen / selfs nae der
 artijen bekenten is / om den Kinder-doop te beve-
 tigen / dewijl zy u eerste boozstel toestaen.

Eusebius. Het geeft my groot wonder dat de Men-
 isten / (die met ons de Erf-sonde bekennen ende een
 natuerlijcke hedorventhepdt in alle menschen van
 onck is aen / soo dat geen mensche upt kracht der
 erster gheboorte (die upt sondelijcken zaden ghespro-
 en is) het gheloofende Godtsalige wandelinge ver-
 rijgen mach / maer alle menschen van der ionckhent
 en tot sonde ende boosheyt genenght zijn / ja selfs
 noch na de weder-oprechtinghe die sy stellen / Be-
 cent. pag. 30. en 56.) dat dese (seggh ick) het tweede
 boozstel derden in twijffel trecken. Tegen de aen-
 geboren

Den kinde-
 ren werdt
 oock den
 H. Geest ge-
 geven.

gheboren verdoꝛbentheit en is niet alleen noodtief
 het bloedt Christi toeberginge en rechtbaerdigh
 maeckinge (welcke zy in de kinderen wel bekennen
 Bekent. pag. 28. 29. Emd. Prot. Art. 5.) maer oock
 de heylighmaeckinge / die immers niet en geschiedt
 sonder den H. Geest. Het en behoort in niemants
 herte te komen / dat een bedoꝛben ende van natueren
 boos mensche / sonder heylighmaeckinge soude kon-
 nen zaligh worden / want wat onreyn is en komt niet
 in den Hemel / Apoc. 21: 27. Adien dan de kinde-
 ren oock saligh worden / zy moeten immers geheyl-
 icht worden / ende daer toe den H. Geest hebben.
 Ja dat zy haer selven berstonden zy en souden niet
 ons hier over niet twisten : want zy segghen selve /
 Dat ghelyck alle menschen van gheboorte weghe
 geen heylighent noch rechtbaerdigheyt hebben / zy
 alsoo alle dooꝛ Jesum Christum geheylight / gerecht-
 baerdicht en verlicht worden : waer toe zy daer nae
 aentrecken 1 Cozinth. 1. waer Christus niet alleen
 onse wijsheyt en rechtbaerdigheyt / maer oock onse
 heylighmaeckinge ghenoeit woꝛdt. Emd. Prot. fol.
 93. Col. 1. en 3. ofte Act. 4. 1. s. 1. Dit sprecken zy
 soo generael sonder onderscheyt van Guden of kinde-
 ren : worden dan oock de kinderen dooꝛ Christum
 geheylight / hoe kunnen seggen dat zy den H. Geest
 niet en hebben? want Christus en moet in de heyl-
 ighmaeckinge niet aengemerckt werden sonder den
 Geest / maer als werckende niet en dooꝛ den Geest
 1 Cozinth. 6: 11. Willen zy dan noch / liever dan de
 waerheyt te hooren / haer selven tegen sprecken /
 ende wederom ontkennen dat de kinderen geheylight
 worden / laetse dan segghen hoe het gaet met hare
 verdoꝛbentheit : zy sullen immers niet ons beken-
 nen / dat de natuere haer selven niet kan reynigen :
 ick hope oock dat zy soo onverstandigh niet en sullen
 wesen / dat zy de kinderen sonder vernieuwinge den
 Hemel souden toe-wijssen / ende sonder verbeteringe
 haers boosen aerdtis souden zaligh keuren / want
 dat soude grouwelijk wesen ende sonder meer weder-
 legginge hem selven beschamen : hoe gaet het dan
 met hare verdoꝛbentheit? hoe werdtse tegen gegaen?
 vooꝛ-

oowhaer hier en is geen uptkomste / ten zy datmen
 e heplighmaeckinge ende vernieuwinge des H. Gees-
 es in de kinderen bekenne. Hier toe wijst haer Chri-
 us selve / Joh. 3: want de verdozventheyt der eer-
 er gheboorte tot een grondt legghende vers 6. hy
 out dat alle menschen souden zy zaligh werden we-
 er-gheboorte noodigh hebben / welke dooz den
). Eest moet geschieden / vers 3. en 5. Is dit niet
 henoech / hoewel het behoorde ghenoech te wesen/
 eemt oock dese redenen : Soo yemandt den Gheest
 hristi niet en heeft, die en komt hem niet toe, Rom.
 : 9. maer de kinderens komen Christo toe / Marc.
 o: 14. soo hebben zy dan synen Geest. Wederom :
 oo dan indien yemant in Christo is, die is een nieuw
 hepsel, 2 Cozinth. 5: 17. de kinderens dan die in
 hristo zijn moeten nieuwe creatueren wesen. Nie-
 mandt is een kindt Godts van wegen de eerste ghe-
 boorte / maer de kinderen Godts zijn uyt Godt gebo-
 en, Joh. 1: 13 / 1 Joh. 5: 1. nu niet alleen de vol-
 assen gheloovighe / maer oock de kinderen des ver-
 onds zijn Godts kinderen / 't welck de partijen niet
 illen derben ontkennen / want zy zijn oock ersghe-
 amen / hoedanige alleen zijn Godts kinderen en
 hristi broeders Rom. 8: 17. Galat. 4: 7. soo zijn zy
 an uyt Godt geboren : nu daer en is geen geboorte
 ut Godt dan dooz weder-geboorte uyt den H. Geest/
 waerom wy oock geseydt worden dooz de selve zaligh
 hemaectt te werden Tit. 3: 5. soo ghenieten dan de
 nderen mede de weder-geboorte dooz den H. Geest.
 erder: Die het bloedt Christi genieten / ghenieten
 ock synen Geest / want dese twee gaen t'samen en-
 : en kunnen niet ghescheiden werden 1 Joh. 5: 8.
 Daer de kinderen genieten het bloedt Christi: Ergo
 ock synen Geest. Het gene Godt heeft belooft en
 er zegelt aen eenighe soorte van menschen / dat wil
 n oock soodanigen geben : Den H. Geest heeft hy
 looft tot vernieuwinge en weder-geboorte / oock
 en de kinderen / Act. 2: 39. U komt de belofte toe
 ide uwe kinderen, Alsoo belooft Godt niet alleen
 en Guden maer oock den kinderen (want hy noemt
 et gantsche huys Israels) Ick sal mijne Wet in
 H 5 haer

haer binnenste geven, ende sal die in hare herte schrijven, ende ick sal hen tot eenen Godt zijn, ende sy sullen my tot een volck zijn, Jerem. 31: 33. Sulchs is oock versegelt gheweest met de Besnijdinge die oock den kinderen wierdt ghegeven / want Godt belooft Deut. 30: 6. het herte Israëls ende hares zaedts te besnijden. Gelyck daerom Paulus de waerheyt ende het beteeckende van de Besnijdinge stelt in de besnijdinge des herten / in de uytreckinge des lichaems der sonde des vleesches, Coloss. 2. vers 11.

Asterictus. Die redenen hebben voerwaer groote kracht tegen de Menniisten / maer niet alsoo tegen Antoni / die ontkent dat de kinderen eenige heiligunge ofte weder-geboorte van doen hebben / alsoo hy geen Erf-sonde kent.

't Welck
selfs tegen
de Hanfiten
wordt be-
wesen.

Eusebius. Dese Pelagiaensche en schadelijcke niet min als schandelijcke dolinge hebben voer desen krachtelijck wederlept. Doch dese staen latende soogelden noch ebenwel tegen hem verscheyden van de boozgaende redenen. Want hoe reyn hy de kinderen stelt / hy en derfse niet buypen Christum stellen / ja schijftse toe gemeynschap met Christo. Pag. 53. en 60. hy bekent dat hy oock is haren Jesus ofte Salighmaker / Pag. 52. oock en derft hy niet lochen / hoewel het sijn leere genoegsaem mede bynght / dat Christus sijn bloedt voer haer heeft uytgestort. Zijn sy dan Christi / sy hebben oock sijnen Geest. Genieten sy sijn bloedt / sy genieten oock sinnen Geest / als gesept is. Oock gelt tegen hem de reden van de Besnijdinge ghenomen / want hoedanigh anders de kinderen zijn / het en kan niet ghelochent werden / dat de Besnijdinge oock de inwendige besnijdinge heeft versegelt. Wederom al en kent hy geen aengeboren berdoventheyt / hy en kan noch tans de jonge kinderen van afwijkinge en veraerdinghe niet byn houden. Als de kinderen nu twee / drie / of vier en byfsjaer oudt worden / men bindt in haer veel quade nucken : men bint 'er veel spijghelheyt / nijdigheyt / leugen en andere quade dingen in. Ick en vraghe nu niet waer dit van daen komt / alleen eysehe ick beschept of dit afwijkinghe ende sonde

ende in de kinderen te kennen geeft ofte niet? Het
 is immers niet goedt / noch middelbaer / anders
 waerom straffen de kinderen daer ober? soo moet
 het dan quaedt wesen / ende dewijl het een quaedt
 der zeden is wat kan 't anders dan sonde wesen? ende
 sonde zijnde / ist niet een ghewisse getungenis / dat
 en sondighen aerdt / ('t is ebeneens / hoe) alreede
 in den jonghen kinderen? Nu dit en zijn gheen
 sonden / ten is gheen sonde aerdt / die Godt
 den windt slaet / maer soodanigh waer ober hy
 roept / want hy beklaget sich van de herten die boog
 waren vander jeucht op / Gen. 8: 21. Soo dat den
 menschen alreede noodigh is doo? Christum van sonden
 verlost en ghebyjdt te worden / zijne versoeninge te
 ghenieten: ende hebben zy dit soo vroegh van doen /
 so hebben zy oock alreede noodigh doo? synen Geest
 vernieut / geleydt / en onderhouden te werden / sou-
 den zy de saligheyt bekomen: ende al en quamen zy
 niet gheen berber ouderdom / men moet bekennen dat
 men noodigh hebben doo? Christi Geest gereynicht te
 werden: jae so seer als zy noodigh hebben de reyni-
 ghe doo? zijn bloedt; want de heplighmaeckinge ende
 lichtbaerdighmakinge en konnen niet ghescheyden
 worden. Alle onse redenen tegen de Menisten sullen
 men oock gelden tegen de Hansiten / immers ten aen-
 sichten van sulcke kinderen. Ende men sal billijck mo-
 gen besluyten / dewijl de kinderen alsoo van jongh
 den den H. Geest ghenieten als die haer noodigh is /
 datse oock in hare kindtsheyt behooren ghedoopt te
 werden / tot betunginge deser genade Godts aen haer.
 Asterictus. Ick behinde dat de partijen dese be-
 wijzen niet recht in den grondt aenbechten / maer
 recht? wat bunten om loopen / ende op eenige schrif-
 tuer-plaetsen wat roock? maecken. Op het gene ghe-
 schiedt heft / van de Besnijdinge / uyt Deut. 30:6.
 gghen de Menisten / Emd. Prot. act. 60. s. 1. dat
 de kinderen doo? de Besnijdinge niet en zijn weder-
 geboren geweest / dat oock de maeghdekens niet en
 werden besneden / en volgens geen weder-gehoorte
 moesten ghehadt hebben / als die doo? de Besnijdinge
 werd ontfanghen.

Dat de be-
 snijdinge de
 inwendige
 besnijdinge
 selfs oock
 aen de kin-
 deren verse-
 gelde ende
 dat Deut. 30:
 6. haer me-
 de aengaet.

Eusebius.

Eusebius. Wy hebben onlangs van de Besnijdinge handelende ghetoot / dat oock de maeghdekens niet onbesneden waren. In de reste verbaeschen zy onse meeninge / want wy en segghen niet dat de Besnijdinghe haer wederbaerde / maer datse een zeghel was waer mede Godt de weder-gheboorte oock aen de kinderen verzeghelde.

Asterictus. Sy wijsen op de volgende woorden / want aldus spreekt Moses: De Heere uwe Godt sal u herte besnijden, ende het herte uwes zaedts: om den Heere uwen Godt lief te hebben met u gantsche herte, ende met uwe gantsche ziele, op dat ghy levet. Ende op 't ghene Paulus seght Philip. 3: 3. Wy zijn de besnijdinge, wy die Godt in den Geest dienen. Ende dat hy Coloss. 2: 11. in de gheestelijcke Besnijdinghe stelt: Inde uyttreckinge des lighaems der sonde. Welcke dinghen niet en zijn in den kinderen.

Eusebius. Siet deser lieden onbeschaemtheit / dat zy de Besnijdinghe in de kinderen stellen als een ledigh teecken / ende van het belofde en beteycken- de afscheyden / ende dat noch niet soo losse redenen! Wat isser doch Deut. 30: 6. dat de kinderen kan uyt- slupten? de Heere belooft de herten te besnijden / alsoo dat zy hem lief hebben souden: dese liefde stelt hy als een byucht. Konden de kinderen oock / niet alsoo inwendigh besneden werden / dat zy Godt lief hadden / ofte op dat zy hem lief hadden / ghelijck beter werdt ober-gheset? Waerom snijdtmen de kinderen van de tongh-riem? dat zy spreeken moghen. Haren tijdt van spreeken is noch niet ghekomen / ebenwel men snijdtse op dat zy moghen spreeken wanneer haren tijdt komt. Waerom wordt eenen jonghen boom ghe-ent / bemist / Ec. den tijdt isser immers noch niet datmen byuchten kan krijghen? nochtang het geschiedt daer toe datse goede byuchten byage. Soo heeft oock Godt de herte der kinderen daer toe belooft te besnijden / dat zy hem souden lief hebben / dat is / in liefde Gods souden opwas- sen / toenemen ende beoort gaen. Godt kan zijn werck doen inden kinderen / soo dat de byuchten ter

er bequamer tijdt haer vertoonen : oock is de weder-
 boozte van sulcker aerdt / datse niet terstondt haer
 in vertoont in volle kracht / selfs niet in den volwas-
 nen / maer zy neemt allengskens toe.

Alterictus. Het schijnt dat zy geen inwendige Be-
 ijdinge en kennen / waer noch niet en is de volle
 ucht.

Eusebius. Sulckx hzenghen hare woorden mede/
 aer het is te grooten onberstandt. Mach een kindt
 et heeten besneden van tonghe eer dat het kan
 zeecken ? jae het sal besneden wesen / ende noch
 vele maenden niet eens beginnen / ende alst al be-
 rent noch lange gebroocken woorden spzecken. Soo
 l een boomken langhe besnoept en ge-entet mogen
 eten eer het vruchten toont. Soo en sal niemandt
 at sien te segghen / dat de nieu-gheborn / jae noch
 gheborn kinderen / begaest zijn met een redelijc-
 ziele / hoewel vooz eerst geen / daer na wepnigh/
 lange swack berstandt ende reden in haer blyckt.
 Alsoo moghen oock de kinderen besneden van herten
 eten al en blyckt het noch niet in werckingen der
 sde.

Alterictus. Wat seght ghy op Philip. 3. en Co-
 r. 2 ?

Eusebius. Paulus en maectt Philip. 3. gheen te-
 n-stellinge van volwassene en kinderen / maer van
 sulcke die Godt in den Geest dienden en in Christo
 roemden : en sulcke die op het vleesch vertrou-
 en, op't uyerlijke roemden. Wat raecht dit den kin-
 deren ? ofte wat is hier dat haer van de gheestelijcke
 snijdinghe uptslypt ? salmen de kinderen dan stel-
 en onder die ghene die op het vleesch vertrouwen ?
 is waer Paulus noemt sulcke de Besnijdinge die
 odt dadelijck dienen in den Geest / maer waer bindt-
 en eenigh het minste tecken dat hy dese alleen die
 enig waerdich acht ? dat gheene andere den selben
 roghen dzaghen die noch onbejaerdte zijnde gheen
 sulcke dadelijcke dienst en toonen ? Als yemandt
 vde: Wy zijn de ware Christenen die wy Godt in
 Christo Iesu dienen, hy soude ons daer mede wel on-
 tscheyden van Joden en Heydenen ; maer soo dan
 yemandt

nemandt wilbe beslupten / dat hy de kinderen stel-
 hupten de Chzistenen / die moest onbesinnet wese.
 Wat aengaet Coloss. 2: 11. de Weder-dooopers r-
 men die plaetse / als of sy spzaecke van een werck d-
 den mensche doet / daer sy doch spzeekt van en
 werck dat Godt gedaen heeft ende doet / want h-
 en seght niet / ghy hebt u besneden / Ic. maer / G-
 zijt oock besneden, in de uyttreckinge des lichaen
 der sonde. Ende van waer quam die uyttreckinge
 sy geschiede door de besnijdenisse Christi, soo dat h-
 een krachtigh werck Christi was: daerom Paulu
 vers 12. wijst / op de werckinge Godts. Ende vers 1.
 seght hy / hy heeft u mede levendigh ghemaect al
 ghy doot waert. Nu wie kan seggen dat soodanige
 uyttreckinge des lichaems der sonde / in den kinde-
 ren geensins gewrocht en werdt? Ja men moet seg-
 gen datse eenighsins ende na de mate der kinderen i-
 haer werdt gewrocht / soo sy anders saligh worden
 want alsoo de kinderen van haer selben verdozben
 ten hoosen geneyghet / ten goede onbequaem zijn / (ge-
 lijk ter stontd gehoozdt is / selfs upt de bekenteniss
 der Mennisten) 't welck niet anders is dan het lig-
 haem der sonde dragen: soo dit lichaem der sonde
 niet en werdt uptgetrocken eer sy sterben / ofte sy
 moeten onsaligh sterben / ofte moeten inde salighen
 gaen sonder het lichaem der sonde afgeleyt te heb-
 ben: maer dit bendesoude ongerijmt wesen te seggen /
 soo moeten dan de kinderen het lichaem der sonde
 oock eenigersef wijse afleggen.

Asterictus. Paulus geeft het geloobe oock plaetse
 in dit werck / 't welck niet en is in de kinderen.

Eusebius. Ten is geen wonder / nadien hy spzeekt
 van Hendenen die tot Chzistum bekeerdt waren:
 want in soodanigen / als eertijds hzeemdt van 't ver-
 bondt / en konde dit werck niet geschieden sonder ge-
 loobe: maer dat geeft niet te kennen dat het geensins
 kan geschieden in kinderen des verbondts. die nu hy-
 sonderlyck van Godt aengenomen zijn ende sijn ze-
 gel ontfangen / hoedanigh die waren die besneden
 wierden: het contrarie is nu getoont upt de saecke
 selve die Paulus meldet. Daerom beslupte ick / dat
 Deut. 30:

Deut. 30:6. de besnijdinge des herten soo gewisselijck oock den kinderen beloost werdt / als sy uytwendigh mede besneden wierden: derhalven dat sy oock de weder-geboozte na hare gelegentheyt genieten.

Asterictus. Dat is wel begonnen. Nu moeten wy boornemen de plaetse Jerem. 31:33. Ick en sal u daer op niet boozwerpen / dat de Menisten aldaer de kinderen willen uytstupten / om dat Godt seght Jes. 51:7. Hooret na My, ghy lieden die de gerechticheyt kent, ghy volck in welckers herte Mijne Wet is, want ick en sie daer in niet dat antwoorde verdient / nadien die plaetsen geen gemeenschap t samen hebben: by Jesaiam is een aenspraecke aen de vyome / by Jeremiam is een belofte aen den huyse Israels. Ick en sie niet / oock hebben sy niet verklaert / waer in sy de kracht van de reden stellen. Maer ick wilde garen reden van u hoozen / waerom ghy de kinderen in de belofte Jeremiae mede insluyt.

Eusebius. De reden is klaer / want I. Godt seght dat hy sijn verbondt maecken wil / niet met eenige soozte van menschen / maer met den huyse Israels, sonder eenigh onderschept te maecken. Nu het is openbaer dat de kinderen oock een deel waren van het huyse Israels: oock ist bekend dat Godt in sijn beloften over Israel in 't gemeen / hare kinderen mede placht te verstaen; het volck was aen sijne zijde oock geleert Godts beloften soo te nemen / ende was daer toe gestercht dooz dat verbondt dat Godt met Abrahams en sijnen zaden maeckte / Gen. 17. Hadde nu Jeremias in dese troostelijcke belofte / dooz het huyse Israels alleen de Oude sonder de kinderen verstaen / dat soude Israel een vyeemde spraecke geweest hebben. II. Men kan de kinders niet affsonderen van de belofte / dat de Heere Israels Godt wilde wesen, ende Israel sijn volck soude zijn, want de partijen en konnen niet lochenen / dat de kinders van 't volck Israels / mede leden waren van dat volck ende die Gemeynthe: waer van wy 2 Chron. 20. en Joel 2. etc. klaer bewijs hebben. Oock van dit deel der belofte machmen de kinders niet affsonderen / dat hy haer de sonde wilde vergeven: welke stucken in die belofte oock

Dat oock den kinderen aengaet de belofte Jer. 31:33.

oock gestelt werden : waerom salmensē dan affonden van de beloofde schrybvinge des Wets in de heuten? Wie sal scheyden dat Godt t'samen voeght?

Asterictus. Godt heeft (seggen sy) gesprooche met den ouden/ soo blyckt vers 31. 32. Siet, de dage komen spreekt de Heere : dat ick met den huysē Israēls en met den huysē Juda een nieuw verbont s'maecken, niet na 't verbont dat ick met hare vadere gemaect hebbe, ten dage als ick haren handt aergreep, om haer uyt Egypten Landt uyt te voeren welck mijn verbont ly vernieticht hebben, hoe wel ickse getrouwt hadde. Dat Godt hier in alleende oude meent / bewyisen sy uyt Exod. 19. en 24 Deut. 5. daer Moses de woorden des Heeren den ouden boozeyde/ waer op het volck seyde/ wat de Heer gesproocken heeft dat willen wy doen. Oock uyt Deut. 11. en 28. en 30. daer Moses met den ouden spreekt. Emd. Prot. Act. 65. f. 5.

Ghelijck
haer oock
aengingh
't verbont
des Wets.

Eusebius. Meenen sy datmen op hare redenen behoort te antwoorden/ sy moesten de onse niet onbeantwoordt laten/ gelijck sy doen: eventwel wy en sullense niet schuldigh blijven. Sy willen seggen / dat Godt hier eben sulcken sijn verbontt belooft en maecht/ als hy het verbontt des Wets heeft gegeven : wy nemen dit aen/ maer seggen dat het oock den kinderen is gegeven. Godt (seggen sy) heeft alleen gesproken met den ouden: maer heeft hy daerom met haer alleen dat verbontt gemaect? als een verbontt gemaect word moetmen niet alleen sien met wien/ maer oock over wien gesproocken word. Hoe dickwijls gebeurt het/ dat met de ouders een verbontt werdt gemaect waer in oock de kinderen begrepen worden? sprack niet de Heere/ maecte hy niet sijn verbontt met Abraham? nochtan hy besloot oock sijne kinderen daer in/ Gen. 17. Jonathan ende David swoeren ende maecten met malkanderen een verbontt oock haer zaedt wederzijds daer in verbatende 1 Sam. 20: 16. 42. ende wat beletsel kan dit van geben / om de kinderen in 't verbontt te sluyten / dat Godt gesproocken heeft met de oude? de ouden representeerden hare kinderen/ ende antwoorden boozhen selben en hare kinderen/ soo

soo dat het verbondt des Wets sich mede upt streckte
 ober de kinderen. Dit blijkt I. upt de woorden selbe
 die de Wensisten verhalen: want het verbondt des
 Wets is ghemaect met de gene die Godt als by der
 handt upt Egypten leyde/ waer onder oock de kinde-
 ren waren. II. Ober welcken haer strecken de zeges-
 ningen en verbloeckingen der Wet/ ober dien streckt
 sich oock het verbondt des Wets. Nu de zeghenin-
 ghen en bloecken der Wet strecken haer oock op den
 kinderen / siet Deut. 28. doozgaens/ en boozname-
 lijk vers 4. en 18. ende die ghemeene welvaerren/
 ban oberwinninghe der byanden/ aller dinghen ober-
 vloedt/ Ec. die ghemeene ellenden van swaerd/ hon-
 gher/ pestilentie en allerley sieckten/ gaen die niet
 mede ober de kinderen? Soo waren dan oock de
 kinderen verbaet onder het verbondt des Wets.
 III. Wn lesen uptdruckelijck Deut. 29: 11. 12. dat
 met de Ouders oock de kinderen vooz den Heere
 stonden om te gaen in 't verbondt des Heeren. Ende
 Deut. 31: 12. 13. dat de Wet oock in 't bywesen der
 kinderen moest upt-gheroepen werden. Ghelijck
 gheschiedt is / Jos. 8: 35. Ende 2 Koning. 23: en
 2 Chron. 34: 30. 31. dat alle het volck/ heyde
 kleyn ende groot/ het verbondt wederom vernieuwe.
 Spndelijck Joel 2: 16. wozt gheleert/ dat oock de
 jonghe kinderen ende soogh-kinderen moesten toes-
 gehzacht wozen/ daer het volck met boetbaerdicheyt
 den Heere soude bidde. Kan nu noch outkent wo-
 zen/ dat de kinderen oock stonden onder dat verbondt
 der Wet/ nadien sy/ in de bereyschte boetbaerdicheyt
 ober de ongehoorzsaemheyt teghen Godts gheboden/
 mede verdaeght wozen? Wat sy noch meer seggen
 mogen: Dat de onnoosele kinderen dat verbondt niet
 overtreden en hebben: dat sy leven noch doot kon-
 den onderscheyden, &c. dat en kan ons niet hinderen/
 het is alles ghedisputeert teghen Godts wozt/ dat
 klaerlijck de kinderen mede in dat verbondt stelt.
 Evenwel laet ons sien wat kracht het heeft. Dit sal
 haer tegen-werpinge wesen: dat alleen soodanighe
 in dat verbondt des Wets gheweest zijn/ als van
 Jeremia gheseyt wozen dat selbe niet ghehouden/

Voorko-
 mingh eens
 aenhoudts.

maer dadelijck ober-getreden te hebben: dewijl daer de kinderen dat niet dadelijck konden overtreden als die leben noch doodt / goet noch quaet en konden onderscheyden / dat zy in dat verbondt niet gheweest zijn. Maer ick konde het tweede boozstel ontkennen / ten aensien van sodanighe kinderen die in vier / vijf / of sex jaren oudt worden: doch om dat principael gesien werdt op eerst-gebooren kinderen soo en sal ick daer niet op dzingen / maer alleenlijck seggen / dat het eerste boozstel valsch is.

Asterictus. Jeremias schijnt het selfs te stellen want eben die gene dien het verbondt gegeven was stelt hy als overtreder daer van.

Eusebius. Hy seght wel / dat zy het niet gehouden en hebben / maer waer mede sal men bewijzen / dat hy daer mede alleen sulcke meent die het nu dadelijck ofte werckelijck hadden obergetreden?

Asterictus. Om dat niemandt gheseyt kan werder het verbondt niet te onderhouden / die het niet dadelijck beracht / ofte daer tegen doet.

Eusebius. Ick en sal u hier niet wijzen tot menschelijcke verbonden / gemaect op sekerere conditien / die haer oock uytstrecken op de kinderen / ende waer in (indien de conditien niet gehouden werden) met de Ouders oock de kinderen als verbondt-breeckers gehouden werden. Ick sal maer seggen / dat Godt gewoon is de afwijckinge van de Wet te beschrijven na de werckelijcke overtredinghe / hoewel hy oock de aengeboren en natuerlijcke onbequaemheyt tot de Wet / daer onder verstaet / als den wortel ende de fonteyne aller afwijckinghe. Neemt maer de woorden Pauli Rom. 3: 9. tot 19. het zijn alle werckelijcke boossheden die hy daer noemt / eventwel de Menisten (soo sy oogen hebben) konnen niet gelochenen / dat hy oock de aengeboren verdozventheyt / ende sulcke die de selbe noch maer alleene hebben / daer onder begrijpt: want hy wil daer mede bewijzen / dat de geheele Wereldt booz Godt / in haer selven en huyten Christus verdoemelijck is ende de versoeninge Christi nodigh heeft / ghelijck in 't volgende blijkt: nu
niet

niet alleen de werckelijcke overtreders / maer oock
 de kinders die geen werckelijcke overtredingen heb-
 ben / hebben Christi versoeninge nodigh / ende zijn
 oock leden van de verdoemelijcke Werelt: derhalven
 worden zy oock verstaen / hoewel Paulus niet dan
 werckelijcke sondaers noemt: ende onder de henoer-
 ninge van die dadelijcke hoogheden werdt oock ge-
 neent hare natuerlijcke bedorventheydt / waer upt
 namaels sulcke hoogheden konden ontstaen. Als
 oock geseyt werdt / vers 20. Door de Wet is de ken-
 nisse der sonde: sal men seggen dat alleen dadelijcke
 sonden gekent worden door de Wet? wordt niet me-
 de de natuerlijcke onmacht daer upt gekent? Alsoo
 moet men dan oock de woorden Jeremie verklaren/
 amelijck / dat wel de werckelijcke verbondt-tye-
 inge / als de kennelijckste en principale / ghenoeemt
 werdt / ende nochtans de aengeborenen hoogheydt daer
 onder mede werdt gemeent / ende oock de kinderen/
 onder de gene die dat verbondt was gegeven / ende
 niet gehouden hebben / moeten gereeckent werden/
 ende volgens oock onder die gene waer mede Godt
 et nieuwe verbondt belooft te maecken. Tot ver-
 derkinge van 't selve merckt aen: Dat de kranck-
 eydt en gebreckelijckheydt van het oude verbondt
 der Wet, waer van Jeremias spreekt vers 32. oorfa-
 de is geweest, dat Godt in sijne barmhertigheydt het
 nieuwe verbondt belooft ende maeckt. Ten anderen,
 dat dit nieuwe verbondt dat gene is, dat in Christo
 toegerecht en door sijn bloedt bevesticht is, als den
 enigigen Middelaer en Salighmaecker. Dit leert Pau-
 lus seer dundelijck / Hebr. 8: 6. 7. waer hy eben dese
 plaetse upt Jeremia verklarende / Christum een
 Middelaer noemt van dit nieuwe verbondt en dese
 oostelijcke belosten: welck nieuw verbondt hy
 verom seght plaetse gezeven te worden / om dat het
 eerste straffelijck was.

Vorder be-
 wijs, dat de
 kinderen
 oock ston-
 den onder
 het verbond
 der Wet.

Asterictus. Hoe wilt ghy daer op timmeren?
 Eusebius. Is het 't oude verbondt der wet / dat
 is het Middelaer-ampt Christi ende het nieuwe
 verbondt noodigh maeckt / soa moeten van alle soe-
 ninge als Christum noodigh hebben (hoedanigh
 oock

oock de kinderen zijn) dooz de Wet veroozdeelt worden. Maer worden oock de kinderen dooz de Wet veroozdeelt / soo moet haer inners de Wet oock aen ghegaen / ende 't oude verbondt gheraecht hebben 't welck nochtans de Menisten ontkennen. End doch wat is d'oozsaecke dat de Wet soo onmachtig is / dat Godt zynen Sone moeste senden booz de sonde / om de sonde in het vleesch te verdoemen / souden wy behouden worden?

Asterictus. Om dat zy dooz het vleesch krank is Rom. 8: 3.

Eusebius. Dit boose vleesch ist niet oock van naturen in de kinderen?

Asterictus. De Menisten bekennen / Jae. Bekent pag. 56. Ende teghen Antoni en Coornhert ist ghe noeghsaem bewesen / als wy van de Erf-sonde spzaecken.

Eusebius. Soo is dan oock de Wet onmachtig ten aensien van haer / nadien de rechte oozaeck van der selver onmacht in haer is / al en hebben zy noch geen dadelijke overtredingen / ende ghelijck Christus oock booz haer gesonden is / alsoo wierden zy oock dooz de Wet verdoemt / en waren volgens oock in dat oude verbondt der Wet als overtrederg be sloten.

Asterictus. Dat is nu genoegh bevestight / gae voort.

Ende nu
staen in 't
nieuwe ver-
bondt.

Eusebius. Wat belangt dit nieu verbondt / is het selve waer van Christus den Middelaer is : is het dit ende geen ander (ghelijck de Schrift gheet ander en kent) dat hy met zyn bloedt bezegelt heeft soo volghet noodtsaekelijck / dat alle diens Middelaer hy is / booz welcken hy zyn bloedt vergoter heeft / deel-ghenoten zyn deses verbondts. Du hy is inners den Middelaer der kinderen / en heeft oock booz haer zyn bloedt gestort : soo moeten zy dan oock deel-genoten deses verbondts wesen.

Asterictus. Men kan dat niet reden niet teghen spzecken.

Eusebius. Laet ons dan beslupten dat van haer niet en kan d'inschryvinge der Wet Gods in 't hert ghe-

heloghent werden: ende dat zy waerlijck oock deel hebben aen de weder-geboorte.

Asterictus. Sy hebben noch wat tegen te knibben. Ware de Wet (seggen zy) in der kinderen hergeschreben / soo moesten zy goedt en quaedt wesen / want De Wet des Heeren gheeft den slechten wijsheyt, *Wf. 19.* gelijk oock *Jeremias* groote kennisse belooft / ende *Ezechiel* / een nieu herte, eenen nieuwen geest, het steenen herte wech genomen zijne, *Cap. 11.* en *36.* In d'oumondige kinderen (seggen sy) hebben geen versteent herte / ende die belooft werckingen des Geestes hebben in haer gen plaets. *Emd. Prot. Act. 64. 3.* en *65. 5.*

Tegen-
werp.

Eusebius. Dit is niet dan warrerp teghen de klare waerheyt. Ten eersten is dat valsch / dat de oumondighe kinderen geen versteent herte hebben: sy hebben het ghewisselijck / soo lange den H. Geest maer niet in en werckt. Want wat is een herte dat in der natuer bedorven / tot sonde en hooghepdt gheneght / ende van het beeldt Gods ontbloot is / anders dan een versteent herte? ende soodanigh woirdt van de Menisten selve in alle Adams geslachte vander jonckhepdt aen bekent. Bekent.

Beantw.

Art. 13.
Asterictus. Paulus schrijft de verhardinghe toe die verleydinge der sonde / *Heb. 3.* daerom en ist hardt en versteent herte niet in de kinderen / seggen sy.

Aenhoudt
uyt *Heb. 3.*
13.

Eusebius. Paulus waerschout de gheloobige / toe die sien dat sy niet wederom in verhardinghe en vleyen dooz verleydinghe der sonde / is dat te seggen datter geen verhardinghe / ofte geen hardt herte en is / dan daer dadelijck verleydinge is? Wat onberstandt is dit! hoe konnen sy alsoo haer egen belijdenisse / die wy nu verhaelt hebben / staende houden? Dan der gheboorte aen ist herte hardt / soo lange het den Geest niet en verbetert: opwassende werdt het harder dooz de verleydinge der sonde: ja als niemant nu al gheloobigh ende huyten twijffel weder-gebooren is / soude hy licht wederom dooz de verleydinge der sonde verhard worden / als hy niet welen waecte; waerom

Beantw.

waerom Paulus haer daer toe aenpozet. Wat gedi-
dit tegen ons?

Asterictus. Doozwaer ick moet bekennen dat des-
lieden de Schyfture seer bottelijck en onbedachte-
lijck handelen.

Ander aen-
houdt be-
antwoort.

Eusebius. Du / hebben de kinderen van naturen
een steenen harte / waerom sal men de vernieuwing
des herten in haer ontkennen? waerom en sal men
niet mogen seggen dat de wet in haer herten werd
geschyben? Men siet noch merckt aen haer (seg-
gen de Weder-doopers) geen sulcke werckingen als
de vernieuwinge en inschrybinge mede-bryngen/soo
se Jeremias / Ezechiel en andere beschryven in ha-
re beloften. Maer zy behooren te weten / dat Gods
beloften de saecken plegghen te noemen in hare vol-
hepdt / hoewel oock daer onder verbaet worden de
mindere graden daer toe leydende / ende selfs oock
de eerste zaden ende beginselen : willen de partpen
nu aldus besluyten / de saecke is 'er noch niet in
volhepdt / gelijckse in de belofte werdt uytgedzucht /
ergo isser geheel niet: soo moeten zy alle de soodanige
brypten dese vernieuwinghe ende inschrybinghe stel-
len die noch swack zijn in kennisse / ende noch ree-
der op haren ganck om te wandelen in de geboden des
Heeren. Ick segghe dan / dat Godt wel beloost een
inschrybinghe die groote kennisse soude wercken /
ende vernieuwinge die rechte Godtsalighe wande-
linge soude veroorsaecken / maer hy en seght niet /
dat dese dinghen terstondt in sulcken graedt souden
volghen / maer wil verstaen hebben dat zy volghen
sullen ter bequamer tijdt. Godt beloost Levit. 26:
4. 5. 't Landt sal zijne in komste geven , ende het ge-
boomte des veldts sal zijne vrucht geven. Ende de
Dorschtijdt sal reycken tot den Wijn-oogst , Ghij
siet hier de brychten beloost / maer moetmen niet daer
onder verstaen de bequaem-maekinghe van d'aerde
en de boomen? werckt Godt niet alreede volghens
die belofte als de aerde eerst begint te groenen / loof te
bryngghen / Te? als de boomen van 't begin aen on-
derhouden werden in een groepsamen / brychtbaren
aerdt? als zy nu beginnen te botten / te bloepen / te
setten /

etten / Ec. eben alsoo moetmen oock dese belosten
verstaen / ende den Gheest Godts werckt nae de
selve belosten / niet alleen als de dadelijcke vruchten
ghesien worden / maer van den beginne ende jonck-
jepdt aen werckt hy in veelen eenen nieuwen aerdt /
eine innerlijcke bequaemheyt / die metter tijdt sal als
beginnen te botten / te bloeyen / te setten / ende epu-
selijck nieuwe en rijpe vruchten te geben. Hoe kan-
nen dan de kinderen blyuen dese beloste stellen?

Asterictus. Paulus leert 2 Cozinth. 3: 3. dat de in-
schrybinge in het herte / gheschiedt doo? middel van
het Predick-ampt / maer den kinderen en predicktmen
niet Emd. prot. fol. 144. 3.

Aenhoudt
uyt 2. Cor.
3: 3. beant-
woordt.

Eusebius. Paulus en gheest daer gheen ghenerale
leere hoe het in alle menschen met dese inschrybinge
doe-gaet: maer hy spreekt van de Cozinthers / welc-
ke hy bedient hadde als den bries Christi. Iffer geen
beginfel der inschrybinge in haer geweest eer zy Pauli
Predicaten hoorde / ten is geen wonder / want zy
waren Heydenen / en vzeemdt van de Testamenten
der belosten Eph. 2: 12. maer daer uyt en volght
niet / dat in de kinderen des verbondts gheen begin-
elen der inschrybinge soude wesen eermen haer kan
prediken / want de sulcke en zyn niet vzeemt van de
Testamenten der belosten.

Asterictus. Ghy hebt oock aengetogen / Joh. 3:
maer die plaetse sal ick ober slaen: nadien al het gene
daer op wordt voortgeacht genoegh is beantwoort
als wy van de Erf-soude handelden.

Eusebius. Ghy doet wel: nochtang moet ick noch
in 't hoorjn-gaen seggen / dat het wonder is dat de
Mennisten regen dese plaets hebben derben kicken /
nadien zy spreekt van alle menschen sonder onder-
schept / ende van een saecke die ter zaligheyt noodigh
is / waer van men de kinderen immer niet en mach
affsonderen. Zy segghen wel gemepulijck / dat het
gene Christus seght / tot geen kinderen / maer tot
eenen bejaerden ghesproocken is: doch gelijk dit
een sotten uytblucht is / alsoo dooden zuse selve in ha-
re bekentenig pag. 56. alwaer zy dese woorden Joh.
3: 6. het gene uyt het vleesch geboren is, dat is vleesch,

De plaetse
Ioh. 3:
werdt be-
weert.

in't gemeen van aller menschen eerste geboozte verstaen. Mochten die verstaen werden op alle menschen / hoewel geseyt tot eenen bejaerden / waerom er salmen vers 3. en 5. niet op alle menschen mogen verstaen? want sy spreken soo generael als vers 6. Ter anderen / vers 6. geeft reden van het gene gheseydi werdt vers 3. en 5. nadien sy dan selfs de reden upt. huyden over alle / oock eerst-geboren menschen / hoe konnen sy wengeren het gene de reden bevesticht over de selve upt te huyden.

Oock de
plaetse
3 Cor. I: 30.

Alterictus. Sy en konnen niet sonder hare blindheyt te openbaren. Laet ons nu sien of sy geluckiger zijn over 1 Corinth. 1. waer op sy segghen / dat den Apostel spreekt tot sulcken / die in allen stukken door Christum rijck gemaect / ende in allerley leere en kennisse rijcke waren. Ten anderen / dat hy oock Christum onse wijsheyt noemt / hoedanigh hy den kinderen in hare jonckheyt niet en kan wesen. Ten derden / dat hy daer by seght: Wie hem roemt dat die hem in den Heere roeme, 't welck geen kinderwerck is.

Eusebius. Wy hebben die plaetse bygebracht volgens haer eygen citatie: 't is wonder dat syse ghehuycken op alle menschen jonck en oudt / ende dat sy niet mogen lijden dat wyse oock op de kinderen passsen.

Alterictus. Sy en maecten Pauli woorden niet verder den kinderen ghemeyn / dan ten aensien der rechtvaerdigheyt die hy meldet.

Eusebius. Siet Emd. Prot. fol. 93. Col. 1. en 3. ghy sult bevinden dat sy oock heyliginge noemen / seggende: Dat alle menschen door Jesum Christum geheylight, gerechtvaerdicht ende verlicht worden. Doch wy mogen haer dat toe-geven als door onbedachtfaemheyt ontballen / maer daer mede en zijn sy niet by: want gaen Pauli woorden den kinderen aen ten aensien van de rechtvaerdighmaeckinghe, waerom oock niet ten aensien der heylighmaeckinghe? Alle de redenen die sy gheben tegen dit leste / geliden even soo veel tegen het eerste: konnen sy de kinderen van het leste / sy konnense oock van het eerste uytstuyten:

npten; konnen spise van't eerste niet uytstuyten/
 go oock niet van't leste. Wy mochten haer dan
 mer eygen stricken laten ontwerpen: doch wy sullen
 menwel tot oberbloedt kortelijck der selver lossigheyt
 onen. D'eerste reden is al te dwaes: want men
 oet niet alleen sien tot wien / maer oock watter ge-
 zoocken wordt / booznamelijck als de woorden hree-
 t gaen dan de ghene tot welcken sy werden ghe-
 zoocken / gelijck t hier geschiedt; want Paulus en
 ght niet: Christus is u lieden van Gode geworden,
 aer / is ons geworden, &c. spreekende in de selbe
 neralitept als vers 29. op dat geen vleesch booz-
 m en roeme. De tweede reden en bindt niet / want
 en is Christus der kinderen wijsheyt niet in sulc-
 n mate als den ouden geloobigen / is hy het daer-
 n geensins? Christus heet onse wijsheyt als den
 erck-meester / leermeeester ende het booznaemste
 oerwerp sel der wijsheyt: ende dese werckt hy oock
 de kinderen / in haer dooz sijnen Geest het zaedt
 epende / ende het herte bereyden / soo dat het te
 ner tijdt de kracht deser wijsheyt vertoont / ghe-
 ck booz ober Jerem. 31. gheseydt is. De derde
 den is booz ons / want spreekt Paulus van sulc-
 en die alleen in Godt moeten roemen / soo spreekt
 oock van kinderen / ende begrijptse oock in dese
 erckingen ofte bychten des ampts Christi / na-
 en sy oock genen roem en hebben dan in den Heere.
 sy en konnen / t is waer / noch niet roemen / dooz
 ennheyt des verstandts; eventwel sy en hebben gee-
 en roem anders dan in den Heere / ende moeten soo
 aest haer verstant toeneemt geleerd werden van
 nck op Godt alleen de ere te geben.

Asterictus. Op de plaetse Rom. 8: 9. heeft et An-
 ni seer geladen pag. 65. Onberstant / o verkeert-
 rept! (seght hy) spreekt Paulus dit van den on-
 ondigen kinderen.

Eusebius. Het hadde goedt gheweest dat Docto-
 lroni hem selven een medichyne van Helleborus be-
 eydt hadde / want ick mercke dat hy in staet ghe-
 eest is / als de gene diemen daer toe placht te ber-
 enden. Is het niet hem onberstant en verkeert-

Inghelijcks
 Rom. 8: 9.

hept datmen een generale reden past op allen die onder die generaliteyt staen? hoe konde dan Anton bewijfen dat de Hansiten een redelijcke ziele hebben? Is dit een goetd bestuyp / alle menschen hebben een redelijcke ziele/ergo oock dese: het en kan geen quaed bestuyp wesen / alle die Christi zijn hebben zijnen geest/ ergo oock de kinderen/ want zy zijn Christi.

Gal. 5: 24.
beantw.

Asterictus. Soo salmen oock mogen segghen/ Di Christi zijn, hebben het vlees ghekruyft met de Bewegingen ende begeerlijckheden, Galat. 5: 24. de kinderen zijn Christi / ergo hebben het vleesch gekruysicht / Ec. maer dit is ongerijmt / want hoe sullen zy haer vleesch kruysigen 't welck zy niet en kennen ende hoe sullen zy de lusten en begeerten kruysen di zy niet en hebben?

Eusebius. Het en is niet ongerijmt datmen hier onder oock de kinderen verbate nae hare ghelegent heyt. Daer toe moetmen ghedencken / dat Paulus de leden Christi voozstelt in haren vollen fleur (om soo te sprecken) waer dooz zy krachtighst laten blijcken dat den Geest in haer is: ende dat de Schrif- ture gewoon is/ onder de benoeminghe der volmaeck- te oock in te sluyten de gene die noch onderwege zijn/ ja die noch maer de eerste beginselen hebben / wan- neer zy sprecket van hare ghemeenschap met Chri- sto: ghelijck zy oock de huyt ende werckinge onser ghemeenschap met Christo ghemeenlijck voozstelt als in volheyt / waer dooz nochtans de eerste begin- selen ende zaden niet en werden uptgesloten/ maer oock ghemeent en begrepen werden/ als die mede- ter bequamer tijdt daer toe sullen uptzreecken. Pauli meeninge is dan dese: Dat de ghene welke Christi zijn oock alsoo met zijnen Geest werden aengedaen/ dat zy wassende ende toenemende in gheestelijcke kracht / het vleesch kruysigen en dooden / dat is / met der tijdt allenghens meer en meer zijn kracht herbzreecken / ende alsoo toonen dat zy levendige le- den Christi zijn. Nu wat reden is hier om de kinde- ren upt te sluyten? want dat zy boose lusten ende be- geerten hebben/ is ghebleecken in 't verhandelen van d' Erf-sonde/ ende die waerlijck Christi zijn genieten alsoo

soo zijnen Geest / dat het vleesch in haer verzwakte
 vernieuwinghe begonnen werdt / ende zy in 't op-
 wassen ende ter bequamer tijdt de kracht daer van
 toonen in kruysinge des vleesches met zijne begeer-
 ten. Ende hoe veel te meer moeten wy / Rom. 8: 9.
 oock tot de kinderen uptheyden?

Asterictus. De Menisten werpen tegen / Emd. Ioh. 3. 18.
 rot. fol. 141. 1. Machmen de Schyft soo trekken beantw.
 op de jonge kinderen / soo mochtmen oock aldus seg-
 gen: Wie niet en gheloof is alreede verdoemt,
 Ioh. 3. De kinderen gelooven niet. Ergo zijn alreede
 verdoemt.

Eusebius. Men kan dit op de selve wijze beant-
 woorden als het hooggaende: namelijk dat Chri-
 stus het geloobe eyscht in volle daedt / ondertusschen
 oock daer onder verbatende de eerste beginselen / iae
 het zaedt des geloofs / daerom oock de kinderen dooz-
 waens onder de geloovige ingesloten werden.

Asterictus. 't Geloobe is dooz de liefde krachtigh / Gal. 5: 6.
 onder wercken doodt / Gal. 5: 6. Iacob. 2: 17. Iaco. 2: 17.
 daerom moetmen deucht bewijzen in het gheloobe 2 Pet. 1: 5.
 2 Pet. 2: 5. beantw.

Eusebius. Dit alles is waer / wanneer het tijdt
 elworden is / dat het zaedt des gheloofs dadelijcke
 werkinge toone. Een boom die geen vruchten geeft
 vrucht niet / goede boomen toonen haer kracht ende
 vrucht in de vruchten doch niet terstondt / maer ter
 bequamer tijdt. Soo gaet het met het zaedt des ge-
 loofs in de kinderen. Ende waer toe soo veel vru-
 chten gesocht teghens ons bewijs upt Rom. 8: 9.
 Zijn dan de kinderen Christo niet mede eyghen? de
 partijen derbent niet ontkennen. Maer kan pemandt
 in der daedt Christo eygen wesen sonder dooz eenig-
 heyt zijnes gheestes hem als den hoofde aengehecht
 te zijn? de schyft en weet niet van sulcks / hebben
 de Wederdoopers eenigh bescheyt zy moestent wij-
 sen. Iae de schyft leert ons dat de eenigheyt des
 Geestes alle leden Christi met Christo ende onder
 naekanderen een maectit / 1 Corinth. 12: 11. 12. 13.
 Ghelijck dan alle leden die aen den lighame ende
 het hoost ghemeenschap hebben oock dooz de selve
 Geest

Geest ofte ziele leven en gheregeert werden / hoe weynigh dat sommige leden noch mogen ghezuyck werden: Soo hebben alle ware leden Christi de selven H. Geest / hoewel sommighe leden noch onbequaem zijn des selfs kracht in geestelijcke wercke te vertoonen.

Tegenwerpingen der Wederdooperen werden wederleyt.

Ioh. 1. 12.

1. Ioh. 5. 1.

Rom. 10.

17. Iacob.

1. 18.

1 Pet. 1. 23.

Alterictus. Ick binde dat sy oock op 2 Corinth. 5 vers 17. wat antwoerden / maer bewijle het van d selve stoffe is als t gene ghy ober de andere plaetsen alreede hebt wederlept / ick sal het laten berusten / en komen tot hare argumenten. De Weder-dooper seggen dan / dat de weder-geboorte gheschiedt doo het gheloobe Ioh. 1: 12. en 1 Ioh. 5: 1. ende dat he gheloobe komt upt het ghehoor Rom. 10: 17. ghehlyck oock het woordt Godts als het zaedt der weder-geboorte gestelt werdt Iacob. 1: 18 / 1 Pet. 1: 23 waer doo de kinderken genoeghsaem werden upt gestoten / soo sy meenen.

Eusebius. Alle dese plaetsen leeren hoe het met den volwassenen toe-gaet / ende sprecken van de volheyt der weder-geboorte die de weder-geborene selbi behoelt: maer daer doo en kanmen de kinderen niet uyt slupten van het zaedt des geloofs ende der weder-geboorte: Na men moet haer noodtsaekelijck toeschrijven in het zaedt ende de beginselen / het gene d'oude hebben in volheyt / soo lange sy opwassende het contrarie niet vertoonen. Want 1. soodanigh is / te genade des verbondts / dat Godt met den ouden oock de kinderen aenneemt ende de selve ghenade na hare mate toefeght / Genes. 17. 11. Wilmen dit niet toestaen / soo moetmen niet een ontkennen / dat de onmondighe kinderen / kinderen Godts zijn / Godt tot eenen Vader hebben: want Iohannes noemt de sulcke kinderen Godts / die ghelooven: als oock Paulus Galat. 3: 26. Konnen de partijen daer upt bewijfen dat de kinderen geen weder-geboorte ghenieten dewijl sy niet ghelooven / soo moeten sy niet de selve reden seggen / dat sy niet en zijn Godts kinderen. Maer dit en derben sy niet seggen / ende selfs den stouten Doctoer Antoni / en derf niet ontkennen / dat de kinderen Godt tot eenen Vader

er hebben / pag. 49. Sy hebben wel gesien dat dit
 enen hzeemden groutwel soude zyn / te seggen / dat
 Godt der kinderen Vader niet en is / die doch sijne
 esgenamen sullen zyn / dien hy beloost heeft haren
 Godt te willen wesen. Soo moeten sy dan noodt-
 reckelijck toestaen / dat de kinderen des verbondts
 p de oude geloobige werden ingesloten / ende dat
 dese plaetsen spzeekkende van het gene in den ouden
 geschiedt / de kinderen der gheloobigen na hare
 mate daer onder mede beslypten. III. Soodanigen
 manier van verklaringhe der Schryft moeten de
 Menisten selve doen in een ander saecke. Want sy
 schryben de kinderen toe de rechtbaerdighmakinge
 Christi / Emd. Prot. Art. 5. Bekent. Art. 8. Nu de
 rechtbaerdighmaeckinge gheschiedt dooz het geloof-
 te / Rom. 4: 11. ende het geloofte werdt daer toe dooz-
 gaeng verenscht / ja veel stercker dan tot de weder-
 geboorte / siet Joh. 3: 16. 18. 36. Eph. 2: 8. Galat. 2.
 n 3. doozgaens. Dirck Philips bewijst selve de
 rechtbaerdighmaeckinge der kinderen met dese plaet-
 sen Rom. 3: 25. en 5: 9. Heb. 9: 14 / 1. Pet. 1: 19 /
 1. Joh. 1: 7. Apoc. 1: 7. Heb. 12: 14. de bekentenisse
 der Menisten / wijst op Rom. 5: 15. 17. 18. ende
 in 't Protocol van Emden ghebruycken sy Joh. 1:
 29. i Joh. 2: 2. en verschen den andere die tot ghe-
 loobige en van gheloobighe oock met meldinghe des
 gheloofts / spzeeken. Alsmen dan den partpen booz-
 wierpe : de rechtbaerdighmaeckinge geschiet dooz
 het gheloofte / ende het gheloofte komt dooz 't gehoor-
 dit en kan in den kinderen niet wesen / Ec. hoe kon-
 nen sy haer wel redden / sonder te antwoorden / ghe-
 lijck wy nu gedaen hebben? Indien dan den ensch
 van geloofte ter rechtbaerdighheyt / de kinderen van de
 rechtbaerdighmaeckinge niet upt en sluyt : hoe kan
 den ensch van geloofte in de weder-geboorte de kin-
 deren van de wedergeboorte uptsluyten? Sluyte-
 lijck sal ick Joh. 1. vers 12. 13. teghen haer heeren/
 aldus : Alle kinderen Godts zyn upt Godt gheboor-
 ren / dat is / wedergebornen / ghelijck Johannes
 leert. Nu niet alleen de ghelobighe / maer oock met
 haer de kinderen des verbondts / moeten gehouden
 werden

worden hoorz Godts kinderen; gelijk terstont is g'hoort. Ergo oock hoorz sulcke die upt Godt gebore en weder-geboren zijn.

Jac. 1: 18.

1 Pet. 1: 3.

22. 23.

1 Joh. 5: 4.

Col. 1: 8. 9.

1 Pet. 2: 2.

Asterictus. In den weder-gheboerenen (seggen sy) worden soodanige dingen bereyft en gestelt die in de kinderen niet en zijn. Jacob. 1: 18/ 1 Pet. 1: 3. 22. 23/ 1 Joh. 5: 4. Coloss. 1: 8. 9/ 1 Pet. 2: 2. Ec.

Eusebius. De gerechtbaerdighde worden dickwijl oock alsoo beschreven/ ende vermaent/ datmen sulcke in de kinderen niet en bindt. Siet wat de salighmaeckerende ghenade predickt/ die de Menisten met onz over de kinderen upthreypden/ Tit. 2: 11. 12. Ghel niet oock den kinderen: Ghy zijt uwes selfs niet want ghy zijt diere ghekocht? ebenwel sulcke moeten Godt verheerlijcken in haer lichaem en geest 1 Corinth. 6: 20. De bemaeninge die Paulus doet Rom. 6. gaen die gene aen dien hy Cap. 5. de rechtbaerdigheyt Christi heeft toe-geschreven/ ghelyck upt de oberganck van't een Capittel tot het ander lichtelijck kan gemerckt worden. Salmen nu seggen/ Cap. 6. worden soodanige dingen van de gherechtbaerdighe ge-eyst ende in haer ghestelt/ die alsoo in den kinderen niet en zijn/ ergo de kinderen zijn niet gerechtbaerdicht ende worden Cap. 5. niet gemeent/ noch ingesloten: de Menisten willen dat niet lijden: soo laet haer dan bekennen hoe sortelijck sy argumenteeren. Haer onberstandt rijst daer upt/ dat sy geen onderschept en maecken tusschen tijdige homen en jonge planten/ tusschen het zaedt ende opgeschorten rijpe hooren-aren.

Of den H. Geest in de kinderen ledigh is?

Asterictus. Daer den H. Geest is/ en is hy niet ledigh: wat zijn dan de vruchten die in den kinderen gespeurt worden? wy en sien geen vruchten aen de kinderen/ seggen de Menisten.

Eusebius. Salmen niet meer ghelooben danmen siet? sy bekennen in de kinderen van jonghs op een boosachtigh herte/ al en sien sy noch de vruchten daer van niet. In de goede jonge boomkens ende schoten is een groepsame ende vruchtbaer ende kracht van jonghs op/ hoewel sy haer niet en vertoont hoorz den bequamen tijdt. Wie sal soo onmenschelijck bot wesen/

an / dat hy de kinderen niet en soude bekennen redelycke dieren te wesen / eene redelycke ziele te hebben: nachtrang en blyckt dat soo vooz eerst niet aen de kercken. Vraaghtmen nu wat doet den H. Geest in kinderen? Ick vrage wederom wat doet in haer redelycke ziele? wat doet in een jonge schote de uichtbarende kracht / eer die upterlycke vuchten est? het moet ons genoegh wesen / dat den Hepligen eest de kinderen vernieut / wederbaert / heplight / et Christo vereenight / ende een geestelyck leven in ier begint / soo veel haer ter saligheyt noodigh is.

Asterictus. Weele ghedoopte kinderen toonen ten insten in 't opwassen dat sy den Gheest niet en hebben / hoe kan men dan secker wesen welcken men sal open?

Eusebius. Wy moeten oordeelen na den aerdt der soe: waer in wy niet en missen aengaende de gene die in hare ionckheyt sterben. Wat aengaet de gene die opwassen / veele toonen van jonghs op de kracht des Geestes; siet 1 Sam. 2: 21. en 3: 1. Job 31: 18. Ps. 22: 11. en 71: 7 / 2 Sam. 12: 24. 25 / 1 Kieg. 18: 12. Luc. 1: 18 / 2 Timoth. 3: 15. hoeght hier by Ps. 8: 3. Matth. 21: 16 / 1 Joh. 2: 14. hoedanighe exempelen die wel daegelycks gebonden werden. Weele sullen wel in 't eerste geen goede vuchten toonen / maer verbedozven wildigheyt der natuere: die nachtrang niet na toonen / dat de Heere een bonckstien geestelicken lebens in haer bewaert heeft: ghelyck oock eene boom later aenkomt dan d'ander / ende het ne verstandt eer toekomt dan 't ander. Weele wasen geheel op in 't boose / maer het en kan het oordeel der liefde ober de kinderen niet meer prejudiceeren / in het dit selve oordeel prejudiceert / dat veele volwassene / die men ghelaobige en weder-geborene oordeelt / maer hupchelacrs en zijn / ende dickwyls na haren Doop dat selve betoonen / al worden sy ghedoopt op hare belijdenisse. Wederom veeler gedoopte kinderen quade opwassinge / en kan den kinderdoop niet meer hinderen / dan veeler besnedener quade opwassinge de Besnijdinge in de ionckheyt heeft gehindert.

Hoemen moet oordeelen van veele kinderen, opwassende met quade vruchten:

Asterictus.

Of Beza ons
tegen is.

Asterictus. De bewijzen soo vast zijnde in dit stuck
'tis wonder dat den gheleerden Beza 't selve ong
rijmt heeft gehouden/gelijck Antoni verhaelt pag. 7
en Cl. Cl. pag. 297.

Eusebius. Die op sulcker lieden Ja vertrouwt si
hem lichtelijck in leugenen steecken. Cl. Cl. heeft
uyt Hans de Rijs. Antoni heeft het oock opgeba
ende niet tegenstaende dat Puppis sijne valscheit
heeft ontdeckt/hy was soo onbeschaemt/ dat hyse
sijn Babel wederom heeft derben boozstellen/ sonder
Puppis tegen-spraecke tegen te gaen; Doch hem
soo wel daer op wederom geantwooydt van G. Ud
mans in sijn Vrede Jerufalems, dat de gene die eenig
gehoelen hebben / hen schamen sullen meer daer van
te spreucken/siet pag. 163. en volgens.

Asterictus. Ick moet dat boeckstien eens lesen
Laet ons nu van dit stuck schepden / want ick en
binde niet meer tegen te werpen. Ick hadde ghe
meent uyt Cl. Cl. pag. 294. 295. &c. noch wat booz
te brengen/maer ick mercke dat diergelijcke redene
al beantwooydt zijn.

Eusebius. Wy sullen dan besuyten / dat den kin
derkens den Doop geensins en kan onthouden wer
den/dewijl sy des H. Geestes ende der weder-gebooz
te na hare mate deelachtigh zijn.

C A P. IX.

Dat Petrus Act. 2: 38. 39. den Kin
der-doop bevestight.

ND sullen wy komen tot de woorden Petri /
Act. 2: 38. 39. die ons alleen een geheel argu
ment geven/ Aldus:

Dien de genaden-beloften gedaen zijn behoo
ren gedoopt te worden.

Maer de genaden-beloften zijn oock den kin
deren gedaen.

Soo behooren dan oock de kinderen ghedoopt
te worden.

Asterictus.

Asterictus. Het eerste boozstel sal moeten bewesen worden.

Bewijs van
't eerste
voorstel.

Eusebius. Petrus bevestigt het genoegh / want dit is de reden die hy geeft waerom zy haer souden ten doopen.

Asterictus. In de beloften en werdt de ontfanginge des Doops in 't minste niet ghedacht noch be-
ste (seght Antoni / pag. 14.)

Tegenwerp
van Antoni.

Eusebius. Antoni moet niet zijn sinnen ergens bit
Abissinen geweest hebben als hy dit schreef. Wie
seft opt gesept dat den Doop belooft was in de be-
often die Petrus meldt / maer dit segghen wy met
Petro / dat de soodanighe behooren gedoopt te wor-
den, dien de genaden-beloften gedaen zijn.

Asterictus. Petrus en seght nergens / dat allen
dien de beloften gedaen is / terstondt den Doop toe-
komt / pag. 16.

2 Teghen-
werp.

Eusebius. Hy en seght het wel niet met die selve
boozden / maer segget genoeghsaem in kracht / want
als hy seght : Een yghelijck van u werde gedoopt ;
want u komt de belofte toe ; ist niet soo veel als had-
de hy gheseyt : Alle dien de belofte toe komt, komt
den Doop toe, en moeten gedoopt werden.

Asterictus. Die onder de beloften staen en komt
den Doop niet eer toe / dan wanneer de belofte in
aer volstreckt mach werden / seght Antoni pag.
4. 15.

Aenhoud.

Eusebius. Al lieten wy dat toe soo in 't gemeen ge-
nt / wat konde het tegen ons doen ? want wy sul-
n ober het tweede boozstel bewijzen / dat dese belof-
te oock ober den kinderen mach volstreckt worden.
Eenwel Petrus en seght dat niet. Daerenteghen
indtmen / dat Godt zijne beloften heeft laten verze-
elen / oock als eenige van dien noch niet dadelijck
volstreckt en wierden. Alsoo was inde belofte / waer
p de Besnijdinghe wierdt gegeven / oock verbaet
de belofte van 't landt Canaan / als een figure op
den Hemel : welke nochtans / langhe nae dat de
Besnijdinghe was inghestelt / voltrocken wierdt :
Alsoo versegelt nu noch den Doop de zaligheyt door
Christum / welke immers maer in de verbulde
K
tijdt

tijdt en kan noch sal gegeven werden. Alsoo konde de belofte des Geestes verzegelt werden / al en konde dese noch niet dadelijck volstreckt werden / als maect in den personen die de belofte hebben / niets en kan gemerckt werden dat haer van de volstreckinge / te zijner tijdt te geschieden / verzeemdet. Ende so soude noch ons bewijs op de kinderen vast blijven / dewijle in haer niets en kan ghespeurt werden / dat haer verzeemden soude van de volstreckinge ter bequamer tijdt te gheschieden.

2. Aenhoud.

Asterictus. Petrus vermaent zijne toehoorders eerst tot boete ende bekeeringhe / ende haer alsdan te laten doopen / hoewel haer al te voren de belofte gedaen was : dien tijdt willen de Weder-doopers met den kinderen verwacht hebben. Pag. 14. 16.

Eusebius. Van den toehoorders Petri ist gheen wonder / want in hen was en wierdt ghemerckt sulck een ghesteltenisse / die haer verzeemde van de volstreckinge der belofte / soo langhe zij dooz bekeeringe niet geweert en wierdt : ghelijck de vooz-ghegane bestraffinge Petri te kennen geeft. Het ghene Petrus dan epscht is niet eygentlijck om den Doop / maer op dat zij bequaem mochten gheoordeelt werden tot toe-eygeninge van de belofte in den Doop te verzegelen. Waer toe men de kinders niet onbequaem oordeelen kan / gelijck Petrus selve betoont / haer de belofte toe-eygenende.

Het tweede voorstel wordt bewezen.

Asterictus. Laet ons dan het tweede voorstel sien / waer in ghy seght / dat de ghenaden-beloften oock den kinderen ghedaen zijn / verstaende onbejaerde kinderen. Ick weet wel ghy steunt daer op / dat Petrus seght u is de belofte gedaen ende uwen kinderen , doch men behoeft daer dooz geen onbejaerde te verstaen : daerom schijnen de Menisten niet onbequamelijck dooz dese kinderen de na-geslachten te verstaen / ghelijck Matth. 8. ghesproocken werdt : De kinderen des Coninckrijcks sullen uytgheworpen werden. Eind. Prot. Act. 60. f. 1. welke Petrus noemt / seght Cl. Cl. pag. 306. op dat zij niet en hadden te gedencken / dat dese belofte haer alleen eygen was / of dat zij met haer soude uytgedient hebben / maer

Tegenwerp der Menisten.

er dat zy haer verbolgende uytbeydende was tot
eren kinderen.

Eusebius. Met dese reden willen zy immers de
omondighe kinderen niet alleen van de beloofde
ke / maer oock van de belofte selve uytfluyten.
och hoe loffelich ! Petrus (seggen zy) meent de
geslachten. Maer meent hy die alleen ? hy noemt
ere kinderen onbepaelt / ende soude hy de teghen-
woordige overstaen ?

Alterictus. Zy sullen oock wel de teghenwoordige Aenhoud:
ebaten / (acht ick) als men slechts geen onmon-
dige verstaet.

Eusebius. Soo moeten zy dan niet alleen na-ghe-
sichten noemen / maer kinderen in 't ghemeen / die
waren en komen souden : ende met wat reden sal-
en van soo een onbepaelde benoeminghe de onmon-
dige uytfluyten ? want dese zijn oock kinderen. Maer
nomen dat wy haer te geballe alleen na-geslach-
ten verstonde / zijn onder de na-geslachten gheen
kinderen ? zijn de onmondige kinderen niet mede een
al daer van ? Dat zy haer beroepen op Matth. 8:
te toonen dat doo? kinderen alleen bejaerde na-
melingen konnen verstaen worden / is seer onbast /
want daer werdt ghespoochen van kinderen des Co-
ckrijcks , hier werdt ghespoochen van kinderen
toehoorders Petri. Daer en werden niet anders
noemt dan kinderen des Coninckrijcks sonder aen-
singhe van Ouders of kinders / hoewel beyde
nieten soo mochten heeten : hier werdt verdeelender
se geseyt u ende uwen kinderen. Soo dat Matth. 8.
gheheel ander ghebruyck der woorden is als

Alterictus. Met wat reden stelt ghy dan de kinder-
en inde belofte ?

Eusebius. De redenloosheit der uytfluytinge was Redenen
redens genoeg / doch daer beneffens hebben wy dat de jonge
re eynghe bekentenisse der Menisten / die haer kinderen
men plat teghenspreckende / bekennen het ghene oock in de
mboben ontkent hebben / namelijk / dat de jonge belofte
kinderen oock in de beloften staen. Emd. Prot. Act. staen.
f. 6. II. Het blyckt oock daer uyt / dat hier een
K 2 forme

forme van woorden is / sodanigh Godt in 't oprecht
 zijns verbondt met Abzaham / Isaac / en Ja-
 cob / gebzuyckt heeft / waer in hy altijd de Patr-
 archen met haer zaedt of kinderen noemt; verstaer-
 de niet alleen na-geslachten / maer oock tegenwoo-
 dige: ende niet alleen bejaerde maer oock onmon-
 dige / ghelijck aen de Besnydinghe ende andersin-
 genoechsaem bleeck. Soude nu Petrus hy den Ja-
 den een vreemde tale hebben gaen sprecken / en
 ghebzuyckende sodanighe woorden / waer onder
 geleert en gewoon waren oock de jonge kinderen
 verstaen / soude hy alleen bejaerde verstaen hebbe
 sonder hem naerder te verklaren? III. Het ghe-
 meer is: Petrus fiet op het verbondt selve dat in
 Abzaham gemaect is Gen. 17. waer Godt nesser
 Abzaham zijn zaedt noemende / na aller bekentenis
 niet alleen bejaerde / maer oock onmondighe kind-
 ren verstaet.

Tegenwerp
 van Antoni.

Asterictus. Antoni ontkent hardt dat Petrus
 dat verbondt fiet.

Eusebius. Ten is geen wonder / nademael hy dit
 verbondt Gen. 17. in 't N. T. meent vernieticht
 wesen / waer op wy overbloedigh in 't hoozste di-
 ser onser t samen-spraecke hebben gheantwoord
 Onderwijlen strijdt hy hier reghel-recht teghen
 Menisten tot Emden / Act. 61. f. 6. waer zy sell
 segghen: dat Petrus, de belofte die Godt Abrah-
 ende sijnen zade gedaen heeft, als oock de belof-
 Genes. 3. met sijne reden bevelticht, op den Oude
 ende op den kinderen.

Asterictus. Nochtans noemt Antoni dat / ee-
 schzifteloose onwaerheyt / Pag. 13. Om dat Petrus
 seght: Dit ist dat gesproocken is door den Prophe-
 Joël, ende niet: Dit ist dat gheseyt is tot Abraham
 Gen. 17. ende door Joël beyde. Ten anderen / or-
 dat hy daer nae seght: Ghy sult de gave des H. Gee-
 stes ontfangen: nu dese gave en was Gen. 17. i-
 't minste niet ghedacht.

Eusebius. De eerste reden springht al te verre
 rugghe om ons te treffen: want wy handelen o-
 vers 39. ende Antoni looyt tot vers 16. dat kan ser-
 wi

el te samen gaen / dat hy vers 16. alleen Joel noemt /
 vers 39. op Joel 2. en Gen. 17. beyde siet : te meer /
 dat hy in de laetste plaetse hy wat anders booz
 steft dan in de eerste. Want in de eerste wil hy alleen
 doopen / wat het was dat op dien dagh aen d' Apo-
 stelen geschiedt was : in de laetste / wijst hy oorsae-
 waerom dese toehoorders haer behoorden te be-
 deren en laten doopen. Op de ander reden segge ick
 al en wordt Gen. 17: de gabe des H. Geestes niet
 gedacht / zy kander eventwel belooft wesen / want
 der worden meer dinghen belooft die niet uptdru-
 lijck ghedacht en worden. Als Godt seght : Ick
 wil uwen Godt zijn ende uwes zaedts Godt : hy be-
 loeft daer mede allen zegghen ende genade / ghelijck
 merom gesept wordt : Wel geluck-zaligh is het volck,
 des Godt de Heere is , Ps. 33: 12. Hoe kunnen daer
 in desen zegen uptsluyten die een van de booznaem-
 igh / ende sonder welcken andere geene zegeningen
 zijn ? II. Petrus en spreeket niet alleen van de ga-
 be des H. Geestes / maer oock van de vergevinghe
 der sonde / ia onse geheele gemeynschap met Christo /
 want hy seght : Een yeghelijck van u werde gedoopt
 in den name Iesu Christi, tot vergevinge der sonden :
 ende gy sult de gaven des Heyligen Geelts ontfangen.
 Daer mede hy te kennen geeft / dat den Doop een
 zegelinge was van beyde dese weldaden door Chri-
 stum te genieten / die zy derhalven moesten ontfan-
 gen / want haer de belofte gedaen was. III. Petrus
 verklaert hem selven Act. 3:25. 26. seggende: Ghy lie-
 den zijt kinderen der Propheeten, ende des Verbonds,
 dat welcke Godt met onse vaderen op-gerecht heeft,
 seggende tot Abraham, ende in uwen zaden sullen alle
 geslachten der aerde ghezeegent worden, Godt op-
 weckt hebbende zijn kindt, Jesum heeft den selven
 scrift tot u gesonde, dat hy u lieden zeegenen soude.
 Daer mede hy toont wat het booz beloften waren die
 hadden / namelijk beloften in het verbondt Abra-
 hams begrepen / beloften van allen zegen in Chri-
 sto. 't Is wel waer dat hy alhier bysonderlijck siet
 de belofte / Gen. 12: en 18. en 22. ghedaen : maer
 dat en is ons niet tegen / nademael in ons eerste be-

Dekinderen
genieten
oock dese
belofte.

wijs bewesen is / dat het verbondt Gen. 17: oock dese belofte / iae dese bysonderlijck / begrijpt.

Alterictus. De partijen komen u op een ander wijse aen / toelatende dat de kinderen in de belofte staen Maer (seggen zy) beloben en geven zijn onderscheyden dinghen / ende geschieden op verscheyden tijden want dese belofte / waer van Petrus spreekt / is ettelijcke hondert jaren te voren geschiedt : soo is den kinderen 't Hemelrijck beloofst / hoewel zy he niet terstondt ontfangen : soo wierdt Abraham het landt Canaan beloofst lange eer het wierdt gegeven. Antoni pag. 15. Cl. Cl. pag. 305. Soo segghen oock de Colloquenten tot Emden / Act. 61. f. 6. dat de kinderen wel in de belofte staen / maer de selve niet en ghenieten vooz dat zy gelooven.

Eusebius. Wy hebben altydt soo veel gewonnen dat zy de kinderen niet meer en derben bukten de belofte stellen / gelijk zy eerst deden. Dese nieuwbondt nu / waer aen zy haer vooztaen alle schijner te willen houden / en kan haer niet helpen : want Eerstelijck, ons bewijs blijft in kracht / als maer bekend is / dat de kinderen onder de belofte staen : ghelijck ick ober het eerste voozstel getoont hebbe. Doch Ten anderen, het is valsch / dat de kinderen de belofte noch niet en genieten. Het is wel waer / dat Godt wel pers voozhenen beloofst ende het genieten nabolght : maer dan geeft hy gemeenlijck te kennen / dat hy het beloofst op toekomenden tijdt / ofte de belofte selve wijst het upt : alsoo was de belofte van Canaan op het toekomende / ende Abraham konde dat wel verstaen / dewyl hy noch tot geen volck geworden was om het landt te besitten : oock wast hem uptdruckelijck gewaerschoot Gen. 15: 13. 14. Alsoo is de belofte van 't Hemelrijck vooz de kinderen en alle geloobige op het toekomende / want men weet dat het nae desen leven maer ghenoten werdt. Alsoo was de belofte Joel 2: (spreekende niet simpelijck van den H. Geest / maer van de oberbloediger uptstortinge des Geestes) op het toekomende / want Joel segt : Na desen Cap. 2: vers 28. dat is / in de laetste daghen , ghelijck het Petrus verklaert

Act. 2:

let. 2: 17. Nu dese belofte van den Geest op de kinderen / en is soo niet ober haer ghedaen / datse eerst geschieden soude als zy bejaert worden: sulck een oortsettinge van tijdt en werdt nergens te kennen hegeven / ende fiet hier redenen daer tegen. 1. De partijen bekennen dat de belofte Joel 2. oock de kinderen verbaet / ende dat zy begrepen zijn onder den name van alle vleesch / fiet Emd. Prot. Act. 63. f. 4. Nu: soodanigen een belofte ghedaen werdt in toezomenden tijdt te verbullen / aen soodanigen werdt y oock verbult als den toe-gheseyden tijdt is ghekomen: Maer oock den kinderen is Joel 2. de uptstoringe des H. Geestes beloost in de laetste daghen te verbullen: Soo werdt zy dan oock aen den kinderen verbult nu den toe-geseyden laesten tijdt is gekomen.

Asterictus. Die reden versterckt my gheweldigh. Dant ick sie klaerlijck dat Godt geen uptstel maect op de persoonen / tot in hare bejaertheit: maer alleen op de tijdt / tot in de laetste dagen. De ghelijckenissen van Antoni selve doen my u reden gheruster bestemmen. Godt beloost Abzaham ende zijnen zonen e Canaan namaels te geven / in welck zaedt oock de jonge kinderen waren begrepen: als dan den tijdt was gekomen / soo is Canaan oock zijn zaedt / den zonen met den ouden / gegeven sonder verwachten aen bejaertheit. Het Coninckrijcke der Hemelen is oock den kinderen beloost / na desen leven te ghenieuen: als dan den tijdt komt die Godt daer toe gestelt heeft / soo en zijn de kinders van 't geniet niet uptgesloten om dat zy noch onbejaert zijn / maer gesijck het Hemelrijck oock den jonghen kinderen beloost is / alsoo wordt het oock de jonge kinderen gegeven / als den bestemden tijdt komt. Ende wanneer in sulcke beloften / waer in oock de kinderen staen / het ghenot ter verbulder tijdt alleen by de bejaerde soude wesen / soo ware het ten aensien der kinderen een ydele ende gantsch vergeeffsche belofte.

Eusebius. Soo Astericte! ghy en hebt niet alleen mijn reden wel ghebaet / maer oock meer bevesticht. Soo waer als men de woorden wel insiet / het is vander dat de partijen noch tegen sprecken / ende

een klaer bewijs dat zy door dwalingen geheel verblindt zijn. Godt segt/ Joel 2: Ick sal mijnen Geel uytgieten over allen vleesche, ende onder den nam van alle vleesch zijn oock de jonghe kinderen begrepen/ gelijk de partijen bekennen: merckt nu we op de woorden: stelt Godt alleen de bloote belofte over alle vleesch? seght hy maer: Ick belove mijnen Gheest alle vleesch? gheensins/maer het uytstorten selve stelt hy over alle vleesch. Ick wil (seght Godt) en wat? mijnen Gheest uytgieten, en over wat menschen? over alle vleesch. Dit/ gelijk 't mijn eerste reden bevestigt/ alsoo geeft het II. dese nieuwe reden: Godt wil zijnen Geest uytstorten over alle vleesch: Maer onder den naem van alle vleesch zijn oock de jonge kinderen begrepen: Soo wil dan Godt zijnen Geest uytgieten oock over de jonghe kinderen. Wy hebben III. een krachtigh bewijs in 't ghemeyne de Weynisten selve bekennen ende wy terstondt tegen Antoni hebben bewesen / namelijk / dat Petrus niet alleen en siet op de belofte/ Joel 2. maer oock op Gen. 3: en 12. en 17. ende op alle zegeningen ter zaligheyt / die daer beloofd werden. Want het is secker / dat de jonge kinderen niet blootelyck in die belofte staen / maer dat zy oock de vrucht der selver beloften inder daet ghenieten / anders souden men moeten segghen / dat Godt haren Godt niet en is / dat zy in Christo niet ghezegent en werden / dat hy haer niet en verlosse.

Eenige tegenwerpingen werden beantwoordt.

Asterictus. Hoewel wy uwe bewijzen verghenoeghen / wy moeten nochtans tot oeffeninghe noch sien wat zy meer te seggen hebben. Sy brengen voort/ dat'er seckere conditien vereyscht worden / waer op het ontfangen van het beloofde eerst toe-geseyt wordt alsoo eyfcht Petrus eerst / bekeeringe, van sijne roehoorders. Ende Act. 5: 32. seght hy: Godt heeft den Heyligen geest gegeven den geen die hem gehoorsaem zijn. Paulus seght: Dat wy de beloften des Geests verkrijghen souden door het gheloove, Gal. 3: 14. Dat de gheloovige daer mede verzegelt zijn geworden, Eph. 1: 13. ghelijck hem Christus oock den gheloovighen toefeght Joh. 7: 39. Cl. Cl.

pag.

pag. 305. Antoni pag. 15. Emd. Protoc. Act. 62. 3.

Eusebius. Weten dan de Weder-doovers noch niet / dat den H. Gheest is den Geest des gheloofs 2 Cozinth. 4: 13? dat het geloobe is een vrucht des geestes Galat. 5: 22? datmen sonder den H. Gheest Chystrum niet en kan belijden 1 Cozinth. 12. 2. Matth. 16: 17? datter geen bekeeringhe en is sonder den H. Geest/ Ezech. 36: 27. Joh. 3: 5? hoe werdt dan den geloobigen ende bekeerden den H. Geest be- looft en gegeven? niet in beginselen / maer in ver- meerderinghe van gaben: dit ist / ende niet anders dat alle die plaetsen te kennen geben. Wat voordeel konnen nu de partijen daer mede doen? den H. Geest werdt gegeven oock voor geloobe en bekeeringe/want de oorzaecke gaet voor de vrucht: daerom konnen de kinderen door ghebreck van dadelycke bekeeringhe en geloobe niet belet werden den H. Geest te ontfan- gen. Wat nu in 't bysonder belanght / de plaetsen die by voor hebben: Petrus eyscht bekeeringhe ende Doop van zijne toehoorders / waer mede zy haer mochten toonen als ware houdt-genoten / met be- lofte / dat zy boben den Geest der weder-geboorte / die in haer begon te blincken / vermeerderinghe des Geestes / ende bysondere werkingen van dien sou- den ontfangen; maer soo verre ist van daer dat hy de kinderen daer mede van het geniet des H. Geestes soude willen uytstuyten / dat hyse terstont daer by stelt/seggende:U is de belofte gedaen en uwe kinderen.

Asterictus. Jeel noemt alle vleesch, ende daer Aenhoudt.
door moctmen niet alleen verstaen de kinderen wiens Ouderen ghy-lieden in 't verbondt acht / maer oock andere / (seght Hiering / Emd. Prot. Act. 88. f. 1.) soo dan de kinderen in de ionckheyt den H. Geest ont- fangen/ soo moeste volgen dat alle kinderen / sonder onderscheydt van Ouderen / den selven ontfangen.

Eusebius. Door alle vleesch worden niet alleen kinderen ghemeent / maer de kinderen met de Oude van allerley conditie: moestmen dan verstaen alle kinderen sonder onderscheyt van verbondt/soo moest- men door de selve kracht verstaen / alle Oude of be- jaerde sonder onderscheyt van verbondt; of de par-

tijen/ sulckis ongerijmt bekennende/ moeten belijden dat zy de woorden/ alle vleesch, t'onrecht uptbeyden hupten het verbondt. Doo;waer dat Godt nie verder en spzeekt dan van allerley vleesch binnen he verbondt/ is kilaer genoegh/ I. om dat Godt segt uwen sonen/ uwe dochteren/ uwe jongelingen/ uwe ouderlingen: wie spzeekt hy daer mede anders aen dat zijne Gemeynte? Ende wanneer hy daer hy boeght Ick wil van mynen Geest uptstorten op mijne dienst-knechten en mijne dienst-maeghden/ kan men dat verder nemen als op zijne Gemeynte? siet Act. 2: 17. 18. II. De Heere boeght 'er hy / Joel 2: 32. Op den Bergh Zions, ende te Jerusalem sal ontkominghe zijn. Welcke namen niet verder als op Gods Gemeynte niet en konnen ghetrocken werden. III. De trus maecht duydelyck onderscheyt/ seggende tot den Joden als bondt-genoten/ u ende uwen kinderen is de belofte gedaen: ende van den Heydenen/ ende allen die daer verre zijn, soo veele als 'er de Heere onse Godt toeroepen sal: toonende dat zy noch niet in de belofte gestelt worden/ maer datse Godt eerst daer toe roepen moeste: en dat men niet meer dan soo veel souden geroepen worden daer in moet stellen.

2. Aenhoud.

Asterictus. Joel boeght 'er hy: Al wie den Name des Heeren sal aenroepen, sal behouden worden. Hebben dan de kinderen den H. Geest/ soo moeten zy den Name des Heeren aenroepen/ seggen de Menisten.

Eusebius. Wil men seggen / dat de kinderen den H. Geest niet en hebben/om dat zy God niet konnen aenroepen: men moet met een segghen / dat zy niet konnen saligh worden/ ja met meerder recht: want Joel seght niet; Wie den Geest heeft sal Godt aenroepen; maer Wie den Name des Heeren sal aenroepen, sal behouden worden. Siet hoe blinde slagen dese lieden slaen.

3. Aenhoud.

Asterictus. De Heere beloofst (sullen sy seggen) een rijckdom der kennisse / onder den naem van propheeten, droomen, ende gesichten sien: dit kan niet wesen in den kinderen.

Eusebius. Godt beloofst het als een vzychts zyns Geestes/maer de vzychten volgen ter bequamer tijd/ niet

niet juist terstondt: gelijk oock de Beere niet en be-
looft/ dat dese vyzucht in allen juist soo haest volgen
soude als zy des H. Geestes soudē beginnen te ghe-
nieten.

Asterictus. Die den Geest ontfanghen hadden be-
gonden met tongen te spreekē/ Act. 10: 46, de kin-
deren spreekē met geen tongen. 4. Aenhoud.

Eusebius. Ende weynige onder de Weder-doopers
spreekē met tongen. Zy weten immers wel dat
de werckinge in allen niet de selve waren/ maer de
Geest deelde een yegelijck in het bysonder, ghelijc-
kerwijs hy wilde, 1 Corinth. 12. Oock en wierden de
werckingen in allen niet eben vzoegh/ ofte niet eben
haest voltrocken/ maer in sommigen moesten zy van
langher handt toenemen: jae soo gaet het ordinaer
toe in alle kinderen Gods: en wat wonder is 't dan
in de jonge kinderen.

Asterictus. Lucas en geest geen getungenisse / dat
op den dagh/ als de H. Geest op d' Apostolen uytge-
stort is/ de selve oock op den kinderen uyt-gestort is
geworden/ Emd. prot. Act. 62. f. 4. 5. Aenhoud.

Eusebius. Hy en seght oock niet dat op dien dagh
de vrouwen ende dochteren den H. Geest hebben ont-
fangen. Wat kan dit geben of nemen? Gods belofte
en was aen dien dagh niet ghebonden: oock en is 'er
geen reden om te seggen/ dat geen andere soorten en
ouderdommen van menschen namaels den H. Geest
souden ontfangen/ dan op dien dagh den selven ont-
fingen. Eyndelijck ten volgt niet/ Lucas en getuygt
niet dat den H. Geest op dien dagh op de kinderen
uytgestort is/ ergo ten is niet gheschiedt: want alle
particuliere omstandigheden en werden van hem niet
uytgedrukt.

Asterictus. Wozwaer ick sie hoe langer hoe klaer-
der / hoe onverstādighe de Weder-doopers de waer-
hendt bestrijden.

Eusebius. Laet ons dan besluyten: Madien Pe-
trus de deelachtigheyt aen de belofte tot reden geeft/
waerom haer zijne toehoorders soudē laten doo-
pen: en hy de reden uythzendt tot hare kinderen nes-
sens haer: dat oock de kinderen der hout-genoten be-
hooren gedoopt te worden.

C A P.

C A P. X.

Dat de genade Gods in 't Nieuwe Testament niet vermindert maer verrijcket is.

Ick gae nu voort tot nieuwe bewijfen / ende segge aldus:

Het is onbetamelijck yets te dryven het gene Godes vriendelijckheydt en genade minder maect dan zy geweest is in den Ouden Testamente.

Nochtans doen zy fulcks die den Kinder-doop verfaecken.

Ergo, den Kinder-doop te verfaecken is onbetamelijck.

Asterictus. Op het tweede komt het aen.

Dat het verfaecken des Kinderdoops gedijt tot verkleyninge van Gods vriendelijckheydt.

Tegenwerp.

Eusebius. Dat blyckt daer aen / dat dooz verfaekinghe des Kinderdoops / de bondt-genootten in het Oude Testament meer hoordeel werdt ghegheben / dan in het Nieuwe Testament / nademael aen jonghen en oude het verbondt werdt verzegelt / daer het nu maer alleen aen d'oude geschieden soude.

Asterictus. Antoni verwerpt dit bewijs seer schampver / pag. 61. Hy vraeght / of dan de genade Gods dooz vermeerderinghe of verminderinghe der Ceremonien meerder of minder werdt? Soo jae / soo soude de ghenade Godts dooz Christus vermindert wesen / dewyl de Ceremonien vermindert zijn.

Eusebius. Zijn schimpen moeten wy de Mansijtsche zedigheyt toegeven. Maer waer waren de wijsen sinnen van den Man / dat hy ons spreekt van vermeerderinghe der Ceremonien? wy en hebben immers met hem geen verschil van eenige nieuwe Ceremonien: wy bekennen aen beyde zyden / dat den
Doo

Doop van Gode is ingestelt : wat Ceremonie soe-
ken wy dan meer te stellen dan de partijen ? ons
berschil van den kinder-doop en raecht niet egypt-
lijck de Ceremonie des Doops / maer alleen aen
wien de selve moet bedient worden. Wy segghen/
woydtse niet aen den kinderen bedient / soo wel als
hooymaels de Besnijdinghe / dat het dient tot ver-
minderinge van Godts genade en vriendelijckhejdt.
Hier op moest hy gelet ende geantwoort hebben / soo
hy wat vermochte.

Alterictus. De Besnijdinge (seght hy) en kan u
niet helpen / want alleen de acht daeghsche knecht-
kens wierden besneden.

Eusebius. Wat van de Besnijdinghe der knecht-
kens / ende dat niet hoor den achtsten dagh / te
antwoorden is / dat is heden ghebaen als wy den
Doop ende Besnijdinge te samen vergesceken heb-
ben. Ick segge nu kortelijck / dat alle kinderkens
de Besnijdinge moesten genieten soo als zy daer toe
hequaem waren / ende soo haest als 't de gelegent-
hejdt konde lyden. Dit is 't dat wy oock eyschen in
den Doop.

Alterictus. Antoni soeckt wederom sich te verhel-
pen met het eeten des Paesch-lams / willende seggen
dat de kinderen daer van mede aten / ende volgens u
bewijs mede het Abondtmael souden moeten eten.
Noch dit is hoor ghenoech beantwoydt. Maer ick
bidde u / wat verminderinge van Godts genade en
vriendelijckhejdt kan daer in wesen / so men de jonge
kinderkens niet en doopt ? want zy en konnen den
D. Doop niet verstaen / noch de selve gebuycken.

Andere te-
genwerp.

Eusebius. Wat dunckt u / de Besnijdinge was zy
profytelijck ofte niet ? ende dat zy aen den kinderen
moeste geschieden / was dat een ybele saecke / of had-
dese hare nuttighejt ?

Alterictus. Ongetwijffelijck de Besnijdinge was
profytelijck / ende selfs aen den jongen kinderen had-
de zy hare nuttighejt / als een zegel van Godts gena-
de : want Godt en heeft gheen ybele of vergeeffche
dingen in-gesleit.

Bewijs van
ons seggen.

Eusebius. Ghy en sult dan niet weygeren te be-
kennen /

kennen/ dat het een werck van genade was / de Besnijdinge te ordineeren?

Asterictus. Ick achte het een groote genade ende sonderlinge bziendelijckheyt/ dat Godt zijn verbond oprechtende / tot meerder verseeckeringhe van de menschen / een zegel daer aen heeft willen hangen/ hoewel anderszijn beloften in haer selben genoegh waren.

Eusebius. Den grondt is geleydt. Is het dan een genade ende bziendelijckheyt Gods gheweest / dat het verbondt oock aen de kinderen wierdt versegelt/ hoe kan dan nu den kinderen den Doop onthouden werden sonder verminderinghe van Godts bziendelijckheyt en genade? want soodanigen genade/ die over haer hadde bewesen geweest in den Ouden Testamente / soude nu niet meer wesen / maer geeyndicht zijn.

Tegenwerp.

Asterictus. Haer achtninge ende deel by Godt dooz Iesum Christum/ en is daerom niet minder.

Eusebius. De kinderen des verbondts in 't O. T. waren niet min in achtninge / hadden oock geen sechter deel by Godt / dan onse kinderen: soo verre vanden wy gelijkheyt. Maer daer-en-hoben hadden de kinderen der Israeliten de versegeling van Gods verbondt / waer in ghy een sonderlinge bziendelijckheyt bekent: dese soude nu over onse kinderen onthouden / als zy niet en mochten gedoopt worden: soo souder dan immers verminderinghe gheballen wesen.

Aenhoudt.

Asterictus. Daer zijn wel meer dingen aen den kinderen bedient geweest/ die nu onthouden: maect dat verminderinge van Gods genade?

Eusebius. Geensins / want dat waren schaduwelijcke Ceremonien die nu onthouden hebben / ende alsoo zijn af-geschast dat geen andere daer op ghevolght zijn. Wanneer Godt andere / van den selven gebzuycke / daer op hadde doen volghen / als zijne Gemeynthe noodich ter versterkinge: ende dese/ hoewel niet min nut en noodigh/ aen den kinderen niet soo wel lieten bedienen als de hoorighe hadden bedient geweest/ ick segge dat daer in soude wesen ber-

min-

nderinge van vriendelijckheyt. Nu de Besnijdinge is alsoo ten eynde geloopen / dat nu den Doop is et teecken van inlijvinghe in het verbondt ende de zempunte: ghy kondt dan licht sien / dat het hier geheel anders is gelegen / dan in 't gene ghy voorziet. Maer om u meer te obertuygen; wat dunckt / is den Doop nu min noodigh als voormaels de besnijdinghe / ofte heeft den Doop min nuttigheyt?

Naerder be-
vestinge.

Asterictus. Wie soude dat derben segghen? dewijl Godt den Doop heeft geordineert tot een zegel des verbonds ende een teecken van inlijvinghe in de zempunte / zy moet in zijn oordeel soo wel noodigh geueft hebben / ende niet min profijtelijck wesen / dan oortijds de Besnijdinge. Godts oordeel blyckt uyt in instellinge en bevel / niemandt kan daer teghen oordeelen.

Eusebius. Soo moet ghy dan bekennen / dat onse vrackheyt in den Nieuwen Testamente sulcks is geueben / datse dooz Godts vriendelijcke genade met verzegelinghe zijns verbonds dient onderstut te wesen. Waer aen soude het dan haperen dat nu den zegel des verbonds geensins aen den kinderen soude oogen bedient werden.

Asterictus. Ick binde my hier verstrickt / want ik sie dat ick een van beyden moet kiezen; ofte dat in kinder-doop min nodigh ende nut is dan de kinder-besnijdinghe placht te wesen: ofte al waer zy wel soo noodigh / datse Godt ebenwel niet en wil gheschieden laten. In beyden binde ick swarigheyt.

Eusebius. Met groote reden / want belanghende tot eerste is den Doop der besaerden van geen minnert nuttigheyt ende noodighheyt dan voortijds de besnijdinge der besaerden / wat reden sullen de Weerd-doopers met alle hare scherpsinnigheyt opt konnen versieren / waerom den kinder-doop nu minnert nuttigheyt soude wesen dan eertijds de kinder-besnijdinge?

Asterictus. Doozwaer dit argument scheen ten eersten aensien van kleynen ghewichte / maer aldus
Nuttighe-
den van den
Kinder-
doop.
gedron-

gedrongen heeft het groote kracht. Doch tot volkomender overtuigingh is noodigh verklaringhe t' hoozen van de nuttigheyt die in den kinder-doop gelegen is.

Eusebius. De nuttigheyt van de Besnijdinge kan u de selve leeren / welke ofte de kinderen selve aengingh / of oock de Ouders. Men de kinderking was een groote saecke / ende een bysondere vriendelijckheyt / dat zy als een hepligh zaedt van ionghs omdooz den zegel des verbondts van de Heydenen zyn onderscheyden ende afgescheyden ghewoest / end Godes sonderlinge sozge (al en verfonten zy 't niet overgegeven; waer mede zy oock in 't opwassen haer selven hebben konnen troosten / ghedenckende / dat Godt van eersten aen haer betuyghyt hadde / dat hy haren Godt was ende haer vooz de zijne aennam / als op hem gheworpen van moeders lijve aen, ende hen tot een toeverficht hebbende selfs noch aen moeder borsten. Dit selve konde haer / soo haest zy pets begrijpen konden / een spooz wesen om van der jeucht aen neerstigh den Heere te dienen / als die zijne bondtgenoten / ende als sulck bezegelt / waren / ende van anderen afgescheyden zijnde hem alleen / altydt / en in alles moesten gehoozsamen / toonende alsoo / dat zy waren besneden niet alleen van lichame / maer oock van herten: hebbende daer by tot meerder couragie / eben in het zegel selve een vaste belofte / dat Godt haren goeden yver ende lust soude verstercken / onderhouden / zeghenen / ende dooz zynen goeden Geest geluckigen voortganck geben / als die haer toegeseyt hadde de Besnijdinge des herten. Vooz de Ouders hadde de kinder-besnijdinge dese nuttigheyt / dat hem tot harer versterkinghe dese belofte verzeghelt werd: Ick wil uwen Godt wesen / ende uwes zaeds Godt: ende dat zy nesses Godes ghewisse toefeggingen / sagen dooz een unterlijck teeken / dat Godt haer zaedt soo vriendelijck aennam: dit selve dede haer te sozghbuldiger van ionghs aen vooz de kinderen sozghen / op dat zy Gode toegheengent zijnde als zijne kinderen hem ter eeren mochten opwassen. Dese alle binden wy oock in den kinder-doop

ker-doop / ende dickwijls scheppen de brome ziele
 waer eenen troost uit / denckende ende by hen selven
 preeckende: Heere, wy weten dat ghy onsen Godt
 sijt in Christo, ja van jonghs op hebt ghy ons sulcks
 beweeft ende hebt ons versegelt: too willen wy
 oock uwe wesen, gelijk wy u van moeders lijve aen
 uijn toe-ge-eygent. Ende onse kinderen, Heere, die
 hy ons gegeven hebt, dien ghy mede van jonghs aen
 uwe genade versegelt, willen wy u toebrenghen, in
 uwe wegen onderwijfen: ende ghy, o goede Godt!
 heeft ons daer toe sterckte ende wackerheydt, ende
 onsen kinderen vermeerderinge des Geestes, welcke
 hy haer toe-geseyt hebt, op dat onsen arbeydt aen
 uwer moege bedyen, ende zy opwassen mogen in uwer
 reefe. Is't datter nu veele zijn die soodanige nut-
 gheden niet waer en nemen ofte gebuycken / dat
 n kan den kinder-doop niet meer nadeeligh wesen/
 an het de kinder-besnydinge nadeelig was dat vele
 e selve niet en betrachteden.

Alterictus. Uwe berklaringe is onberwepelijck /
 ende geeft my stoffe tegen de ontblucht van Antoni/
 ag. 61. waer hy vzaeght / of ghy-lieden selve wel
 elooft / dat alle ouden / dooz den Doop aen ha-
 e kinderen / berseckert moghen wesen / dat Godt
 aerder gedoopter kinderen Godt is: voegende daer
 n een lasteringhe van uwe boozmaemste Leeraren.
 Naer ick sie de antwoorde gereet / namens: Dat
 e Ouders nu soo heel berseckeringhe hebben dat
 Godt harer ghedoopter kinderen Godt is / als de
 Ouders in het O. T. hadden van hare besneden
 nderen.

Eusebius. 't Is wel gesent; doch Antoni pleeght
 oock valscheyt over onse Leeraren: wie zijn sy die
 eren / Dat eenige duysent jonge kinderen gedoopt
 worden, welcker geen weder-gebooren, maer al t'la-
 en eeuwich verdoemt worden? waerom noemt hy
 en man niet? waerom berstwijgt hy waer 't geschre-
 en is? Onse Leeraers leeren doozgaens / dat men aen
 e saligheyt van de jonge gedoopte kinderen niet en
 eeft te twijffelen / oock en verdoemen sy de Christen
 nderen niet / al is't dat sy sterben eer sy haren Doop
 hebben

Valscheyt
 van Antoni
 voor eenige
 Leeraers.

hebben kunnen ontfangen. Dat is by wat anders / dan ettelijcke dupsent gedoopte kinderen verdoemt te verklaren! Nu om wederom op 't propoost te komen: dewijle Godt na de Besnijdinge den Doop noodigh geacht heeft / ende dese soo wel dienstigh ende nut is ober de kinderen / als ober de Oude / daer en resteert anders niet / dan te seggen / datse Godt ebenwel den kinderen niet en wil gegeven hebben: noch tang daer in siet ghy oock swarigheyt.

Asterictus. Gewisselijck ja / want dat soude by ten twijffel verminderinge van byzandelijckheyt en genade wesen / als den Doop nu het verbondt niet en soude verzeghelen aen de selve personen als voormaels de Besnijdinge / soo het doch nu ter tijdt onser swackheyt niet min dienstigh ende noodigh soude wesen.

C A P. XI.

Dat den Doop der kinderen Israëls in de Wolcke ende Zee den kinder-doop bevesticht.

Exempel
van Kin-
der-doop.

Eusebius. Dus verre hebben wy vaste schiz-
tuelijcke redenen ghegeven. Nu sullen wy
noch kortelijck toonen / dat onx oock geen
exempelen onthreken. Dooz eerst hebben wy
een klaer exempel / van Paulo voozgesteld 1 Cor. 10.
vers 1. 2. waer hy toont / dat de Dooz-baders / ofte
het volck Israëls / alle gedoopt zijn in de Wolcke,
ende in de Zee. Maer onder dese waren beele kinde-
ren / 't welck (indien yemant soo onberstandigh is dat
hy 't ontkennen wil) Moses getuygt Exod. 10: 9. 10.
ende 12. 37. ende 17. 3. Soo ist van onwederspree-
kelijck datter oock kinderen gedoopt zijn: ende An-
toni selve moet het bekennen / pag. 87.

Asterictus. Doctoꝝ Antoni seght dat de Vaderen
ende kinderen niet waerlijck maer figuerlijck ghe-
doopt zijn.

Eusebius.

Eusebius. Wat is dat te seggen? mepnt hy dat den Doop in de Wolcke ende in de Zee een figurere was onsen Doop?

Asterictus. Dat schijnt sijn meppinge te wesen/ want hy seght dat wy waerlijck ghedoopt worden/ maer dat het volck Israel niet waerlijck maer figurelijck gedoopt is.

Eusebius. Dit strijdt nochtans tegen het oogheverck Pauli / dewelcke de Corinthers waerschout/ dat sy geen en lust tot het quade souden hebben, &c. andersins / dat Godt geen wel-gevallen in haer soude hebben, ghelijck hy in veele der Israëlitien geen wel-gevallen en hadde, maer haer in de woestijne ghestraffest. Nu op dat de Corinthers haer niet bleefschelijck laten souden op Godts genade/ op hare heerlijcke sacramenten / waer in Godt soo vriendelijck ende lieflijck sijne genade betuyght en versegelt / eben of daerom meer hoordeel ende min te vreesen hadden dan de kinderen Israels: soo leerd haer Paulus / dat Israel/ na gelegentheit van dien tijdt/ oock seeren Doop ende Avondmael hadden gehad; geschick sp dan eventwel niet verschoont waren/ dat alsoo Corinthers in diergelijcke sonden niet en souden verschoont worden. Dese reden Pauli wordt alle in kracht benomen/ indien men Antoni seggen aen-ment / want de Corinthers hadden mogen seggen: dat Israel gebeurt is en gaet ons niet aen, en moet ons niet verschrieken, haren Doop ende Avondmael waren maer figueren van de onse, wy hebben den ware Doop ende het ware Avondmael, ende zijn der-ven beter begenadigt ende versceekert. Men moet in noodtsaekelijck dien Doop Israels niet nemen/ si een slechte figurere van onsen Doop / maer als diergelijcke Doop met de onse.

Asterictus. Paulus selbe schijnt haren Doop en Avondmael niet anders dan figueren te houden/ seggende vers 6. Dese dingen zijn geschiedt ons tot voor-elden.

Eusebius. Maer siet wat hy'er hy seght: Op dat sy geen en lust tot het quaedt en souden hebben. Ende vers 11. Dese dingen alle zijn haer lieden overghe-

Den Doop
1 Cor. 10.
gemeld, en
was niet een
slechte figu-
re van on-
sen Doop,
maer een
gelijcke.

Doch oock
als een figu-
re isse voor
ons.

Verkeerde
uytlegh be-
antwoort.

komen tot voorbeelden : ende zijn beschreven te waerschouwinge voor ons. Waer upt blijkt dat hy spreekt van de straffen die haer Godt hadde toe-ge-sonden / ende hy verhaelt vers 5. 7. 8. 9. 10. Doch genomen dat Paulus den Doop der Israeliten end haer Abondtmael voorbeelden noemde van onsen Doop en Abondtmael / souden zy daerom bloote si-gueren moeten heeten ? soude daerom haren Doop geen ware Doop hebben kunnen wesen ? Wederom of wy dit oock al toegaben / ebendwel ons bewijst blijft in volle kracht : want soodanige in figure ge-doopt zijn / soodanige moeten oock in der waerhey ghedoopt worden / anders soude de figure met de waerheyt niet accordeeren : gelijk dan oock de kin-deren in de Wolcke ende Zee ghedoopt zijn / also moeten zy nu oock in der waerheyt gedoopt worden Asterictus. De Menisten antwoerden anders want zy ontkennen dat dien Doop Israels een si-guere zy gheweest van onsen Doop / maer willen geestelijck uptgelept hebben / te weten op de ver-lossinge die door Christusum geschiedt upt de mach-der dypsternisse door zijn roode bloedt. Emd. Prot fol. 183. 3.

Eusebius. Is hare meeninge / dat het haer een bloote figure van dese geestelijcke dinghen zy ghe-weest / sonder geniet van de beteekende waerheyt soo gheboelen zy al te slecht van de Baders in de O. T. eben of zy niet dan figueren en hadden ghe-hadt / die doch het selve gheloove hadden op den toe-komenden Christusum / als wy hebben op Christusum gekomen zijnde. Wy seggen dat hen de Doop in de Wolcke ende Zee een waerteecken was van Gods reghenwoordicheyt en genade in Christo / haer me-zijne gunste ende Geest overschaduwende / ende door Christi bloedt leydende als door de doot in een niet-leben : soo dat zy geen bloote figure / maer daer hy in rechten gebuyche het beteekende ghenoter ende haer mochten toe-eyghenen. Doch de Meni-sten schijnen dit selve te bekennen / Emd. Prot. fol. 156. 1. waer zy upt de woorden Pauli 1 Cozinth. 10 besuyten : Dat de Ghemeynte in den O. T. alle door het

et geloove aen Iesum Christum, eenderley hope ende troost der zaligheydt tot Godt gehadt, ende oock onder daedt eenderley ontfangen hebben. Dit aldus erklaert zijnde / soo blijft noch ons bewijs in volle macht: want ghelijck het volck Israel / jonge ende oude / gedoopt zijn in de Wolcke ende Zee / tot een waerteecken van de verlossinge door Christi bloede ende de genade zijnes Geestes / welke zy oock ontfangen hebben in recht ghebruyck deses teeckens: Alsoo moeten nu mede de geloobige met hare kinderen gedoopt werden tot soodanigh een waerteecken. Zoo waer het soude al te ongerijmt geweest hebben / dat Paulus de Israeliten met ons / ende haren Doop in de Wolcke ende Zee met onsen Doop / soude verseecken hebben / als men daer uyt gheen besluyt op onsen Doop soude moghen maecten / ende als de anderen nu niet en moesten gedoopt werden gelijk dan mede gedoopt wierden.

Asterictus. Al woudemen desen Doop der Israe-
liten op den uytwendighen Doop bedieden (seght
Dirck Philips / van den Doop fol. 33. 2.) men mach
dan noch niet verder uytlegghe / dan op de oude
verstandighe / dat is / op de ses-hondert-duyfent die
out Egypten gingen / onder welcken alleen de strijdt-
bare mannen getelt waren.

Eusebius. Het is nu ghenoech ghebleecken dat wy
den Doop Israels op onsen uytwendighen Doop
niet en bedieden / maer dat wy volghens de leere
Pauli haren Doop met den onsen vergelijcken. Dat
Dirck Philips alleen de strijdbare mannen onder
den Doop stelt / is soo plomp / dat hy sinneloog
oet wesen die 't aenneemt. Want daer mede sluyt
hy uyt van den selven / niet alleen de kinderen / maer
oock alle vrouwen / ende alle jongelingen beneden de
aentigh jaren. Wat bottigheyt is dit! waren alleen
de strijdbare mannen onder de Wolcke: gingen zy
alleen door de Zee?

Asterictus. Hy gheeft reden: Den Apostel seght
(seght hy) Dat Godt in 't meerder deel van haer geen
oel-gevallen gehadt heeft: want zy zijn inde Woe-
rre ter neder-gheslagen. Dit en mach immer

Dat den
Doop
1 Cor. 10. ge-
meldt oock
der kinde-
ren was.

op den jongen kinderen niet bediedt worden / maer op den ouden alleen. Want de Oude die uyt Egypten gegaen zijn / die hebben ghesondicht ende zijn daerom van Godt ghestraf / ende hebben dat beloofde landt niet moghen innemen. Maer de kinderen zijn daer in gekomen.

Eusebius. Wel aen / ick sal hem toegheben / dat den Apostel die straffe verstaet / waer dooz alle die ghetelt waren van twintigh jaer ende daer boven / in de woestijne moesten sterben. Maer hoe salmen in bewijfen dat het dese alleen waren die gedoopt waren in de Wolcke ende Zee / ende dat desen Doop geen vrouwen noch kinderen aen en gingh? den Apostel en seght dat niet: hy en seght oock niet / dat zy alle die gedoopt waren / in de woestijne zijn verballen ofte verflagen: maer hy maecht selve een onderscheydt / segghende in veelen (dat is niet geseyt in allen) heeft Godt geen welgevallen gehadt, &c. so verdeelt hy dan die gedoopte / in sulcke die Godt niet behagende inde Woestijne vervallen zijn, ende andere die Gode behaegden ende niet zijn vervallen. Onder de eerste moetmen oock hare wijben verstaen / ten zy pemandt bewijfen konne dat zy in de Woestijne bleben leben ende nae de heertigh Jaer alle in 't beloofde landt quamen / 't welck onmogelijck is. Onder de andere moetmen de kinderen tellen / die buyten de getelde menichte waren: jae welcke salmen anders verstaen dan de kinderen? want van die getelde menichte en is niemant in Canaan ghekomen dan alleen Josua ende Caleb. Die veele van die ghedoopte / waren alle de getelde uptgenomen twee / welke konnen dan die andere geweest zijn / die onder die veele niet en waren / dan nessens Josuam en Caleb de kinderen der Israeliten die mede gedoopt waren? Daerom heeft Antoni wijser geweest / bekennende dat dien Doop oock over den kinderen gegaen is.

Asterictus. De Menisten sullen ebenwel tegenstaeren / indien men de kinderen onder dien Doop mach stellen / datmen wel soude besluyten / dat de besten oock gedoopt zijn in de Zee.

Eusebius. Die wat verstandt en consciencie hebben

men sullen hen dier tegen-werpinghe schamen. Want
 de beesten en konnen in gheen van de twee deelen der
 verdeelinge die Paulus maect / ende onder de Va-
 ters / niet geteft worden. Oock en kan haer het
 ghene dien Doop beteyckende gheensing toeghepast
 werden / als wel den kinderen.

Asterictus. Daer is meer swarigheyt in dese tegen-
 werpinge van Antoni: Indien dit bewijs goet is /
 de kinderen moetenghedoopt worden, want zy zijn
 gedoopt in de Wolcke ende in de Zee: soo salmen
 oock mogen seggen / dat de kinderen het Avondmael
 moeten eten, om dat de kinderen des volcks Israëls
 mede gegeten hebben van het Manna ende gedron-
 en uyt den rotzsteen, gelijk Paulus segt / vers 3.4.

Eusebius. Het zijn gantsch onghelijcke dinghen.
 Alle kinderen zijn gedoopt in de Wolcke ende Zee /
 maer alle kinderen en hebben het Manna niet gege-
 ten ende het water uyt den steen gedroncken / immerg
 een supgelingen / maer alleen die nu tot baste spijsse
 equaem waren. II. Den Doop in de Wolcke ende
 Zee konde ober allen een Sacrament wesen / jongen
 en ouden / maer niet alsoo het eten van het Manna
 ende het drincken van den rotzsteen: daerom men
 moet elck ober de Vaders uytbreyden nae zijne ge-
 egentheyt.

Asterictus. Hondt ghy dit laetste vast maecten?
 Eusebius. Iae / ghenoech / vooz de ghene die re-
 men willen baten. In den Doop des volcks Israels
 was alleen Godts werck / ende gelijk wy in onsen
 Doop / alsoo in desen waren de Israeliten / maer
 ontfanghers: daerom en wordt niet gesept / zy heb-
 ben hen gedoopt, maer / zy zijn gedoopt, vers 2.
 Maer in eten en drincken is oock menschen werck /
 daerom en werdt niet lijdelyck van hen gesproocken /
 zy zijn gespijst en gelaest, maer zy hebben ghegeten
 en gedroncken, 't welck haer eppen werck aenwijst.
 Het eerste werck konde volkomen wesen / al en dede
 den gedoopten niet met allen: maer dit tweede en
 konde niet volkomen wesen ofte den mensche moest
 wat doen. Daerom en was tot het eerste niet preci-
 selijck verstant noodigh om een Sacrament te wesen

Tegenwerp
 van Antoni
 beant-
 woordt.

foo haest het ontfangen wierdt / als geheel komende van Godts zijde: Maer dit tweede en konde geen Sacrament wesen dan alleen den berstandigen / dewijl de menschen haer deel daer in hadden. Godt heeft wel laten doen aen den jongen kinderen tot betepckeninge ende als Sacrament / het gene zij noch niet en konden verstaen. Maer dat hij de kinderen opt een saecke ghegeven hebbe selfs te doen als een Sacrament / eer zij de selve verstaen konden / daer wacht ick bewijs van / waer nae de Weder-dooperse lange sulen moeten soecken. Soo hebben dan oock opwassende kinderen gegeten van het Manna / ende gedroncken van den rotzsteen / doch alleen tot onderhoudinge des lichaems / niet als een Sacrament.

Asterictus. Het woordelen alle en kan dan in beuden niet eben breedt genomen werden.

Eusebius. Antoni selve kan het niet doen / want hij en konde niet ontkennen dat in het eerste oock de supgelingen konden deel hebben / die in het tweede geen deel konden hebben / selfs niet na't uytterlijck eeten en drincken. Ende konnen de supgelingen daer van uptgesloten werden niet tegenstaende het woordelen alle, waerom soude het selve woordelen de onberstandige kinderen verbieden upt te sluyten van het Sacramenteel eeten en drincken?

Asterictus. Ick hebbe altijd gemeent dat dit bewijs niet soude konnen beweert worden / doch ghy toont het contrarie.

Eusebius. Die de kracht der waerheydt wil verstaen / moet ter degen op het binnenste letten: hadden de Weder-dooperse dit willen doen / zij hadden ober langh moeten bekennen / dat den kinder-doop foodanige exempelen heeft die niet en konnen ontkennt noch verduyfster werden.

CAP.

C A P. XII.

Van de gedoopte Huys-gefinnen, met namen het Huys-gefin Lydiæ.

Want wy vinden noch dat de Apostelen geheele huys-gefinnen hebben gedoopt/waer onder oock de kinderen behooren.

Asterictus. Menno seght nochtans fun-
mentb. fol. 32. 2. dat onder dat woordken huysen
de huys-gefinnen de onmondighe kinderen in der
schryft niet begrepen en zijn.

De kinde-
ren zijn be-
grepen on-
der de huys-
gefinnen.

Eusebius. Dat is al te grof. Als Jacob seght:
wanneer sal ick oock mercken voor mijnen huysen,
Gen. 30: 30. Als Pharao seght tot Josephs broe-
ers: Nemet uwen Vader, ende uwe Huys-gefinnen,
ende komet tot my, Gen. 45: 18. Als gesept wordt/
dat Joseph onderhieldt het gantsche huys zijnes va-
ders met broodt, tot de mondt der kinderkens toe,
Gen. 47: 12. Als Paulus seght/ Die zijn huys-ge-
noemt niet en verforcht, die heeft het geloove verlochent,
I Tim. 5: 8. soo werden immers klaerlyck de kinde-
ren mede gemeent. Siet oock Exod. 1: 21. Jos. 2: 18.
Reg. 9: 7. 8. Job. 31: 27. 28. Luc. 19: 9. Psalm
15: 12. 13. 14. I Tim. 3: 4.

Asterictus. Antoni wil wijser wesen / ende bekent
dat de kinderen tot de huys-gefinnen behooren/maer
niet bewesen hebben dat in de ghedoopte huys-
gefinnen onmondighe kinderen gheweest zijn.
2. 88.

En werden
in de ghe-
doopte
huys-gefin-
nen niet
uytgesloten.

Eusebius. Wat is dat noodigh? het is ons ghe-
weest dat daer kinderkens konde wesen / ende ghe-
noemt worden / dat daer ten minsten het een ofte
ander kinderen heeft. Wy sien daer op / dat de
huys-gefinnen genoemt worden sonder uytsonderin-
gen van kinderen / 't welck een bewijs is / dat de kin-
deren van den Doop niet moeten af-ghesondert
worden: ende hebben erghens jonge kinderen ghe-
weest /

weest / dat sy mede ghedoopt zijn. Neemt exempel
 Als Rahab / Jos. 2: 12. de herspieders eenen eedt a
 bozert / dat Israel aen haer Daders huys barm
 hertigheyt doen soude: hoestmen oock / om te toonen
 dat dit oock onmondige kinderen aengaet / te bewij
 sen / dat in dit huys sulcke kinderen waren? geen
 fins / maer dewyl het huys soo genoemt wordt / mei
 besluyt billijck / warenders kinders in dat huys / da
 sy mede hier onder ghemeent worden. Wederom
 als Godt wil dat het gantsche huys Achabs soude
 uptgeroep worden 2 Reg. 9: 7. 8. men hoeft niet te
 bewijzen datter oock jonghe kinders onder waren /
 maer het is secker / zijnder oock jonge kinders ghe
 weest sy zijn mede omgekomen. Soo moermen oock
 nemen het gene men leest van Dathan en Abiram
 dat sy omquamen met alles wat sy hadden / waer
 by hare kinderen ghereekent worden / Num. 16
 28. 30. Men behoeft sich 't hoest niet te hreeken
 met ondersoek offer oock onmondige kinderen onder
 waren / dit is klaer genoeg / zijnder oock onmondi
 ge onder geweest sy zijn mede vergaen. Dit ist dat
 wy seggen van de ghedoopte huys-ghesinnen / soo
 dat wy niet en behoeven te bewijzen datter onmon
 dige kinderen onder waren / maer onse partijen zijn
 schuldigh te bewijzen dat dooz de ghedoopte huys
 gesinnen niet dan holwassene konnen verstaen wor
 den / al waer't datter kinderen mochten gheweest
 hebben: want die eenige personen affondert van een
 gheselschap waer onder sy anders souden gheree
 kent worden / moet reden geben van d' affonderinge /
 welke soo sy niet secker en gaet soo is d' affonderin
 ge ongefondeert. Niet-re-min tot oberbloet / siet hier
 krachtige redenen tegen d' affonderinge. I. De huys
 ghesinnen werden gantsch eenhoudigh ghenoeit /
 Act. 16: 15. Lydia wierdt ghedoopt ende haer huys.
 vers 33. Den Stockwaerder werdt gedoopt ende alle
 de sijne. I Corinth. 1: 16. Ick hebbe oock het huys
 gefin van Stephanus gedoopt. Daer soo eenhoudigh
 van huysen en huys-ghesinnen gesproocken werdt / hoe
 kunnen daer de jonge kinderen affonderen? Dese re
 den wordt daer mede gheholpen / dat ons Lucas
 noch

och d'Apostolen nergens en waerschouwen / dat
 niet dan huys-gefinnen van volwassene verstaen :
 hebben wel geweten / datmen onder huys-gefin-
 nen soo simpelich ghenoeemt / soo wel jonge als oude
 onde en soude verstaen: te meer om dat de Besnij-
 dinghe als d'ouderg gheloofden oock den kinderen
 wierdt gegeven: souden sy dan geen waerschouwinghe
 niet allen ghedaen hebben als sy alleen volwassene
 verstonde? souden sy nergens gheleert hebben dat-
 men hier de huys-gefinnen niet en moeste verstaen
 als elderg/ ja doorgaens in Godts woordt? II. Als
 den Kinder-doop van d'Apostolen niet ghepleeght
 ware / onghetwijffelt daer soude ergens questie
 ontstaan hebben / waerom niet / gelijk de oude / al-
 do oock de kinderen der gheloobigen / hadden een
 teecken des verbondts / dewijle het verbondt soo wel
 den jonge als oude dus lange met de Besnijdinghe
 hadde versegelt geweest? Doozwaer dit soude een
 equame stoffe dooz de ongheloobige Joden geweest
 hebben om op de leere der Apostolen te schelden
 waer toe sy doch seer neerstigh allerley occasien soch-
 ten) want sy en konden niet beters hebben om Chri-
 sti ende sijner Discipulen leere verdacht te maecken/
 man dit / dat daer dooz de Besnijdinghe te met wierdt
 oech genomen / ende hoewel den Doop wierdt inge-
 woert / dat nochtang de kinderen ontbloomt bleben
 van alle tecken des verbondts. Maer wat segghe
 ck van d'ongeloobige Joden? de geloobige souden
 het oock geensins berdzagen hebben / want die de
 Besnijdenis soo swaerlijck konnen verlaten / hoe had-
 den sy konnen lijden dat hare kinderen gantsch geen
 verbondt-teecken souden ghehadt hebben / den Doop
 niet mogen ontfangen ende de Besnijdinghe ten
 pnde zijnde? Soude het Paulo ghenoech ghe-
 weest hebben tegen de Besnijdinghe ende andere wet-
 tische ordinantien den Doop te stellen Gal. 3: 27.
 Coloss. 2: 12? altydt soude noch dese questie geble-
 ven hebben / onse kinderen hebben geen tecken als
 te vooren. Dewijlmen hier van in 't minste niet en
 oindt / 't is een secker tecken dat het met de kinderen
 zhegaen heeft als te voren in de Besnijdinghe / ende
 derhal-

derhalven dat zy onder de gedoopte huys-ghesinnen moeten ingesloten werden.

Antonijs
valscheyd
over Bullin-
gerum.

Asterictus. Antoni stelt tegen u Bullingerum / de welke seght / Decad. 5. Serem. 8. Daerom dat zy seggen dat in de huys-gefinnen geen kinderen zijn gedoopt geweest : wy seggen dat die schult niet geweest en is in den kinderen, gelijk of zy des Doops onwaardigh geweest hadden, noch oock in den Apostolen, gelijk of zy niet gewoon en waren geweest de kinderen te doopen (merckt nu / seght Antoni) maer daer in dat daer geen en waren.

Eusebius. Ick hebbe die plaetse na gesocht / ende ontferte my ober de moetwillige valscheyt van sulcke lieden die haer / Ja, willen stellen in plaetse van eedt. Want Bullingeri woorden zijn soo klaer / dat het geensins te gheloooven is dat Antoni niet beters soude hebben geweten als hy schrijft. Siet daer is de plaetse.

Asterictus. Ick sal lesen : Hier toe dient dat seer klaerlijck in de Schriture geleert werdt, dat de Apostolen geheele huys-ghesinnen ghedoopt hebben. In huys-gefinnen worden voornamelijck den kinderkens vervaet, als het voornaemste ende liefste deel des huys-ghesins : soo hebben dan d'Apostolen oock de kinderkens ende niet alleen de volwassene ghedoopt. **Dat is recht anders.**

Eusebius. Leest nu daer beneden.

Asterictus. Hy schrijft aldus : Maer het zy alsoo (ghelijck de kibbelaers ons tegen-worpen) dat daer geene kinderkens geweest en zijn in de huys-gefinnen die de Apostolen ghedoopt hebben : zy behooren nochtans tot het huys-gefin, ende werden daer in gereekent, soo datse d'Apostolen oock souden gedoopt hebben hadden daer eenige in die huys-gefinnen geweest. **Daer op volghen dan de woorden die Antoni verhaelt.**

Eusebius. Wat dunct u nu Astericte ?

Asterictus. Poo, waer dese ontrouwe is niet te verschoonen. Het is vooz een jonghen wel te mercken / dat Bullingerus dit leste spreekt om zijne partijen wat toe te geben endenaerder te dvingen; toonende /
al

wilde hy toestaen datter geen kinderen en waren
 geweest in de ghedoopte huys-gesinnen / dat eben-
 del zijn bewijs van de huys-ghesinnen niet te niere
 is. Maer laet ons haer tegen-werpingen hooren
 van de huys-gesinnen. Sy meenen dat alsoo van de
 lbe werdt geproocken / datmen niet dan oude ber-
 aen kan. Want van des Stockwaerders huys-ge-
 n werdt gesept / dat het aen Godt geloovigh ghe-
 orden was : ende wepnigh boben / dat Paulus ende
 ylas het woort des Heeren spraecken , tot hem , en-
 e tot alle die in zijn huys waren. Act. 16: 32. 34. dit
 kan van gheen onmondige kinderen gheseyt zijn.
 Ende hier op pocht Antoni geweldigh / pag. 90.

Van het
 huys des
 Stockwaer-
 ders.

Eusebius. Hy hadde wel mogen verklaren welke
 nderen hy onmondigh noemt : want men siet dat
 e Weder-doovers niet licht nemandt doopen eer hy
 3. of 20. jaren is. Souden de Apostolen geen jon-
 er geleert hebben ? Dit sprecken van het woort
 n kan kinderen van 7. 8. of 9. jaren niet uytfluyten/
 i oock niet die jongher zijn / want de kinderen moe-
 en van jonghs aen onderwesen werden / Deut. 6: 7.
 Eph. 6: 4. Gen. 18: 19. ende konnen oock leeren /
 want Timotheus wiste de Schryft van zijne kind-
 ept af / 2 Timoth. 3: 15. daerom Johannes oock
 en kinderkens schreef / 1 Joh. 2: 12. voozwaer kin-
 erkens wel onderwesen en opghehoedt sullen dick-
 izls eenige bejaerde beschamen. Wat aengaet de
 heloobigheyt des huys-gesins / het is bekent den
 henen die Godts woort met aendacht lesen / dat
 e kinderen mede gereeckent werden onder de geloos-
 ige / gelijck zy oock daerom de Besnijdinge plach-
 en t ontfanghen / die een zegel was van de gerech-
 gheyt des geloofs / Rom. 4: 11. Alsoo werdt ge-
 pt dat den konnicks Habelingh geloofde ende ge-
 eel zijn huys-ghesin / Joh. 4: 53. die nochtans een
 indaken hadde / vers 49. Doch om een gemeene re-
 en te geben tegen hen de de stucken / ende die soo wel
 rst-gh geboren als opwassende kinderen raecke : Ick
 gge / dat Act. 16: 32. 34. een figure is waer mede
 er geheel toe-gescreven werdt dat het aenstenlijck-
 e deel toekomt.

Aste-

Asterictus. Soo drijft ghy de Schyftuere aen d' eene zijde sonder onderscheydt / ende maectt aen d' ander zijde groot onderscheydt. Waerom onderscheydt ghy min in den Doop / dan inde leeringh ende het gheloobe des huys-ghesins?

Eusebius. De Schyftuere heeft dickwijls sulcke figueren. De kinderen Israels worden gheseyt alle doop den Zee gegaen te zijn / 1 Cozinth. 10: 1. nochtang de kinderen en konden niet alle gaen. De onderganck der eerster Wereldt ende van Sodoma werdt alsoo beschreuen: Zy aten, zy droncken, zy namen ten houwelijck, &c. tot dat de Sundt-vloedt, quam, tot dat het Vier reegende, &c. en verderfde alle, Luc. 17: 27. 28. 29. dit en is van gheen kinderen geseyt. Als Juda in angst was / werdt tot hen geseyt: Merckt op, geheel Iuda, &c. en vrefet ghy lieden niet, &c. dit gaet geen jonge kinderken aen die noch niet hoesen konnen. Wederom werdt gheseydt: Trecket morgen tot hen af, dit en raectt noch hrouwen noch kinderen. Ende als gheseyt wordt: Gantsch Iuda en de Inwoonderen Ierufalems vielen neder voor het aengesichte des Heeren, aanbiddende den Heere. het en kan van gheen onmondighe kinderen gheseydt worden / 2 Chyon. 20: 15. 16. 18. nochtang wordt Gantsch Iuda ghenoeemt / ende vers 13. worden oock ghenaemt / vrouwen, sonen, ende kinderen. Ghelyck dan in dese plaetsen de kinderen mede verbaet worden / hoewel pers van de menighe gheseydt werdt / dat den kinderen niet kan aengaen: alsoo moetmen in den Doop deses huys-ghesins oock de kinderen verbaeten / hoewel van het selbe pers geseyt werdt dat de kinderen soo egyptelijck niet en past. Ende ghelyckmen niet en mach seggen: Daer en waren geen kinderen onder als Israël door de Zee gingh, als d'eerste Wereldt vergingh, als Sodoma verbrande, nadien van desen sulcke dingen geseydt worden, die van kinderen niet en konnen geseyt worden: alsoo en machmen om dese selfde reden niet seggen datter geen kinderen onder waren, als dit huys-ghesin gedoopt wierdt. Doch genomen de hartneckigheyt der partijen en konde oer

er dit huys-gefin niet voldaen werden / wat kon-
 zy doch inbrengen op het huys-gefin Stepanæ?
 Asterictus. I Cozintj. 16: 15. werdt dit huys-ge-
 genoemt de eerstelingh van Achaia; ende geseyt/
 t zy haer selvenden Heyligen ten dienste hebben
 geschickt, waerom men haer moeste onderdanigh
 wesen. Dat waren immers geen kinderen?

Van het
 huys-gefin
 Stephane
 I Cor. 16. 15.

Eusebius. Wat soude de kinderen konnen beletten
 mer de eerstelingen te wesen? Dat pemandt seyde/
 Jacobs huys was de eerstelinghe van het volck
 Israels / soudemen de kinders daer niet onder in-
 rekenen?

Asterictus. Eerstelingh in Achaia moetmen aldus
 seggen: Het eerste dat het Euangelium in Achaia
 ontfangen heeft. Ende dit en is geen werck van on-
 mondige kinderen.

Eusebius. Datmen een huys-gefin wese / daermen
 seggen mochte / dat heeft eerst de reformatie
 ontfanghenomen in Hollandt / soudemen daer mede te
 wesen geven datter geen onmondige kinderen in ge-
 noest waren? Het is bekent / dat het gansche huys-
 gefin ontfanght / het gene de hoofden van het selve
 gefin besten van alle leden ontfangen. Ende soo gaet
 het met het Euangelium / want al zijnder onmon-
 dige kinderen in een huys / nochtans het Euange-
 lium wordt ontfanghen ten besten van alle leden:
 waerom Christus seyde als Zachæus hem met ge-
 hebe en bekeeringe ontfingh: Heden is desen huy-
 saligheyt geschiedt, Luc. 19: 9. Ende Paulus tot
 de Stockwaerder: Ghelooft in den Heere Iesum
 Christum, ende ghy sult zaligh worden ghy ende uwe
 huys, Act. 16: 31. Wat aengaet de andere woorden/
 t zy hen ten dienste der Heyligen geschickt hadden,
 t en hebben geen kracht / al verstaetmense van al-
 le leden dies huys-gefin. Want eenige leden kon-
 nen wel met de andere de Heylige dienen al hadden
 maer kinderen gheweest als zy ghedoopt wier-
 den.

Asterictus. Wat ghy dus herre gheseyt hebt be-
 wijst wel dat in dese huys-gesinnen onmondige kin-
 deren konden wesen / maer niet dat zy daer waer-
 lijck

lijck gheweest zijn / waer op Antoni meest dringet Eusebius. Bewijst het dat sy daer konden wesen soo bewijst het oock dat sy daer konnen gedoopt zijn soo dat de partijen niet langer met seckerheyt sullen mogen seggen dat de Apostolen geen kinderen ghe doopt hebben. Ten anderen het bewijst niet alseer dat sy daer konden wesen / maer oock dat wy des hups- gesinnen onbepaelt mogen ja moeten nemen sonder witsluptinge van jonge kinderen: soo dat die kinderen die daer in waren / hoe jongh sy mogen geweest zijn / gedoopt wierden. 't Welck alle Antoni gesnater te niere doet. Kan dit de partijen noch niet genoege / het hups- gesin Lydia is immers onweder spreekelijck voor ons.

Van het
huys Lydie.

Asterictus. Van Lydia leestmen dese woorden Act. 16: 14. 15. Ende een sekere vrouwe, met name Lydia, een purper-verkoopster, van de Stadt Thyatiren, die Godt diende, hoorde ons: welcker herte de Heere heeft geopent, dat sy acht name op 't gene van Paulo gesproocken wierdt. Ende als sy gedoopt was ende haer huys, badt sy ons, seggende: Indien ghy hebt gheoordeelt dat ick den Heere getrouwe (ofte soo Antoni stelt, geloovigh in den Heere) ben, soe komt in mijn huys ende blijfter. Waer seght hy hier (seght Antoni) dat Paulus daer jonge kinderen gedoopt heeft?

Eusebius. Het blijkt genoegh daer aen / dat Lydia alleen het gheloove werdt toe-geschreven / als oock dat haer herte geopent wierdt, dat sy acht name op 't gene van Paulo gesproocken wierdt, en den Heere getrouwe was; deser dingen geen en werdt haer hups- gesin toe-geschreven / nochtans werdt haer hups- gesin met haer gedoopt.

Antonis tegenwerpin-
gen.

Asterictus. Ten is in de Schyftuere niet meus dat in eenigh voornaemste deel werdt witsgesproocken 't gene in 't geheel bestaet. Lucas seght wel dat dese dingen in Lydia waren / maer niet dat se in haer alleen waren. Hy sepdit dat Lydia ghehoort heeft / maer niet dat sy alleen ghehoort heeft: het contrarie blijkt vers 13. soo konnender meer met haer geloost hebben / al wordt het niet gemelt.

Eusebius.

Eusebius. Het is wonder dat Antoni ons desen re-
 el nu derf boozleggen / die de Weder-dooopers nipt
 an ons willen verdragen. Doch laet het haer booz-
 aen niet breekt wesen / als sy ons boozwerpen exem-
 pelen van volwassene ghedoopte / dat wy haer ant-
 woorden / daer en staet nergens van volwassene alleen,
 voornaemste deel kan voor 't geheel genomen wor-
 en. Wat nu dese plaetse aengaet / of andere vrou-
 ren meer geloofst hebben laten wy raden / ten doet
 iet ter saecke : Wy seggen (ende dit 's genoegh) dat
 i Lydia huys-gefin geen andere ghelooft hebben
 an sy : want al en staet 'er niet Lydia heeft alleen
 elooft / Ic. ebenwel het blyckt genoegh uut dese re-
 enen : I. Om dat Lucas gewoon is meer van het ge-
 robe / als de brucht der Dedicatie / dan van den
 Doop / daer op gebolgh / te schryben ; 't welck booz-
 aens blyckt in de Handelinghen der Apostolen :
 niet namen hier aen / dat hy dickwijls het gheloo-
 e alleen verhalet sonder van den Doop te spreek-
 en / siet Act. 4: 4. en 13. 12. 48. en 17. 4. 12. en
 ders. Ware dan het huys-gefin Lydia een ghe-
 Ischap van bejaerden gheweest die selfs dadelijck
 heloofden / soo soude Lucas / seggende dat sy met
 ydia ghedoopt wierden, niet gheswegen hebben
 at sy oock ghelooften : het en behoesde maer een
 woordt ghekost te hebben. Soude hy van haer ver-
 alen dat hy dickwijls swijght / ende van haer swij-
 en dat hy altijd verhaelt / als hy van den aentwax
 er Gemeynthe spreekt ? wat reden konder wesen om
 leen haers Doops te ghedencken ende niet haers
 eloofts / indien sy oock ghelooft hebben ? ja daer
 as ter contrarie reden om het ghelooft niet te
 erswijgen / voornamelijck indien d' Apostolen eens
 waren met de Weder-dooperen : op datmen niet en
 ude beslupten / dat het eben moeste gaen met den
 Doop als met de Besnijdinghe / welke met den
 bejaerden oock de kinderen moeste ghegeven wer-
 en / Gen. 17: 12. 13. Exod. 12: 48. Indien hy
 an alleen seght dat het huys-gefin ghedoopt is
 met Lydia / sonder te seggen dat het met haer gelooft
 heeft / 't is een secker bewijs dat het kinderen gheweest

M°

300/

zijn / die noch geen dadelijck gheloof en konden be-
toonen. II. Van *Lydia* gheloof wordt verschey-
denmael verhaelt: *Lucas* seght dat sy hoorde, dat
hare herte geopent wierdt, &c. Sy selve seght: In-
dienghy hebt geoordeelt dat ick (merck ick) den Hee-
re getrouwe ben. Waerom seght sy niet: Soo ghy
Ons getrouwe acht? Men siet dan / dat aengaende
het geloof / niet anders dan van haer alleen gespro-
ken werdt / ende dat verscheyden malen: hoe kan-
men dan gelooven dat haer hups-gesin oock geloofst
hebbe? Ghy siet dat hier in 't minste geen plaetse en
is vooz de figurere Des deels voor 't gheheel. Want
Lydia en werdt niet alleen genoemt / maer oock haer
hups: soo en wordt sy dan niet gestelt vooz 't geheele
hups / maer het hups wordt vooz hem selven ghe-
noemt / ende elck werdt toe-geschreuen dat haer toe-
komt / het hups-gesin den Doop / *Lydia* het geloofe
en den Doop.

Asterictus. *Paulus* sende tot den *Stockwaerder*
(seght *Antoni*) Geloofst inden Heere *Jesum Christum*,
ende ghy sult zaligh worden, ghy ende uw huys. Al-
leen van hem eyschende 't ghene sijn gansche hups
doen moeste / ghelijck het oock aen *Godt* gheloo-
vigh is ghetworden. Men leest *Marc. 10: 46.* van
den blinden *Bartimeo* dat hy sat te bedelen ende
Jesum nariep: nochtans wasser noch een blind-
den met hem die mede riep / gelyck *Mattheus* leert
Cap. 20. vers. 29. Soo konde hier *Lydia* alleen
wel ghenoeimt worden al hadde haer hups mede
geloofst.

Eusebius. Het ghene wy terstondt geseyt hebben
leert klaerlijck / dat sulcke figuerelijckemaniere van
spreecken in dit verhael van *Lydia* ende haer hups
geen plaetse kan hebben. Oock en hebben de byge-
brachte exempelen geen gelyckhent daer mede. Het
eerste exempel spreekt van een gebodt ofte leere / niet
van een geschiede sake: het gene den eenen geleert
wordt / moet oock van anderen betracht worden:
maer het ghene van eenen wordt verhaelt als ghe-
schiedt / moetmen daerom niet van anderen bez-
staen / ten zy het de reden eyschet / die het in 't verhael
van

van Lydia hups-ghesin tegen spreekt. Ja in dit
 exempel van den Stockwaerder is geen figure met
 allen / want hoewel het gheloobe alleen volwas-
 sen ter saligheyt noodigh is / soo wordt nochtans de-
 se ghemeene leere bysonderlijck den Stockwaerder
 toe-gepast / ghelijck hy oock in 't particulier byaegh-
 te: Wat moet ick doen. Daer na wordt eerst ver-
 haelt / dat Paulus oock d'andere met hem onder-
 neeg. Soo heeft hy dan eerst den Stockwaerder in
 't particulier geantwoort / maer daer na sijne reden
 tot allen gedaen die in den hupsen waren / namelijck
 die bequaem waren te leeren. Het ander exempel /
 op Marc. 10. kan oock niet helpen; want Marcus
 wijght gantschelijck van den eenen blinden / maer
 van Lydia hups-ghesin en wordt niet geswogen / maer
 het wordt neffens haer genoemt / ghelijck terstondt
 verhaelt is. Daerom een van beyden is waer: Of-
 se dat dese persoonen in 't hups-ghesin Lydia volwas-
 sen ongeloofige zijn geweest / want dit hups-ghesin
 heeft niet geloofst; ende dit houden wy aen beyden
 tijden ongerijmt. Ofte dat het kinderen zijn geweest
 van welchen geen dadelijck geloofen konde ghevoorz-
 mert werden: ende dit ist dat wy willen. Want wa-
 en het geen kinderen gheweest sy moesten dadelijck
 geloofst hebben.

Asterictus. Wy sullen sien of andere beter redenen
 hebben. Menno meent dat in dit hups-ghesin geen
 onge kinderen gheweest zijn dewijl sy een Weduwe
 ofte Jonckvrouwe moest wesen / alsoo het hups
 niet na den Man maer na de Vrouwe ghenoeemt
 wordt / tegen de gewoonte van hupsen daer Mannen
 sijn.

Eusebius. Doozwaer van Lydia en wordt geensins
 gesprooken als een Jonckvrouwe / maer allesins
 als van een Hups-moeder: d'Apostolen noemen het
 hups na haer / als den persoon hen best bekent:
 ende hoe dickwijls wordt onder ons een hups na de
 Vrouwe ghenoeemt / met namen alffer occasie valt
 van de Vrouwe ende niet van den Man te spreec-
 ken? sulcks geschiedt oock in de Schrift / siet Proverb.
 1: 15. 21. 27. 28. Hier teghen en doet niet dat sy
 M 2 Pau-

Mennoos
 dwase te-
 genwerpin-
 gen.

Paulum en Splan noodicht in haer hups te komen: want zy konde dat doen ofte haer Man van hups zijnde / ofte wetende dat zy een redelijck beschepden Man hadde. Is zy doch een Weduwe geweest / zy kan eventwel jonghe kinderen gehad hebben / hoe danighe Weduwen (die Godt vertroosten wil) overal veele gebonden werden.

Asterictus. Men leest vers 40. dat Paulus en Splan upt den Kercker komende tot Lydiam in gingen / ende doe zy de broeders gesien hadden de selve troosteden. Dat en zijn geen kinders geweest / seggen de Menisten.

Eusebius. Het en zijn oock die persoonen niet die Lydia hups-ghesin ghenoeemt worden / ofte seggen de Menisten: Ja / laet zy het bewijzen / Lucas en seght het niet: jae hy toont dat het de gheloovighe waren die daer by-een vergaderden / als in het hups van een boornaemste lidtmaet; ghelyck diergelijcke te vinden is Act. 12: 12. Want I. Lucas spreekt onbepaelt / noemende De broeders in 't gemeen / sonder het minste teycken van restrictie op dit hups. II. Hy en seght niet dat zy de broeders terstondt saghen / maer in gingen / ende nae de broederen gesien hebben / seggende: Sy gingen tot Lydiam in. Daer op volght: Ende als zy de broeders gesien hadden, &c. 't welck een merckelijcke tijdt-schepingh schijnt te toonen. III. Paulus en Splan namen haer afscheyt / ende dat hebben zy ongetwijffelt niet alleen by Lydiam / maer by alle of immers de boornaemste leden gedaen / als Act. 20: 7.

Spottelijcke
tegenwerp
van andere.

Asterictus. Onlanghs wilde my een wijs maecten / datmen vooz het hups Lydia haer lichaem moesten verstaen.

Eusebius. Soo wierdt dan Lydia gedoopt en haer lichaem: als het lichaem gedoopt wierdt waer was Lydia? ende als Lydia ghedoopt wierdt waer was het lichaem? ofte hoe konde zy anders dan aen haer lichaem met water ghedoopt werden? 't is sotter luden werck soo te argumenteeren.

Asterictus. Andere segghen: Dewijl Paulus Lydiam vondt daer men ghewoon was te bidden /
Act. 16:

Act. 16: 13. dat zy gheen kinderen heeft mede ghe-
jadt.

Eusebius. Dit is oock al te los / want de Godt-
salighe lieden nemen garen hare kinderen mede daer
men Godt bidden en dienen sal / om haer van jong-
ren daer toe te gewinnen. Misschien meenen zy dat
jet een heymelijcke plaetse was / waer niet geraden
cheen de kinderen mede te brenghen. Maer dit is
niseecker / ja Lucas schijnt anders te toonen / want
hy seght datmen daer gewoon was te bidden: ten
inderen / dat het was by eenen stroom / en derhal-
ven eene opene ende versochte plaetse / want by de
waterstroomen vermaect men sich garen. Doch al
waret soo geweest / 't is niet redens genoegh om te
eggen dat Lydia gheen kinderen by haer hadde: zy
werden oock wel op periculouse plaetsen mede ghe-
nomen.

Ander te-
genwerp.

Asterictus. Casparus van der Heyde derft niet
segghen (seght Antoni) dat in Lydia huys- ghe-
sin jonghe kinderen waren. Bewijs van den Doop
pag. 52.

Antonis
valscheyt.

Eusebius. 't Is met Antoni een wonder werck:
vindt hy pet in onse schrybers daer in zy ons teghen
schijnen te wesen / daer heeft hy veel op te swetzen
en roepen / maer hoe dickwils hy bevonden wordt
met Menno en andere te stryden noyt onderwint hy
hem der selver segghen te verantwoorden. Wat Ca-
sparus aengaet / hy en onckent niet datter in die
huys-gefin jonge kinderen waren / maer hy straft
ter contrarie Menno / dat hy upt zyn hooft versiert
hadde dat daer geen kinderen in waren / ende wil
gheensins gheseyt hebben dat Lydia sonder kinderen
was.

Asterictus. Ick sie wel dat alle teghen-spraecke
der Weder-dooperen niet anders is / dan kaf voo-
den windt.

Besluit van
het gantsch
bewijs des
Kinder-
doops.

Eusebius. Ick en sal nu geen bewijsen meer stel-
len / als ghy weder komt / ende wy de tegen-rede-
nen oberweghen / sullen wy meer binden. Du sult
ghy belieben te gedenccken / het gene ick oock voozge-
nen gewaerschout hebbe / dat alle dit bewijs tot ober-

bloedt gestelt is / nadien wy geen bewijs van doen en hebben / maer de Weder-dooperx schuldigh zijn verbodt te toonen.

Asterictus. Ghy hebt myn grooten dienst daer mede gedaen / waer van ick u altijd sal danck weten. Doch het is hoogh tijdt dat ick scheidde. Ick hebbe u al te langh op eenen dagh het hoost ghehooren.

Eusebius. Ghy en zijt my niet verbyterigh gheweest / nadien ghy de waerheydt meer en meer bezienet : het was oock best dit eens voer al af te doen.

Asterictus. Uw ghewilligheydt heeft myn bymoezigiger gemaect. Nu Godt geve u goeden nacht / ende beloone uwten arbeydt.

Eusebius. De Heere late se wel aen en in u bezien.

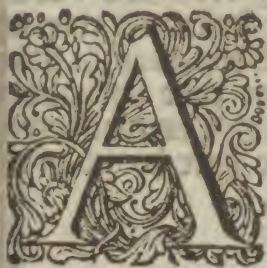
DE SESTE
S A M E N - S P R A E C K ,

Oste

Van dese materie de Tweede :

De redenen tegen den Kinder-doop
krachtelijck wederleggende.

I N L E Y D I N G E .

Asterictus. Godt gebe u goeden
dagh Eusebi, wat doet ghy?
My docht dat ick u sacht schry-
ven.

Eusebius. Ick hebbe / u ten
dienste / het gene wy dus lange
verhandelt hebben op-geschre-
ven / op dat het van u dickwijls
gelesen zijnde / te min soude doozbloeyen : waer by
ick hier na voegen sal / 't gene wy noch verhande-
len sullen.

Asterictus. Hoe kan ick u ghenoechsaem dan-
ken / booz soo grooten moeyte die ghy booz my
doet ?

Eusebius. Ick sal dancks genoeg hebben indien
ghy slechts daer mede u profijt weet te doen.

Asterictus. Ick hooye niet alleen my selven / maer
M 4 oock

oock anderen / die u dies danck sullen weten / daer mede te stercken.

Eusebius. En dwaelt Asterictus, indien ghy meent dat het gene u behaeght / anderen oock alsoo behagen sal. De conditien der menschen zijn verschenden. Oock zijnder hedensdaeghs veele ondancbare / op dat ick niet erghers en segge / die gelijck de Vliegen met haren dreck besoodelen eben dat ghene waer upt zy boedtsel trecken. Waer dat bezijden stellende / laet ons aenbangen 't gene noch restreert. Hebt ghy nu bewijs dat den Kinder-doop verboden is? want ick hebbe booz desen bewesen dat de Weder-dooers ons dat schuldigh zijn / hoewel ick mijn recht te buyten gaende / selfs bewijsen booz den Kinder-doop voozgestelt en heweert hebbe.

Asterictus. Ick hebbe alles ongesocht maer niet ghebonden. Niet-te-min wengert my doch geen antwoordt op ter partijen bewijsen soodanigh als zy zijn.

Eusebins. Om uwent wille sal ick wederom mijn recht laten staen. Bzenght boozt alles wat ons eenighs mach schijnen tegen te wesen: ick hope te toonen dat wy wapenen hebben ter rechter ende ter sincker handt / ende dat de bewijs-redenen der Weder-dooers gheensins en konnen bestaen teghen de waerhept die onse Kercken upt Gods woordt hebben geleert / ja datse gantsch bot ende vol onberstandts zijn / soo datmen sich billijck verwonderen mach dat soo veele menschen haer daer dooz van de publijcke Kercke laten afhouden.

C P A. I.

Der Weeder-dooeren bewijs uyt Matth. 28. werdt weder-leydt, ende teghen haer gekeert.

Asterictus. Booz eerst binde ick dat zy altijd in den mondt hebben de woorden Christi / Matth. 28: 19, Gaet dan henen, onderwijst alle volkeren,

ren, de selve Doopende, &c. waer Christus be-
 reelt alle volcken het Evangelium te prediken/ ende
 le ware hoorders en geloobers van dien te doopen.

ekentenisse der Mennisten Art. 21.

Eusebius. Wie ontkent datmen soodanighe per-
 onen moet doopen?

Matth. 28.
 is niet te-
 gen ons.

Asterictus. Maer Christus spreekt van sulcke
 leen.

Eusebius. Men spreekt wel somtijds van eene
 oorte alleen/ sonder nochtans andere soorten upt te
 ypen. Andere soorten konnen versweghen werden/
 te om dat het onnoodigh was/ ofte om dat het niet
 leghen en quam de selve te noemen. Ick ontkenne
 in dat Christus dit wil seggen: Ghy sult Alleen
 odanige doopen die geleert zijn ende ware hoorders
 yn geworden, &c.

Asterictus. Sy segghen: Naedemael Christus
 er een bevel gheeft van doopen / soo ware het nu
 mers den rechten tijdt gheweest om van den kin-
 r-doop te hermanen wanneer die Godt behaeghde.

Teghen-
 werp.

Eusebius. Dit soude meer schijn hebben dat den
 doop nu eerst hadde ingestelt geweest: maer het is
 hier dat de Discipulen al inden beginne des dien-
 s Christi dooz zijn bevel gedoopt hebben/ Joh. 3:
 . en 4. 1. 2. ghelyck oock den Doop al te booren
 as ingestelt Joh. 1: 33. Dat Christus hier van den
 doop vermaent en is maer by occasie / aengesien de
 be een aenhanghsel ende zegel is van de leere des
 Evangeliums: maer aenmerckt de woorden/ ghy
 lt bevinden / dat yn geen volkomen dypdelijck be-
 ht doen van den Doop / alsoo dat yn alle byagen
 mer den Doop niet en konnen met klare woorden
 sichten. Want Matthews en druckt in het bevel
 Christi niet anders upt / dan dat by de leere aen al-
 a volckeren den Doop gaen moeste / ende dese in den
 me des Vaders, des Soons, ende des H. Geelts. Na-
 en dan dese soo korte woorden geen dypdelijcke on-
 rrechtinge doen op alle byaghen die wel van den
 doop gemoveert werden / hoe kanmen den Kinder-
 op verwerpen om dat in de selve gheen vermaen
 er van gedaen werdt? Machmen van verschey-

den dingen / ofte in andere plaetsen klaerder openin-
ghe soecken / ofte soo upt dese als andere woorden by
goedt gebolgh beslupten / waerom sal men het oock
niet moghen doen van den kinder-doopt? Op dese
wijse / salmen selfs in dese plaetse den kinder-doopt
bebesticht binden.

Aenhoudt.

Asterictus. Wat is 't dan dat Christus eerst wil
geleert en daer na gedoopt hebben?

Eusebius. De partijen nemen dat als een beschij-
vinge der persoonen die moeten ghedoopt worden
maer siet de woorden wel in: Christus en seght niet,
Onderwijst alle volckeren, ende doopt alleen die in
der daedt kunnen onderwesen worden, ofte pers^{on} deg-
gelycks; maer hy seght simpelich / Onderwijst (of
maeckt tot Discipulen) alle volckeren, de selve doo-
pende. Welcke woorden niet en seggen / wat persoo-
nen / oude ofte jonge / men doopen moet; maer / hoe
het Euangelium moeste bedient worden / namelijk /
met onderwijsen en doopen: en hoe herre het moeste
bedient worden / namelijk / niet alleen onder den
Jooden / maer onder alle volckeren. Men kan dan
nopt bewijzen dat dese woorden den Doop alleen op
de volwassene bepalen: en men kan niet verder daer
mede komen / dan dat / aen de volckeren die vzeemdt
zijn van Gods verbondt / van de leere moet begonnen
en also tot den Doop voort gegaen werden: 't welck
wy garen bekennen ende selve practiseeren. Maer
dan blijft noch ons verschil ongesleten / namelijk /
als nu eenigh volck de leere Christi aenneemt / Of
niet hare kinderen mede mogen en moeten gedoopt
worden.

Ander aen-
houdt.

Asterictus. Wil Christus dat men de Heydensche
volckeren sal leeren en nae doopen / waerom doet-
men niet oock alsoo met de ghene die van haer ko-
men?

Eusebius. Om dat de kinderen in eenen anderen
staet zijn dan eerst hare Ouderen waren. De oude-
ren waren vervreemt van het burgerschap Israëls,
ende vreemdelingen van de verbonden der belofte, &c.
Ephes. 2: 12. ende en konden geen mede-borger^s der
Hepligen ende huyg-genoten Gods wesen / dan doo-
de

Predicatie des Euangeliums onderwesen / ende
 op den gheloobe Christi Discipulen zijnde: maer
 niet hare kinderen / want dese werden met hare
 vaders in Godts verbondt aengenomen / na luydt
 der belofte / Gen. 17. Ick wil uwen Godt wesen, en
 uwes zaedts Godt. Godt heeft aen Abraham
 eerst begonnen met leeren / hem roepende upt D² in
 Chaldea / hem selben Abraham openbarende / hem
 die belofte doende / &c. Maer als nu Abraham
 verueloofde / moest niet alleen hy / maer oock zijne
 enige kinderen besneden werden. Wanneer het God
 dieft hadde zijne Propheten oock tot de Heydenen
 gesonden die hem niet en kenden / hy hadde de selve
 woorden moghen ghebruycken als hier ghebruyckt
 werden / seggende: Onderwijst alle volckeren, hen
 dienijende in mijnen name, &c. Wat verstandigh
 mensche soude nu daer upt mogen of willen besluy-
 den: Hy wil de volckeren gheleert hebben voo² de
 besnijdinge / ergo wil geen kinderen besneden heb-
 ben? Ende dit en is geen versiert gebal / maer men
 bidt dierghelijcke / hoewel van dwalende Leeraers
 voorgesteld / Act. 15: 1, 2, 5. Ende sommige die afge-
 kommen waren van Judea, leerden de Broederen, seg-
 gende, indienghy niet besneden en wordt naede wij-
 den Moses, soo en kont ghy niet zaligh worden. Siet
 wt waren broeders, die konden onderwesen wo²
 den / ende inder daet gheleert wierden: desen en
 verdt niet gheseyt / ten zy dat ghy u ende uwe kinde-
 ren laet besnijden, &c. maer alleen / Indien ghy niet
 besneden en wort. Salmen nu seggen / sy leerden
 voo² de broederen, daer en is gheen vermaen van
 kinderen, ergo / zy hebben alleen begeert dat de
 rene die gheleert konden werden / souden wer-
 den besneden / ende dat de kinderen daer van sou-
 den ontsnoten blijven? dat ware al te dwaes: maer
 men moet besluyten / dat de kinderen onder de Qu-
 esten veel tijds ghemeent worden. Ghelijck dan de
 Joden meeninghe dese was: Dat de Heydenen
 eerst moesten geleert werden ende ghelooven, ende
 dan met hare kinderen moesten besneden werden, hoe-
 wel zy van gheen kinderen sprecken. Alsoo moet-
 men

men dock Christi woorden verstaen : Dat de Heydenen eerst moesten onderwesen worden ende gelooven ende dan gedoopt werden met haren kinderen , hoewel hy geen kinderen en noemt.

Ja is selfs
voor ons.
't Welck
Antoni ver-
geefs be-
spot.

Asterictus. Ick hebbe u verstonde hooren seggen datmen uit de woorden Christi / den kindet-doo selfs bevestigen kan. Antoni spot daer mede seer bitterlijck / aengesien ghy-lieden bekent / dat sy allee van volwassene handelen / pag. 50.

Eusebius. Wy bekennen wel / dat die woorden allee van volwassene sprecken / maer niet onderscheiden tegen haer kinderen / maer tegen andere noch verblinde en verbeemde volckeren. Sulche spreken zijnder veele in Godts woort. Wy exempel Als soodickwijls geseyt wordt : Die gelooft heeft he eeuwich leven : Die gelooft sal saligh worden : he is gheseyt allee van volwassene / maer volwassene gestelt tegen andere ongelovige / doch niet gestelt tegen haer eygen kinderen. Als ick seyde : Die verstandt gebruycken salmen voor menschen keuren : he ware allee van bejaerde gesproocken / maer hy moeste sonder herffenen wesen die den kinderen soude willen uyt sluyten. Nu in dese woorden Christi is bysondere oorzaecke om de kinderen in te sluyten / al spreck hy allee van volwassene : doch dit moet ick eerst waerschoutwen / dat wy veel rechtvaerdiger Antoni mochten beschimpen. Want hy seght oock dat dese woorden Christi allee van volwassene sprecken : die oorde dan die hy seght aldaer voorgescreven te werden / namelijk / van eerst te onderwijfen ende na te doopen, en kan maer de volwassene aengaen : hoe ende met wat conscientie konde hy dan den kindet-doo daer mede bestrijden ? want dat is als of hy seyde, men moet geen volwassene doopen eer sy geleert zijn, ergo men moet geen kinderen doopen eer sy konnen geleert werden. Het welck niet meer en sluyt dan dit : De volwassene en salmen geen eten geven soo sy niet en willen wercken / ergo de kinderen salmen geen eten gheven eer sy konnen wercken. Ick verdobbele dese sake om te meer de ydelheyt te toonen van desen grondt waer op sy haer soe verlaten.

Asteri-

Asterictus. Ghy doet wel / maer laet mi nu hoor
/ wat ghy hier hebt booz den kinder-dooop.

Eusebius. Wat dunckt u / heeft Christus sijne
discipulen beboolen den Heydenen wat nieuws te Pre-
ken dat noyt gehoort en was?

Asterictus. Ja wat nieuws booz haer / maer ander-
s een leere die onder Godts volck van den begin-
naen was bekent gheweest / hoewel noch soo niet
berbullinge als nu / ebenwel in vaste toefeggin-
ge / die sy met den gheloobe aengenomen hebben :
er in sy oock saligh zijn geworden. Ick segge / dese
leere die den Heydenen gepredicht is / is de verbul-
linge van de gewisse genade Davids / is de verkon-
dinge van den rechten zegen Abrahams / is de ware
redike van de rechtvaerdigheyt des geloofs / die
ik Abraham hadde genoten / Rom. 4.

Eusebius. Soo moeste dan den Heydenen gepre-
dikt ende dooz den Doop bezegelt worden / dat
gheloobende oberquamen in het verbondt met
Abraham ghemaect. Eph. 3: 6. Galat. 3: 9. 29.
1 Joh. 2: 13. 14. 15.

Asterictus. Gewisselijck ja / ende daer by / dat sy
Christum gheloobende Godts kinderen wierden /
Galat. 3: 26.

Eusebius. Gedenckt mi verder hoedanigh Godts
verbondt was met Abraham : namelijk soodanigh /
dat het oock de klepne kinderen behelste ende van
derer volckeren kinderen in bysondere genade af-
reepde / Gen. 17: 7. waer upt blijktt / dat de Hey-
denen dooz der Apostolen leere soo moesten geroepen
worden / dat sy geloobende / met hare kinderen bondt-
genoten in het verbondt Abrahams souden erkent
sien verklaert werden. Siet ghy dan niet dat dese
worden Christi alsoo van volwassene spreekken /
dat sy hare kinderen onder haer inslupten? want de
heydenen moesten gheleert worden / indien sy ghe-
loofden / dat sy met hare kinderen tot het verbondt
souden den zegen Abrahams souden overgaen : ende
moeste dooz den Doop bezegelt werden. Moet-
ten de kinderen inslupten in de heloofde ende be-
zegelbe ghenade / hoe en salmense oock niet in-
slupten

Want de
Discipulen
moesten de
Heydenen
roepen tot
het verbond
Abrahams.

sluypen in de bezegelinghe der belofte ende ghenade
 Moetmen onder de benoeminghe van bejaerde ooc
 hare kinderen verstaen in het principael / waerom
 salmen oock niet de selve onder haer verstaen in hi
 mindere?

Asterictus. Doozwaer uwe redenen soudeneene
 twijffelachtigen konnen tot toestemminge dwinger
 Eusebius. Doet hier by tot meerder obertugginge /
 het bebel Christi: Dooptse in den name des Vaders,
 des Soons, ende des H. Geestes. Waer mede de Heere
 wil segghen / dat de Heydenen moesten geleert werden
 van zijne genade in Christo / ende gedoopt werden tot
 een betugginge / dat Godt den Vader haer aennam tot
 zijne gemeynschap als kinderen in zijnen Sone Iesu
 Christo, door heylighmaecking zijnes H. Geestes,
 haer met een verbindende tot zijne gehoorsaemheyt,
 gelijck zijn volck betaemt. Icbzage u nu Astericte,
 gaen dese namen alleen de Ouders aen? moghen zy
 alleen ober de bejaerde ghe noemt werden / of
 oock ober de kinderen?

Asterictus. My dunckt dat hy wel hersenloos moet
 wesen die de kinderen hier van wil uyt sluyten: want
 wat zaligheyt kander wesen sonder ghemeynschap
 met Vader / Sone en H. Geest? Antoni selve schijnt
 dese namen oock ober de kinderen uyt te beyden /
 Pag. 49. na dien hy niet en berst ontkennen dat zy
 haer oock ober de selve strecken. 't Is waer de Weder-
 doopers ontkennen dat de jonghe kinderen den H.
 Geest hebben / waer tegen in de leste r'samen-
 spzaecke genoeghsaem is ghehandelt. Waer ick en
 vinde ebenwel niet / dat zy den naem des H. Geestes
 ober den kinderen niet souden willen aengheroepen
 hebben. Soo dat zy noch eenige (hoewel ick niet en
 weet hoedanighe) ghemeynschap de kinderen met
 den H. Geest schijnen te bekennen.

Eusebius. Doozwaer / soo weynigh Vader / Soon /
 en H. Geest konnen ghescheyden werden in wesen /
 soo weynigh kan pemandt ghemeynschap hebben
 met d'een persoon / sonder d'andere. Iae ghelijck-
 men gemeynschap heeft met den Vader / dooz zijnen
 Sone / alsoo heestmen met die beyde niet anders ge-
 meyn-

Oock moe-
 ften zy in
 sulcken for-
 me doopen
 die meede
 de kinderen
 aengaet.

gheynschap dan dooz den H. Geest / die ons Christa
lijft.

Asterictus. Dat alles is wel gesept; maer Antoni Tegenwerp.
kent / dat de Apostolen bebolen werden te doo-
zen / alle de ghene ober welcken streckt / den name
des Vaders / des Soons / ende des H. Geestes.

Eusebius. 't Is waer Christus ghebidt het niet
druckelijck / maer hy geeftet nochtans genoegh-
sam te kennen / als hy den Doop aldus voozstelt /
een teecken ende zegel van onse gemeynschap met
den H. Driebuldigheyt. Iae dese woorzen Christi /
nootse inde name, &c. verbaten in haer de foyme
des Doops / den rechten aerdt ende het wesen des
Doops; het water ende de besprenginge daer mede /
sonder dit niet met allen. Nu dien de foyme toe-
ant van eenigh dingh / dien komt de gheheele saec-
rooe alsse hem kan ghegeven werden / ende alsoo
is hy hem ghegeven kan werden. Ende wat hinder
inder dan vooz den kinderen wesen tot den Doop?
besprenginge met water kan aen de kinderen soo
al als aen de bejaerde gheschieden: Ende met de
bejaerde werden oock de kinderen aengenomen tot de
gemeynschap met Vader / Sone en H. Geest / welc-
ke naeme derhalven soo wel ober de kinderen als
ober de bejaerde mach ghenoecht ende aengeropen
worden.

Asterictus. Och hoe verre is Antoni gebleven van
de rechte kracht deser plaetse!

Eusebius. Dies te onchristelijcker is zijn onman-
delijck gheroep / schimpen en lasteren. Doch siet
dat noch twee redenen / dat Christi woorzen alsoo
in Guden sprecken datmen onder haer de kinderen
niet insuypen / niet van haer upsuypen. I. Had-
de Christus de kinderen niet willen insuypen onder
de geloobige Gunders / ten aensien van den Doop /
soude ongetwijffelt voornamelijck hier / daer het
de gelegentheit mede bracht / zijne Discipulen
waerschout hebben / hoewel hy de Heydenen moe-
den roepen tot geniet van het verbondt met Abra-
ham ghemaect / het welke oock aen de kinderen
dat de Besnydinge placht versegelt te werden / dat

Andere re-
denen tot
meender
bevestiginge.

zyn nochtans dese genade en zegen voortaan doo; den
 Doop niet aen de kinderen/maer alleen aen volwa-
 sene/soude verzegelen. Want d'Apstolen geen ande-
 bericht hebbende/dan dat zyn allerley volkeren moe-
 sten predicken ende doopen/ en konden anders nie-
 dencken/ dan dat zyn nu met de Heydenen moesten
 doen ende aen haer het verbondt verzegelen/ gelyc
 het Godt aen Abraham versegelt hadde/ die we-
 besneden wierdt in zyn ouderdom/ maer zyn kinde-
 ren niet d'eerste ghelegentheydt. Dewyl dan Chri-
 stus hier tegen geen waerschouwinge doet/ 't is een
 bewijs dat hy den Kinder-doop niet eenen grootwel-
 gelijk de Weder-dooperen/ maer soo goet gelou-
 den heeft/ als eertijds de Besnijdinge. II. Wan-
 neer een volck of huyzen werdt gheleert/ soo werdt
 oock de kinderen gheleert in de bejaerde: siet hier
 van/ de voorgeaende t'Samen-spraecke/ Cap. 3. Ge-
 lyck dan de leeringe der bejaerden oock den kindere-
 ren besten is/ soo dat zyn niet Heydenen/ maer als
 Discipelkens Christi gebooren werden: alsoo mo-
 gen zyn oock niet hare Ouders gedoopt werden.

Alterictus. Die redenen zyn niet te verachten.

C A P. II.

De woorden Christi, Marc. 16. wer-
 den den Weder-doopten ontnomen
 en tegen haer gekeert.

Let ons nu overwegen/ het gene zyn voort-
 brengen/ upt Marc. 16: 15. 16. Gaet heen
 in de gehele Wereldt, predickt het Euange-
 lium allen creaturen; die geloof sal hebben
 ende gedoopt sal zyn, sal saligh worden. Waer Chri-
 stus (soo sy voorgeben) dese ordze stelt/ dat men
 eerst sal predicken/ daer op moet gelooven/ daer nae
 sal gedoopt worden/ ende alsoo de saligheyt ver-
 krijgen.

Eusebius. Onse questie is/ of de geloovige alleen
 dat

en of oock de kinderen der geloovigen moeten ghedoopt worden: wy leeren het leste ende dese woorden Christi en seggen daer gantsch niet teghen: de Weder-doopers segghen het eerste/ maer siet eens tegen alskanderen haer segghen ende het gene Christus seght / het sal verscheelen als Oost en West. Christus seght: Die ghelooft sal hebben, ende ghedoopt sal zijn, sal zaligh worden; de Weder-doopers seggen / alleen die gelooven, moeten gedoopt worden. **De kintmen dit te samen accordeeren?**

Asterictus. **Sy steimen daer op / dat Christus niet seght: Die ghedoopt wordt en gelooft, maer die gelooft en ghedoopt wordt, noemende het gheloobe voer den Doop / soo dat het moet voer gaen.**

Marc. 16.
werden de
kinderen
van den
Doop niet
uytgesto-
ten.

Teghen-
werp.

Eusebius. **Soo moeten zy dan desen grondt leggen: het ghene eerst ghenoeemt wordt moet voer gaen, welke zy onghetwijffelt niet en sullen toonen / want daer mede soudemen oock bewijfen / dat den Doop moet gaen voer de Predicatie van de bekeeringhe ende verghewinge die in den Doop verdracht voerghestelt / dewyle gheseyt wordt Marc. 16. Joannes was doopende inde Woestijne, ende bedikende den doop der bekeeringhe tot verghevinge der sonden: daer wordt immers het doopen voerghenoemt. Doch in onse voerghestelde plaetse is gheseyt ghenoeg om haer onghetwijffelt te toonen / want daer in en werdt niet alleen het gheloove gheseyt voer den Doop, maer oock werden ghelooft en Doop ghenoeemt voer de zaligheyt. **Wilt den de Weder-doopers segghen: Men moet niet ghelooft doopen in welchen het ghelooft niet en is voer ghedaen / aenghesien Christus het ghelooft noemt voer den Doop. Ick sal mer de selbe sacht van reden segghen: Niemandt sal zaligh worden in welchen ghelooft en Doop niet en zijn voer ghedaen / aenghesien Christus het ghelooft voer den Doop voer de zaligheyt noemt.****

Asterictus. **Soo soude men alle onmondighe uyt zaligheyt sluyten?**

Eusebius. **Soo zy goet achten het ghene zy besluyten / zy en moghen dit besluyt niet quaedt voer deelen/**

deelen / nabien het eben de selbe kracht ende grondt heeft; jae meerder / want van het gheloobe ende des selfs noodtsaeckelijckheyt ter saligheyt / weerhaelt Christus zijn reden ende versterckte / seggende ter stont daer aen: Die niet en sal geloof hebben, sal verdoemt worden, het welck hy soo niet en doet van de noodtsaeckelijckheyt des geloofs vooz den Doop waer upt men billijck mach besluyten: Dat het geloobe soo noodtsaeckelijck niet en is tot den Doop, als wel ter saligheyt: derhalven moetmen de kinderen van den Doop uytsluyten om dat zy niet gheloo ben / datmense met meerder reden buyten de saligheyt moet stellen.

Asterictus. De Weder-doopers / na dat ick mercken kan / stryden met dese plaetse als blinde lieden de welke meenende andere te slaen / haren stock er gens aen eenen muer aen stucken slaen / dat haer di stucken in 't aenghesichte springen en verwonden.

Eusebius. Dit sal noch meer blijcken als ghy he ooghemerck van Christi woorden wel inset: het welke niet anders en is / dan de Discipulen te leer en / hoe zy het Evangelium onder de Heydenen / dien zy vooztaen mede indesten gaen prediken / sou den bedienen / gelyck ter stont ober Matth. 28. is ge toont: Christus wil dat zy de Heydenen sou den tot den geloobe noodigen / den ghenen die geloofden ende gedoopt wierden de saligheyt toefeggende / den on geloobigen de verdoemenisse verkondigende. Ende merckt wel / dat hy niet en spreekt als wilde hy toonen wie men doopen of niet doopen soude / maer alleen als toonende wie zaligh of verdoemt sal worden: want hy en segt niet / Wie geloof sal gedoopt worden, maer Die geloof sal hebben, ende gedoopt sal zijn, sal zaligh worden. Waer upt nu noch meer bebesticht wordt / wilmen de woorden Christi nemen tot uytsluytinghe der kinderen van den Doop / datmen haer veel meer van de saligheyt sal moeten uytsluyten.

Asterictus. Het is hier gestelt / mercke ick wel / ghelijck in de vooz-verhandelde plaetse / te weten: dat den Doop toeballiger wyse alleen genoemt wort / maer

maer gheensins met p̄cise bepalinge der personen
gedoopt moeten worden.

Eusebius. Ten is mi niet genoegh dat ghy haer
open verbzoocken siet ende te schande ghemaectt :
mer ick wil het u oock als een swaert Goliath in
anden geben / toonende dat eben dese plaetse den
onder-doopt bevesticht. Mijn fundament sal dit
wesen : dat de kinderen der geloobigen onder de ge-
loobige moeten gherelt ende verbaet worden / na den
gewoonlijcken stijl der Schryftuere. Dit blyckt in
de plaetse / waer den geloobigen de zaligheyt / den
geloobighen de verdoemenisse werdt verkondicht :
wie Paulus seght Heb. 11: 6. Sonder geloove is het
onmogelijck Gode te behaghen : ende Christus
h. 2: 16. Also lief heeft Godt de Werelt ghehadt,
hy zijnen eenighgeborenen Sone gegeven heeft,
dat een yegelijck die in hem geloof, niet en ver-
ve, &c. Merckt : Christus wijst aen het eynde
mer toe hy is ghesonden / ende bepaelt het op de
loobige / nochtans het streckt sich oock upt tot de
kinderen : soo moeten zy dan onder de geloobighe in-
noten werden. Alsoo werdt gheseyt / Joh. 4: 53.
des Coninckx Habelinck geloofde met sijn geheel
s, nochtans werdt hem vers 49. een kindeken
geschreven. Alsoo noemt Petrus / de zaligheyt
weynde des geloofs, 1 Pet. 1: 9. die nochtans oock
kinderen werdt ghegeben. Paulus seght / dat
dt Christum heet boozghestelt tot versoeninge
r het geloove, Rom. 3: 25. Nu de kinderen heb-
m immerx Christum oock tot versoeninghe / hoe
nimen dan wengheren haer onder de gheloobige te
noten? de Schryfture is vol van sulcke plaetsen /
al noch maer eene boozstellen / namelijk Rom.
1. waer de Besnijdinge heet : Een zegel der recht-
digheyt des geloofs. Dese wierdt nochtans de
keren gegeben / soo moesten zy dan ghereeckent
den onder de geloobige.

sterictus. Antoni bestrijdt dit / dewyl het Dyp-
s oock hadde booztgebracht : maer ick en sie geen
cht in sijn tegen-spraecke. Hy laet baren de plaet-
/ upt Heb. 11. Marc. 16. Joh. 3: 18. die Dyp-
pius

Ia de Kin-
derdoopt
werdt met
die plaetse
bevesticht.
Want de
kinders
werden on-
der de ge-
loovige ge-
reeckent.

Antonis
tegenspraek
op Rom. 4:
11.

pius verhaelt hadde / ende wil antwoorden op 1 Pet.
1: 9. doch hy doet het alsoo / als wildemen daer me-
de bewijfen dat zy het gheloobe selfs hebben: maer
het rechte eynde / waer toe de plaetse hygebracht is /
roert hy niet aen / pag. 79. jae hy bekent selve dat se
onder de geloobighe ghetelt worden / pag. 77. Op
Rom. 4: 11. maect hy evenwel wat te segghen / dat
antwoorde schijnt te berenschen. Hoe komt den kin-
deren (seght hy) de rechtvaerdigheyt des gheloofs
toe / die geen gheloobe en hebben? pag. 78.

Eusebius. Om dat zy onder de geloobige ghereer-
kent worden / ghelijck haer het eynde des ghelooft
toekomt / dat is / de zaligheyt (t welck Anton
selve bekent pag. 79.) hoewel zy geen geloof en heb-
ben. Maer wat antwoorden wy? want hy en weder
spreekt niet ons maer Paulo / die de Besnijdingh
(welcke doch oock den kinderen ghegeven wierdt
een zegel deser rechtvaerdigheyt noemt.

Asterictus. Paulus en seght niet (seght Antoni
dat den kinderen de rechtvaerdigheyt des gheloofs toe-
komt. Maer / dat Abraham de Besnijdinghe ont-
fangen heeft / tot een zegel ende bebestinghe dat hy
dooz 't geloobe rechtvaerdigh was. Ende voeght en
hy: wilt ghy nu den onmondigen kinderen den Doop
oock geuen om haer geloobe daer mede te bezegelen
soo bewijst eerst dat zy geloobe / ende volghens diet
de rechtvaerdigheyt des gheloofs hebben.

Eusebius. Antoni begaet driedobbele valscheyt
I. Dat hy spreekt als wilden wy met den Doop het
geloobe der kinderen bezegelen / daer wy noyt der
Doop als een zegel des gheloofs / maer alleen als
een zeghel / der ghenade Godts dooz 't gheloobe in
Christo / voozstellen. II. Dat hy de Besnijdingh
maect een zegel van 't gheloobe / ende Paulo sulck
een meeninge derf opbichten / diese nochtans gheen-
sins als een zegel des geloofs, maer als een zegel der
gherechtigheyt des gheloofs voozstelt. III. Dat hy
Pauli woorden verdraept / als nocht hy de Besnij-
dinge een zegel daer van / dat Abraham door 't geloo-
ve rechtvaerdigh was; eben of zy Abraham maer
sulck een zeghel hadde gheweest. Daer den Apostel
seght,

ht / dat Abraham de Besnijdinge ontfingh / tot
 en zegel / van de rechtbaerdigheyt / niet zijns ghe-
 loofs, gelijk het Antoni neemt / maer in 't gemeen /
 geloofs. Paulus toont dan klaerlijck / dat de
 Besnijdinge niet alleen in Abraham / maer in haer
 eigen natuere ende in 't ghemeen / een zeghel was
 van de rechtbaerdigheyt des geloofs: dewyl sy nu
 en onmondige kinderen mede ghegeven wierdt / soo
 wiste haer dese rechtbaerdigheyt immers toeko-
 mende / ende volghens / zy moesten oock onder de ge-
 loofbige ghereeckent werden.

Asterictus. De Mennisten stellen de kinderen noch
 onder de gheloofbige / noch onder de ongheloofbige /
 niet onder de onnoofsele.

Eusebius. Dien derden hoop en is in de Schryft
 niet bekent / waer de menschen niet dan in twee
 hoopen gedeelt worden: ghelijck Christus ten oorz-
 ake komende niet dan twee hoopen voor hem sal
 verrijcken / de eene ter rechter de ander ter linker
 handt / de eene van schapen de ander van bocken be-
 reyden / Matth. 25.

Asterictus. Hoe dus (seght Antoni pag. 80.) ghy
 looft van het propoost af / want als ghy daer by
 niet omdert blijven / soo moest ghy gheseydt hebben /
 dat ghy niet gheen ander dan gheloofbige of ongheloo-
 fte waren / ende dat de kinderen onder een van
 de hoopen sijn: maer dit is onwaerheyt / want zy sijn
 onnoofsele.

Eusebius. Maer worden erghens dese onnoofsele
 niet ghestelt in de verdeelinghe der menschen: men
 niet noyt binden: jae de plaetse Matth. 25. wijst
 teghendeel / waer op Antoni hem wel wacht te
 vermoeden. Want al en worden daer geen gheloo-
 fte en onghelooftige genoemt / daer worden scha-
 pen en bocken genoemt / 't welck immers / na den
 wyl der Schryfture eben soo veel geldt. Eenen hoop
 onnoofsele werdt daer niet genoemt; soo moeten
 men onder d'enen of d'ander inghesloten werden.
 Nu wat ist noodigh veel te seggen? Antoni bekent
 pag. 77. dat zy onder de gheloofbige getelt worden /
 die mede met de gheloofbige zaligh sijn: en pag. 80.

De kinde-
 ren maec-
 ken gheen
 derde voor-
 te.

Teghen-
 werp van
 Antoni.

dat zy onder de goede zijn. Waer blijft dan de derde soorte?

Aenhoudt. Asterictus. Hoe kondt ghy de kinderen onder de geloobige reekenen naedien zy gheen gheloobe hebben?

Eusebius. Eben gelijckmen de lammeren onder de schapen / de edele planten onder de byzuchtbare boommen reeckent. Ofte gelijckmen de kinderen onder de rebelijcke creaturen reeckent / al en konnen zy noch gheen reden ghympcken. Antoni bekent dat de kinders moeten ghestelt werden onder de goede / die Christus ter rechter handt stelt / Matth. 25. nu dese worden van soodanige werckinge beschreven / die gheen onmondige kinderen konnen toekomen / ver 35. 36. worden nochtans de kinderen daer onder in gestoten / waerom moghen zy niet onder de geloobige ghetelt worden? voozwaer in dit gheheele stuck is Antoni met hem selven ende met andere Weder doopers dapper verwert / nu ontkennde / dan bekennende / maeckende onderwijlen een deel sophistische woorzen / die de saeck niet eyghentlijck aen en gaen / om dat hy wat soude schijnen te seggen. Wilt en de kinderen onder de geloobige / ende alsoo en genen wy haer toe de rechtbaerdigheyt des geloofs I. Om dat het gheloobe der ouderen oock gaet oec de kinderen: want zy hebben dese belofte / Ick wuuen Godt zijn ende uwes zaedts Godt na u, wat in begrepen is / dat hy haer in Christo wil genadig wesen / rechtbaerdigen / en hepligen. Du het geloebe gaet soo hreedt als de belofte: ende volghens hy gaet oock over de kinderen / ghelijck de belofte doet II. Om dat oock de kinderen selve hebben het zaed des geloofs / namelijk den H. Geest / die den Geest des gheloofs is / ende het gheloobe werckt. Galat 5: vers 22.

Asterictus. Die plaetse bewijst krachtigh dat in de kinderen geen H. Geest en is / nadien Paulus aldaer den Geest soodanige werckingen toe-schrijft / welker gheen van allen in den onmondighen kindere blijkt / Antoni pag. 78.

Tegenwerp
op Gal. 5: 22.

Eusebius. Wy byngen die plaetse maer hy om t
bewij

wijfen / dat den H. Geest den wercker is des ge-
 nofs: dat de kinderen den H. Geest hebben is krach-
 lijck bewesen / in onse laetste t'samen-spraecke
 ap. 8. Doch om nu kortelijck Antonis bottigheyt
 toonen: Ick bzage / of Paulus met eenigh titel-
 en te kennen gheeft / dat niemandt den H. Geest
 zeft dan in wien die werckinghen nu blijcken? Hy
 oemt de vruchten in hare rijpighet / maer ontken-
 t dat den H. Geest de booggaende zaden ende be-
 ninselen dock werckt? Of ick seyde de vrucht des
 roeyfamen levens, in de boomen is, dat zy dragen
 eene Appelen, d'ander Peeren, &c. salmen mo-
 en besluyten / dat dan in de jonge spruyten gheen
 roepsaem leven is / dewijl sulcke vruchten in haer
 och niet en blijcken? Of ick seyde / de vrucht ende
 erckinge der redelijcker ziele is, de dingen te vaten
 nde kennen in hare waerheyt ofte goetheyt, duystere
 ingen te bedencken, voorleden dingen te geheugen,
 p eenige gronden te redenkavelen, het eene te willen
 et andere te verwerpen, &c. Nu gene deser werckin-
 en blijcken in de kinderen / ergo zy en hebben geen
 edelijcke ziele: soudemen niet segghen dat het ghe-
 volgh valsch was? nochtans eben sulcken kracht
 heeft dese reden van Antoni.

Alterictus. Het fundament is gheleyt en wel vast
 ghemaect / nu staet te ondersoecken wat ghy daer
 op tinnert. Want wilt ghy segghen / dat de kinde-
 ren moeten ghedoopt worden / om dat zy onder de
 geloobige worden ghereeckent / Antoni sal t'ontken-
 nen / pag. 77. Christus en beval zijnen Apostolen
 niet / dat zy die gene doopen souden die onder de ge-
 loobige ghetelt mochten worden / maer die selfs in
 der daedt gheloobige waren.

Ander te-
genwerp.

Eusebius. Wat aengaet de plaetse Marc. 16: 16.
 maer van nu onse reden is / Christus en gebiedt daer
 in niet te doopen die in der daedt gheloof / maer
 leert alleen wie zaligh sal worden: doch dewijl hy
 seght / die gelooft sal hebben, ende gedoopt sal zijn,
 zal zaligh worden, wy laten toe datmen besluyt / de
 geloovige moeten gedoopt worden: maer seggen dat
 dock de kinderen der geloovigen daer onder behooren.

Antoni seght: Christus spreekt van dadelijcke geloobige. Ick segge/ 't is wel soo / doch de kinders en sluyt hy niet upt/ maer verbangtse onder haer. Want hy deelt hier de volkeren / welcken d' Apostolen souden prediken / in twee hoopen: in gheloobige die zaligh / in ongeloobighe die verdoemt sullen worden: de kinderen moeten onder een van beyden wesen / ghelijck terstont getoont is. Steltmen haer / ghelijck 't betacmt / onder de ghene die zaligh worden / soo moettmense oock insluyten onder de geloobige ende die ghedoopt moeten worden. Ende indien haer niets en belet onder de geloobige getelt te worden / ten aensien dat zy / ghelijck de gheloobige / zaligh worden / soo Antoni bekent pag. 77. soo en kan haer minnig niets beletten / onder de gheloobige / ten aensien van den Doop / gereeckent te worden: worden zy ingesloten ten aensien van het erbe / waerom oock niet ten aensien van het zegel?

Asterictus. Hoe los zijn dese stutten / waer op haer nochtans de Weder-dooperen so seer verlaten! Doch ick sal komen tot een nieu argument.

C A P. III.

De teghen-werp, ghenomen van de exempelen der ghedoopte, werdt wederleydt.

HEt welke de Weder-doopers daer op gronden / datmen lesende van de bedieninge des Doops / ober al vindet dat de Doopelingen zijn geweest bekeerde en geloobige / iae dat sulcks van haer gheboordert is. Die tot Ioannem quamen (seggen zy) wierden gedoopt bekenende hare sonden, Matth. 3: 5. 6. Petrus seide: Bekeert u, ende een yegelijck van u werde gedoopt, Act. 2: 38. 41. Als den Mooyman vragghde: Siet daer Water; wat verhindert my gedoopt te worden? Philippus seide: Indien ghy van gantscher herten gelooft, soo is 't geoorloft. Act. 8: 36. 37. 38. Paulus wierdt ghedoopt nae dat hy onderwesen was / Act. 9:

Act. 9: 18. soo doek Cornelius met de ghene die by
 hem waren Act. 10. den Stockwaerder Act. 16: 33.
 vele Cozynthers Act. 18: 8. Hier mede verblinden
 de eenboudighe / hier op triumpheren zy : ende
 open dat ghy-lieden teghen Godts woordt niet en
 indr bestaen / hebbende sulck een wolcke van ghe-
 ringen en exempelen tegen u.

Eusebius. Het en is nochtans alleg niet anders
 en een handt vol zandts. Wy en ontkennen im-
 mers niet / dat de geloovige en boetvaerdige moeten
 gedoopt worden: dat de ghene, die haer, volwas-
 ten zijnde, tot de leere Christi willen voegen, eerst
 ver gheloovigh en boetvaerdigh moeten vertoonen
 dat zy moghen ghedoopt worden. In alle die plaet-
 sen en exempelen spreekken alleen van sulcke die eerst
 ghyzistenen wierden nu bejaerdt zijnde. Zijn de We-
 der-doopters sulcke mannen / die Godts woordt soo
 haer hebben gelijk zy boozgeven / laet haer alle
 of den byn te samen hzengen / ende wijselijck raedt
 ghyden / om te antwoorden op dese twee hzagen / die
 in hooghsten ten propoost dienen ende sonder welc-
 hallen haren arbeydt ydel is. I. Of zy wel een ex-
 empel konnen wijzen van sulcke / die van Christen
 geloovige ouders geboren zijnde / soo langhe ha-
 re Doop hebben moeten missen / tot dat zy bejaert
 ende een dadelijck geloof ende bekeeringhe konden
 nemen? II. Of zy wel derben aennemen te bewijzen /
 ofter van niemants Doop ghelesen wordt / of
 en leest doek dat hy bejaerdt / ofte geloovigh was /
 niet desgelijck? Hier en wil ick my niet geen ydele
 woorden / ofte loofse wytbluchten ende afwijckingen
 in het propoost laten paepen. Seggen zy jae / laet
 der klaer bescheydt geben / gelijk luyden hetacmt
 der liefde der waerheyt ende een goede conscientie
 opzoewden. Seggen zy neen / of gaen zy onseer-
 te / niet wat conscientie roepen zy soo stijf als zy
 der exempelen der ghedoopten voortbringen / als had-
 den zy het spel ghewonnen?

Alteratus. Ick moet arbeyden by de Weder-doo-
 pt op die twee stucken antwoorde te krijgen. On-
 tusschen vindt ick my gantschelijck benomen
 alleg

d'exemplen
 van bejaer-
 de gedoop-
 te dienen
 niet ten
 propooste.

Hoe geloo-
ve en be-
keeringhe
conditien
zijn tot den
Doop.

alles wat ick meer van dese materie meende te seg-
gen: want met dese antwoorde is het t'eenmael
bermeticht: Ebenwel ick sal noch wat aenhouden.
De Weder-doopers seggen dan / dat inde voozber-
haelde plaetsen ende exempelen werdt geseert / dat
het geloobe ende de bekeeringe conditien zijn / die soo
noodigh zijn by den Doop / dat niemant en mach
gedoopt werden / vooz dat hy die conditien kan toe-
hzen.

Eusebius. Dat ist daer wy bewijs van eyschen/
want geen van de bygebzachte plaetsen en leert het:
maer alleen / dat soodanige bejaerde als daer ghe-
meldet worden / dese conditien moeten toehzen/
souden sy ghedoopt worden. Tot naerder verklar-
ringhe / ghedenckt dat dese dingen niet min / maer
meer noodigh zijn ter saligheyt dan tot den Doop
Luc. 13: 5. 6. Actor. 16: 30. 31. Rom. 10: 9. Die
nu op der Weder-dooperen maniere wilde besimten/
soude seggen / dat dan niemant en mach saligh
worden vooz dat hy die conditien kan toehzen.
Seggen sy / dat gaet te hreedt / die conditien wer-
den ter saligheyt vereyscht inden Ouden niet in de
kinderen? Ick segge wederom / eben soo staet het
met den Doop / ende de partijen en zijn niet mach-
tigh te bewijsen dat het ghebreck deser conditien de
kinderen meer upsluyt van den Doop dan van de
saligheyt. Alsoo en mochten geen aenkomelingen
in't O. T. besneden werden of sy en moesten geloof
ende boetbaerdigheyt laten blijcken en belijden (ge-
lijck oock Abzaham selfs geloofde eer hy wierdt be-
sneden) maer soodanigh zijnde / wierden met haer
oock hare kinderen besneden. Nu de partijen en zijn
oock niet machtigh te bewijsen / dat in den Doop
het gheloobe noodiger is dan het was in de Besnij-
dinge: ende sy en kunnen geen plaetse vinden die meer
kracht heeft om het gheloobe by den Doop te stel-
len / dan de eenige plaetse Rom. 4: 11. heeft / om
t'geloobe by de Besnijdinge te stellen: want Pau-
lus noemt de Besnijdinge den zegel van de rechtvaer-
digheyt des gheloofs. Ghelijck nochtanx de kinde-
ren mede besneden wierden soo moeten sy nu mede
gedoopt

doopt werden: ende gelijck sy in 't stuck van de ge-
 ende / by de geloobige gereeckent worden / als heb-
 ende den Geest des geloofs / ende mede staende on-
 der de ghenaden-belofte welcke het gheloobe aen-
 neemt: Alsoo moeten sy doock in de verzeghelinge
 der ghenade / met den gheloobigen werden ingela-
 n.

Asterictus. Bekent ghy dan niet dat dese condi-
 en oorzaecke zijn om den Doop te ontfangen / ge-
 lick de Menisten seggen / Emd. Prot. Act. 52. f. 2?
 Eusebius. Al bekende ick het ten aensien der be-
 werde / het en soude geensins teehen ons wesen.
 dochtans ick ontkenne dat sy (doock ten aensien der
 ejaerden) engentlijck te sprecken / oorzaecken zijn
 an den Doop. Want de engentlijcke oorzaecke
 waerom nemandt ghedoopt wordt / is Godts ver-
 bondt / ende dat de Heere dat selbe aenden bondt-ge-
 noten wil beruppen en verzegelen. Daerom gelijck
 ons geloobe ende boetbaerdighent engentlijck geen
 oorzaecke zijn om Godts verbondt te genieten / dan
 alleen Godts ghenadige aenneminge onser persoo-
 en / hoewel anders sulckx onwaerdigh: Alsoo en
 sijn de selve geen engentlijcke oorzaecke dat wy den
 Doop genieten / maer Godts genade / die ons sijn
 verbondt wil verzegelen.

Asterictus. Waerom seght dan Philippus / dat den
 Mooyman moeste gelooben? ende Petrus dat haer
 die Joden souden bekeeren?

Eusebius. Dat Godt nemandt tot gemeynschap
 sijns verbondts aenneemt / is d'oorzaecke dat hem
 den Doop moet gegeven worden: alle soodanige dan
 als wy schuldigh sijn booz bondt-genoten te houden /
 sijn wy schuldigh te doopen. Maer niemandt der ge-
 ner die tot haer verstandt gekomen sijn / kan geacht
 werden tot ghemeynschap des verbondts van Godt
 aengenomen te wesen soo lange hy niet van her-
 ten sich bekeerende / met gheloobe Godts ghenade
 aenneemt. Daerom werdt in den bejaerden bekee-
 ringhe ende gheloobe berepscht / niet als oorzae-
 ken om den Doop t'ontfangen / maer als noodige
 kenteeckenen waer aen sy moeten bekendt werden
 in 't

Dat sy geen
 oorzaecke
 zijn van den
 Doop.

Christi
Doop is
niet teghen
den Kinder-
doop.

in 't verbondt te staen / om welcker ghemeenschap
alleen haer den Doop toekomt.

Asterictus. Ghy stelt de eyghentlijke oorsaecke
van 't ontfangen des Doops in de kinderen soo wel
als in de volwassene. Nochtans is Christus maer
gedoopt als hy dertigh jaer oudt was: daerom moe-
ten wy (nae der Weder-doopers meeninghe) in de
bejaertheit gedoopt worden.

Eusebius. Onverstandt! O blindtheit! hoe kon-
de Christus eer den Doop ontfangen dan zy wierdt
bedient? Johannes en hadde maer een kleynen tijdt
te boren begonnen te doopen / doch Christus is daer
toe ghekomen met d'eerste gheleghentheit. Ende al
hadde schoon den Doop al bedient gheweest als hy
noch een kindt was ('t welck doch valsch is) soo en
konde het den Weder-doopers niet helpen / ten zy
dat zy derben drijven / dat alle menschen den Doop
moeten upstellen tot dat zy dertigh jaren hebben:
want zy en konnen immer niet seggen dat het Chri-
sto vooz dien tijdt aen verstant ende vromigheit heeft
ontbrocken / die noch maer twaelf jaren oudt
zijnde zelfs de Leeraers beschaemt heeft / Luc. 2:
46. 47.

Waerom
der kinde-
ren niet ge-
dacht werdt
in d'exem-
pelen?

Asterictus. Het heeft beter schijn / dat zy hier op
dzinghen / dat in soo veel plaetsen waer van den
Doop hermaent werdt / van den kinderen werdt ge-
sweghen.

Eusebius. Nochtans en kunnen daerom niet seg-
ghen dat zy noot gedoopt en zijn. Het is seer gemeen
in de H. Schrifsture alleen als van volwassene te
sprecken / in saecken die doch oock den kinderen
aengingen. Hoe dickwijls leestmen van de verlossin-
ge / vergebinge / reyninge vooz Christi bloedt / waer
doch de kinderen niet namen niet in gedacht werden /
hoewel zy daer aen deel hebben? Van de opstandin-
ge der dooden / waer van men de kinderen niet kan
uptsuyten / werdt alsoo ghesproocken Matth. 24:
en 25. ende 1 Coz. 15. Ic. dat nae de woorden niet
dan volwassene daer in schijnen ghemeynt te werden.
Als Israeël vooz de roode Zee gingh hadden zy im-
mers de jonge kinderen by haer / ebenwel leestmen
Exod. 14:

Exod. 14. niet dan van den Ouden ende haer doen.
 Dusdanige exempelen zijnder seer veel in de Schrif-
 ture / daerom wat wonder is 't dat aengaende den
 doop alsoo gesproocken werdt?

Asterictus. Antoni dringht daer op / dat de Sa-
 maritanen gheseyt werden Philippo geloost te heb-
 ben ende gedoopt te zijn / Mannen ende Vrouwen/
 Act. 8: 12. sonder eenighe meldinghe van kinderen.
 Daren daer oock onmondighe kinderen ghedoopt
 seght hy) Lucas die soo uytduckelijck Mannen en
 vrouwen noemt / soude de kinderen alsoo wel ghe-
 acht hebben / als hy doet in de uytleydinge Pauli
 Act. 21: 5. pag. 89.

Teghen-
 werp uyt
 Act. 8: 12.

Eusebius. Op de selve wijze mocht ick segghen:
 Daren de kinderen oock ghewasschen dooz Christi
 soedt / sullen zy opstaen soo wel als de bejaerde
 Mannen en Vrouwen / zy souden in de plaetsen die
 an dese dingen spreekken soo wel ghenoeemt worden
 in de bejaerde / als zy ghemeldt worden Act. 21: 5.
 Wat soude dit een verwerde Theologie maecken? Den
 heest heeft somtijdt kinderen genoemt by an-
 deren in mindere dingen / ende in gewichtiger dingen
 heeft hy haer dickwijls niet gemeldt hoewel zy daer
 mede deel aen hebben: wat kunnen wy hier toe seg-
 gen? het heeft hem soo belieft / ende dit is ons ge-
 noegh.

Beantw.

Asterictus. De Weder-dooopers meenen / waren-
 der opt kinderen gedoopt / datmen ergens eenigh
 exempel soude vinden.

Eusebius. Wat soude het by hen helpen / die haer
 aengaende het ampt der Overhept ende eedt-swee-
 ren niet en laten paepen / hoewel daer van soo klare
 oeringhen ende exempelen zijn? Nochtans en is den
 kinder-doop niet sonder exempel / gelijk in de booz-
 gaende t'samen-spraecke Cap. 11. en 12. is getoont.
 Ende al en waerder geen exempel van / dat en kan
 dese saecke niet hinderen / want daer en was geen
 zinghende oorzaecke om den kinder-doop te melden/
 ende dat doorgaens van den Doop der Ouden ghe-
 sproocken werdt heeft bysondere reden. Want
 het voornemen der Euanghelisten was niet /

te

te beschrijven hoe veele / ofte hoedanige personen aengaende de jaren / ghedoopt zijn : maer alleenlijck welke de kurch der predicatie Johannis / Christi / ende der Apostolen zijn gheweest / ende hoe het getal der gheloobighen (hoe seer veele ongehoorsaem bleven) is aengewassen. Nu dewyl den aenwas van de Gemeente pleeght ghereeckent te werden na de Oude / wat wonder ist dat de Oude alleen soo dickwijls genoemt werden? Ongetwijffelt hadde Godt in 't O. T. veele volkeren beroepen tot sijn verbondt / men soude in 't verhael daer van veele van de Besnijdinge der Ouden lesen. Immers alser veele bendenen tot Christum bekeert wierden / de gheloobige uyt de Besnijdinge leerden haer / hoe welqualijck / ten zy dat ghy besneden werdt so en kondt gy niet saligh worden. Daer en wert in 't minste niet te kennen gegeven dat de kinderen mede gemeent wierden / maer doozgaens bindtmen alleen van bewassen gheloobige / siet Actor. 15: 1. 5. 10. 11. 19. 23. 24. Ec. den brief tot de Galaten / ende inet namen Cap. 5: 2. en elders. Als Moses beschrijft de Besnijdinge der Sichemiten / Gen. 34. hi spreect alsoo datmen alles lichtelijck op den Ouden alleen konde duynen / als men na der partijen maniere wilde handelen / booznamelijck als men siet op vers 24. Ende sy hoorden na Hemor, ende na Sichem sijnen sone, alle die te sijn stadts-poorte uyt gingen : ende sy werden besneden, al wat mannelijck was, alle die te sijn stadts-poorte uyt-gingen : dit schijnt immers alleen van bejaerde / ende niet van onmondige kinderen geseyt. Oock en geschiedt van de kinderen geen meldinge / Jos. 5. daer de vernieuwinge van de nagelaten Besnijdinge verhaelt werdt. Niemand noch tans die verstant heeft en sal derben seggen / dat in die plaetsen werdt te kennen gegeven dat de kinderen niet mede besneden en wierden of moesten werden. II. Den Doop en was niet alder eerst het teeken ende zegel des verbondts / maer de Besnijdinge hadde het voorhenen gheweest / uyt welcks ghebruyck den Kinder-doop licht konde verstaen worden. III. Men haddemen geen exempel van Kinder-

besnij-

besnijdinge / soo konde nochtans de natuere ende ge-
 gentheyt des Doops genoechsaem geleert hebben /
 datse oock den kinderen toequam / gelijck wy in de
 voorgaende t'samen-spzaecke oberbloedigh hebben
 wesen. Soo dat het niet noodigh en was van den
 kinder-doop te melden / als van den Doop der vol-
 rassene werdt ghespzoocken. Past dit nu op de Sa-
 maritanen: Ick segge dat het niet noodigh en was
 in jonghe kinderen te spzeeken / ghelijck zp wel
 Act. 21: 5. ghemeldt worden. Want de uytledinge
 auli en was van sulcken natuere niet / oock en
 asffer gheen bysondere reden / datmen oock de kin-
 ren daer by soude verstaen / ten ware dat Lucas /
 in de sonderlinge liefde der Chemeynte tegen Pau-
 lum uyt te drucken / de selve neffens Mannen en
 vrouwen gemeldet hadde: maer sulckx is de natu-
 des Doops / ende hare ober-een-kominge met de
 besnijdinge / datmen de kinderen neffens de gespe-
 cificeerde bejaerde wel konde verstaen / al en wierden
 Act. 8: 12. niet ghemeldet. Ende dat de bejaerde
 hier alsoo gespecificiert worden gheschiet met eeni-
 ge teghenstellinghe van den aenhangh die Simon
 Magus eerst hadde: om te toonen / dat dies niet te-
 genstaende / Whilippus te Samarien groote byucht
 dede: alsoo dat de soodanighe / die hy uyt sinnigh
 lachte te maken ende hem waer namen als de groo-
 macht Godts / nu ghelooften ende gedoopt wier-
 den / bepde Mannen ende Vrouwen. Dit belept is
 de woorden Lucae met een half ooghe wel te sien /
 die neemt alle bedencken wegh / waerom der on-
 ondiger kinderen niet mede gedacht en wordt.

Act. 8. 12.
 naerder ver-
 klaert.

De W...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

C A P.

C A P. IV.

Dat de verbindinghe in den Doop,
den Kinder - doop niet om en stoot,
maer versterckt.

ASerictus. Een ander argument binde ick /
in de Bekentenisse der Menisten / pag
117. alwaer dese woorden zijn: Men en sal
aen de kinderen, Doop, Avondmael, noch
andere Ceremonien ghebruycken, alsoo het onmo-
gelyck is, dat yemandt een ander (sonder ziju wil en
weten) met den Heere kan verbinden. Waer in dit
bewijs leght: Dat den Doop is een verbindinghe
aen of met den Heere: soo dat de gene die eenen an-
deren doopt ofte laet doopen / hem met den Heere
verbindt: maer aengesien het onmoghelijck is / dat
yemandt een ander sonder ziju wille en weten met
den Heere kan verbinden: dat dan niemant jonghe
kinderen / die wil noch weet daer toe hebben / en
vermach te doopen of laten doopen.

De Weder-
doopers
konnen niet
bewijfen
darmen de
kinderen
niet kan
verbinden.

Eusebius. Ick ontkenne dat niemant een ander
sonder ziju wil en wete met den Heere kan verbind-
den.

Asterictus. Het wordt bewesen / op de kant met
Habac. 2: 4. Rom. 1: 17. Heb. 10. 38.

Sy mis-
bruycken
schandelijk
de plaetsen
Rom. 1: 17.
Heb. 10: 38.
Ende Haba-
cuc 2: 4.

Eusebius. Soo! dat is de Davegaen afgeschoten!
dese lieden sullen het ons doen! doch zy moesten ons
eerst het gesichte benemen / want soo wy maer een
wepnighskens hebben behouden / wy sullen lichte-
lijck sien hoe ongoddelijck zy hier de Schrijft mis-
bruycken. Paulus seght Heb. 10: 38. Rom. 1: 17.
De rechtvaerdige sal uyt den geloove leven: het moe-
ten wonderlijcke Alchimisten wesen die de meeninge
der Menisten daer uyt kunnen trecken: daer doch
niet en titelken en is van verbindinge ofte onses selfs
ofte van andere.

Asterictus. Het is gelijk ghy seght: daerom dese
twee plaetsen komen hier te pag als schuyten op
t landt

landt en waghens ter zee. Maer ick dencke dat zy
 principael gesien hebben op de woorden Habac. 2:4.
 De rechtvaerdige levet zijns gheloofs. Steunende
 op de woorden / zijns gheloofs : welske leeren dat
 ick booz hem selben moet staen / ende niemandt booz
 ons anders geloof kan ofte sal leben.

Eusebius. Noch en komt het in 't minste niet te
 propoost / want de brage en is niet / of niemandt booz
 en ander kan ghelooven ? ofte hem selben booz een
 ander kan stellen ? maer / of het onmogelijck is / dat
 iemandt een ander met den Heere kan verbinden ?
 dese dinghen verschelen veel : want die een ander
 verbindt met den Heere / die en verbindt daer mede
 hem selben niet booz dien anderen / om booz hem te
 gelooven / &c. Daer en boven als zy segghen / dat
 niemandt een ander met Godt kan verbinden sonder
 zijn wil en weten , soo gheben zy te kennen dat pe-
 mandt een ander met zijn wille en weten wel kan met
 Godt verbinden : Indien zy dan de woorden Haba-
 c. daer toe willen passen / als ware een ander te
 verbinden soo veel / als sich booz hem te stellen /
 booz hem te gelooven / op dat hy dooz ons gheloobe
 ben mochte : soo sullen zy desen sin hebben : De
 rechtvaerdige en kan dooz zijn geloof niemandt het
 leuen geben sonder zijn wille en wete : Ofte / Nie-
 mandt en kan dooz des rechtvaerdighen gheloobe le-
 uen ten zy dat hy wil en wete daer van hebbe. Wie
 siet niet hoe schandelijck Habacucx meeninge daer
 mede verbalscht woort ? ghewisselijck niemandt en
 kan dooz eens anders gheloobe leben / hoe seer dat
 met zijn wille en wete soude geschieden : jae hoe
 het meer weet dies te min. Ten derden / zy ver-
 terren haer doock jammerlijck aengaende de zalig-
 heyt der kinderen. Zy willen seggen / dat niemant
 kinderz dooz den Doop met den Heere kan ver-
 binden / daer toe trecken zy aen de woorden van
 Habacuc : De rechtvaerdige sal door zijn geloove le-
 uen , hier dooz meenen zy werden de kinderen van
 verbindinge met Godt uytgestoten : hoe en werden
 dan doock niet uytgestoten van het leben ? want
 het is van het leben door den geloove , dat Habacuc
 spzecht,

Men kan en
moet de
kinderen
met Godt
verbinden.

spreekt. Ick segghe verder dat in haren grondt-regel / dese woorden / sonder zijn wil en weten, onderscheyden moeten werden. Want men kan daer doo? verstaen: dat de verbondene geen kennisse hebbende vande verbindinge sulcx gestelt is / datmen reden heeft te vermoeden / wiste hy'er van dat hyse niet soude begheeren / nu jaren hebbende om selve een saecke te verkiezen ofte verwerpen. Sulck eenen en kunnen met Godt niet verbinden / want het soude geschieden niet alleen sonder maer oock teghen zijn wille. Ofte men kan verstaen een soodanigh niet weten: waer hy geen onwilligheyt of weerwilligheyt en gaet / ofte met reden vermoedt kan werden / hoe wel doo? onwetenheyt van de saecke gheen toestemminge der wille en werdt getoont. Soodanige machmen met Godt verbinden / mits datmen macht hebbe over hen / als Ouders? ofte die in plaets? van Ouders? zijn / ofte Oberheden / &c. Ofte men kan verstaen / dat de verbindinge gheschiedt sonder wille en weten van de verbondene / doo? dien dat hy tot de noodige wille en wetenschap noch te jongh is: maer alsoo is desen regel geheel valsch: want heeft Hanna haren sone Samuel oock eer hy geboren was met den Heere mogen verbinden / ende daer op hem den Heere gheven soo haest hy gespeent was 1 Sam. 1: 11. 22. 24. 25. &c. ende dat met eene hysondere verbindinge: waerom soude het onmoghelijk / waerom ongeoorloft wesen / de kinderen te verbinden aen den Heere met een verbindinge die in alle leden van Godts volck moet wesen? de Christenen / soo jonge als oude / ja selfs van der gheboorte aen / zijn verbonden aen den Heere / niet alleen doo? de ghemeene weldaden van leven gebinge en onderhoudinge / maer oock doo? de hysondere weldaden in Christo: ende salmen die niet oock upterlijck met Godt moghen verbinden? Meemt oock dese reden upt haer eyghen woorden: Sy en willen geen ceremonien aen den kinderen ghebruyck hebben / alsoo het onmoghelijk is (seggen sy) dat pemandt een ander (sonder zijn wille en wete) met den Heere kan verbinden. Sy bekenen dan / dat de ceremonien die aen de kinderen

n souden ghebruyckt werden / haer verbinden sou-
 en met Godt. Nu het is bekent / dat de Besnij-
 nge ende andere ceremonien in 't Oude Testament
 in de kinderen moesten ghebruyckt werden: de sel-
 ven hebben dan de kinderen met Godt verbonden.
 Hoe noemen dan de Menisten onmogelijck dat eer-
 stes selfs dooz Godts bebel gheschiedt is? meenen
 dat het nu in het N. T. eerst is onmogelijck ge-
 worden? hier uyt bloept nu dit / vooz ons: Die
 met Godt tot ghehoorzsaemheyt kunnen en moeten
 verplicht worden / dien komt oock den Doop toe:
 de kinderen der gheloovigen kunnen en moeten met
 Godt tot ghehoorzsaemheyt verplicht worden. Ergo
 hier komt oock den Doop toe. Het eerste hoozstel be-
 zinnen de Menisten selve / nadien zy dit tot een
 fundament nemen waerom zy de kinderen niet willen
 doopt hebben / om dat het (soo zy meenen) on-
 mogelijck is haer met Godt te verbinden. Het
 tweede hoozstel is in het wederlegghen van haren
 grondt bewesen: Soo staet dan ons besluyt vast.

Asterictus. De Menisten hebben haer selven ge-
 reght verstrickt. Maer wy hebben noch werck met
 Antoni / pag. 17. 18. &c. Welcken Godt tot ghe-
 hoorzsaemheyt verplicht die moeten immers ghehoorz-
 saemheyt doen kunnen. (Want hoe sal Godt van
 niemant eyschen dat hy niet doen en kan?) Maer
 de kinderkenx kunnen gheen ghehoorzsaemheydt
 doen.

Eusebius. Het is ghedisputeert niet teghen ons /
 mer tegen den H. Gheest / welcke leert dat de kin-
 deren kunnen ende moeten verplicht worden. Mes-
 sias de voozgemelde redenen / siet 2 Reg. 23: 3. al-
 mer verhaelt werdt / dat de Coninck Josias, ende al-
 het volck, beyde kleyn ende groot een verbondt
 maakten, voor den Heere, dat zy souden den Hee-
 rnae wandelen, ende zijne insettingen houden. Dit
 oock werdt oock verhaelt 2 Chron. 34: 30. 31. 32.
 Daer leestmen Deut. 29: 9. 10. 11. 12. 13. Dat het
 Israelsche volck voor den Heere stondt met hare kinde-
 ren ende wijven, &c. om over te gaen in het ver-
 bondt des Heeren, &c. Daer sietmen immers klaer-

't Welck
 den Kinder-
 doop beve-
 sticht en be-
 wesenwerdt
 tegen An-
 toni.

lijck dat oock de kinderen met Godt ter gehoozsaemheyt verbonden werden.

Asterictus. Hoe sal Godt van pemandt eyschen (seght Antoni) dat hy van wegghen de jaren nie doen en kan ?

Eusebius. Wy en segghen niet dat Godt pemandt gehoozsaemheyt af eyscht eer hy van wegen de jaren daer toe bequaem is.

Asterictus. Ghylieden segt nochtans dat de kinderen tot ghehoozsaemheyt verplicht worden.

Eusebius. De verplichtinge kan in tijdt booz gaen ende den eysch volgen. Den eysch boozdert het gen waer toe de verplichtinge verbindt: ende somtijdt werdt pemandt wel langhen tijdt te boren verplicht eer dat den eysch van dadelijcke volhzenginge ghe daen werdt. Godt en eyscht dan noch geen gehoozsaemheyt van den onmondigen kinderen / maer verplichtse alleen om metter tijdt van jonghs aen ende boozts haer geheele leben gehoozsaemheyt te betoonen. Want dit is den inhoudt des verbondts da Godt Gen. 17. maect (waer in oock de kinderen stonden / ghelijck Antoni bekent pag. 7. en 11.) Ich wil uwen Godt zijn ende uwes zaedts Godt. Waer teghen staet aen d'ander zijde / dat zy zijn volck moeten wesen. Ende is daer in gheen verplichtinghe begrepen ?

Antonis
strijdig-
heyt.

Asterictus. Het schijnt dat Antoni / de kinderen oock stellen wil buyten het verbondt Gen. 17. or dat in dat verbondt ge-eyscht wordt het gene de kinderen niet en kunnen doen: namelijk / voor Godt aengesichte wandelen, ende oprecht zijn, vers. 1.

Eusebius. Het schijnt mi oock toe / hoewel he strijden soude teghen zijn enghen bekentenisse / ten stonde verhaelt. Doch is zijn reden te secht / wan Godt eyscht wel van Abzaham dadelijcke hzomigheyt en gehoozsaemheyt / maer die hadde zijne jaren / ende in bejaerden gaet den eysch ende de verplichtinghe te samen: maer in onbejaerde gaet de verplichtinge booz / den eysch volghet ter bequame tijdt. Maer wat ist noodigh veel woorden te gebruiken ? De Heere selve begrijpt de kinders in dat verbondt

bidt / vers 7. Ec. ende volghens in de verplich-
 tinge: waerom hy gewilt heeft / dat zy oock besneden
 worden / t welck immerg een verplich-
 tinge tot onderhoudinge des Wets / siet Rom. 2: 25.
 Galat. 5: 3.

Asterictus. Meent ghy dit van besneden bejaer-
 den / tot welcken Paulus spreekt (seght Antoni)
 si staec ick u toe / maer van de achtdaeghse knecht-
 schap ontkenne ick het.

Eusebius. Immerg en heeft hem desen man geen
 gheschaeft. Wat reden isser doch om de
 besnijdinghe soo verschepden te stellen in ouden en
 jonghen? De verplich-
 tinge der besnedenen en geschie-
 niet doo? bejaertheit maer doo? de Besnijdinghe
 toe: die dan de Besnijdinghe ontfingh / ontfingh
 oock de verplich-
 tinge / soo wel jongh als oudt.

Asterictus. Hoe kunnen de kinderen (seght An-
 toni) het teecken ontfanghen van eenigh dinck dat
 niet en kunnen plegen?

Eusebius. Hy speelt wederom den Sophist: want
 kinderen en ontfanghen geen tecken van eenigh
 dinck dat zy plegen / ofte noch onmondigh zijnde
 niet en plegen: maer een tecken van verplich-
 tinge tot verplich-
 tinge. De verplich-
 tinge pleeghtmen
 te / maer t ghene waer toe men verplicht wordt.

Asterictus. Waerom doopt ghy de kinderen soo
 lange zy in hare onmondighent blijven? waerom en
 niet ghy soo lange niet / tot dat zy doen kunnen
 ghene de Doop van haer hoorbert?

Eusebius. Om dat Godt zijn verbond-
 tecken soo lange niet en wil uytghesest hebben: om dat hy de
 kinderen van jonghs aen wil verplicht hebben: heeft
 dit in de Besnijdinge niet klaer gheroont? ist uyt
 ooboozverhaelde plaetsen niet krachtigh ghebleec-
 en? wie is des Antoni / dat hy tegen Godt derse
 woorden.

Asterictus. Hy houdt aen: Alsoo de kinderen tot
 den tegenwoordige / maer alleen tot toekomende
 gehoorzaamheit kunnen verplicht worden: Soo
 niet u te bewijfen / dat den Doop een verplich-
 tinge tot alleen toekomende gehoorzaamheit.

De besnij-
 dinghe ver-
 plichte de
 kinderen

Den Doop
 is een ver-
 plich-
 tinge
 tot gehoor-
 saemheit,
 so wel kin-
 deren als
 ouden.

Eusebius. Waerom sullen wy bewijfen het ghene wy niet en segghen? het ghene onse meeninge oock niet mede en brenghet? Wy seggen in 't ghemeen/ dat den Doop is een verplichinge tot gehoozsaemheyt. Ofte nu verplicht tot tegenwoordige of toekomende gehoozsaemheyt/ dat en komt niet dooz natuere des Doops / maer dooz onderscherpde der Doopelingen. Ist niet alsoo dat Godt verbondt alle bondt-ghenoten aen hem verbindt? dese verbindinghe is niet alleen tot toekomende, ofte niet alleen tot terstondt te beginnen gehoozsaemheyt / maer in 't gemeen/ tot gehoozsaemheyt: maer de onmondighe bondt-ghenoten werden verbonden op het toekomende, de bejaerde om terstondt te beginnen. Dit selve was den inhoudt der Besnijdinghe: Abzaham wierdt besneden / de onmondighe kinderen wierden oock besneden / allen wast een verplichinge ter gehoozsaemheyt / doch Abzaham ende anderen bejaerden om terstondt gehoozsaemheyt te toonen / den onmondighen om in 't opwassen de selve te toonen. Wat oozsaeck kander opt bedacht werden waerom men van den Doop anders soude oozdeelen? want zy en heeft geen ander verplichinge dan die de Besnijdinghe hadde/ ende die het verbondt der genade mede brenghet/ maer in oock de kinderen zijn begrepen.

Asterictus. Antom ontkent dat den Doop een verplichinge zy anders dan vooz de bejaerde / ende tot gehoozsaemheyt die teghenwoozdigh moet beginnen. Daer toe geeft hy dit argument: De verplichinge in den Doop gaet alleen soodanighen aen in welchen zy volstreckt kan woorden. Maer zy en kan in geen kinderen volstreckt woorden. Ergo gaet geen kinderen aen / ende gaet alleen den bejaerden aen.

Eusebius. Wy ontkennen het eerste voozstel / ja dat is eben het ghene dat in questie staet. Wy segghen en hebben bewesen / dat de verplichinge/ langhe kan gaen vooz de volstreckinge.

Rom. 6: 2.
3. 4. werdt
verklaert.

Asterictus. Hy brenghet op Pauli woorden Rom. 6: 2. 3. 4. waer hy den ghedoopten in Christum Iesum drie dingen toeschryft. 1. Een sterbinghe der sonde, 2. Een begravinge der sonde/ ende 3. opstandinghe

inghe in een nieu leben. Maeckende hoorst & beele
 woorden om te toonen dat dese in den onmondighen
 kinderen gheen plaets en hebben / soo het doch de
 inghen zijn waer toe den Doop verplicht.

Eusebius. Paulus en stelt die drie dingen niet als
 lichten waer toe wy verbonden zijn / doo den Doop /
 maer als dinghen die de ghenade werckt doo de
 cracht van Christi doot / begravinge / ende opstans-
 inge / ende die in den Doop verzeghelt werden /
 welck de woorden klaerlijck toonen. Op soodani-
 ghen ghenade houdt hy zijn vermaninghe / dat wy
 de sonde niet en moeten leven, vers 2. maer in
 ewigheyt des levens wandelen vers 4. Hier in en
 boorwaer niet dat de kinderen van de verplichtin-
 e in den Doop kan uytstupten. Want I. al en heb-
 en zy die ghenaden-wercken niet in rijpicheyt met
 ertooninghe van dadelijcke vruchten / zy hebben se
 ochtang in het zaedt / naedien zy oock deel hebben
 en de doot / begravinge / ende opstandinge Chri-
 i / ende volgens aen de werkinge daer uytbloepen-
 e: anders soude dese deelachticheyt doo haer ydel
 yn. II. Al en kan nu de vermaninghe die Paulus
 aer op houdt tegenwoordigh aen haer niet gedaen
 werden / souden zy daerom doo den Doop niet mo-
 en verplicht werden? Men konde op die verbindin-
 e ende bondts-vernieuwinghe waer van men leest
 Deut. 29: 2. Reg. 23: 2. Chyon. 34. stercke verma-
 ingen doen aen Israe / die de kinderheng niet en
 onden betrachten: nochtang zy wierden daer doo
 so wel verbonden als de bejaerde / gelijk terstondt
 k getoont. De Propheeten hebben dickwijls aen de
 esaerde op de Besnydinge diergelijcke vermaningen
 hedaen als hier Paulus / siet Deut. 10: 16. Jerem.
 : 4. Ec. eventwel wierden de kinderen besnyden. Soo
 aet het mer den Doop der kinderen.

Asterictus. Ick binde hy Cl. Cl. noch vers pag.
 63. 264. Waer de beteekende saecken niet en zijn
 n heeft het tecken geen plaets (seght hy.) Maer
 e beteekende saecken des Doops aen de zijde der
 menschen (namelijck het geloobe / de boete tot Godt /
 e doodinghe der aerdscher leden ende de weder-

Siet oock
 voor over
 Col. 2: 11.
 12.

Cl. Cl.
 werdt we-
 derleydt.

ghehoorte) en zijn niet in de kinderen. Ergo in haer heeft den Doop geen plaetse.

Eusebius. Ick sal voozby gaen / dat hy de wedergeboorte stelt aen de zijde der menschen / hoewel dat een te groben mis-slagh is vooz een Bisschop / ende selfs strijdende tegen de plaetse Tit. 3: 5. welke hy aenwijst: Ick sal nu maer antwoorden I. dat ghe-loobe / boete / doodinge der aerdscher leden / seer onepgentlyck heeten beteeckende saecken des Doops. Voozwaer Godts woort geeft daer gheen oorsaeck toe: het welke noyt den Doop voozstelt als dese dingen betepckenende / maer doorgaens als betepckenende Godts ghenaden-wercken aen ons in Christo / welke mede hzengen een verplichinge tot ghehoofsamenheyt tegen Godt. Het is waer aen de zijde des menschen werdt soo veel betepst / dat hy vooz een bondtgenoot moge gehouden werden: ende na dien geen volwassene daer vooz moghen ghehouden werden dan haer geloobigh ende boedtvaerdigh betoonende / soo werdt geloobe en boete van haer verepst om den Doop te moghen ontfanghen / ende moeten in 't ontfanghen des Doops opentlyck betunght werden: maer dit is alles wat anders dan een beteeckende sake des Doops te wesen. Waer op nu II. volghet / dat den kinder-doop daer mede niet en werdt ghehindert: want de beteeckende saecke des Doops (namelyck Godts genade tot gemeynschap des nieuwen verbonds / ende genietinge des bloedts ende geestes Jesu Christi / tot vergevinge en vernieuwinge: welke genade na-sleept de verplichinge aen Godt) heeft plaets in de kinderen. Dadelijck gheloof en werckelijcke boetvaardigheyt en werden in haer noch niet betepst / gelijk niet tot gemeynschap aen het verbondt / alsoo niet tot gemeynschap aen den Doop. 't Welck voozhenen genoeghsaem is betwesen.

Asterictus. Wy hebben dit argument vast van d'eene vorm in d'ander ghegoten / maer het behoudt over-al zijn krachtigheyt: 't is tijdt dat ick het laten baren / ende wat nieuws voozthzenghe.

C A P.

C A P. V.

enige bysondere schriftuer-plaetsen,
tegen den Kinder-doop voortgebracht,
werden beantwoordt.

DAer zijn noch eenighe schriftuer-plaetsen/
die veele teghen den Doop der kinderen
voortgebracht werden. Ick sal alleen die
voorzstellen waer op voorzinnen niet en is
geleghentgheweest te antwoorden. Ende voor
erst de woorden Anania tot Paulum / Act. 22: 16.
taet op endelaet u doopen, ende uwe sonden afwas
chen, aenroepende den name des Heeren. Welcke
enen schijn mochten maecten; als ofmen niemandt
n mochte doopen dan die den name des Heeren kan
enroepen.

Antwoord
op Act. 22.
16.

Eusebius. Die woorden hebben gantsch gheen
warigheyt / want dit siet op de gelegentghent Pauli/
ie nu wel besaert zijnde eerst tot de ghemeenschap
Christi / ende tot den Doop wierdt ondertwesen. Ge
sich dan de kinderen niet ghesloten werden byten de
aligheyt / wanneer gheseyt werdt: Al wie den na
me des Heeren zal aenroepen zal behouden worden.
Joel 2: 32. alsoo en kan haer dese plaetse niet hinder
en tot den Doop.

Asterictus. De woorden Eph. 5: 26. schijnen meer
e dzingen. Waer Paulus seght: Dat Christus zijn
Gemeente gereynicht heeft met het badt des Waters
loor het woordt. Want bewijle alsoo het woordt ge
neldt wordt by den Doop / het schijnt datmen alleen
reisaerde moet herstaen met dit badt ghereynicht te
wesen / als die alleen / het woordt hooren en geloof
en kunnen.

Op Eph. 5.
26.

Eusebius. Wy hebben in de voorgaende t samen
praecke Cap. 5. bewesen en beweert / dat onder dese
Gemeente / daer van Paulus spreeckt / oock de
onghe kinderen behooren. Dat hier nu van het

woozdt ghespzoocken werdt / en kan met gheenen schijn tot uptsuptinge der kinderen werden getrocken: want dit woozdt en werdt niet also van Paulo boozgestelt / als en wierde niemandt daer dooz gherepnyght dan die het dadelijck geloofst. Sijn meeninge is alleenlijck dese: Dat Christus zijn Gemeynte hare reyninge verzegelt met het badt des waters, dat is, den Doop, ghelijck hy de selve in het woordt betuyght en belooft: ende daer mede leert hy / dat in het woozdt de kracht des Doops is ghelegen / dewijle den Doop niet anders en is dan een zeghel aen het woozdt. Ick segghe dan / dat dit woozdt oock de kinderen repnyght / ende van de geloobighe moet aenghenomen werden als gaende ober hen en hare kinderen; want het betuyght en belooft soo wel de repninghe der kinderen der gheloobighe in Christo / als der gener die het woozdt konnen hooren en aennemen. Dese woorden zijn dan niet tegen maer booz ons.

Op Act. 2:

41.

Asterictus. De gedoopte schijnen nochtans / Act. 2: 41. sulck een Gemeynte te maecken die alleen upt Ouden bestaet. Want Lucas seght: Die dan zijn woordt gaerne aennamen wierden gedoopt: en daer wierden op dien dagh tot haer toegedaen ontrent drie duysent zielen. Ende vers 47. seght hy: De Heere dede dagelijcks tot de Gemeynte, die zaligh wierden. Dat dit nu alleen Ouden waren blijcht / neffens de verhaelde woorden / daer aen / dat haer bestandigheyt in de leere der Apostolen, ende in de bedeelinge, ende in de broodt-breeckinge, ende in den ghebede, werdt toe-geschreven / vers 42. en 46.

Eusebius. Het en volghet niet / daer en werden geen kinderen genoemt / ergo daer en waren geen gedoopt / ende onder die Gemeynte; ofte anders het soude oock volgen / datter geen kinders zaligh wierden / upt het 47. vers. Het een gaet soo vast alst ander. Doch dese leste woorden geben ons aenlepdinge om oock der geloobiger kinderen hier onder te verbaten: want wy weten / als de Ouders gelooben / dat den geheelen hupse daer mede zaligheyt geschiedt Luc. 19: 9. Act. 16: 31. dewijle de belofte der ghenade aengaet / niet alleen

leen de geloobige Ouders/maer ook hare kinderen.
 Ende indien de kinders in dit leste verbaer worden /
 dat belet ons de selve oock te verbaten onder de ghe-
 doopte Gemeente? Vraecht hier by / het gene on-
 ngs geseyt is op u derde regen-argument: als oock
 de hoozgaende t'samen-syaecke Cap. 5.

Asterictus. Als ghy de kinderen in 't een verbaer/
 moet ghyse oock niet in 't ander verbaten? ofte ban
 et een uytstuytende oock ban het ander uytstuy-
 n? die oeffeningen die vers 41. en 46. dese Gemeen-
 werden toe-geschreven / en passen op geen kin-
 deren. Ende kondt ghy haer daer onder niet stellen
 oe kondt ghyse onder den Doop stellen?

Eusebius. Met het selve recht als ickise onder de
 aligheyt mach stellen. Het ghebeurt dickwijls in de
 Schryfture / dat van een geheele menichte verschen-
 en dinghen geseyt worden / welcker sommighe ban
 llen onder die menichte / sommige wederom maer
 an een gedeelte moeten verstaen werden. Wy lesen
 Exod. 1: 9. 10. 11. 12. dat Pharao Israel sochte te
 rempen / haer plaeghde met onlijdelijcke dienstbaer-
 endt / ende Israel ebenwel hermenighbuldighde.
 Het dienen en arbeiden gingh over de Mannen die
 maer toe bequaem waren / maer het vermenighvul-
 ighen moet verstaen worden van jonghe en oude /
 Mannen en Vrouwen. Het was het gantsche volck
 luidt en jongh dat door de zee gingh: maer dat zy
 aghen de handt Godts, hem geloofden en vreesden,
 hem Lof-sangen songen, gaet maer aen die daer toe
 verstandigh waren: nochtans wordt in alles ghe-
 spoocken als van het gantsche volck / Exod. 14. en
 15. Alsoo salmen Jos. 5. van het volck dinghen ver-
 jaelt binden die haer alle aengaen: te weten / dat
 zy uyt Egypten gegaen, ende door de Jordane in Ca-
 naan gekomen waren: andere die maer de man-per-
 soonen aengingen / als de Besnijdinge en 't geen daer
 en hingh: andere die man en vrou-persoonen aen-
 zingen / maer alleen die verstandt hadden / als het
 eten des Paesch-lams. Joel 2. is een gebodt dat de
 Gemeente soude te samen komen / oude / jonge / tot
 de soogh-kinderen toe: maer men kan de kinderen
 niet

niet alles toepassen dat die Ghemeente werdt bebo-
len. Soo gaet het hier oock.

Op Gal. 3.
27.

Asterictus. De Weder-doopers brengen oock dick-
wijls voort / de woorden Pauli Galat. 3: 27. Soo
veele als ghy in Christum ghedoopt zijt, hebt ghy
Christum aengedaen. Dit meenen zy hier dat selve te
wesen als Rom. 13: 14. Doet dan aen den Heere Ie-
sum Christum, ende en besorgt het vleesch niet tot
begeerlijckheden. Nu de kinderen (segghen zy) en
konnen Christum niet aendoen dat is / door kracht
zijnes geestes den nieuwen mensche aentrecken / na
welcken de geloobige Christo gelijk zijn in wande-
linge: daerom mogen zy niet gedoopt worden.

Siet dese
selve plaer-
se voor ons
gebuycct,
Pag. 104.

Eusebius. Is dit de meeninge Pauli / Galat. 3:
27. soo hebben wy dierghelijcke tegen-werpingen al
beantwoordt. Doch hy heeft hier wat anders door /
want hy noemt Christumaendoen, Datmen om hem
ende in hem tot een kindt Godts werdt aengenomen,
ende hem alsoo ingelijvet zy, datmen voor Godt als
den persoon ende name Christi drage, ende meer in
hem dan in sich selven geachtet werde, ende alsoo den
zegen Abrahams geniete, ende Godts erve deelach-
tigh werde. Siet doorgaens het gheheele Capittel /
met namen vers 6. 7. 8. 9. 25. 26. ende ghy sult sien
dat Paulus eygentlyck spreekt van de rechtvaerdig-
maeckinge in Christo, door het geloove, ende niet
van het aentrecken des nieuwen mensches. 't Welck
oock daer aen blijkt / dat Paulus vers 28. en 29. dit
aentrecken Christi niet andere manieren van sprec-
ken voystellende / niet anders en spreekt dan van
onse ghemeenschap in en met Christo waer door wy
Abrahams kinderen ende mede-erfgenamen zijn.

Op 1 Petr.
3: 21.

Asterictus. Wat segt ghy ou de woorden 1 Petr. 3:
21. waer hy seght / Dat de Doop een vrage is, eener
goeder Conscientie tot Godt door de Opstandinghe
Iesu Christi: den kinderen en kan immers geen goe-
de conscientie toegeschreven werden.

Eusebius. Het is waer / niet in badelijcke wer-
kinge: maer men moet oock waer nemen / dat Pe-
trus de goede conscientie hier niet en enscht als een
conditie voor den Doop noodigh / veel min in alle
doope-

oepelingen noodig. Het is wel so dat de besaerde een goede conscientie tot den Doop behooren te hzen en. Maer in dese plaetse spreekt Petrus daer niet van / dan alleen van het vraghen eener goeder conscientie doo? den Doop / 't welck een vucht des Doops is.

Asterictus. Dese vucht en werdt oock in den kinderen niet gebonden / waerom worden zy dan ghe-
doopt?

Eusebius. Waer is geschreven dat niemant mach edoopt werden dan in welcken de vucht terstondt van ghebonden werden? Immerx Petrus en leert naer sechtelijck / dat ons den Doop sulcke vucht heeft: doch offe in allen terstondt volghet / dat en eert hy niet. Ja selfx daer zijn veele besaerde gedoopte die dese vucht soo niet terstondt gevoelen / maer erst langhe jaren nae haren Doop / welcker Doop nochtans self van de wederpartijen niet voo? nietigh gehouden en sal werden: waerom en soude dan der anderen Doop niet kunnen goet wesen / al volghet dese vucht eenige jaren daer nae? De Besnijdinge / bezeghelende dat Godt der besnedenen Godt wilde wesen ende haer in Christo doo? den gheloobe rechtvaerdigen Rom. 4: 11. hadde volgens nock dese kracht ende vucht / dat de goede conscientie daer doo? Godt vzaeghde / ende haer voo? den Heere met vymoedighheyt sterckte: nochtans wierden de kinderen besneden / ende het is haer metter tijdt oock dienstigh gheweest tot dese vucht / ende heeft hare conscientien voo? Godt met vymoedighheyt ghesterckt / siet van Jonathan 1 Sam. 14: 6. en David 1 Sam. 17: 26. 36. 45. Ja soo dickwijlx de gheloobige in 't O. T. op het verbondt steunende ofte moedt hebben genomen / ofte Godt gebeden / hebben zy hare conscientien met vertrouwen doo? de Besnijdinghe moghen stercken. Eben alsoo kunnen wy nu doo? onsen Doop in de jonckheyt ontfanghen; ende alle vrome doen het / soo wel / als waren zy ghedoopt in rijpen ouderdom.

C A P. VI.

Teghen-werp, van de zaligheyt der kinderen, ende dat Christus haer de handen opgeleyt en niet gedoopt heeft.

Dat de kinderen de saligheyt toekomt en hindert niet maer voordert hare doop.

A Sterictus. De kinderen hebben den Doop niet van doen/ want hen komt de zaligheyt toe.

Eusebius. Dien de zaligheyt toekomt / hebben die den Doop niet van doen? Alsoo sprekende schijntmen te kennen te geben / dat de ghene die ghedoopt worden daer toe den Doop ontfangen / op dat zy de zaligheyt soudent bekomen die haer anders noch niet toe en komt: ende soo soudemen de zaligheyt der bejaerden aen den Doop hanghen. Doo? waer de zaligheyt en komt ons niet toe doo? ofte om den Doop/ maer den Doop komt ons toe om dat ons de zaligheyt toekomt. De Weder-doopters en konnen dit niet lochenen: want zy eyschen in den doopelingen geloobe ende bekeeringe eer zy moghen ghedoopt werden / maer komt niet den geloobighen ende bekeerden de zaligheyt toe? de saligheyt komt den geloobigen dan toe / doock eer zy gedoopt zijn / jae doock al ist dat zy by eenigh gebal noyt ghedoopt en werden / ghelyck blyckt aen den Moordenaer / Luc. 23. 't Is waer Christus seght: Die ghelooft sal hebben, ende gedoopt zal zijn, sal zaligh worden, Marc. 16: 16. Doch men moet doock aenmercken / het ghene terstondt volghet: Die niet en sal ghelooft hebben, sal verdoemt worden. Als Christus den Doop als een conditie ter zaligheyt neffens het geloobe hadde willen stellen / soo soude hy in het tweede den Doop niet verswegen hebben / want om een rechte teghenstellinge te maecten moeste hy gheseyt hebben: Die niet en sal ghelooft hebben, sal verdoemt worden. Dat hy soo niet en doet / leert ons / dat den Doop niet eygentlyck is een conditie ter saligheyt / maer een zegel tot versterckinghe onses geloofs

als aengaende de saligheyt: alsoo leerde Paulus
 di Stockwaerder: Ghelooft in den Heere Iesum
 Cristum, ende ghy sult zaligh worden, ghy ende
 de huys: maer als hy geloofde wierdt hy gedoopt/
 t. 16: 31. 33. Het is wel soo / dat billijcken buy-
 de zaligheyt werdt ghesloten die den Doop ver-
 mt; doch dat en komt daer aen niet / om dat den
 Doop selve een conditie is ter saligheyt / maer om
 geen recht geloobige en mach gekeurt werden die
 zegghel van Gods ghenaden-verbondt beracht:
 ant dat is een berachtinge van het verbondt selve/
 ve een onteeringe en versnadinghe Godts die het
 verbondt ghemaectt ende den Doop gheordineert
 ist / t welck immerx met het gheloobe niet be-
 en en kan. Wat nu aengaet / dat den kinde-
 de zaligheyt toekomt / sulckx bevesticht zelsx
 kinder - doop. Siet onse leste t'samen-spraecke
 ap. 7.

Asterictus. Sy hebben dit gehoelen / dat den kin-
 den also de zaligheyt toekomt / dat zy om gheen-
 nley oorzaecke den Doop noodigh hebben / gelijk
 al de bejaerde gheloobige.

Eusebius. Is dit hare meeninge / soo nemen zy
 er bewijs van het ghene in questie staet.

Asterictus. Het en schaedt haer doch niet al wo-
 zy niet ghedoopt.

Eusebius. Het is een ongheschickt volck die in
 odts ordinantien niet anders dan na schade en pro-
 te wercke gaen. Nochtanx hoe en schadet haer
 it? om dat zy ebenwel zaligh worden: soo moest-
 in segghen datter geen ander schade ware dan ver-
 t van zaligheyt: doch de verstandige (gheden-
 de hoe troostelijck onx zy / de verzeghelinge der
 enade / ende groot ghewin achtende daer in ver-
 recht te werden) sullen soo veel schade reekenen
 er de kinderen / als haer onthouden werdt van de
 tendelijckheyt Godts in t versegelen zijner gena-
 daen haer: siet onse leste t'samen-spraecke Cap. 10.
 den welcke schade noch dese komt / die alleen ghe-
 rech behoorde te wesen / dat de Ouders Godt ver-
 zynen hare kinderen niet latende doopen / als die de
 vrien-

byndelijckheit Godts ober hare kinderen ofte verachten ofte versumpen.

Den Doop is niet alleen tegen dadelijcke sonden noodigh.

Asterictus. De Menisten/ Bekent. Pag. 118. Stellen den Doop alleen noodigh teghen de dadelijcke sonden.

Eusebius. Maer waer mede sullen zy het bewijfen: Wy hebben in onse laetste t'samen-spraecke beweesen / dat den Doop een zeghel is van het selve verbondt waer op eertijds de Besnijdinge wierdt ghegeben: ende dat den Doop ende de Besnijdinge in den grondt gelijcke Sacramenten zijn/ Cap. 3. en 4. Is nu den Doop een zegel van dat selve verbondt / t welck een beginsel aller ghenade was: soo moet de verzegeling van de vergevinge der Erf-sonde daer niet van afgesondert werden. Ende ghelijck de Besnijdinge een zeghel was / oock aen de kinderen / van de verghevinge ende rechtbaerdighmaeckinge: ende hoopts in 't opwassen een troost den geloobigen zielen tegen alle werckelijcke sonden / Rom. 4: 11. soo versegelt oock den Doop de vergevinge der Erf-sonde / ende hoopts aller sonden die den gheloobigen haer gantsche leven aenhangen.

Waerom niet alle kinderen gedoopt mogen werden.

Asterictus. Soo moestmen van alle kinderen doopen / want haer allen komt in 't gemeen toe / de saligheit ende de vergevinge der Erf-sonde / gelyck Christus leert / Matth. 19: 14.

Eusebius. Dat allen sonder onderschept de zaligheit toekomt en binden wy niet in Godts woordt: de woorden Christi Matth. 19. bewijfen 't oock niet: want hy spreekt van soodanighe kinderen als tot hem ghebracht wierden / dat is / van kinderen der bondt-genoten: want het waren Joden die de kinderheng brachten / ja sulcke die nu in Christum geloofden / anders souden zy het albus niet ghedaen hebben. Daerom doopen wy alleen der bondt-genoten kinderen / daer van hebben wy klare beloften. Het woordt moet immer den Doop zijn kracht geben / ende van der Heydenen kinderen / ende aller volckeren die gantsch van het verbondt verzeemt zijn / en hebben wy gheen woordt.

Asterictus. De Weder-doopers segghen; Christus

us heeft wel den kinderkenx die tot hem ghebracht waren / de handen opgelept en gezegent / maer niet gedoopt: het welck hy soude gedaen hebben / (gelijck sy meenen) hadde hy den kinder-doopt toegeaen.

Eusebius. Dat hyse niet en doopte is gheen wonder / want hy en doopte niet / maer siene Discipulen Joh. 4. 2. ende wie kan ons seggen dat sy daer van niet gedoopt en zijn.

Asterictus. Die Euangelisten schryben van dese kinderkenx / Matth. 19. 13. 14. 15. Marc. 10. 13. 14. Luc. 18. 15. 19. 17. maer niemant spreeket van eenen Doop aen haer bedient.

Eusebius. De Euangelisten en verhalen niet altydt des wat aen eenighe personen gheschiedt is. Wy sien van de roepinghe Matthei / Matth. 9. van de keeringe Zachei Luc. 19. ende verscheyden dingen niet den selven ghepasseert: maer van haren Doop leesmen niet: ende sulcke exempelen kondemmen vele binden. Soo konde hier oock van deser kinderen Doop ghesweghen worden / Oste om dat de euangelisten alleen hoor hebben te verhalen wat Christus ober de kinderkenx gedaen heeft: Oste om dat sy hoorhenen al gedoopt waren / oste om eenige andere oorsaecke. In alle gebal / Christus heeft soo veel ober dese kinderx ghedaen als d'Oudersx verachten. Hebben nu d'Oudersx gheen Doop versocht / hoe kan opt bewijfen / dat het hierom was / om dat den kinder-doopt niet goet en is? daer konden verscheyden andere oorsaecken wesen: oste dat de kinderx niet gedoopt waren / gelijck geseyt is: oste dat d'Oudersx niet ghebruyck des Doops noch niet recht en verstanden: oste dat sy eenighe hinderingh hadden die der belette daer ober te pberen. Ja d'Euangelisten verhalen oock niet dat dese Oudersx selfs ghedoopt waren / wat wonder ist dan dat van deser kinderen Doop / oste van der Ouderen begeerte dese souden ghedoopt werden / niet en wert geseyt? hier en is dan niet regen ons. Siet nu of dese kinderen wat gheven hoor ons. Ghy hebt verstonct dat wy gewoopen / Dat de kinderen den Doop niet van

Van de kinderkenx die tot Christus wierden ghebracht, nemen de partijen een los bewijs;

Maer wy een vast bewijs.

P

doen

doen hebben / dewijl haer de zalighejdt toekomt : dat men se derhalven niet en moet doopen. Nu braghe ick : hadden dese kinderen d'oplegginge der handen meer van doen dan den Doop : quam haer de zalighejdt niet toe / sonder de uytterlijcke zegeninghe :

Asterictus. Doozsecker jae / want eben daerom dat het Koninckrijcke der Hemelen hen toequam / wil Christus dat se tot hem sullen komen.

Eusebius. Soo hebben dan de Ouders wel gedaen: ende soo verre ist van daer dat de zalighejdt der kinderen ons beletten soude eenighe uytterlijcke ceremonie ende zegeninge over haer te versoeken / dat wy eben daer dooz beweeght moeten werden om de kinderen uytterlijck tot Christum te brengen. Het is waer / men leest hier van gheen doopen : maer dese oplegginge der handen ende zegeninge / en was niet min ; onse kinderen en konnen dooz den Doop niet meer ontfangen / ende d'Ouders en hebben daer in ghemeen meerderen troost / als dese kinderen hebben ontfanghen ende d'Ouders ghenoten dooz dit doen Christi over de kinderen. Radien dan Christus de kinderkenge heeft geroepen / ende d'Ouders gepresen diese brachten / tot het gene van gheen minder waerde ende kracht was dan den Doop / waerom soude men se niet moghen tot den Doop brengen ?

Asterictus. Dat heeft voozwaer goedt bescheydt. Doch Antoni wil hier geen eerst-geboren kinderkenge verstaen / maer leersame kinderen / die nu eenighe jaren hebben / 't welck hy bevesticht met Diskatoz ghetuygenisse / over Matt. 19. Pag. 64.

Eusebius. Diskatoz en ontkent niet dat het woort dat Lucas in dese Historie ghebruycht eerst gebozen kinderen beteyckent / maer toont dat het oock ghenomen wordt vooz kinderen die nu ter leere bequaem worden / hoedanige hy hier wil verstaen hebben : doch hy bekent oock / dooz kracht des woortz / dat het noch kleyne kinderkenge zyn gheweest / ende dit is ons genoegh : want soodanige kleyne kinderkenge en willen de Weder-doopers mede niet ghedoopt heb-

hadden / maer willen datmen sal wachten tot rijpen
 verstaude toe. Hoewel oock niet te verwerten is dat
 men noch jongher kinderen verstaet / namelijk die
 noch moesten ghedragen worden: want sulcke be-
 wekent het Grieksch woorde *brephee* eygentlyck / en
 het Grieksch woorde dat by de Evangelisten ghe-
 rapckt werdt / in onsen text overgeset: Sy brachten
 hem, betekent een brenghen met draghen /
 dat dese kinderken & schynen noch niet vast op de
 benen gheweest te zijn.

Asterictus. Hoe kan het Christo behagen (seght
 Antoni) de kinderken tot hem te brengen op sulcke
 wyse als hy niet gheboden heeft?

Eusebius. Wy hebben in de laetste t'samen-spraec-
 Cap 3. getoont / dat man den kinder-doop geen
 verbodt noodigh was: datmen ons ter contrarie ver-
 bodt moeste toonen. Nu verbodt en is niet / soo
 machmen dan billijck seggen / dewyl wy de kinde-
 ren unterlijck niet anders tot Christum konnen bren-
 gen dan in den Doop / dat zy behoozen ghedoopt te
 werden. Want dat Antoni seght / terstondt daer na /
 dat de kinderen Christi zegeninghe niet ontfanghen /
 is niet van doen hebbende / dewyl zy gheen sonde
 hebben: dat is grouwelyck te dencken / meer te
 secken / is oock wederleydt / als wy van d' Erf-
 ende handelden / ende in de laetste t'Samen-spraec-
 / Capittel 7. en 8.

C A P. VII.

Verfcheyden andere tegen-werpingen
 werden tegen ghegaen.

Asterictus. Laet ons sien wat hare restee-
 rende tegen-werpingen gelden mogen. Sy
 segghen dat de Schrift met geen onmondig-
 he kinderen handelt / soo dat het dwaes-
 heyt is haer te doopen.

Eusebius. Ja dwaesheyt ist sulcx tegen te werven.
 P 2 Want

Sotte tegen-
 werpinghen
 van de par-
 tyen.

Want verstaen sy dooz handelen met de kinderen, met de selve ofte tot de selve spreecken? soo moeten sy bewijzen/datmen niemant mach doopen dan tot welken de schyft spreekt: maer so ontmoet hen met eent dese swarigheyt/waerom de kinderen beter plachten besneden te mogen werden dan nu gedoopt? want in't O. T. wierdt so weynich tot onmondighe kinderen ghesproocken als in het N. T. Als sy daer op sien/sullen sy licht bemercken / datmen niet alleen sien moet tot wien de Schyft spreekt / maer oock van wien en wat?

Asterictus. In den Nieuwen Testamente (seght Menno) en zijn den onmondige kinderen geen ceremonien bevolen.

Eusebius. Wat gaet ons dat aen? Wy en segghen niet dat haer eenighe ceremonien zijn bevolen: ja oock in den O. T. en waren haer geen ceremonien bevolen. Den Doop werdt aen haer bedient gelijk eertijds de Besnijdinge / niet als haer bevolen / maer als vooz of ober haer bevolen.

Een ander.

Asterictus. Wat aengaet de Besnijdinghe/ die meenen sy dat nu onthidich woort vooz-gewozen / want het was een stuck der ceremonien des O. T. dat Godt alsoo aen de kinderen seckere dingen liet uprechten (segghen sy:) ende daer in waren de kinderen figueren van de gheesteljke kinderen / welke zijn de oude geloovige ende weder-gebozene in Christo. Nu de figueren en wettische ceremonien ophoudende/soo houden oock op de upterlyjke handelingen met de kinderen.

Eusebius. Ten eersten, is dat valsch / dat de kinderen des O. T. in het gene aen haer ghedaen wiert figueren waren van de oude geloovige in 't N. T. Ende om nu alleen van de Besnijdinge te spreecken / de instellinghe der selver Genes. 17. toont wel klaer/datse soo wel den kinderen als den Ouden was een tecken des verbonds/ dat haer / oock als kinderen, aengingh. Siet meer in onse laetste T'samen-spraecke Cap. 4. Ten anderen: dat sy alle upterlyjke handelingen den kinderen seggen ge-eyndicht te wesen/ als behoorende tot de afgeschafte ceremonie: dat is bewijs

is nemen van het ghene in questie staet. De Ceremonien des O. T. zijn wel afgeschafft/maer daer en volgt niet / dat gheen Ceremonie in het N. T. aen haer mach bedient worden; laet haer eenich verbodt toonen/ofte eenige plaetse die te kennen geeft/ dat in het N. T. gheen ceremonie met allen aen den anderen mach bedient werden. In't O. T. was Besnijdinghe / die is nu afgeschafft: maer also dat in den Doop hebben die in den grondt ende bereetende saecke met de Besnijdinghe ober-een komt. Sy en kunnen noch mogen niet ghelooven/dat God/ in nieu Sacrament instellende / het welke in den ondt accordeert met een ander dat den kinderen macht gegeven te werden / niet en soude willen dat in het aen den kinderen bedienen soude / sonder sich klaer verbodt daer van te doen.

Asterictus. De kinderkeren strebelen selve teghen den Doop (segghen sy) verstaense niet / kunnen oock niet gheheugen groot wordende dat sy gedoopt sijn. Een derde.

Eusebius. Dit alles dient oock tot beschuldiginghe van de Besnijdinghe; daer teghen hebben de kinderkeren veel meer gestrevelt / want sy was pijnlijck / ende een bloedich Sacrament/ Genes. 34: 25. Genes. 4: 25. ende dese pijnlijke ceremonie en verstonch den kinders niet. Wat het geheugen des Doops aengaet / die kan soo wel by den kinderen wesen als sy opwassen/ als het geheugen van de Besnijdinge voortijds: namelijk door onderwijnsinghe / ende indachtichmaeckinghe. De kinders kunnen weten dat dese waerlich haer Moeder is/ die het over daedt is/ ende met kinderlijke affectien teghen selve beweegt werden: hoewel niemant en geheugt dat sy van sijne Moeder is geboren. Alsoo kunnen sy oock goede / vaste kennisse hebben van haren Doop.

Asterictus. Sy seggen/dat de gedoopte kinderen in't opwassen niet beter bevonden worden als de andere/ soo datter gheen vuchten van sulcken Doop gebeurt werden. Een vierde.

Eusebius. Sy mochten oock also God voozwerpen: wat

wat eertijds de knechtken / die aen haer epghen
 lighaem wierden besneden / beter waren dan de doch-
 terkens / die aen haer epghen lighaem niet besneden
 wierden : ofte dan de kinderen die gheduerende de
 veertigh jaren inde woestijne gehozen ende niet besne-
 den wierden ? Jos. 5. Ten anderen volghet de vrucht
 in den eenen later dan in den anderen / ende in som-
 mighen noyt / het heeft alsoo oock met de Besnij-
 dinghe gegaen / die nochtans daerom aen den kinde-
 ren niet te vergeefs en was. Ten derden, dat veele
 kinderen opwassende haren Doop niet beter en bele-
 ven / schozt ten grooten deele aen de achteloosheydt
 der ouderen / die hare kinderen niet genoegh en on-
 derwijzen ende sozghvuldigh ghenoech in de vreesse
 des Heeren opvoeden : het welcke den Kinder-doop
 soo wepnigh kan nadeeligh wesen / als eertijds het
 selve gebreck / de Besnijdinge. Maer waer de ou-
 ders haren schuldigghen plicht waer nemen / daer
 sietmen oock dat eben dooz gedachtenisse des Doops
 de jonge herten dickwijls seer gheroert werden / ende
 doozts haren Doop beter beleben dan veele die op
 haer geloobe roemen ghedoopt te wesen. Eyndelijck,
 men moet van de goetheyt eener saecke niet oordee-
 len na dat zy haer in den menschen vertoont / maer
 nae dat zy in haer selven is : Sietmen op de predi-
 kinge van Godts woordt ? in wepnigen gheeft het
 zijne vruchten / ende in de drie vierdendeelen gaet
 het wel verloren / gelijk Christus leert in de gelijke-
 nisse van den Zaeyer / Matth. 13. gaet het oock al-
 soo met den Kinder-doop ? hare inwendige goetheyt
 blijft niet te min ongheschonden / gelijk de goetheyt
 des woordts behouden blijft al gaet het in soo veelen
 te niere. Ende als men doch van eenige saecke sal wil-
 len oordeelen na t ghene men in den mensche daer
 van siet / soo moestemen meer sien op de gene die de
 saecke wel ghebrycken / al waren zy verre de min-
 ste / dan op de gene diese ofte niet ghebrycken / ofte
 oock misbrycken / al waren zy verre het grootste
 ghetal : anders soubemen Coorn / Wijn / ende Olie /
 Ec. moeten berachten / om dat verre het grootste deel
 der menschen de selbe misbrycken. Wilmen nu sien
 op

u de Ouders die den Doop harer kinderen wel be-
 ertighen / ende op soodanige jonge lieden die haren
 Doop in de jonckheyt ontfanghen behoorlyck ghe-
 ruycken / wy en sullen ons hooz onse wederpartijen
 ier hoeven te schamen. Laet by malkanderen ge-
 zacht worden die ober eenige jaren op haer geloo-
 e gedoopt zijn ende by den Weder-doopers vroom
 teeten / ende sulcke die jongh gedoopt zijnde haren
 Doop betrachten : laetse te samen ghehoort werden
 ver het ghehuyck ende de vucht elck van haren
 Doop; soo mochtmen eens sien of den Doop in de
 onckheyt ontfangen een ydel dingh zy. Ick maecke
 ny sterck sulcke personen hoozt te brengen / dien
 jaren kinder-doop niet min / ja veele meer deughts
 moet / dan den alderbesten die de partijen mochten
 hoozt brengen / haren spaden Doop.

Alterictus. Ick gheloof. Maer iser een Doop
 der kinderen ende een der volwassen (segghen zy) soo
 ijnder twee Doopen.

Een vijfde.

Eusebius. Het is even de selve Doop die aen ouden
 ende jongen bedient werdt / zijnde hooz beyden eenen
 regel des verbondts ende der gherechticheyt des ge-
 doofs. Het verbondt gaet ober jonge en oude / ende
 sijst eenigh. De Besnijdinge wierdt Abraham ge-
 geven als hy oudt was 99. jaren. Ismael wierdt
 besneden 13. jaren hebbende / Isaac niet meer dan
 3. daghen oudt zijnde: het was nochtans maer een
 eenige Besnijdinge. Hoe kan dan den Doop van jon-
 ge en oude twee Doopen maecken?

C A P. VIII.

Dat dwaselijck den Kinder-doop met
 hare Voorstanders, werdt bestreden.

A Sterictus. Ick en kan niet nalaten / u noch
 hooz te stellen / dat zy den kinder-doop soet-
 ken verdacht te maecken / met de verschey-
 denheit die daer is onder de Doozspreekers
 des kinder-doofs.

Datter geen
 verschey-
 denheit is
 onder onse
 Leeraers
 die den Kin-
 derdooft
 hindert.

P 4

Eusebius.

Eusebius. Wat verschepdenheyt? Beestmen ont gehoozdt dat onder haer den kinder-doop is in twyfsel ghetrocken?

Alterictus. Dirck Philips van den Doop fol. 21. b. & c. seght / dat ghy-lieden aen den Cozen van Babel timmert / ende dat Godt u lieder spraecke verwerret heeft / soo dat ghy malkanderen niet meer verstaen en kondt. Wadden zy (seght hy) in deser saecke het woozdt Godts aen hare zyde / soo souden zy alle dooz eenen mondt spreucken / ende eenerley schryben. De verschepdenheyt stelt hy daer in: Dat de Lutersche, de kinderkens geloove toe-schrijven: dat andere haer doopen op het gheloove der Gemeynthe, andere op 't gheloove der Ouderen, &c.

Eusebius. Ick antwoozde I. dat hy seer ontwijffelijck doet / Lutersche / Papiſten / en Gerefozmeerde onder een vermengende. Want hoewel wy gelijckelijck den kinder-doop vooz goedt houden / wy en hebben nochtans sulcken ghemeenschap niet te samen / datmen den eenen met des anderen gheboelen mach beswaren: ende als men soo Babels wilde maken / soo kondemen het oock doen / niet alleen in den kinder-doop / maer in den Doop in 't gheheel / ende in de leere van de Sacramenten in 't ghemeen: want eenen verachter der Sacramenten mochte segghen: De leere van de Sacramenten en moet niet ont Godt wesen / nademael de Doozspreekers der selber seer oneens zijn ende verwerret in hare spraecke / stryjdende niet alleen ober het getal / maer oock ober hare natuere / soo dat de Papiſten / Lutersche / Gerefozmeerde ende Weder-doopers seer verschepden daer van spreucken en schryben. Soude dat niet sijn wesen? II. Genomen men toonde oock groote verschepdenheyt in de Gerefozmeerde aengaende het bebestighen des kinder-doozs / het en konde gheen Babel maken: want dat ghebeurt in alle stucken der leere / dat den eenen sich beter verseeckert op desen / den anderen op dien grondt: met namen dat de laetste / dooz den tijdt gheleert ende dooz de byanden der waerheyt geoeffent zijnde / eenige dinghen onbast vinden die de eerste vast dochten / ende eenighde
nieuwe

ientwe gronden stellen die de eerste noch niet had-
 en bedacht / ofte die zy bedacht hadden meerder be-
 vestigen. Ebenwel men sal onder de onse geen mer-
 velijcke verschepdenhept binden / maer sulcken ober-
 en-kominghe / dat onse vanden onse diens aen-
 aende niet en konnen lasteren sonder epndelijck
 hande te erben. III. **W**e binden hier een oordeel
 op der Weder-dooperse enghen mondt / dat zy tim-
 meren aen den Tozen te Babel. Want gelijk zy in
 verschepdene stucken der leere geweldigh oneens zijn/
 ende nock in heele Secten gescheurt / alsoo en accoz-
 deeren sy eensins in 't bestrijden des kinder-dooys.
 De oude Weder-dooperse wilden de kinderen niet ge-
 doopt hebben om datmen van hare zaligheydt onsecc-
 er was, soo zy seyden nemende de woorden Christi
 Matth. 19: 14. alleen / op den Ouden die den kin-
 deren in eenbondigheyt ghelijck zijn. Menno ende
 sine aenhanghers houden doo? dese woorden Christi
 le kinderen zaligh, ende willen even daerom der ge-
 ovigen kinderen niet gedoopt hebben. **W**ederom
 Menno bekent / soo den Doop een genaden-teecken
 y, ofte een verzegeling des ghenaden-verbonds,
 at de saecke aen onse zyde sal staen: **H**ebens daeghs
 erkennen den meestendeel der Weder-dooperen dat
 en Doop sulcks is / ende sprecken ebenwel den
 kinder-doop teghen. Epndelijck Antoni bestrijde
 en kinder-doop heel anders dan andere hoo? hem
 daen hebben / daer toe soodanige dingen drijvende/
 e de Mennisten gheensins souden willen toestem-
 men.

Asterictus. Maer het schijnt nae het voozgheven
 an Antoni / dat de kinder-dooperse in geenen stuc-
 en accozeeren / leest zyn Babel der Kinder-doo-
 pers.

Eusebius. Ick hebbet gelesen/ende behonden dat-
 r niet bequamerse en is om den Hansijtschen geest
 leeren kennen. Sy en moeten hen voortaan niet
 elgen / datmen haer houdt (want haer Babel ge-
 inght het) hoo? berwerde hoofden / vol onberstant
 r onbeschepdenhept. Want hoo?waer dat geheele
 babel en is niet anders dan een gedichtsel vaneenen/
 P 5 ten

ten deele leugenachtigen / ten deele bedrieghelijken gheest. Doch het is alreede soo bestozmt van Godesfrido Bdemang met een boercken / genaemt Vrede Jerusalems : dat men mach segghen / het is gevallen, het is gevallen, dat groote Babel.

Asterictus. Liebe leent my dat boercken van Bdemang.

Eusebius. Siet daer is het / Ieset met oordeel.

Valscheyt
en onver-
standigheyt
van Cl. Cl.
over Cal-
vijn.

Asterictus. Ick hoop het te doen : ondertusschen hadde ick noch garen ulwe antwoorde op eenighe getuygenissen upt Calvino en Beza / waer mede Claesz Claesz. den kinder-doop bestrijdet. Belijd. pag. 250. 251. en 277. 278. 279. (c. Hy verhaelt upt Calvino Instit. B. 3. Cap. 14. Sect. 7. dese woorden: Soo ist dan seecker, dat de Heere ons door zijn woordt ende door de Sacramenten zijn barmhertigheyt ende het verbondt zijner genade voorstelt, maer en wordt niet gevaet, anders dan van de ghene die het woordt ende de Sacramenten met een seecker gheloove ontfanghen. Ende upt Sect. 9. verhaelt hy : Dat de Sacramenten niet een hair voordeel doen, sonder de kracht des H. Geestes. Item upt Sect. 14. Wat is een Sacrament ghebruyckt sonder gheloove, anders dan een seecker verderf der gemeynte: ende een wensigh voorder : Soo worden dan die bedroggen, die meynen dat hen yet meer door de Sacramenten gegeven wordt, dan hen door het woordt Godts voorgestelt ende van hen door waerachtigh gheloove aenghenomen werdt. Item noch Sect. 17. De Sacramenten en hebben gheen ander werck dan het woordt, welcks werck is, Christum ons voor oogen te stellen ende de hemelsche genaden-schatten in hem: ende zy en doen gheen nut noch voardeel ten zy dat zy met geloove ontfangen worden, &c. Bewijs het dan met de Sacramenten alsoo staet / na Calvini verklaringe / soo en kan den kinderen / na de meeninghe van Cl. Cl. den Doop niet toekomen.

Eusebius. Dat Cl. Cl. Calvini woorden albus teghen den kinder-doop wil trecken / ist geen valschheyt / het is ten minsten groote onberstandigheyt. Calvinus en spreckt in alle die plaetsen niet van dese

dese questie/ wat perſoonen den Doop toekomt; maer
 hy handelt in 't gemeen/ van de nature der Sacramen-
 ten, leerende dat het zijn getuygeniſſen der ghenade
 Godts, welcke hoewel zy oock wel van den goddeloo-
 en werden ontfangen, nochtans alleen den geloovi-
 gen ſoodanigh zijn. Dit iſt dat hy leert in de eerſte
 plaetſe. In de tweede leert hy / dat de Sacramenten
 niet door eenige verborgen eygen kracht, het geloove
 tercken, maer alleen door werckinge des H. Geelts.
 In de volgende plaetſen heeft hy het tegen de Scha-
 aſtijke die de Sacramenten al te ſeer verheffen/ en-
 ne leert dat de ſelve geen eygen verborgen krachten
 hebben maer alleen door het geloove ons ſterken. Wat
 ſ hier dat wy niet mede en ſeggen/ofte ons tegen zy?
 Aſterictus. Hy wil ongetwijfelt dit ſeggen: Indien de
 Sacramenten niet anders vooz ſtellen noch toebren-
 gen/dan het woozt vooz ſtelt en het gelobe aenneemt/
 oo en moeten zy aen geen kinderen bedient worden/
 die niet en gelooben noch het woozt kunnen hooen.

Eusebius. Ick ontken dat daerom gheen Sacra-
 ment aen den kinderen mach bedient worden. De
 Sacramenten des O. T. zijn oock ſoodanigh ghe-
 weest als nu gehoozt iſ: ende Calvinius handelt in 't
 14. Capittel, dat Cl. Cl. aentreckt, van deſe ſoo wel
 als van de Sacramenten des N. T. het welck dooz-
 gaeng ende met namen Sect. 18. blijkt. Ebenwel-
 g noch de Beſnijdinghe aen de kinderen bedient ge-
 weest. Alles wat Calvijn ſeght van de Sacramen-
 ten moeten oock in 't byſonder van de Beſnijdinge
 ſoo wel verſtaen als van den Doop: heeft van de
 Beſnijdinge den kinderen niet te min moeten gegeven
 werden/ hoe kan haer dit tot den Doop hinderen?
 Ick ſegghe nochtans ten dienſteder leersaeme: Soo-
 danigh het woozt iſ / ſoodanigh oock het zeghel/
 ende het geloobe dat den H. Gheest dooz beyden ver-
 ſterckt. Nu het woozt des verbondts ſtelt alſoo
 vooz Godts barmhertigheyt ende het verbondt zij-
 ner genade / dat het oock de kinderen der geloobigen
 daer onder ſtelt / Gen. 17. Soodanigh werdt het
 oock bezeghelt / ende daerom werdt den kinderen
 het zegel des verbonts gegeven. Soodanigh werdt het
 oock

noek geloof: want wy ghelooben dat Godt onser en onser kinderen Godt is. Wanneer dan het verbondt-teecken (t welck nu den Doop is) aen den kinderen werdt bedient / het werdt eyghentlijck booz dien tijdt den Ouden boozgestelt / ende stelt hen eben het selve booz als het wooydt: namelijk / dat Godt niet alleen der ouden, maer oock der kinderen Godt is, ende haer mede tot zijn verbondt opneemt: waer van die Oude geen nut noch boozdeel hebben sonder de kracht des H. Geestes / sonder zijn werckingh tot geloobe: maer geloobende ist haer een sonderlingen troost. Wanneer nu die kinderen tot verstandt komen / moeten zy van het verbondt-teecken onderwesen worden / ende het selve gedencken: want dit teecken eens gegeven zijnde moet soo lange wy leven gedacht werden: Als zy het ghedencken / het stelt hen eben dat selve booz dat hen het wooydt booz stelt / namelijk Gods barmhertigheyt ende het verbondt zijner genade / siet verder onse leste t samen-spraccke Cap. 10. Maer sal hen dit wooydt ende teecken eenigh boozdeel doen / daer moet een geloobigh aenemen wesen. Alsoo ginck het met de Besnijdinge / soo gaet het noch met den Doop; ende alsoo zijn Calvini wooyden waerachtigh / selfs oock in den Doop die aen den kinderen wordt bediendt.

Asterictus. Claes Claesz. schijnt te meenen / dat Calvini wooyden mede-brenghen / dat niemant eenich Sacrament / daerom oock niet den Doop / mach ontfanghen / ten zy die tegenwoordigh het wooydt baten ende inder daedt ghelooben kan.

Eusebius. Zijn eygen phantasjen wil hy Calvino opdichten: maer die hem beledigen kan Calvinnina te lesen / sal licht merken / dat hy niet en spreekt / dat daer toe mach getrocken werden.

Asterictus. Sal zijn getrouwigheyt ofte verstandt niet beter wesen in het gene hy van Calvino verhaelt aengaende den Doop Iohannis: Hy heeft gheschreven Instit. B. 3. C. 4. l. 6. Het en is gheen wonder dat die hare sonden beleden die wilden ghedoopt worden, want wy hebben te vooren geseyt dat Johannes heeft gepredickt den Doop der penitentie, &c.
wie

Nieuwe on-
getrouwig-
he yt en
valiche yt.

ie soude hy dan gedoopt hebben dan die haer be-
 en sondaers te zijn? Den Doop is een teecken der
 ergevinge der sonden, ende wie soude tot dit teec-
 en toegelaten worden anders dan de sondaers die be-
 ennen hen sulck te zijn? Het selve seght hy in zijn
 armonie over Matth. 3: 6. Marc. 1: 5. ende heeft
 ander anderen dese woorden: Op dat haer de men-
 en behoorlijk ten Doop begeven, soo wordt van
 in belijdenisse der sonden gheëyscht, andersins en
 ude de gantsche handeling maer een ydel schouspel
 yn. Hier upt besluyt Claes Claesz. dat het niet al-
 en nae Calvini segghen schijnt / maer waerachte-
 lck blijkt / dat den Doop niet wettelijck kan be-
 ent worden ten zy dat het gheloobe hoor gae. Pag.
 269. 272. 273.

usebius. Maer ik besluyte upt sulck besluyt / dat het
 et alleen door Cl. Cl. doen schijnt / maer waerachte-
 lck blijkt / dat hy niet quader conscientie handelt.
 albinus gaet in beyde de plaetsen tegen / de tegen-
 erpinge die de Papisten nemen / upt de bekentenis-
 der sonden der gener die tot Johannis Doop qua-
 en / eben of hare Doorbicchte daer door ghesterckt
 erdt. Hy en heeft dan niet hoor te leeren hoedani-
 in den Doop wettelijck kan en mach bedient wor-
 en / maer alleen te toonen waerom de volwassene ha-
 onden billijck beleden. Ende om te toonen dat hy
 et en spreekt tot nadeel van den kinder-doop / hy
 nerschout selve in zijn Harmonie terstondt nae de
 orgelesen woorden / dat van volwassenen werde
 gesproocken. Cl. Cl. treckt selve de woorden
 at aldus: Voorts moeten wy mercken dat daer al-
 en van den volwassenen gesproocken wordt, &c.
 Ich wat doet hier dit / Ec. soo hoort hy? hy ver-
 est wel andere redenen in't bzyede / hoe scheyt hy
 te soo hoort af? Dit is d'oorzaecke: hy wil Cal-
 ni woorden dypden / als gaben zy te kennen dat
 Johannis Doop alleen den volwassenen toe quam,
 ude hyse vol upt verhaelt / zy souden hem bescha-
 en. Want dit zijn de woorden die door dat Ec. wer-
 en afghesneden: Welcke (te weten volwassene)
 weten, dat niet sonder onderscheyt in de Gemeyn-
 te

te moeten ontfangen werden, nochte door den Doop den lichame Christi moeten werden ingewyet dan na voorgaende ondersoekinghe. Waer mede hy klaerlyck toont/ dat hy onderschept maectt tusschen volwassene en kinderen / so dat wel dese conditien in gene nodigh waren/ maer dat dese oock sonder die conditien mochten gedoopt werden.

Asterictus. Dit is te grof van Cl. Cl. Maer hy treckt aen Calvini Harmonie / ober Matth. 28: 19. Christus gebiedse gedoopt te worden die haer tot den Euangelio begeben, ende belijdenisse daer van doen sullen. Dit neemt hy als of / volgens Calvini seggen/ sulcke alleen moesten gedoopt worden. Pag. 272.

Eusebius. Calvini meninghe en gaet niet verder/ dan dat sulcke moeten gedoopt worden/ maer sulcke alleen en seght hy niet/ geest oock geen oorsaecke om sulckx te vermoeden.

Andere
valscheyt.

Asterictus. Dit zijn Calvini woorden ober Marc. 16: 16. Met welcke woorden Christus niet alleen de Hypocriten van de hope der saligheydt uyt sluyt, de welcke geen geloove hebbende alleen op het uytterlijck teeken opgeblasen zijn. Maer hy verknoopt den Doop met der leere door eenen H. band, so dat ic niet anders en is dan een dingh dat by de leere komt. Maer mitsdien Christus eerst gebied te leeren, dan te dopen, ende alleen de geloovige tot den Doop wil ontfangen hebben, soo schijnt het dat den Doop niet wettelijck bedient en word, ten zy dat het geloove voorga. Dit neemt Cl. Cl. als of Calvinus bekende dat Christus alleen de geloovige tot den Doop wilde ontfangen hebben / ende dat den Doop sonder voorgaende geloof onwettelijck schijnt. Pag. 272. 273. 278.

Eusebius. Onbeschaeemde valscheyt! want in so grobe mis-sagen ober een soo klare plaetse/ hoe kan ich gheloooven dat het hem aen slecht onderstaende schort. Die woorden / maer mitsdien, &c. stellen niet vooz het gevoelen Calvini / maer een tegenwerpinge der Weder-dooeren welke hy terstondt op die verhaelde woorden noemt / ende met dese woorden wederleght. De antwoorde en is niet swaer soo men het gebodt wel overweegt. Christus gebiedt tot alle

de volckeren te brengen de boodtschap van de eeuwige saligheyt : dese bevestigt hy met het zegel des doops. Doch met recht wort het geloove gestelt voor den Doop, nademael de Heydenen gantsch vreemdt van Godt waren, ende niet gemeens en hadden niet veruolck, want anders soude de figure leuenachtig wesen, welcke de vergevinge der sonden en gaven des H. Geestes den ongelooijgen soude aen den die noch Christi leden niet en zijn. Maer wy weten dat door den geloove tot Godts volck vergaert worden die eerst verstroyt waren. Nu is de vraag, op wat wijze Godt, die eerst vreemdt waren tot anderen aenneemt? Voorwaer men kan niet ontken-
 en, of hy en betoont de selve gunste aen hare kinderen ende kindts kinderen, waer mede hy haer eenmaal heeft omhelst. Hy heeft sich door Christi kom-
 in 't gemeen een Vader getoont den Heydenen ende den Joden. Soo moet dan noch leden onder den heydenen dese belofte kracht hebben : Ick sal uwen godt wesen, ende uwes zaedts Godt na u. Also sien wy dat de gene die door den geloove in Gods Kercke aengekomen, met haer zaedt onder Christi leden ge-
 teckent, ende gelijckelijck tot de erffenisse der salig-
 heyt geroepen werden. Ende aldus wordt den Doop niet gescheiden van het gelove of de leere: aengesien, wel de jonge kinderen noch door den geloove Gods genade niet en vaten, Godt nochtans hare O-
 ren aenspreekende haer mede vervaet. Ick ontkenne in dat den kinderen sonder reden den Doop gege-
 en werdt, waer toe haer de Heere noodight als hy vlooft dat hy haren Godt wil wesen. **Wat dunckt u/ dat tot voordeel van Claes Claesz?**

Asterictus. Doorwaer ick ontfette myn over sulcke nuttigheyt. Doch hy houdt oock op het gene gaet toez die tegen-werpinge/ dat den Doop aen de leere onnooticht is als een toevalligh dinck. Pag. 272.

Eusebius. Dat en kan den kinder-doop niet hinderen / want soo was 't oock met de Besnijdinghe. Doch dit is genoegh verklaert op d'eerste valscheyt in Cl. Cl. tegen Calvinum.

Asterictus. Hy verhaelt oock een plaetse uut de In-
 t. B. 4. Cap. 16. s. 28. Waer Calvinus wederom
 ber-

berklaert de plaetsen Matth. 28. en Marc. 16. Doch ick sie dat daer niets en is / of ten is nu al berklaert.

Eusebius. Het is soo : oock berklaert de plaetse genoechsaem haer selven / voornamelyck soomenise in Calvino geheel na-leest.

Nieuwe
valscheyd.

Asterictus. Hy verhaelt eyndelyck uyt Calvini Commentarien over Act. 8: 37. Dat uyt de woorden Philippi tot den Moorman, eenen gemeenen regel is te nemen, datmen die te voren geen lidmaten der Kercke zijn, niet en behoort op te nemen, voor datse bekent hebben datse aen Christum ghelooven: dat oock, wanneer den Doop die een pandt ende verseeckeringe des gheloofs behoort te zijn, yemant sonder het geloove ghegeven wordt, sulcks een al te schandelyck ende grof misbruyck is. Pag. 273.

Eusebius. De plaetse berklaert haer selven / want hy spreeckt van sulcken die te bozen gheen lidmaten der Kercke waren. Dooz soodanighe en houdt Calvinus de kinderen niet. Ja hoor / hoe hy terstondt hier op de Wederdoopers aengaet. Maer ongeschickelijck ende verkeerdelijck (segt hy) bestryden hier door eenige onsinne menschen den Kinder-doop. Waerom heeft het geloove in den ghesneden den Doop moeten voorgaen? te weten, alsoo Christus alleen de huys-genoten der gemeynte met dit merckteecken teyckent, het moet wesen, dat in de gemeynte inghelijft werden die ghedoopt moeten werden. Doch ghelijck het seecker is, dat de volwassene door den gheloove werden ingelijft, also segghe ick dat der Godtvruchtighen kinderen, kinderen der ghemeynte werden gheboren, ende van Moeders lijve aen onder Christi leden werden gereeckent: aengesien Godt ons op dese wijze aanneemt, dat hy den Vader is oock onses zaedts. Hoewel dan het geloove vereyscht wert in den volwassenen, sulcks wert verkeerdelijck getrocken op den kinderen, welker gelegentheyt gants anders is.

Asterictus. Het is een quade saecke die niet valscheyt moet geholpen werden. Maer hy treckt oock Bezam aen pag. 279.

Eusebius. Wie kan ghelooven dat hy in dit laetste ghetrou is / die in alle de voozgaende stucken soo ongegetrou

rou is gebonden? Ick wilde wel dat ick die bekennisse van Beza hadde om de aengetoghen woorden te sien. Doch wat is noodigh? want Godefrius Vdemans heeft alreede beyde Claes Claesz. ende der Babel-maekers ontrou over Beza aenghelesen / soecht in zijn boexchen Pag. 42. &c. ende pag. 163. en volghens.

C A P. IX.

Van de getuyghen over den Doop der kinderen: Item, van het doopen der Papisten, Hoeren, Dronckaerts kinderen.

Asterictus. De Weder-dooopers achten't niet Van Peters
en Meters.
genoegh den Kinder-doop met redenen te besrijden / zy brengen oock boozt eenighe beschuldighen. Waer onder ick eerst sal melden: Peters ende Meters / waer op Menno gheweligh schelbet: de selve houdende als een vande fondamenten des Kinder-doopt.

Eusebius. Ghy hebt uyt onse t'samen-spraecten el anders ghehoort.

Asterictus. Waer toe boozdert ghy-lieden dan de getuyghen?

Eusebius. Wy en boozderense niet. Wy houden de laten de saccke middelmatigh / niet belettende Peters en Meters te nemen / oock niet ghebedende. Doch als de Ouders sulck zijn / dat zy noch niet doop / noch met Religie pers in den sin hebben / wy achten het nut en behooflich datter geloovige ghetuyghen staen over den Doop haret kinderen / die sloven / ofte inners bermaent mogen werden / haer te helpen doen tot opboedinghe der selver in vreesse des Heeren.

Asterictus. Soo en geldt het dan u lieden niet / dat Menno teghen-werpt / dat het gebruyck der getuyghen is een menschelijke infettinge tegen Gods woordt buyten Christi instellinge: want ghy verklaert dat
her

het by u-lieden geen insettinge is / maer een byz ge-
byrck. Maer dit schijnt oock u-lieden te gelden /
dat dese saecke moet gehouden worden als verboden /
nadiense niet geboden is.

Eusebius. Cheensing / ten zy men bewijfen kan
datse Godts Woorz tegen is: want hoe veele saken
zijnder die noch verboden noch geboden zijnde / byze-
lijck mogen gedaen of gelaten werden? Saecten die
in Godts Woorz niet geboden zijn mach men doen/
als 't gheschiet met ordze / sonder opinie van noot-
saeckelijckhepdt ofte eenige supersticieuse meeninge/
tot goede eynden. Ja / al ware dese saecke een ordi-
nantie der Gemeente / soo en kondese noch niet ver-
wozpen werden. Het is wel soo / dat de insettingen
der menschen verboden werden Matth. 15. vers 3. 9.
Coloff. 2. vers 20. Maer dat zijn soodanige die als
nootsaeckelijck werden ghedzeven / waer aen de con-
scientien simpellich werden gebonden / die als Gods-
dienst werden hoozgestelt. Doch de Opsienders der
Gemeente mogen wel (de gelegentheyt sulchis hoozde-
rende) ordinantien maken tot goede ordze ende ghe-
schicktheyt / ende om eenige ongemacken hooz te ho-
men / of goede saken te hoozderen; als sy maer daer
mede de menschen niet te seer belasten / haer gheen
Heeren maken ober de conscientien / nochte onberan-
derlijck houden wat eenmael ghestelt is / &c. Ende
dit is 't dat Paulus beveelt 1 Corinth. 14. 40. Laet
alle dingen eerlijck ende met order geschieden.

Asterictus. Wat goet konnen doch de ghetuppen
doen / dat men deselve soude mogen ofte byz laten / ofte
ordineeren?

Eusebius. Seer veele / hooznamelijck in kommer-
lijcke tijden. Want I. sy mogen in 'topwassen den
kinderen haers Doops helpen ghedencken / ja selfs
een gedenck-middel wesen van haren Doop. II. Sy
werden verbonden ofte vermaent / in 't opboeden een
sonderlinge sozghete dzaghen hooz die kinderen waer
ober sy getuppen zijn geweest / op dat sy Chzistelijck
mogen opgeboed ende in de weggen des Heeren ghe-
stiert werden: insonderhepdt wanneer by onacht-
saemheyt ofte aysterben der Ouderen daer in gebreck
mochte

nochte vallen/ ofte in tijde van verholginge de Ouders bluchtigh / ghebangen/ of ghedoodet werdende jare kinderen ontijdigh Weesen laten.

Asterictus. Doozwaer als men binnen sulcke palen lijft is 'er niets te straffen. Maer wat loopender misbrypcken onder / selfs by de Geresoymeerde! . Dat dickwijls personen worden ghenomen die noch in leere noch in leven bequaem zijn om de kinderen te helpen stichten: Ofte soo out / dat 'er geen apparentie is dat hare jaren soo verre sullen reycken / ewijle alleen op eenige maeghschap ofte goede kennis gesien wordt. II. Dat by veelen meer eenige sabbaten dan het ghebrypck der ghetuyghen wert gheacht. III. Dat somtijds om de Peters en Peters bereeren een groot bysmael wert gehouden met eele overdaedt en gulsighepdt / en dierghelijcke leer.

Eusebius. Die werden van ons soo seer ghehaert (als de Wederpartpen konnen beschelden / ende wyeren (als het maer de gelegentheyt mede byzenght) deselve ernstelijck vermijden. Ondertusschen en moet men een goede sake niet quaet achten om eenige misbrypcken dooz' menschen bedoventhepdt daer by gekomen: want wat goede of gheoozlosde dinghen onder / welke niet van veele menschen misbrypcken werden? Siet yemandt sijn leetwesen aen de misbrypcken / die dzage eerst sozge dat hy 'er gheen deel en hebbe / daer na onderwijse sijnen naesten met goede manieren/ op dat hy de rechte gebrypcken bezachte.

Asterictus. Ick sal voortgaen tot een ander be- huldinge: te weten / dat ghy-lieden oock kinderen by de Papisten doopt/ ende van anderen die geen protestantie en doen van u-lieder Religie.

Wacrom men doopt kinderen van Papisten.

Eusebius. Het is wel soo/ dat de Papisten niet al- ten veel Afgodische Ceremonien hebben ingeboert/ maer oock de leere in veele stucken hebben verba- ljet/ soo dat sy zijn als een overspelighe vrouwe / die soo veele in haer is / het verbont des Houwelijcks heeft verbzoocken. Maer men moet weten / dat het verbondt niet terfoudt aen Godts zijde soo verre

werdt verhoocken als het de menschen onthepligen / dat hare kinderen nu als hzeemdt van de Testamenten der beloften souden te houden wesen. Want al zijn sommige onghelovigh geweest, sal haere onghelovigheydt het gheloove Godts te niete doen? Rom. 3: 3. Siet hoe het heeft toe-ghegaen met het Afgodische Israel / het welke hem tot de Gulden Calberen liet verboeren 1 Reg. 12. 2 Chron. 11. en 12. en 18. hoe het ginck met Juda onder Ahas / Manasse / Ammon en andere Koningen 2 Reg. 16. en 21. en 24. Ec. Leest eens nae hoe heftigh de Propheten dickwijls roepen en straffen / ende wat schandelijke grutwelen zy beschelden: niet te min verklaert de Heere / dat hare kinderen hem geboren ende zijne kinderen waren, Ezech. 16: 20. 21. Laet by de Papiſten soo quaedt ende soo verre beraerdet gheacht werden / als de boose ongheloobighe Jooden ten tijde Christi ende der Apostolen waren: salmen daer doo? haren kinderen den Doop konnen weggeren? hoorwaer niet meer als der Joden kinderen alsdan bupten het verbondt ende het recht tot het zeghel konden ghesloten werden.

Waerom kinderen van goddeloose Ouders.

Asterictus. Wyt het gene ghy geseyt hebt / mercke ick licht wat ghy sult antwoorden op dese derde beschuldighen / namelijk: dat ghy-lieden oock doopt kinderen van Hoeren / ende alderhande oneerlijcke of goddeloose Ouders. Want aengesien der Ouderen gheestelijke hoereriye ende afwijckinge de kinderen niet terstondt bupten het verbondt stelt / soo en sult ghy niet bekennen dat het dese dinghen souden doen.

Eusebius. Neen ick ghewisselijck: soude Iephtha onbesneden gebleven zijn omdat hy een Hoeren kindt was / Judic. 11? ofte Perez en Sarah om datse Juda won in bloedschandigen onecht by Chamar / Gen. 38? ofte dat kindt dat David by Batsheba in oberſpel won / 2 Sam. 11. en 12? waer is opt gheleert / datmen aen de gene die alsoo gewonnen / ofte van geheel boose Ouders gekomen waren / het zegel der Besnijdinge niet en soude geben?

Asterictus. Ghy-lieden noemt selve doo? mallianderen /

keren / als de selve verstaende / kinderen des verbonds, kinderen van geloovigen, Christen kinderen.

Eusebius. Kinderen der geloovigen zijn / die van ongheloovige Doop-ouders zijn / al ist dat hare naeste afkomst is van ongheloovighe en goddeloose menschen: want het verbondt Abrahams / dat wy noch genieten / heeft dese belofte: Ick wil uwen Godt sijn ende uwes zaedts Godt nae u. Ende dese woordkens nae u en sien niet op het naeste zaedt alleen / maer naer alle nakomelingen / al ist dat 'er veele ongheloovige tusschen loopen / soo lange de Heere geenentheydt-brief heeft ghegeven. 't Welck Paulus op en ander wyse te kennen geeft Rom. 11: 16. Indien de eerstelingen Heyligh zijn, soo is oock het deeghlych: ende indien de wortel Heyligh is, zo zijn oock de tacken Heyligh. Ende als Petrus seght Act. 2: 39. U komt de belofte toe, ende uwen kinderen. Ende wederom Act. 2: 25. Ghy lieden zijden kinderen der Propheten, ende des verbonds, het welcke Godt met onse Vaderen opgerecht heeft: Hy en verzeckt niet alleen sulcke aen welcker naeste ouders geloovigh en Godtsaligh hadden geweest / maer de kinderen in 't gemeen / onder welcken veele van gantche boose afkomst moeste wesen / dewijl der Joden ber nu meest schuym was geworzen.

C A P. X.

Of de Weder - partijders met recht Weder-doopers heeten.

A Sterictus. Dus verre hebt ghy my voldaen. Nu lust my noch een weynigh te hooren van den Weder-doop. Soude het in gheenen ghewille ghedooft wesen te doopen die eenmael ghedooft zijn?

Eusebius. Die ghedooft is met den waren Doop moet niet wederom ghedooft werden. Den waren Doop noem ick: De welke gheschiedt I. door eenen

Den waren Doop moet niet vernieuwt worden.

eenen die in ordinare beroepinge staet, om het Woort Godts te prediken. II. Met water. III. In den name des Vaders, des Soons, ende des H. Geests. IV. Aen persoonen die men schuldigh is voor Bontgenooten te houden. **Daerom houden wy booz geenen Doop/ het doopen** I. van Vroe-vrouwen of andere ongeroepene persoonen. II. Met zant, vyer, speecksel, &c. III. Der gener die de Drievuldigheydt der Persoonen in het eenige Goddelijcke Weesen verlochenende, in de naem des Vaders, des Soons, en des H. Geests niet en doopen. IV. Aen sulcke persoonen, die Heydenen, Joden of Turcken zijnde, van Christo noyt gehoort hebben, nochte den Predikant verstaen, oock van hem niet verstaen worden. **Welcke leste ick hier by boege tot Cl. Cl. contentement/ die Pag. 276. ongheschiedtelijck den Doop sulcker persoonen boozwerpt/ om te toonen dat niemant konde ghedoopt wesen/ in den name des Vaders, des Soons, ende des H. Geests, ende niet wel ghedoopt zijn.** Nu onse redenen zijn dese: I. Daer en is maer een Heere, een Geloove, een Doop, Ephes. 4: 5. **Maer eenen Doop te hernieuwen die haer volse leden heeft/wat is 't anders dan twee Doopen maken?** II. **Den Doop** is het badt der wedergeboorte, Cit. 3: 5. Nu/ men kan maer eens gebooren/ maer eens wedergehooren/ ende moet oock maer eens ghedoopt worden. III. **Den Doop is als een afbeeldinge** onser begravinge ende weder-opstandinge met Christo, op dat gelijckerwijs Christus uyt den dooden opgeweckt is tot de heerlijc kheyte des Vaders, alsoo oock wy in nieuwigheyt des levens wandelen souden, Rom. 6: 3. 4. Nu/ Christus is maer eens ghestorven ende wederom opgestaen: soo en moeten wy oock maer eens gedoopt werden. IV. **De Besnijdinghe en wierd maer eens bedient/ soo moet oock den Doop maer eens bedient worden/want beyde dese zegelen zijn d'een na d'ander inghestelt om te verzeghelen de inslijbinge in het verhoudt 't welck eeuwig is/ Gen. 17: 7. 13. Heb. 13: 20. Jes. 54: 10. V. Gelijck d' Apostelen het Abondmael dickwijls willen vernieuwt hebben/ alsoo hebben sy den Doop maer eens bedient ofte willen bedient heb-**

hebben. Ende het ghene onse Wederpartijen onbil-
 ijck boozwerpen op den Kinder-doop / stellen wy bil-
 ijcker tegen haer over den Wederdoop / namelijk :
 dat 'er nochte exempel / nochte gebodt van en is. Ick
 voeger by / dat men oock geen het minste teecken sal
 kunnen wijsen / waer op eenigh goet ghevolgh soude
 mogen gemaect werden.

Asterictus. In den Doop der volwassenen / die
 niet verstant ende op hare belijdenisse gedoopt zijn /
 soude men haer licht kunnen overtuyghen : Ja daer
 zijnder veel die deselve niet willen herbat hebben /
 ende Vlaesx Vlaesz. bekent dat 'er onder hen mis-
 bypck is gevallen in den Doop der Ouden : daerom
 en wil hy 'er niet aen / om te bewijzen dat sy gheen
 Herdoopers en zijn / die de volwassene / eens op haer
 geloobe gedoopt zijnde / wederom doopen. Maer hy
 ontkent dat het herdoopen is / dat men op sijn ghe-
 loobe doopt / die in de kintsheyt gedoopt was / na-
 demael de kinderen niet en moghen gheseyt werden
 wel gedoopt te zijn / en dit / meene ick / is 't geboelen
 van alle Hansiten.

Soo wel
 aen kinde-
 ren als aen
 bejaerde
 bedient.

Eusebius. Daer is overbloedige stoffe om haer den
 mont te stoppen : het welck doende / sullen wy met
 een genoeghsaem nederleggen de redenen der gener/
 die oock volwassen gedoopte herdoopen. Aengaende
 den Doop der kinderen / ick hebbe dus verre krachte-
 lijck doen blycken / datse onberwepelijck is. Doch
 om de Partijen nader te dzingen / ick sal bewijzen / al
 en ware den Kinderdoop niet gegront in de Schrif-
 ture / ('t welck sy in eeuwigheyt niet en sullen bewij-
 zen) dat sy ebenwel niet noodigh en hebben besaert
 zijnde wederom ghedoopt te werden / die in hare
 kintsheyt alsoo zijn ghedoopt als booz is beschre-
 ven. Want is dien Doop te niet / het moet schozten
 of aen den Doop selbe / of aen de gene diese bedient
 heeft / of aen den persoon die gedoopt is.

Ja al ware
 het een
 mislagh de
 kinderen te
 doopen.

Asterictus. Op den Doop selbe en sullen sy niet
 spreken: Doch aengaende de three andere stucken balt
 wat te seggen. Sy sullen dan seggen / dat het schozt
 aen den Gedoopten / om dat hy niet soodanigh was
 als Christus bevolen heeft te doopen.

Q 4

Euse-

't Welck
bewesen
wart.

Eusebius. Genomen het ware so/wat kan het vooz-
deren? want om vast te gaen moeten sy dusdanigen
sluyt-reden maecken: Die soodanich niet en zijn als
Christus bevolen heeft te doopen, diens Doop is van
geender waerden. De kinderen zijn soodanich niet. So
dan, haren Doop is van geender waerden. Dit be-
sluyt sal met soo goedt beschept aldus mogen tegen
haer gewendet worden: Veele volwassene en zijn so-
danich niet als Christus bevolen heeft te doopen: Soo
dan, haren Doop is van geener waerden. Dit en kon-
nen sy niet ontkennen: want Christus (seggen sy)
heeft soodanigen bevolen te doopen, die de leere des
H. Euangeliums hooren, ende gaerne met boetvaer-
digher herten aennemem: Nu hoe veele zijnder die het
Evangelium niet gehoozsaem en hoozen/ min geloo-
ben/ &c. Sulck was Judas/ die eenen Dupbel was
Joh. 6. sulck was Simon den Cobenaer Act. 8. ende
waer is een Ghemeynte daermen soodanighe niet en
bindt / die met bedrieghelijcker herten den Doop
ontfangen? Alsinen dan ghewaer wert / dat sy
sulck niet en waren / hoedanighe Christus tot den
Doop bereyscht/so salmen haren Doop ydel moeten
reekenen / ende haer als ongedoopte recht moeten
doopen / soo sy hen bekeeren. Maer dit en sullen de
partijen selfs niet bekennen: ende al wouden sy het
seggen/so ware hen doch de Schyfture tegen/welcke
in Simon den Cobenaer gheenen nieuwen Doop/
maer alleen boethaerdigheyt bereyscht/ Act. 8: 22. en-
de hoewel dickwijls van huychelaren wert ghelesen/
nochtans bevintmen noyt / dat haren Doop ofte Be-
snydinge so verre ydel werdt berklaert/datter vernieu-
winge noodich was.

Asterictus. Misschien sullen sy seggen; dat geheyns-
de bejaerde vooz-geloaubighe en boethaerdighe moeten
gehouden werden so lange 't contrarie niet en blijktt;
ende dat alsoo haren Doop niet te niere is/ maer dat
het genoegh is de kracht des Doops haer dooz goede
leeringhen ende hermaninghen / als sy boethaerdich
worden/toe te boeren.

Eusebius. Haer voozgeben is bedriegelijck / soo
ook d'opinie en het geboelen datmen van haer heeft;
konnen

ommen nu sulck bedriegelijck boozgeben en geboelen
 maer bequamer ten Doop maken dan de kinderen/
 ide haren Doop in waerden doen houden? sal hare
 alsche belijdenisse meer vermoghen / dan de ware
 elijdenisse Christi ober de kinderen vermagh / op
 at haren Doop niet en hoebe vernieut te werden?
 Ick segghe dan / al haddemen met den kinderen te
 aestich gheweest / soo en ware het nochtang niet
 meer noodich haren Doop namaels te vernieu-
 en / dan te vernieutwen den Doop van ghebeens-
 ende bedriegers: maer ghelijck aen de ghebeens-
 als sy haer bekeeren / alsoo aen den kinderen/
 onde het ghene dat ghemist mochte wesen / verbe-
 rt werden dooz goede leeringhen en vermaninghen
 t opwassen.

Asterictus. Dat en is boozwaer niet vzeemdt.

Een nieu
 bewijs van
 het selve.

Eusebius. Ick sal u noch een ander reden geben
 e de partijen niet min sal nijpen. Indien den Doop
 er gener die meer vervreemt zijn van den inhoud des
 oops niet en behoeft vernieut te werden: soo en be-
 eeft oock den Doop der gener die min daer van ver-
 reemt zijn niet vernieut te werden. Maer eenen Si-
 on Magus is meer vervreemdt van den inhoudt des
 oops, dan de kinderen der geloovighen: ende sij-
 n Doop behoeft niet vernieut te werden: Soo dan,
 oock den Doop van kinderen der geloovigen behoeft
 niet vernieut te werden.

Asterictus. Het wil daer op aenkomen / dat Simon
 Magus meer verbzeemt was van den inhoudt des
 oops.

Eusebius. Werdt oock van ofte tot eenigh kindt der
 loovighen gheseyt als tot Simon: Ghy en hebt
 ch deel noch lot aen desen worde? De belijdenis-
 der Hansiten bekent. Art. 30. ende ick en weet niet
 ter of alle Weder-dooopers heden daegs bekennen
 t / dat de Sacramenten zijn teeckenen der ghenade
 Gods r'onswaerts. Nu God getuyghet in sijn woort
 t sijne genade oock ober de kinderen gact: dit weten
 e partijen wel / want sy bekennen alle / datse door
 hristum recht hebben tot de saligheydt, ende dat
 n het rijcke der Hemelen toekomt: ende de Men-
 nisten

nisten daerenboven/dat zy door Christum voor Godt gerechtvaerdicht worden: 't welck zy behouden soo langhe zy door dadelijcke sonden daer niet van vervallen. Soo blijft 'er dan eenigh getuygenis Godts oer de kinderen: maer oer Simon den Tobenaer/geen met allen. Genomen dan / dat in alle doopelingen dadelijcke betuyginge moeste wesen van haer geloobe ende boete ('t welck soo weynigh van den Doop als van de Besnijdinge kan bewesen werden) nochtans men kan niet lochenen / dat sulck een hreemder is van den inhoudt des Doops/die hreemt is van alle betuyginge der genade Godts / dan die alleen niet bequaem en is tot die betuyginge die van den menschen werdt geboordert: want gheenen ontbreect het principael/desen het minder / ja Symon Magus ende zijns gelijcke en hebben noch het eerste noch het tweede: Godt en betuyghet haer gheen genade / want zy en hebbender noch gheen deel aen: Zy en betuygen geen boete noch geloobe voor Godt/want zy en hebben daer niet van / maer liegen voor den Heere/ ende bedriegen de Gemeente/ in het eerste zijn zy dan erger gestelt dan de kinders/ ende in het tweede zijn zy oock gebrekelijcker te achten: want de kinderlijcke verstandeloosheyt is beter / dan de bejaerde boosheyt en huychelerije/ gelijk zy oock in alle privilegien soo goddelijcke als menschelijcke meer gunste bindt / ja gunste bindt daerse de huychelaers verliesen.

Onweten-
heyt maect
den Doop
niet te niet.

Asterictus. Of het de partijen leyden op d'ontwe-
tenheyt der kinderen / de welke van den Doop geen
verstandt en hebben / ende daerom zijn als niet ge-
doopt: wat salmen antwoorden?

Eusebius. Genomen dat in allen doopelingen een
goede kennisse als zy ghedoopt werden vereyscht
wierde (hoewel die niet meer noodigh is tot den Doop
dan zy eertijds was tot de Besnijdinge) soo moe-
sten zy noch desen grondt legghen: Alle die sonder
verstandt van den Doop ende leere gedoopt zijn, diens
Doop is nietigh ende moet vernieuwt werden. Maer
daer mede souden zy selfs d'Apostolen voor Christi
Hemelvaert als ongedoopte moeten stellen: want zy
waren

waren seer onwetende van Christi lijden / sterben / weder-opstaen / soo dat zij Christum niet verstonden / & hij daer van leerde Marc. 9: 32. ja dat Petrus Christus daer in tegen sprack Matth. 16: 22. Leest ick van hare onwetenheyt Luc. 24: 11. Joh. 20: 9. 5. 27. ende merckt wel / dat dese hare onwetenheyt was van saecken die in den Doop betuyght werden : want den Doop wijst ons op Christi vergoten bloet / ende also op zijn lijden en sterben / Ec. Rom. 6: 3. 4. Ten anderen zij souden beele moeten herdoopen die o selve gedoopt hebben : want beele die quansupen op haer geloobe gedoopt zijn / werden noch soo onwetende ghebonden dat zij nochte van de leere in 't gemeen / nochte van den Doop in 't bysonder eenighe tekenenschap souden konnen geven: Indien doch den Doop der Apostolen ende sulcker onwetende niet vernieticht en werdt door hare onwetenheyt / hoe kan er kinderen onwetenheyt haren Doop vernietigen? Die onwetenheyt is in bejaerde straffelijck / in kinderen niet : soo de straffelijcke onwetenheyt den Doop niet vernieticht / de onstraffelijcke sal het min doen. Vederom / ick vrage / of dwaelachtighe kennisse den Doop vernieticht? seggen de partijen ja / ick stelle tegen haer / datter groote misbyrucken waren soo in leere als in leben onder de Ghemeynte tot Corinthen / welke niet alleen hadde nydt / twist / en tweevracht 1 Corinth. 1: 11. en 3. 3. en 11. 18. ongestrafte hoererij 1 Corinth. 5: 1. onbehoorlijcke rechtsoorderinge 1 Corinth. 6: 1. groote misbyrucken in 't Abondtmael 1 Corinth. 11: 20. 21. 30. maer oock schadelijcke dwalinghen 1 Corinth. 15: 12. 13. Ec. Soo ginck 't oock onder den Galaten die haer lieten over brengen tot een ander Evangelium Galat. 1: vers 6. de waerheyt niet gehoozsaem waren Galat. 3: 1. 3. door de Wet wilden gerechtbaerdicht werden Galat. 3: 5. en 5. 4. Leest oock van de seben Ghemeynten in Asia Apoc. 2. en 3. Van desen allen en leestmen niet dat zij ghyerdepen werden tot vernieuwinghe van haren Doop / maer alleen dat zij tot beteringe vermaent werden : ja Paulus leidet de Corinthers ende Galaten tot haeren eersten

Oock niet
dwalende
kennisse.

eersten Doop / segghende : Wy alle zijn door eenen Gheest tot een lichaem gedoopt. 1 Cozinth. 12:13. siet oock 1 Cozinth. 1: 13. 14. Soo seght hy oock Galat. 3: 27. Want soo veele als ghy in Christum ghedoopt zyt, hebt ghy Christum aengedaen. Alsoo toonende dat de schade van onwetentheit ofte dwalende kennisse / haren Doop goedt blybende / dooz goede onderwijfinge moet ghebetert worden. Soo kondemen oock doen aen de kinderen: ende boozwaer hare kintsche onwetentheit en is niet swaerder te wegen tegen den Doop / dan dwaelachtige kennisse in de fundamentale stucken der Religie.

Daerom
oock niet
de kintsche
verstande-
loosheydt.

Asterictus. Onwetende ofte dwalende bejaerde konnen noch haers doops gheheugen / de kinderen niet.

Eusebius. Sy en konnense maer gheheughen na 't upterlijke werck / na den rechten aerdt ende ghebrunck en konnen sy het niet doen. Soude dan dese blinde ofte dwalende gheheuginge haren Doop beter maecken dan den Doop der kinderen? soude den Doop / die anders nietigh soude wesen / daer dooz in kracht ofte waerde blyben? ick en gheloobe niet / soo de partijen by haer sinnen zyn / dat sy dit sullen derben segghen / immers 't is haer onmogelijck te bewijfen. Mengaende de kinderen / al en konnen sy haers Doops niet geheughen / men kanse haer opwassende iudachtigh maecken / die haer niet min sal troosten als de bejaerde / diese lange met onwetentheit ofte dwalinge hebben ondergehouden.

Strafbaer-
heyt des
Dienaers
vernietight
den Doop
niet.

Asterictus. Wel aen laet ons sien of sy met beter fundament dzinghen op de gene die den Kinder-doop bedienen. Menno seght / dat den Doop van strafbare dienaers bedient / geen Doop maer een grouwel is.

Eusebius. Ick antwoorde I. dat dit grouwelijck ghesepdt is: want hoe! sal den Doop beter of erger geacht worden na den bedienaer des selven? heeftse niet haren kracht van den instelder? siet hoe Judas beschreven wordt Joh. 6: 70. en 12. 6. en 17. 12. ende waer leestmen dat den Doop van hem bedient / moeste herdaen of herbat werden? het zeghel van een Prince is so vast met yser als met silber of goudt gedrukt

nicht zijnde. Indien de Sacramenten in't O. T.
 niet krachteloos waren / om dat de Priesters dick-
 tijls goddeloos waren: Indien Paulus het woort
 niet gener/ die upt twist/nijdt / ende tot beswaringhe
 mer banden predickten / niet en verwerpt; hoe kan
 in Doop / anders goetd zijnde / om de Dienaers
 verwerpelyck wesen? ten doet niet tot zaeyen/ plant-
 en / nat maecten / of de handen buyt of ghewas-
 hen zijn / alser maer wel gezaeyt of geplant wort/
 de God den wasdom wil geben: dit selve machmen
 sijnghen van het toe-dienen des Doops. Sijngh den
 doop aen de waerdighejdt des Dienaers / soo kon-
 in wy noyt secker wesen of wy wel ghedoopt sijn/
 soo de ghene die ons ghedoopt heeft wel een heilij-
 elijcken booswicht mochte wesen. Doch II. al had-
 Menno wel gheseyt / soo en ware dan noch den
 doop van onse Leeraers bedient niet te verwerpen:
 want sy en sijn soodanich niet dat sy verwerpelyck
 sijn gehouden werden.

Alsterictus. Maer ghy-lieden hondt oock voo? goetd
 in Doop die in het Pausdom is bedient.

Den Doop
 der Papi-
 stische Prie-
 sters is in
 haer selven
 goetd.

Eusebius. Genomen dat wy daer in misfen/wat
 unde dat helpen tot onse questie? want onse par-
 ten herdoopen niet alleen die by de Papisten/ maer
 oock die by ons ghedoopt sijn. Doch ebenwel ick
 erkenne dat Weder-doop noodich hebben / die in't
 Pausdom sijn ghedoopt. Ghy hebt terstondt ghe-
 doopt / hoe het stondt in de Gemeenten van Cozin-
 ten/ Galatia / Asia / nochtans en was daerom den
 doop onder de selve niet te verwerpen. Ghedenckt
 oock/ hoedanich den staet der Gemeente was in
 Israel ende Juda / ten tijde der Coninghen Jeros-
 namende Rehabeam 1 Reg. 1: 2. 28. 29. Ec. 1 Reg.
 1: 22. 23. Item/ ten tijde der Coningen Ahas in
 Juda ende Hosea in Israel 2 Reg. 16. en 17. Is de
 kercke meer verballen in 't Pausdom als sy was on-
 der Israel ten tijde Achabs? 1 Reg. 19: 10. 14. Veele
 bare klachten oever Israel en Juda bindtmen door-
 mens by de Propheten: maer waer leestmen/ dat de
 besnydinghe / in sulcken staet der kercke ende hatt
 soodanighe Priesters bedient als in die tijden wa-
 ren/

ren / nietigh was ende vernieuwt moeste werden? souden de Propheten onder soo veel bestraffinghen der Afgoderije dit verswegen hebben? Abasia Toas Vader was een grouwelyck Afgoden-dienaer 2 Reg. 8: 27. 2 Chron. 22: 3. 4. 5. Amasia diende de Goden der Edomiten 2 Chron. 25: 14. Ahas vernietighde den waren Godts-dienst ende offerde der Hendenen Goden / 2 Chron. 28: 23. 24. Ammon maecte het oock grouwelyck: ende souden hare sonen anders als van Afgoden-dienaers besneden hebben ghe- weest? Nochtans ofte men moet dese besnydinghe booz goedt houden / ofte bewijsen dat zy een ander hebben ontfanghen / ofte segghen dat Christus int onbesnede gheborn is / ende dat verscheyden by- me Coninghen in Juda onbesnede waren. Doet- men het eerste (t welck oock moet wesen) hoe han- men dan verwerpen den Doop die in 't Pausdom is bedient?

Ende wordt door de by- gaende su- perstitien niet vernie- ticht.

Asterictus. De partijen werpen teghen / dat den Doop in het Pausdom met veel superstition behan- ghen is / ende daerom niet den rechten / maer eenen afgodischen Doop is.

Eusebius. Maer isser oock pets afgenomen? die wat toe doet tot een saecke / die laet de saecke noch blyben: ende dit ist waerom wy den Doop van be- roepen Leeraers bedient in 't Pausdom / niet krach- teloos ende nietigh houden / om datse wel met veel superstition behanghen / doch in haer geheel geble- ven is. Want men doopt noch in het Pausdom / niet in den name des Paus of van eenige creatuere / maer in den name der H. Drievuldigheyt.

Asterictus. Sy seggen / soo den Doop van de Pa- pen ontfanghen goedt is / om datse bedient is / in den name des Vaders / des Soons / ende des H. Gee- stes: so moeten oock alle hare superstition / daer toe zy den H. Name Godts misbyrcken / daer booz goedt wesen.

Eusebius. Wel hoe! Ist dan ebeneens of pets ge- daen werdt nae Godts woordt / of teghen Godts woordt? Dat de Papen doopen met water in den name des Vaders / des Soons / ende des H. Geestes dat

Et hebben zy upt Chyristi bevel: dat zy den naeme
Godts ober de Clocken / Kercken / Altaren / Pal-
men / Wywater / &c. ghebruycken met afgodische
superstitien / is tegen Godts woordt. Daerom / ge-
schiekt het gene in Godts name na zyn bevel geschiedt /
doer superstitieuse byboeghselen der menschen in hem
niet quaedt en werdt: alsoo en kan het gene
tegen Godts bevel gheschiedt / door superstitieus
bruycken des naems Godts niet goedt werden /
mer eer te seelijcker en erger.

Asterictus. Wanneer Israel Gode het gebreeke-
lijck offerde (seggen zy) het en was hem niet aen-
genaem / Levit. 22: 19. &c. Deut. 15: 21. en 17. 1.
Palach. 1: 7.8. so en kan oock den Doop in 't Paus-
dom bedient Gode niet aengenaem wesen.

Eusebius. Het is een quade vergelijkinge. Want
Sacramenten (waer van den Doop een is) en-
offerhanden / zijn ongelijcke dinghen / ende ver-
schelen als ontfanghen en geben. II. Al lieten wy
van de offerhanden op den Doop te besluyten /
konnen nochtans niet boorderen: want zy stellen
de deelen niet wel tegen malkanderen; stellende ge-
rekelijcke offerhanden tegen den Doop die volko-
men is / maer met bysettingen is behanghen. Kon-
nen zy toonen dat den Doop in het Pausdom ghe-
rekelijck is / dat is / datter pers onthreect van
substantie / wy sullen in dit stuck met den Weder-
doopers niet twisten. Wilden zy een goede verghe-
lijkinge maecten / zy moesten seggen: Gelijck de of-
ferhanden / hoewel anders ongherekelijck / van de
Priesters met superstitieuse byboeghselen geoffert /
Gode niet en konden aengenaem wesen / also en kon-
nen de Sacramenten Gode niet aengenaem wesen /
hoewel anders volkomen / toe-ghedient wordende
met superstitieuse byboeghselen. Maer dan sullen
wy antwoorden / dat niet eygentlyck soodanige offer-
handen ende Sacramenten Gode onaengenaem zijn /
mer de bygeboeghde superstitien: welke derhal-
ve daer van affonderen moet / alleen behoudende
dat van Gode is / die namaels waren troost daer upt
al scheppen.

Asterictus.

Nochtans
behoort
menſe niet
te ſoecken.

Asterictus. Soo behoefmen nu geen ſwarigheyt te maecken of de kinderen by Papen of elders ghe-
doopt werden.

Eusebius. Men behoort daer groote ſwarigheyt in te maecken / nadien ons de Heere nu van die ſu-
perſtitien verlost heeft / het ware hoorwaer een grou-
welijcke ſonde deſe genade te verſmaden : ende wat
ware het anders / dan de ſuperſtitien toeſtemmen /
de waerheyt te ſpot ſtellen / de ſwacke ergeren / de
berdwaelde ſtercken ? De Weder - doopers en zijn
zelfs niet ghewoon te hertrouwen die by de Papen
getrouwt zijn / hoewel het houwelijck een goede ordi-
nantie Godts is / die onder den Papisten als een
Sacrament gehouden ende met veel ſuperſtitien in
't bebeſtigen beſoedelt werdt : nochtans en ſouden
ſij niet toeſtaen / dat pemandt ſoude ſegghen / ghy-
heden laet de Houwelijcks bebeſtinghe der Papen
passeeren / ſoo mach ick my dan by eenen Daep wel
laten trouwen.

Hoe Godt
ende den
Duyvel daer
in gedient
worden.

Asterictus. Ich ſal u met een ander reden beſun-
gen die wat meer ſal binden. Is den Doop des Paus-
doms / niet teghenſtaende alle ſuperſtitien daer by
gepleeght / voor goet ende waerachtigh te houden /
ſoo volghet : Dat Godt ende den Duyvel te ghe-
lijck daer in ghedient worden : maer dat is onmo-
ghelijck.

Eusebius. Iae ſoofe de Prieſters bedienen werdt
Godt ende den Duyvel ghelijckelijck ghediendt.
Maer den dienst des Duyvels is niet eygentlijck in
den Doop ſelbe / maer alleen in de by-ghehoeghde
ſuperſtitien ; ende wy houden den Doop des Paus-
doms alleen in haer ſelven goet / de reſte verſoepen
wy.

Asterictus. Men behindt dat een druppel ſenijns
een glas wijn vergiftighet / ende ſoude dat ſenijn der
ſuperſtitien den Godt-dienst niet ſchaden ?

Eusebius. Gelyckeniffen bewijſen niet / oock en
dencht deſe gelyckeniffe niet : want doetmen ſenijn
in een glas Wijn / het vermenght hem terſtondt
daer onder / ende gheeft den Wijn zijne berderſſe-
lijcke kracht : maer wy ſprecken nu van ſuper-
ſtitien

stitien die / Gods ordinantie in haer geheel blijven:
 de / maer bukten aen hanghen. 't Is waer veelen
 den Doop in 't Pausdom ontfanghen niet profij-
 elijck / jae schadelijck: maer d'oozsaecke is niet
 in dat zy den Doop aenhouden / maer om dat
 y oock de superstitionen daer by in 't herte nemen als
 oot goedts. Maer of yemandt nu verlicht zijnde /
 merchte dat by den Wijn van Godts instellinghe
 op dat ick ulve ghelijckenisse houde) sijn gedaen
 nde bukten aen het glas gesprenght was / ende nu
 vullende zijn ghebruyck nemen van zynen Doop /
 et sijn afwischte ende den superben Wijn / soose
 bodt ghegeven heeft / alleen behieldt / soudese hem
 iet konnen dienstigh wesen ende het herte verquie-
 en? Hoe hebben dan de soodanige profijt ghehadt
 an hare Besnydinge / die afgodische Ouders heb-
 ende / met Heydensche ende afgodische superstitionen
 esneden waren?

Asterictus. Wel aen / wy sullen dit oock moeten
 bestemmen. Laet ons nu een weynigh overwegen
 plaetse Act. 19. waer de partijen een klaer bewijs
 an Weder-doopen meynen te hebben: want die
 vaelf Ephesische Mannen zijn ten anderen maele
 in Paulo / ofte van yemandt door zyn last (gelijck
 meynen) met water gedoopt.

Act. 19.
 wordt ver-
 klaert.

Eusebius. Dat is de eenighe plaetse die zy weten
 binden. Nu die op een enige plaetse sal bouwen /
 hoort immers een klare plaetse te hebben: vooz-
 melijck dese onse partijen / die altydt roepen op
 are Schrift. Ende nochtang brengen zy ons hier
 n plaetse voozt / die tot allen tijden seer disputabel
 gheweest. Doch laetse ons insien / ick vertrouwe
 t ghy haest sult mercken hoe rot ende krank dese
 nige colomme is. Voozwaer / die de oorzpronke-
 iche Text verstaen / binden ontweerspreeckelijcke
 ysake om den Text te verklaren tot onsen hoordee-
 t. Want het is bekent en buytey verschil / dat
 Lucas in dese plaetse een verhael doet van twee din-
 nen: I. Van het gene Paulus met de twaelf Ephe-
 sche Mannen heeft ghesprooken. II. Van het
 gene daer nae aen de selve gedaen en gheschiedt is.

R

Het

Het verschil is alleen waer haer dese deelen scheidende: de Weder-doopters scheidende aen het 5. vers / wilstende het selve verstaen hebben van de Ephesische Mannen: wy daerentegen scheidende aen het 6. vers / ende segghen dat vers 5. noch behoort tot de woorden Pauli die Lucas verhaelt: soo dat in de woorden Pauli tot den Mannen verbaet wordt een verhael: I. Voedantigh Johannis leere ende Doop was. II. Welck de vrucht was in de toehoorders. Nu in den oorspronckelijken Text wert onse deelinge klaerslijck aen ghewezen / met twee Griekische woorden / het eene staende vers 4. het ander vers 5. welke lozt op malkanderen volghende / te kennen gheben continuatie van een selve reden. Deser kracht en kan soo bequamelijck in onse tale niet uptgedrukt werden / nochtans aldus ghestelt kans eenighsing gemerckt werden: Johannes heeft wel ghedoopt den Doop der bekeeringe, segghende tot het volck, dat zy geloven souden in den geenen die nae hem quam; dat is, in Christum Iesum: Ende zy die hem hoorden, wierden gedoopt in den name des Heeren Iesu. Ofte gelijck Beza met goede reden oerset: Doch die hoorden, wierden gedoopt, &c.

Alterictus. De partijen maken sulcke uwe verklaringe een booz-oozdeel / om datse eerst in dese laetste tijden is gebonden / ende van geene Oudt-baders / onder welcken veele in het Griekis wel ervaren waren / oock van veele gheleerde deses laetsten tijds / niet en is ghemerckt.

Eusebius. Het is wonder dat haer herte niet en heeft gheslaghen in haer als zy dit schreuen / want zy weten selve wel hoe veele zy / niet in de verklaringhe alleen / maer in veele stucken der leere / van de oude ende nieuwe Leeraers verschelen: dat zy verscheiden dingen drijven (waer onder is het versaecken van den Kinder-doop) welke noyt de Oudt-baderen tot op de tijden der Apostelen toe / in den sin en zijn gekomen. Zijn zy soo stoudt in de stucken der leere waer op gemeenlijck meer acht werd genomen: hoe konnen zy ons berispen over een nieuwe verklaringe eener Schrijftuer-plaetse / nadien doch

m

in soodanighe saecken tot allen tijden de byghendt
 groter is geweest / als men maer niet en strydt met
 e regel-mate des geloofs? oock en is dat so bycomt
 iet / dat men in volgende tijden / dooꝝ de byanden
 er waerhejdt gheoeffent woꝝdenide / pers bindt in
 enige woꝝden / dat de boozgaende Leeraers niet ge-
 merckt hebben: want sulck is in dese laetste tijden
 i beele plaetsen geschiedt / welckier klacder openin-
 e indien men wilde verwerpen om datse boozheeren
 er gemerckt is / men soude een goet deel van het
 :ht dat ons Godt dooꝝ de refoꝝmatie heeft laten
 gaen / ondancckaer moeten verwerpen.

Asterictus. Ghy spreeket recht / eventwel / alsoo
 t bewijs rust op de kennisse der tale / ick en kan
 er niet van oordeelen.

Eusebius. Daerom en hebbe ick het oock niet bree-
 r bevestigt / ende sal onse verklaringhe bewijfen
 et redenen die yder een verstaen kan. Ick segghe
 in I. dat vers 5. in 't minste geen teeken heeft dat
 t staet op die Mannen van Ephesen / want daer
 staet maer slechtelijck: Ende sy die hem hoorden,
 erden gedoopt, &c. sonder uyt te drucken welke
 se waren / ofte eenigh teeken te geben dat Pauli
 woꝝden ge-eyndicht waren: ende 't is secker / kon-
 in de Weder-dooꝝers geen teeken wijsen / dat haer
 op plaetse gantsch onnut is.

Asterictus. Hang de sijn in een secker boeckken
 igt daer op / dat in de oersettinge die de partijen
 wuzen / aldus staet: Doen sy dat hoorden, lie-
 te sy haer doopen, &c. Hadien nu dit woꝝden
 ar oock staet vers 6. somment hy dat het in beyde de
 wsen van de selbe personen moet verstaen woꝝden.

Eusebius. O wat een riedt-stock! Ghenomen die
 oersettinge ware goet / kan niet een selbe woꝝdt
 wverschenden versen ghenomen werden van ver-
 seyden personen? Doch dit woꝝden haer en
 niet te binden in het 5. vers / soo men wil sien op
 ist alle soo oude als nieuwe / soo Latijnsche als
 Wyttsche oersettinghen: booznamelijck als men
 mineert den Griekischen Text / waer aen d'ober-
 seninghen moeten geproeft werden / waer in niet staet /

fy lieten haer doopen, maer sy werden gedoopt, ge-
lyck oock onse oersettinghe heeft. Daer en is dan
maer slechtelijck het woordcken sy, ende wat noot
is 'er om daer dooz de 12 Mannen te verstaen? kan
men niet soo licht Johannis Toehoorders verstaen?
want van desen was oock voorgehenen gesproken/ ja
van hen was tost gesproken: daerom met beter recht
mogen wy het bewijs omkeeren / ende seggen: Ma-
dien het woordcken sy staet vers 4. en 5. dat het in
beyden van deselve / dat is / van de Toehoorders Jo-
hannis moet verstaen werden.

Asterictus. Dien slaghe hope ick t'onthouden. Wat
hebt ghy meer?

Eusebius. Ick segge II. dat de scheidinge die wy
maecken / haer selfs in onse Duytsche oersettinge /
klaerlijck toont. Want aldus begint Lucas vers 4.
Doe seyde Paulus, &c. ende alsoo verhaelt hy voort
sijne woorden / sonder yetz meer te melden van de
Ephesische Mannen / ofte Pauli naem te herbat-
ten / tot vers 6. waer hy segt dat Paulus hen de handen
opgeleyt heeft. Hadde Paulus haer gedoopt eer hy
haer de handen opleyde / waerom soude dat vers we-
gen / ende sinen naem niet dan in 't 6 vers weder ver-
haelt werden? voortwer Lucas soude aldus doende
sijne reden sonder noot verwerret hebben: want hy
hadde moeten seggen vers 5. Ende als sy dit hoorden
wierden sy van Paulo ghedoopt, ende als hy haer de
handen opgeleyt hadde, &c. Maer nu aldus Pauli
naem alleen vers 6. weder ophalende / is 't niet een
klaer teecken dat hy tot soo verre Pauli woorden tot
dese Mannen verhaelt heeft?

Asterictus. Dese reden doet de Parteyen bekennen /
dat Paulus dese Mannen niet gedoopt en heeft / doch
sy dypben evenwel dat het nemandt anders ghedaen
heeft / op Pauli bevel.

Eusebius. Dit kan soo wepnigh wyt de woorden
blijcken / als het gene sy bekennen niet te blijcken:
daerom ten heeft gheen breeder antwoorde van doen.
Ick segge van III. dat na onse verklaringe de woo-
den fraeykens te samen hanghen: want wat is 'er
doch dat ons aenstoot kan geven / als men de woo-
den

den Pauli aldus achtervolght : Johannes heeft wel ghedoopt den Doop der bekeeringe ; leggende tot het volck , dat sy ghelooven souden in die na hem quam , dat is, in Christum Jesum. Ende sy (namelijck dat hy soo leerde) die hem hoorden , wierden gedoopt in den name des Heeren Jesu : want aldus is de reden vol / ende toont dat Johannis Toehoorders in sulcker wijze den Doop ontfingen als sy van hem gheleert wierden. Maer na der Wederdoopers verklaringhe heeft de reden geen slot noch satsoen / want hoe sal dit sluyten : Johannes doopte , &c. Ende als sy (namelijck de twaelf Ephesiers) dat hoorden wierden y gedoopt , &c ? Want wat souden sy gehoozt hebben / ende wat blijkt 'er in het 4 vers dat haer eenen nieuwen Doop mocht doen begeeren ? Ja lieber / namien sy soodanigh eenen Doop ontfanghen hadden als Paulus daer verhaelt / soo hoorden sy het ghene haer mocht leeren met den selben te vreden te zijn / nadien het was den Doop der bekeeringhe / die haer op Christum wees ende in hem versterckte.

Asterictus. Hans de Rijx wil hier mede betwijfen / dat dese doopinghe vers 5. ghemelt / van Johannis Toehoorders niet en kan verstaen werden / om datse geschiet is in den name des Heeren Jesu : hoedanigh doopen Johanni nergens en werdt toeghezeben / maer alleen den Apostelen na Christi verrijfeninghe.

Eusebius. 't Is waer men leest niet uytduckelijck dat Johannes / of d' Apostelen voor Christi verrijfeninghe / in den name des Heeren Jesu ghedoopt hebben / maer is 't daerom niet geschiet ? soo moet men oock segghen / dat den Moorman / dat India met aen Hups / dat den Stockwaerder Acto. 8. en 16. vande beele andere / niet en zijn ghedoopt in den name des Heeren Jesu / nadien het niet ghelesen werdt. Ingerwijffelt Johannes Doop is geweest na sijne leerere : Nu hy preeckte den Doopelingen bekeeringhe vande gheloobe in Jesum Christum / soo dat hy haer niet sijne Doop-leere tot Christum heeft ghewesen / selijck vers 4. wert getoont : hoe kan hy dan anders an in den name des Heeren Jesu gedoopt hebben ?

Lieve doch wat is doopen in den name des Heeren Jesu / dan dooz autoriteyt ende tot gemeynschap Jesu Chzisti doopen? Du aldus heest Johannes ghedoopt/want hy was den Engel hooz des Heeren Chzisti aenghesichte Malach. 3: 1. Joh. 3: 28. ende hy pzedickte den Doop der bekeeringhe tot verghebinghe der sonden / Marc. 1: 4. niet sonder aenwijfinge op Chzistum/ maer gedurigh het volck tot hem leydende/ Joh. 1: 29. Soo was dan synen Doop tot bekeeringhe en vergevinge dooz Jesum Chzistum/ waer in syne Toehoorders moesten gelooven: ende wat was dat anders dan eenen Doop tot ghemeynshap ende alsoo in den name Chzisti?

Asterictus. Dat schickt hem hoozwaer wel.

Eusebius. Ich segge IV. dat men niet en kan bewijzen / dat dese twee ceremonien / den Doop, ende d'oplegginge der handen, t'samen op eenen tijdt aen de selve persoonen bedient zijn: maer wel op verscheyden tijden / siet Actoz. 8: 17. V. Pauli ooghemerck kan ons oock eenigh licht geven: het welke niet en was dese Mannen te doopen / maer te wege te brengen/dat sy/als de Cerstelingen der gemeynthe tot Ephesen/de sichtbare gabe des H. Geestes mochten ontfangen. Daerom en bzaecht hy niet of sy ghedoopt waren / maer of sy den H. Geest ontfanghen hadden: ende verstaende van neen / ende dat sy in Johannis Doop ghedoopt waren / hy verhaelt eerst hoedanigh Johannis Doop was / vers 4. en 5. ende leghtse daer na de handen op. VI. Daer en was geen oorzake waerom dese Mannen wederom souden ghedoopt werden / met Johannis Doop ghedoopt zijnde: ende dat het sonder oorzake soude geschiet zijn/ is onbehoorlijck te seggen.

Asterictus. De Wederdoopers stellen tot oorzake der Mannen onwetendheit / die beleden noyt ghehoort te hebben dat 'er eenen H. Geest was. Cl. Cl. pag. 267.

Eusebius. Ich antwoorde / Ten eersten: dat hy de woorden deser Mannen herdzaept: want hoe konden sy onwetender zijn of 'er eenen H. Geest was / nadien in den Ouden Testamente soo dickwijls daer

han

han wert hermaent? nadien oock Johannes soo dun-
delijck daer van heeft gesproocken? siet Matth. 3: 11.
Johan. 1: 32. 33. Joh. 3: 34. Doo?waer waren sy soo
ontwetende geweest Paulus soude haer daer van on-
derwesen hebben: nu dat en heeft hy in 't minste niet
ghedaen. Men moet dan liever haer seggen verstaen
van de sichtbare gaben des H. Geestes / ofte die by-
sondere werckingen des selven / hoedanige sy ontfin-
gen na dat haer Paulus de handen hadde opghelept:
Alsoo wert oock ghesproken / Johan. 7: 39. De Hey-
lige Geest en was noch niet, overmits Jesus noch niet
verheerlijckt en was. De H. Geest is in eeuwigheit /
ende was oock den Doo?vaderen ghegheben / werdt
nochtans gheseyt noch niet geweest te zijn / ten aen-
sien van de rijcke ende bysondere uytstortinghe. Ten
anderen, al hadden sy soo ontwetende gheweest / wy
hebben onlanghs bewesen dat sulckx gheen Weder-
doop noodigh maect.

Asterictus. Sy soecken oock wel do?saecke in den
Doo?p Johannis selve / die soodanigh achtende dat
herdoopt moesten werden die daer mede ghedoopt
waren.

Eusebius. Zijn dan dese Mannen daerom herdoopt /
oo en raecht dit exempel onse questie niet: want
ong?verschil is / of soodanighe die niet den Doo?p
Christi ghedoopt zijn / in den name des Vaders, des
Soons, ende des H. Geests, mogen herdoopt werden.
Nochtans is dit oock valsck / ende de Wederdooperx
n zijn niet machtigh eenigh onderschept in den gront
e wijfen tusschen Johannis ende Christi Doo?p /
welck Wederdoop konde noodigh maken.

Johannis en
Christi
Doo?p zijn
een.

Asterictus. Cl. Cl. pag. 267. stelt daer in onder-
schept / dat hy den Doo?p Christi / belijdenisse des ge-
doo?fs aen Iesum Christum / ghebozderd werdt: het
welcke hy den Doo?p Johannis niet en blyckt.

Eusebius. Dese saecke is alleen ghenoegh / om te
ekennen hoe blint dese lieden zijn in Godts Woort.
Doo?waer Johannes heeft het gheloobe in Iesum
Christum wel ernstigh gebozderd / Johan. 3: 36. En
dat tegensprecken ofte twijfelinghe kan der blyben
is men leest de woorden Pauli / Actoz. 19: 4. Johan-
nes

nes heeft wel gedoopt de Doop der aenneminge, seggende tot het volck, sy ghelooven souden in die naquam, dat is, in Christum Jesum. Was dat niet by den Doop geloobe vorderen?

Asterictus. Het heeft meer waerschijnlijckhendt dat Johannes niet ghedoopt soude hebben in den name des Vaders, des Soons, en des H. Geests, gelijk de Apostelen: want men leest daer gantsch niet van.

Eusebius. Men leest oock gantsch niet dat d'Apostelen vooz Christi Hemelbaert sulcks gedaen / ofte in last ghehadt hebben. Wat sal nu Cl. Cl. seggen? seght hy dat sy het vooz dien tijdt niet gedaen hebben / soo sal op der Wederdoopers egen seggen moeten volghen / dat sy dan tot Christi Hemelbaert toe eenen anderen Doop bedient hebben dan na de selve / ende dat sy alle moesten herdoopt werden die vooz heenen van haer ghedoopt waren: het welck drie doopen souden maecten / namelijk den Doop Johannis / den Doop der Apostelen vooz Christi Hemelbaert / ende der selver Doop na Christi Hemelbaert. Seght hy doch dat sy vooz Christi Hemelbaert ghedoopt hebben in den name des Vaders, des Soons, ende des H. Geests, hoewel men daer niet van en leest / wat reden kander wesen waerom dat men het van Johanne soude ontkennen? Immerz hy heeft gedoopt in den name des Heeren Jesu / gelijk ick terstont hebbe bewesen: het welke van der Apostelen Doop doorgaens oock ghelesen wert / als Acto. 2: 38. en 8: 16. en 10: 48. en elders meer; gelijk nu van d'Apostelen noyt beschreven werdt dat sy het formulier / Matth. 28. gheboden / ghebruyckt hebben / maer den name des Heeren Jesu alleen wert ghedacht: niet om te toonen dat sy die alleen ghebruyckten / maer om te leeren dat de gantsche kracht des Doops in Christo te vinden is / ende wy dooz hem met den Vader ende den H. Geest gemeynschap hebben: alsoo en wort nergens verhaelt dat Johannes dat formulier gebruyckte / maer men vint alleen van den Name des Heeren Jesu / om de selve reden. Hier toe dient oock / dat Johannis Leere ende Doop-werck gewesen heeft / niet alleen op Christum
als

is den Sone Godts/maer oock op den Vader ende
 en H. Geest/ende alsoo op de gheheele H. Driehul-
 igheyt / siet Matth. 3: 11. Joh. 1: 32. 33. Johan. 3.
 vers 34. 35. ende wie kan twijffelen of synen Doop
 is gheweest na synre leere. Merckt nu verder op de
 andere dinghen. Johannis Doop was soo wel een
 ghel van vergevinge der sonden als den Doop der
 apostelen/ Marc. 1: 4. Luc. 3: 3. Act. 2: 38. en 22: 16.
 In beyden werdt van den volwassenen neffens het
 geloof ge-epscht boete ende bekeeringe / Luc. 3: 3.
 Act. 2: 28. gelyck oock Johannes predickte: Be-
 keert u: want het Koninckrijk der Hemelen is naby
 gekomen, Matth. 3: 2. eben als daer na Christus/
 Matth. 4: 17. ende d' Apostelen/ Luc. 24: 47. Ende
 dese beteringe die Johannes predickte ende van den
 doopelinghen vorderde en was niet een hoorteren-
 ge tot volmaeckte gerechticheyt/maer alsoo vol-
 komen als die de Apostelen predickten/leest Matt. 3.
 vers 8. 9. 10. 12. Luc. 1: 16. 17. en 3. vers 4. tot 15. ja
 Johannis leere is gantsch Euangelisch gheweest/
 ende daerom oock synen Doop. Hierom is 't/ dat
 in bedieninge wert ghenaemt/ het begin des Euan-
 geliums Jesu Christi/ Marc. 1: 1. 2. ende dat hy ge-
 wt wert ge-euangeliseert te hebben / Luc. 3: 18. siet
 oock Matth. 11: 12. Luc. 16: 16. Een kleyn onder-
 scheid vint men Act. 19: 4. te weten/ dat hy geloofbe-
 vorderde in Christum die komen soude: maer dat en
 was noch geen onderscheit heeten/ want hy wees synre
 komste als nu vooz de deure/ Matth. 3: 11. Luc. 3: 16.
 Act. 13: 25. ja op Christum nu al by de hant hoelwel
 noch onbekent zijnde/ Joh. 1: 26. 27. ende eyndelijck
 wijst hy met den vinger Christum getoont/ seggen-
 de: Siet het Lam Godts, &c. Leest Joh. 1: 29. tot 36.
 Is soo gelycken leere/ hoe konde den Doop onghelyck
 wesen? doet hier by/ dat d' Apostelen alreede eer Jo-
 hannes ophielt begonnen hebben te doopen / Joh. 3.
 vers 22. 26. en 4: 1. 2. Waren nu dese Doopen ver-
 scheyden/ soo warender te ghelyck twee Euangeli-
 sche Doopen op eenen tijdt; ende hoelwel beyder leere
 oec was / vorderende een selve gheloofbe / op eenen
 tijt den selve Heere / soo was 'er nochtans gheen
 R 5 een

een Doop; teghen de woorden Pauli / Ephes. 4: 5. Daer is een Heere, een Geloove, een Doop. Ende wat sal men daer van seggen dat Iesus selve van Johanne gedoopt is / Matth. 3: 13. Luc. 3: 21? Soude hy eenen anderen Doop hebben ontfanghen van sijne ledematen? Dit behoort allen verstandigen onghe-rijmt te wesen / ende alle geloovige sullen vast houden dat sy eenen Doop met Christo hebbende met hem tot een lichaem ghedoopt zijn door eenen Gheest / 1 Coz. 12: 13. ende dat door synen Doop haren Doop is gheheplight. Het soude woerwaer groote sochtent wesen / te gelooven / dat Christi Besnijdinge een was met aller gheloovigher Besnijdinghe / ende dat synen Doop met aller ghelooviger Doop niet en soude een wesen. Spndelijck / indien Johannis Doop soo verre verscheelde van dien die d' Apostelen bedienden als de Wederdoopers willen / soo moesten sy alle herdoopt werden die hy ghedoopt hadde: Nu hier van en vindt men noch bevel / noch exempel / noch eenigh teecken. Ter contrarie / men leest van Apollos dat hy alleenlijck wiste den Doop Johannis / dien Aquila ende Priscilla den wegh Godts beschepdelijcker uytleyden / Actoz. 18: 25. 26. Doch van herdoopinge leest men niet.

Actoz. 2: 41. vergeleken met Matt. 3. vers 5. 6. en sterckt den Wederdoop niet.

Asterictus. Sommige beslupten / dat onder die drie dupsent die ghedoopt wierden / Actoz. 2: 41. Veele moeten gheweest zijn die van Johanne gedoopt waren / nademael tot Johannis Doop quam gheheel Jerusalem / 't geheele Joodsche Lant / ende 't geheele lant omtrent de Jordane / Matth. 3: 5. 6.

Eusebius. Siet op hoe ydele raedtsels dese lieben derben bouwen / die van ons altijd klare ende uytghedruckte letter eyschen! Want hoe! meenen de Parteyen dat 'er niemant en was die van Johanne niet ghedoopt wierd? Hebben sy niet gheleert dat dickwijls het gheheel werdt ghenoeemt voor een deel? laet haer dan nasien dese plaetsen / Deut. 28. vers 64. 1 Chyon. 14: 17. Luc. 2: 1. Marc. 1: 33. Joh. 12: 19. Actoz. 2: 5. en 24: 5. Rom. 1: 8. volgens sulcke maniere van spreken konde Johannes wel een groote menighe ghedoopt hebben behalven dese drie dupsent.

ent. Daer en boben / wie kan ons segghen dat dese
 sleupt die quartieren waren? want het was nu een
 an de groote Feesten / op welke een geweldige me-
 ichte Joden en Joden-geuootten te Jerusalem op-
 nam upt alle hoerken der werelt / Acto. 2: 6. tot 12.
 Ten laetsten / d' Apostelen hebben meer Discipelen
 hemaect ende gedoopt dan Johannis / Joh. 4: 1. 2.
 Wil men dan segghen / dat 'er onder die drie dupsent
 eele waren die Johannis Doop ontfangen hadden /
 ademael Johannes soo veel volchs hadde gedoopt:
 Ick sal met meer recht segghen / dat 'er veel onder
 waren die der Apostelen Doop hadden ontfangen /
 ademael sy meer volchs hadden ghedoopt. Waer
 t leste sullen de Partpen niet bekennen / want der
 postelen Doop en hoefde (na haer eygen geboelen)
 et vernieuwt te werden: soo en konnen sy dan oock
 et eerste niet drijben.

Asterictus. Ghy mooght dan billijck besluyten / Besluyt.
 it de twaelf Ephesiers / Acto. 19. niet en behoef-
 n herdoopt te werden / derhalben oock niet her-
 oopt zijn.

Eusebius. Ick mach met een besluyten / dat de
 artpen rechte Wederdoopers zijn / hoewel sy haer
 es naems belghen: aenghesien sy eenen goeden
 hystelijcken Doop / sonder eenige goede reden ofte
 wijs upt Godts Woorde / bestaen te vernieuwen /
 thepligende den name Godts die eenmael ober den
 oopelingen wel ende behoorlijck is aengeropen.
 Daer is 'er noch pers daer in ghy onderwijsinghe
 igeert?

Asterictus. Ick ben gherust in alles wat my be-
 naerde / ende hope my voorten sonder onniesen
 de publijcke Kercke te houden.

Eusebius. Godt gebe u daer toe sijne genade / op
 et ghy voorten vooz Asterictus mooght Eusebi-
 us heeten. Doch gedenckt / dat ghy bekeert zijnde
 ck utwen: bzoeder moet stercken. Waer toe seer
 ndigh is / dat ghy wel beleest het gene ghy belijdt /
 de de kennisse der warcheitd verciert niet eenen
 dtsaligen wandel.

Asterictus. Daer toe stercke my de genadige God:
 den

den welcken ick bidde dat hy my oock niet en late ondancckaer zijn. De selve geve u het beste dat ghy kondt wenschen.

Eusebius. Het beste dat ick dooz Godts ghenade wensche/ is/ Dat hy my niet anders mochte langer late leven dan tot zynner eeren: want sonder dat acht ick mijn leven niets waerdigh te wesen. De selve Godt verstercke u meer en meer in zijne Heylighe waerheyt/ ende beware het gene hy u gegeven heeft/ tot den Eynde.

R E-

R E G I S T E R,

Van 't gene in dit Aenhanghsel werdt
verhandelt.

Cap. I. Dat den Kinder-doop van der Aposto-
len tijden is gebuyckht / ende van geen ghe-
meynte of gepresen Leeraer opt is berwoz-
pen. pag. 5

Cap. II. Dat de Weder-doopers met gheen klare
schryft zyn te paffen / ende dwaselijck uytgeduyckht-
te letter epschen. 20

Alwaer hoort/maer bondigh gehandelt werdt :

Van Christi Menschwerdinge. 21

Van 't Eedt-sweeren. 25

Van 't Overheydts-ampt. 27

Cap. III. Dat de Weder-doopers verkeerdelijck be-
wijs epschen van den Kinder-doop / daer zy selfs
schuldigh zyn te bewijfen datse is verboden. 39

Cap. IV. Dat den Doop ende Besnijdinge gelijcke
Sacramenten ende eens gelijcken gebuyckhts zyn
in haren grondt. 62

Cap. V. Dat de kinderen tot de ghemeynte behoo-
ren / ende daerom gedoopt moeten werden. 83

Cap. VI. Dat der geloobigen kinderen als Christe-
nen / van de kinderen der onchristenen dooz den
Doop moeten onderscheyden werden. 99

Cap. VII. Dat de kinderen Christ Bloedt ghenie-
tende tot salighejdt en bergevinghe den Doop
moet gegeven werden. 107

Cap. VIII. Dat de kinderen des H. Geestes ende
der weder-geboorte deelachtigh zyn. 118

Cap. IX. Dat Petrus Actoz. 2: 38. 39. den Kinder-
doop bevesticht. 144

Cap. X. Dat de genade Godts in 't N. T. niet ver-
mindert / maer verrijckt is. 156

Cap. XI. Dat den Doop der kinderen Israels in de
Wolcke ende Zee / den Kinder-doop bevesticht. 162

Cap. XII. Van de ghedoopte Hups-gefinnen / met
namen het Hups-gefin Tydia. 169

In

R E G I S T E R

In de ander

t'SAMEN-SPRAECKE,

De Redenen tegen den Kinder-
doop wederleggende.

- C**ap. I. Bewijs upt Matth. 28: 19. wederleert
en omgekeert. 184
- Cap. II. De woorden Marc. 16: 15. werden
de partijen ontnomen en teghen haer ghe-
keert. 192
- Cap. III. Tegenwerp van d'examples der gedoopten
wederleert. 200
- Cap. IV. Dat de verbindinghe in den Doop den
Kinder-doop niet en hindert/ maer versterckt. 208
- Cap. V. Genige Schryftuer-plaetsen werden beant-
woordt. 217
- Cap. VI. Tegenwerp van de saligheyt der kinde-
ren/ ende dat Christus haer de handen opgeleert/
maer niet gedoopt en heeft / wederleert en omge-
keert. 222
- Cap. VII. Verscheyden teghenwerpinghen beant-
woordt. 227
- Cap. VIII. Dat dwaselijck den Kinder-doop met
hare voorstanders werd bestreden. 231
- Cap. IX. Van de geruppen ober den Doop der kin-
deren. Item/ van het doopen der Papisten / Hoe-
ren/ en Ononckaerts kinderen. 241
- Cap. X. Dat de partijen niet recht Weder-doopters
heeten/ ende wederleggh des Weder-doopters. 245

R E-

REGISTER,

Van de Schriftuur-plaetsen die in dit Aenhangsel verklaert werden.

Cap.	Vers.	Pagina.	Cap.	Vers.	Pagina.
Genesis.			8	12	29.
2	3	43.44.	10	27	29.
7	1	212.	18	36	28.
8	7.13	41.42.43.	Actoꝝ.		
	18	43.44.	2	38.41.	103.218.
Deuteron.			8	12	205.
0	6	123.		36	240.241.
Iesai.				37	
2	4	33.	15	1.2.5	187.
Jerem.			16	14.15	176.
1	33	127.		31	178.
Joël.				33	173.
2	28	151.152.153.		40	180.
Mich.			19	4.5.6.	257.258.
4	2.3	33.	22	16	54.217.
Habac.			Rom.		
2	4	209.	1	17	208.
Matth.			3	9. tot	
3	3.5.6.	266.		19	130.
5	34	26.	4	11	55.56.57.
9	14	224.			102.195.
0	26	28.	6	2.3.4.	214.
1	41.43.	41.42.	8	9	137.
8	19	53.59.103.	10	17	140.
Marc.			11	17. tot	
0	13.14			25	42.43.
	16	225.	1 Corinth.		
6	16	59.60.103.	1	30	136.
		113.114.122.	6	1. tot 5.	31.
		138.140.	10	1.2.	163.
Joh.				5	165.
1	12	140.		6	163.
3	3.5.	136.	12	28	29.
	18	139.	16	15	175.
			2 Corinth.		

R E G I S T E R.

Cap.	Vers.	Pagina.	Cap.	Vers.	Pagina.
	2 Corinth.			1 Timoth.	
1	23	26.	2	1. 2	34.
3	3	135.	2	2 Timoth.	
10	4	34.	2	8	22.
	Galat.			Tit.	
3	13. 14	48.	3	5	54. 114.
	27	104.		Heb.	
	29	58. 105.	3	13	133.
5	6	149.	6	16	26.
	22	198.	7	14	22.
	24	138.	10	38	208.
	Ephes.			Jacob.	
2	12. 13.	46. 70.	1	18	140.
4	11	29.	2	17	140.
	16	93.	5	12	25.
5	23	87. 88.		1 Petr.	
	26	54. 217.	1	23	140.
	Philip.		3	20. 21	91.
3	3	125.		21	52. 220.
	Coloss.			2 Petr.	
2	11. 12	79. 82.	1	5	139.
	11	125.			

E Y N D E.

Aankende

